

Uchwała Nr _____
Rady Powiatu Wołomińskiego
z dnia _____

w sprawie: uchwalenia Programu ochrony środowiska dla Powiatu Wołomińskiego na lata 2012-2015, z perspektywą do roku 2019

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.), art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.), Rada Powiatu Wołomińskiego uchwała, co następuje:

§ 1

Uchwała się „Program ochrony środowiska dla Powiatu Wołomińskiego na lata 2012-2015, z perspektywą do roku 2019” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko do dokumentu, w brzmieniu określonym w załączniku nr 1 i nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2

Traci moc uchwała:

- 1) Nr XIX-150/04 z dnia 28 września 2004 r. w sprawie uchwalenia Programu ochrony środowiska wraz z Planem gospodarki odpadami dla Powiatu Wołomińskiego na lata 2004-2011,
- 2) Nr XVII-118/08 z dnia 28 marca 2008 r. w sprawie uchwalenia Aktualizacji Programu ochrony środowiska i Planu gospodarki odpadami dla Powiatu Wołomińskiego na lata 2008-2011, z uwzględnieniem lat 2012-2015.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Wołomińskiego.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.


ADWOKAT
Lucyna Żochowska

UZASADNIENIE

do uchwały Rady Powiatu Wołomińskiego w sprawie: uchwalenia Programu ochrony środowiska dla Powiatu Wołomińskiego na lata 2012-2015, z perspektywą do roku 2019.

Obowiązek opracowywania powiatowego programu ochrony środowiska wynika z zapisów ustawy – Prawo ochrony środowiska - art. 17. Organem zobowiązanym do jego sporządzenia jest zarząd powiatu. Programy przyjmuje się na cztery lata z tym, że przewidziane w nich działania obejmują w perspektywie kolejne cztery lata. Dotychczas obowiązywał Program ochrony środowiska dla powiatu wołomińskiego na lata 2004 – 2011, zaktualizowany w 2008 r.

Program ochrony środowiska podlega uchwaleniu przez radę powiatu (art. 18 ust. 1 Prawa ochrony środowiska).

Opracowanie Programu ochrony środowiska dla Powiatu Wołomińskiego na lata 2012-2015, z perspektywą do roku 2019, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko dla ustaleń tego dokumentu, zlecono firmie EKO-LOG z Poznania.

Zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 17 ust. 2 pkt 2 Prawa ochrony środowiska, przedstawione do uchwalenia opracowania zostały zaopiniowane przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Warszawie, a także Zarząd Województwa Mazowieckiego. Uwagi zawarte w opiniach ww. organów zostały uwzględnione w opracowanych projektach dokumentów.

Program wraz z prognozą, został skierowany do konsultacji społecznych, zgodnie z uchwałą Zarządu Powiatu Wołomińskiego. Informujące o tym Zawiadomienie zostało umieszczone:

- w Biuletynie Informacji Publicznej w formie stosownego Komunikatu,
- na stronie internetowej powiatu wołomińskiego,
- na tablicy ogłoszeń w siedzibie Starostwa Powiatowego w Wołominie.

Ponadto, informacja o konsultacjach społecznych wysłana została drogą mailową do wszystkich gmin z terenu powiatu wołomińskiego oraz zainteresowanych podmiotów.

Konsultacje społeczne trwały od 31.05.2012 r. do 10.07.2012 r. Uzyskane uwagi i wnioski, po analizie ich zasadności, zostały uwzględnione w przedmiotowych dokumentach.

Szczegółowe zestawienie uwag uzyskanych w trakcie konsultacji społecznych i opiniowania dokumentów wraz z informacją o uwzględnieniu bądź wyjaśnieniem przyczyn nieuwzględnienia, znajduje się w załączonym Raporcie podsumowującym konsultacje społeczne i opiniowanie dokumentów.

RAPORT PODSUMOWUJĄCY KONSULTACJE SPOŁECZNE

PRZEDMIOT KONSULTACJI:

- Projekt uchwały Rady Powiatu Wołomińskiego w sprawie: uchwalenia Programu ochrony środowiska dla Powiatu Wołomińskiego na lata 2012-2015, z perspektywą do roku 2019.

CEL KONSULTACJI:

- Pozyskanie uwag, propozycji, opinii do projektu uchwały Rady Powiatu Wołomińskiego w sprawie: uchwalenia Programu ochrony środowiska dla Powiatu Wołomińskiego na lata 2012-2015, z perspektywą do roku 2019.

PODMIOTY ZAANGAŻOWANE W KONSULTACJE:

- zaproszenie do udziału w konsultacjach skierowano do mieszkańców Powiatu Wołomińskiego oraz organizacji pozarządowych działających na terenie Powiatu Wołomińskiego,
- wydziały merytoryczne Starostwa Powiatowego w Wołominie,
- radni Powiatu Wołomińskiego,
- Zespół doradczo-inicjatywny ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- gminy Powiatu Wołomińskiego,
- Zarząd Województwa Mazowieckiego.

PRZEBIEG KONSULTACJI:

- | | |
|-----------------------|---|
| do 31 maja 2012 r. | zamieszczenie ogłoszenia w sprawie konsultacji oraz projektu dokumentu poddanego konsultacjom na stronie internetowej Powiatu, w Biuletynie Informacji Publicznej Starostwa, na tablicy ogłoszeń w siedzibie Starostwa, przekazanie informacji radnym Powiatu Wołomińskiego, do gmin Powiatu Wołomińskiego, listy mailingowe do zainteresowanych podmiotów, |
| do 08 czerwca 2012 r. | przekazanie dokumentu poddanego konsultacjom do zaopiniowania Zarządowi Województwa Mazowieckiego, |
| do 15 czerwca 2012 r. | konsultacje międzywydziałowe, |
| do 28 czerwca 2012 r. | ostateczny termin zgłaszania uwag do projektu dokumentu poddanego konsultacjom, |
| do 10 lipca 2012 r. | konsultacje w ramach Zespołu doradczo-inicjatywnego ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi, |
| do 10 lipca 2012 r. | uzyskanie opinii Zarządu Województwa Mazowieckiego o projekcie dokumentu poddanego konsultacjom. |

WYKORZYSTANE FORMY KONSULTACJI:

- opublikowanie na stronach internetowych www.powiat-wolominski.pl, oraz na stronach Biuletynu Informacji Publicznej Starostwa www.bip.powiat-wolominski.pl; informacji o przystąpieniu do konsultacji zawierającej zaproszenie do udziału w konsultacjach, informacje zawarte w uchwale Zarządu Powiatu, udostępnienie dokumentu poddanego konsultacjom,
- konsultacje międzywydziałowe,
- przekazanie dokumentu poddanego konsultacjom do Zarządu Województwa Mazowieckiego,
- przekazanie informacji o planowanych konsultacjach radnym Powiatu Wołomińskiego,
- przekazanie informacji o planowanych konsultacjach do gmin Powiatu Wołomińskiego,
- listy mailingowe do zainteresowanych podmiotów.

ZGŁOSZONE GŁÓWNE UWAGI / POSTULATY / OPINIE / PYTANIA / WYNIKI BADAŃ:
 ROZSTRZYGNIECIA LUB REKOMENDOWANE KIERUNKI DZIAŁAŃ / KWESTIE WYMAGAJĄCE DALESZYCH UZGODNIEŃ, OBSZARY W
 KTÓRYCH NIE OSIĄGNIĘTO KONSENSUSU:

LP.	ZAPIS W PROJEKCIE DOKUMENTU	TREŚĆ UWAGI/ ZGLASZAJĄCY	SPOSÓB ROZSTRZYGNIECIA
	Autopoprawki		
1	W spisie treści w pkt 5. PLAN OPERACYJNY NA LATA 2012 – 2015: CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ Pkt 2.3. Priorytety ekologiczne dla powiatu		Po pkt 5.1.5. dodano pkt 5.1.6. Gospodarka odpadami Pkt 2.3 otrzymał brzmienie: Uwarunkowania prawne dla powiatowego programu ochrony środowiska
2	W rozdziale 1.3. Metodyka opracowania Programu		Wykreślono słowa w brzmieniu: „jak również wytyczne w Programie Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy do 2014 r. (jest to najaktualniejszy dokument nadrzędny, jaki reguluje kwestie ochrony środowiska na terytorium powiatu)”
3	w całym dokumencie użyte w różnej odmianie słowa w brzmieniu : „ niniejsza aktualizacja programu”		Zastąpiono słowem (w odpowiedniej odmianie): „ninijszy program”
4	W rozdziale: 2.1. Dokumenty programowe kraju słowa w brzmieniu: ” <ul style="list-style-type: none"> Λ Polityka Ekologiczna; Λ Strategia Rozwoju Regionalnego Kraju Λ Koncepcja zagospodarowania przestrzennego kraju i Województwa Mazowieckiego; Λ Strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju i Województwa Mazowieckiego.” 		Zastąpiono słowami: ” <ul style="list-style-type: none"> Λ Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016; Λ Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015;”
5	W rozdziale: 2.1. Dokumenty programowe kraju słowa w brzmieniu: „Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy do 2014 (będący aktualizacją Programu Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego przyjętego uchwałą Nr 118/2003 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 15 grudnia 2003 roku). W dniu 19 lutego 2007 roku Sejmik Województwa Mazowieckiego uchwalit aktualizację Programu Ochrony		Zastąpiono słowami: „Program ochrony środowiska województwa mazowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 W dniu 13 kwietnia 2012 roku Sejmik Województwa Mazowieckiego uchwalit Program Ochrony środowiska województwa mazowieckiego (Uchwała Nr 104/12). Jego celem jest określenie polityki ekologicznej dla województwa mazowieckiego oraz realizacja polityki ekologicznej państwa. Program uwzględni najważniejsze uwarunkowania środowiskowe wynikające z opracowań strategicznych.

	<p>Środowiska Województwa Mazowieckiego (Uchwała Nr 19/07). <i>Program</i> jest spójny z nadrzędnym dokumentem wytyczającym cele i kierunki działań w zakresie polityki ekologicznej województwa, jakim jest „Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2020” i stanowi jej rozwinięcie w odniesieniu do zagadnień środowiskowych.”</p>		<p>Program małej retencji dla Województwa Mazowieckiego. W dniu 21 kwietnia 2008 roku Sejmik Województwa Mazowieckiego uchwalił Program małej retencji dla Województwa Mazowieckiego (Uchwała Nr 75/08). Przedstawia on wielopłaszczyznowe uwarunkowania dla rozwoju małej retencji, zawiera zestawienia danych o istniejących i planowanych obiektach służących retencji wodnej, a także systemach melioracyjnych i mokradłach.”</p>
6	<p>w rozdziale: 2.5. Priorytety wojewódzkie słowa w brzmieniu: „Priorytety wojewódzkie związane z racjonalnym wykorzystaniem zasobów i poprawą środowiska zostały określone w „Programie Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy do 2014 r.” uchwalonym w dniu 19 lutego 2007 roku przez Sejmik Województwa Mazowieckiego (Uchwała Nr 19/07), zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010. Limity określone w tej Polityce Ekologicznej dotyczą celów do osiągnięcia najpóźniej do 2010 r. Polityka ekologiczna państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do 2016 r. określa nowe priorytety, które zostaną uwzględnione na etapie sporządzania aktualizacji Programu ochrony środowiska dla województwa mazowieckiego.”</p>		<p>Zastąpiono słowami: „Priorytety wojewódzkie związane z racjonalnym wykorzystaniem zasobów i poprawą środowiska zostały określone w „Programie ochrony środowiska województwa mazowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 r.” uchwalonym w dniu 13 kwietnia 2012 roku przez Sejmik Województwa Mazowieckiego (Uchwała Nr 104/12), zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do 2016 r.”</p>
7	<p>w rozdziale 2.7. Priorytety powiatowe, wynikające z Polityki ekologicznej państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 OBSZAR PRIORYTETOWY 2: <u>OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH</u> Dla <u>CELU</u>: Ochrona przyrody</p>		<p>Dodano podpunkty: ” • ochrona korytarzy ekologicznych; • ochrona zieleni miejskiej;”</p>
8	<p>w rozdziale 2.7. Priorytety powiatowe, wynikające z Polityki ekologicznej państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016</p>		<p>Dodano podtytuł w brzmieniu: „CEL: Efektywne wykorzystanie energii • popularyzacja i wdrażanie rozwiązań energooszczędnych • wprowadzanie nowoczesnych systemów zarządzania i gospodarowania energią • opracowanie planów dot. zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą”</p>

9	w rozdziale 4.1.2. Stosunki wodne		<p>Dodano słowa: „Zagadnienia związane z funkcjonowaniem urządzeń gospodarki wodnej na terenie powiatu uwzględnia Program małej retencji dla Województwa Mazowieckiego, przyjęty Sejmik Województwa Mazowieckiego w 2008 roku. Wg ustaleń zawartych w ww. Programie na terenie powiatu istnieje 10 zbiorników wodnych i 3 urządzenia korytowe przewidziane do modernizacji. Ich pojemność retencyjna wynosi 10 tys. m³. W Programie przewidziana jest także budowa 1 zbiornika i urządzenia korytowego. Funkcje retencyjne pełnią też stawy rybne, oczkach wodne, bagna i starorzecza. Zdolności retencyjne ww. urządzeń nie są wystarczające dla zapobieżenia podtopieniom terenów zabudowanych lub suszom.”</p>
10	w rozdziale 4.2. Powietrze atmosferyczne		<p>Dodano słowa: „Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27.04.2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.), podstawą klasyfikacji stref w rocznej ocenie jakości powietrza są wartości poziomów: dopuszczalnego, dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji (PM2.5), docelowego i celu długoterminowego: - poziom dopuszczalny - jest to poziom substancji, który ma być osiągnięty w określonym terminie i który po tym terminie nie powinien być przekraczany (jest to standard jakości powietrza), - poziom docelowy - jest to poziom substancji, który ma być osiągnięty w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych; poziom ten określa się w celu zapobiegania lub ograniczania szkodliwego wpływu danej substancji na zdrowie ludzi lub środowisko jako całość, - poziom celu długoterminowego - jest to poziom substancji, poniżej którego, zgodnie ze stanem współczesnej wiedzy, bezpośredni szkodliwy wpływ na zdrowie ludzi lub środowisko jako całość jest mało prawdopodobny; poziom ten ma być osiągnięty w długim okresie czasu, z wyjątkiem sytuacji, gdy nie może być osiągnięty za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych; - margines tolerancji – oznacza procentowo określoną część poziomu dopuszczalnego, o którą poziom ten może zostać przekroczony, zgodnie z warunkami ustanowionymi w Dyrektywie 2008/50/WE53.”</p>
11	Rysunek 1: „Emisja zanieczyszczeń do powietrza w województwie mazowieckim w 2010r.”		<p>Zastąpiono rysunkiem pt. „Rozkład stężeń pyłu PM10 i PM 2,5 oraz bezno(a)pirenu na obszarze województwa mazowieckiego w 2010r.”</p>

12	<p>W rozdziale 4.9. Gospodarka odpadami</p> <p>Słowa: „Od 1 stycznia 2012 roku będą obowiązywały nowe przepisy prawne zawarte w ustawie o odpadach dotyczące systemu gospodarki odpadami w Polsce (Dz. U. z 2011 nr 152, poz. 879). Art. 14 wskazuje, iż opracowany zostanie tylko krajowy plan gospodarki odpadami oraz plany wojewódzkie.</p>		<p>4.9. Gospodarka odpadami</p> <p>„Od 1 stycznia 2012 roku obowiązuja nowe przepisy prawne zawarte w ustawie o odpadach dotyczące systemu gospodarki odpadami w Polsce. Zmiany ustawy o odpadach zostały dokonane w ustawie z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 152 poz. 897). Art. 14 znowelizowanej ustawy o odpadach wskazuje, iż opracowany zostanie tylko krajowy plan gospodarki odpadami oraz plany wojewódzkie.”</p> <p>dodano rozdział 5.1.6. w brzmieniu: „Gospodarka odpadami</p> <p><u>Cel długoterminowy do roku 2019:</u></p> <p>Zapewnienie racjonalnej gospodarki odpadami</p> <p><i>Kierunki działań w zakresie realizacji celu długoterminowego:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ↘ Zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów ↘ Tworzenie regionalnych systemów gospodarki odpadami ↘ Usunięcie i unieszkodliwienie do 2032 r. wszystkich wyrobów zawierających azbest ↘ Właściwe zagospodarowanie komunalnych osadów ściekowych ↘ Eliminacja nielegalnych składowisk odpadów ↘ Edukacja w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami <p>Cele krótkoterminowe do roku 2015:</p> <p><i>Kierunki działań w zakresie realizacji celów krótkoterminowych:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ↘ Tworzenie regionalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi ↘ Opracowanie i uchwalenie nowych regulaminów utrzymania czystości i porządku na terenie gmin ↘ Przeprowadzenie przetargów w gminach na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości ↘ Budowa instalacji zagospodarowania odpadów ↘ Kontrola przedsiębiorców w zakresie prawidłowości gospodarowania odpadami ↘ Działania informacyjno-edukacyjne w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami ↘ Modernizacja składowisk odpadów, rekultywacja lub zamknięcie ↘ Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest <p>otrzymują brzmienie:</p> <p><u>Cel długoterminowy do roku 2019:</u></p> <p>3. Zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych do poziomu 15 % w końcowym zużyciu energii brutto w roku 2020 (zgodnie z</p>
13	<p>po rozdziale 5.1.5. Poważne awarie i zagrożenia naturalne</p>		
14	<p>zapisy w rozdziale 5.3.3. Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych:</p> <p><u>Cel długoterminowy do roku 2019:</u></p> <p>1. Zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych</p>		<p>otrzymują brzmienie:</p> <p><u>Cel długoterminowy do roku 2019:</u></p> <p>3. Zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych do poziomu 15 % w końcowym zużyciu energii brutto w roku 2020 (zgodnie z</p>

	do poziomu 14 % w roku 2022			
15	2. Szeroka promocja korzystania z odnawialnych źródeł energii. ” pod Rysunkami 20-24 dodano inf. nt. źródeł			4. dyrektywa 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r.). 5. Szeroka promocja korzystania z odnawialnych źródeł energii. Wspieranie przedsięwzięć wytwarzających tzw. „zieloną energię”.” Źródło: Program możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla Województwa Mazowieckiego, 2006r.
16	<i>W Tabeli 1: Harmonogram działań dla poszczególnych sektorów</i> Dla podtytułu: Jakość wód i stosunki wodne			Zmieniono brzmienie wiersza 8 i dodano wiersz 9 i 10 oraz zmieniono sumę, w sposób przedstawiony poniżej

8.	2012-2015	Propagowanie realizacji obiektów małej retencji; Utrzymanie stawów, oczek wodnych i tp. urządzeń wodnych	wójtowie, burmistrzowie, starosta, właściciele gruntów; właściciele urządzeń	600	środki własne, fundusze ekologiczne
9.	2012-2015	Utrzymanie istniejących i przygotowanie do realizacji nowych budowli przeciwpowodziowych (w tym poldery)	RZGW wójtowie, burmistrzowie, starosta, wojewoda	800	fundusze ekologiczne fundusze unijne, środki własne
10.	2012-2015	Opracowanie zintegrowanego programu poprawy stosunków wodnych na terenie powiatu	Starosta, wójtowie, burmistrzowie, WZMiUW RZGW	50	środki własne, fundusze ekologiczne
SUMA :					39-100 39 950 ”

17	W Tabeli 2: Harmonogram działań dla poszczególnych sektorów		Dodano podtytuł w brzmieniu:
----	---	--	------------------------------

„Gospodarka odpadami

1.	2012-2016	Tworzenie regionalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi	Wójtowie, burmistrzowie, przedsiębiorstwa komunalne i podmioty prywatne	b.d.	Środki z budżetu samorządu województwa, gminy, fundusze unijne, fundusze ekologiczne
2.	2013	Opracowanie i uchwalenie nowych regulaminów utrzymania czystości i porządku na terenie gmin	Wójtowie, burmistrzowie	W ramach bieżącej działalności	środki własne
3.	2012-2013	Przepracowanie przetargów w gminach na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości	Wójtowie, burmistrzowie, inwestorzy prywatni	W ramach bieżącej działalności	środki własne
4.	2012-2023	Budowa instalacji zagospodarowania odpadów	Wójtowie, burmistrzowie, inwestorzy prywatni	b.d.	środki własne, budżety gmin, fundusze unijne, fundusze ekologiczne
5.	Zadanie bieżące	Kontrola przedsiębiorców w zakresie prawidłowości gospodarowania odpadami	WIOŚ, starosta, wójt, burmistrz	W ramach bieżącej działalności	środki własne
6.	2012-2015	Działania informacyjno-edukacyjne w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami	Wójtowie, burmistrzowie, starosta, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy	200	środki własne, fundusze ekologiczne
7.	2012-2015	Modernizacja składowisk odpadów, rekultywacja lub zamknięcie	Zarządcy prowadzący składowiska, burmistrz, WIOŚ, starosta	b.d	środki własne, fundusze ekologiczne, fundusze unijne

8.	Zadanie ciągłe do 2032 r.	Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest	Wójtowie, burmistrzowie, starosta, właściciele budynków	b.d.	środki własne, fundusze ekologiczne, fundusze unijne
SUMA:				b.d."	

18	W Tabeli 3: Harmonogram rzeczowo-finansowy	Zmieniono numerację wierszy i dodano wiersz (6) w brzmieniu:
----	--	--

6.	Zapewnienie racjonalnej gospodarki odpadami	<ul style="list-style-type: none"> - Doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów. - Przygotowanie niezbędnych rozwiązań w zakresie recyklingu papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła oraz zagospodarowania pozostałych odpadów - Kontynuacja rozwoju regionalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi - Wspieranie realizacji nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów - Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie kształtowania racjonalnych postaw w celu minimalizacji i prawidłowego postępowania z wytwarzanymi odpadami - Regulacje zasad gospodarki odpadami spoza sektora komunalnego poprzez wydawanie decyzji administracyjnych - Kontrole w zakresie przestrzegania warunków udzielonych pozwoleń - Usuwanie odpadów zawierających azbest 	Burmistrzowie, wójtowie, przedsiębiorstwa komunalne	Starosta, Przedsiębiorcy, Właściciele	Budżety gmin, Fundusze unijne, Fundusze ekologiczne	Środki własne powiatu	bd "
----	---	---	---	---------------------------------------	---	-----------------------	------

19	<p>w rozdziale: 8.4. Monitoring</p> <p>słowa: „Ogłoszony w dniu 12 października br. tekst jednolity ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach (Dz. U. 2001 Nr 62 poz. 628 z późn. zm.) informuje, że od 1 stycznia 2012 roku nie będą obowiązywały powiatowe i gminne plany gospodarki odpadami. Tego rodzaju opracowania będą sporządzane wyłącznie dla województw i kraju.”</p>	<p>Zastąpiono słowami:</p> <p>”Ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 152 poz. 897) stanowi, że od 1 stycznia 2012 roku plany gospodarki odpadami będą sporządzane wyłącznie dla województw i kraju.”</p>
----	---	---

20	<p>W Tabeli 4: Mierniki oceny wdrażania Programu ochrony środowiska dla powiatu wołomińskiego oraz ich wartości w latach 2008, 2009, 2010</p>		<p>Wykreślono wiersze: „16. Zużycie gazu z sieci” i „23. Liczba miejscowości o dużej skali zagrożenia środowiska” (z uwagi na brak danych w tym zakresie za okres porównawczy)</p>
21	<p>w rozdziale: 9. WYTYCZNE DO SPORZĄDZENIA GMINNYCH PROGRAMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA</p>		<p>Wykreślono słowa: „W myśl zapisów „Wytycznych do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu lokalnym i regionalnym” (MŚ Warszawa 2002),”</p>

Sporządziła:

NACZELNIK
Wydziału Ochrony Środowiska
Barbara Zujkowska

Zarząd Powiatu Wołomińskiego



PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015
z perspektywą do roku 2019

Spis treści

1. WSTĘP	5
1.1. Podstawa prawna	5
1.2. Cel i zakres Programu	5
1.3. Metodyka opracowania Programu	6
1.4. Zmiana uwarunkowań prawnych	6
2. ZAŁOŻENIA OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU	7
2.1. Dokumenty programowe kraju	7
2.2. Założenia ochrony środowiska dla Powiatu do 2019 roku	10
2.3. Uwarunkowania prawne dla powiatowego programu ochrony środowiska	100
2.4. Priorytety krajowe	11
2.5. Priorytety wojewódzkie	11
2.6. Priorytety powiatowe	12
2.7. Priorytety powiatowe, wynikające z Polityki ekologicznej państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016.	13
3. CHARAKTERYSTYKA POWIATU	19
3.1. Dane administracyjne i położenie geograficzne	19
3.2. Warunki hydrologiczne	21
3.3. Warunki klimatyczne	23
3.4. Geomorfologia i rzeźba terenu	24
3.5. Formy użytkowania terenu	25
3.6. Struktura zabudowy	25
3.7. Demografia	25
3.8. Gospodarka	26
3.9. Turystyka	28
3.10. Infrastruktura techniczna	33
3.10.1. System komunikacyjno – transportowy	33
3.10.2. Komunikacja zbiorowa	34
3.10.3. Zaopatrzenie w gaz	34
3.10.4. Zaopatrzenie w ciepło	35
3.10.5. Elektroenergetyka	35
3.10.6. Pobór wody i wodociągi	36
3.10.7. Kanalizacja i oczyszczalnie ścieków	38
3.10.8. Gospodarka odpadami	42

3.11. Środowisko przyrodnicze.....	58
4. STAN ŚRODOWISKA NA TERENIE POWIATU ORAZ GŁÓWNE PROBLEMY.....	74
4.1. Jakość wód i stosunki wodne.....	74
4.1.1. Wody powierzchniowe.....	74
4.1.2. Stosunki wodne.....	83
4.1.3. Powodzie.....	86
4.1.4. Wody podziemne.....	87
4.2. Powietrze atmosferyczne.....	93
4.3. Hałas.....	98
4.4. Promieniowanie elektromagnetyczne.....	1022
4.5. Poważne awarie i zagrożenia naturalne.....	1033
4.6. Ochrona przyrody i krajobrazu.....	1088
4.6.1. Lasy.....	1088
4.6.2. Obszary i obiekty prawnie chronione.....	1099
4.6.3. Zieleń urządzona.....	1099
4.7. Gleby.....	110
4.8. Surowce mineralne.....	1133
4.9. Gospodarka odpadami.....	1166
5. PLAN OPERACYJNY NA LATA 2012 – 2015: CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	1188
5.1. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.....	1188
5.1.1. Jakość wód i stosunki wodne.....	1188
5.1.2. Powietrze atmosferyczne.....	1199
5.1.3. Hałas.....	1222
5.1.4. Promieniowanie elektromagnetyczne.....	1244
5.1.5. Poważne awarie i zagrożenia naturalne.....	1266
5.1.6. Gospodarka odpadami.....	127
5.2. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody.....	1288
5.2.1. Ochrona przyrody i krajobrazu.....	1288
5.2.2. Gleby.....	1377
5.2.3. Surowce mineralne.....	13939
5.3. Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii.....	14141
5.3.1. Racjonalne użytkowanie wody do celów konsumpcyjnych.....	14141
5.3.2. Zmniejszenie zużycia energii.....	1422
5.3.3. Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.....	1444
5.4. Włączenie aspektów ekologicznych do polityk sektorowych.....	1522

5.4.1. Proekologiczne inwestycje w dziedzinie transportu.....	1522
5.4.2. Gospodarka komunalna i mieszkaniowa.....	1522
5.5. Podnoszenie poziomu wiedzy ekologicznej.....	1533
5.6. Harmonogram działań krótkoterminowych.....	1566
5.7. Harmonogram działań długoterminowych.....	1600
6. ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU.....	1699
7. ZARZĄDZANIE OCHRONĄ ŚRODOWISKA.....	17070
8. SPOSÓB KONTROLI ORAZ DOKUMENTOWANIA REALIZACJI PROGRAMU.....	17070
8.1. Opiniowanie projektu programu.....	17070
8.2. Raport z wykonania programu.....	17070
8.3. Weryfikacja i aktualizacja Programu.....	1711
8.4. Monitoring.....	1711
9. WYTYCZNE DO SPORZĄDZENIA GMINNYCH PROGRAMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA.....	1755
10. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	1788
11. WYKAZ SKRÓTÓW.....	1799

1. WSTĘP

1.1. Podstawa prawna

Przedmiotem niniejszego opracowania jest Program ochrony środowiska dla powiatu wołomińskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019. Podstawą prawną niniejszego dokumentu jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150; ze zmianami), która w artykułach 17 i 18 nakłada na zarząd powiatu obowiązek jego wykonania, a na radę powiatu obowiązek jego uchwalenia. Program ten sporządza się na 4 lata. Ustawa Prawo ochrony środowiska jest podstawowym aktem prawnym w dziedzinie ochrony środowiska. Pełni funkcje ustawy ramowej dla całego ustawodawstwa z tego zakresu. Program ochrony środowiska powiatu wołomińskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019, zwany dalej Programem, w rozumieniu ww. ustawy stanowi podstawę działań Samorządu Powiatu Wołomińskiego w zakresie polityki ekologicznej i wytycznych dla programów branżowych i gminnych programów ochrony środowiska.

Niniejszy dokument jest drugą edycją Programu ochrony środowiska dla powiatu wołomińskiego. Pierwszy program na lata 2004-2011 został przyjęty Uchwałą Rady Powiatu Nr XIX-150/04 z dnia 28 września 2004 roku. Aktualizacja pierwszej edycji programu ochrony środowiska dla powiatu wołomińskiego została sporządzona na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015 i przyjęta przez Radę Powiatu Wołomińskiego Uchwałą Nr XVII – 118/08 z dnia 28 marca 2008 roku.

1.2. Cel i zakres Programu

Program jest dokumentem strategicznym i przedstawia aktualny stan środowiska, określa politykę środowiskową, ustala cele i zadania środowiskowe oraz szczegółowy program zarządzania środowiskowego. Zakres niniejszego Programu Ochrony Środowiska obejmuje:

- ▲ cele ekologiczne;
- ▲ priorytety ekologiczne;
- ▲ poziomy celów długoterminowych;
- ▲ rodzaj i harmonogram działań proekologicznych;
- ▲ środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe;
- ▲ wymagania dla powiatowych programów ochrony środowiska, wynikające z aktualnych przepisów prawnych;
- ▲ wnioski zawarte w sprawozdaniu i raporcie;
- ▲ wyniki sprawozdań sporządzanych na szczeblu gminnym;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

- ▲ założenia przyjęte w opracowaniach wyższego rzędu;
- ▲ wyniki procesu uzgadniania i opiniowania;
- ▲ wyniki konsultacji społecznych;
- ▲ wyniki prognozy oddziaływania na środowisko.

1.3. Metodyka opracowania Programu

Opracowując Program przyjęto następującą kolejność działań:

- ▲ określenie założeń ochrony środowiska dla powiatu, które zostały przyjęte w dokumentach wyższego szczebla;
- ▲ krótka charakterystyka powiatu oraz ocena stanu środowiska;
- ▲ wyznaczenie celów i zadań krótkookresowych – na lata 2012-2015;
- ▲ wyznaczenie celów i zadań długoterminowych do roku 2019;
- ▲ określenie sposobu finansowania zadań;
- ▲ określenie sposobu kontroli realizacji programu.

Jako punkt odniesienia dla Programu przyjęto stan środowiska na terenie Powiatu na dzień 31 grudnia 2010 r. przy wykorzystaniu dostępnych danych za okres 2011 roku. Z uwagi na fakt, iż GUS nie opublikował jeszcze pełnych danych za rok 2010, w Programie uwzględniono rok 2010 tylko w takim zakresie, w jakim dostępne były informacje pochodzące z innych źródeł.

Źródłem informacji w trakcie sporządzania Programu Ochrony Środowiska były: materiały uzyskane ze Starostwa Powiatowego w Wołominie, urzędów miast i gmin z terenu powiatu wołomińskiego, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie, Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego, dane pochodzące z instytucji administracji publicznej różnego szczebla oraz literatura fachowa.

1.4. Zmiana uwarunkowań prawnych

Zmiana uwarunkowań prawnych jest efektem dostosowania wielu krajowych przepisów prawnych do wymagań określonych przez Unię Europejską. Od sporządzenia aktualizacji programu ochrony środowiska dla powiatu wołomińskiego w roku 2008, najważniejszą zmianą w przepisach było uchwalenie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. Nr 199, poz. 1227 ze zmianami).

Ponadto, na szczeblu krajowym zostały wprowadzone m.in. zmiany do ustaw:

- ▲ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Uwzględniając wszystkie zmiany tej ustawy wprowadzone w okresie 2001-2008 ogłoszono jednolity tekst ustawy –

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

- Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.);
- ▲ Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 z późn. zm.);
 - ▲ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 z późn. zm.);
 - ▲ Ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 r. Nr 152, poz. 897),
 - ▲ Ustawa z dnia 28 września 1991r. o lasach (t.j. w Dz. U. z 2011 r. Nr 12 poz. 59 z późn. zm.)
 - ▲ Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623 z późn. zm.);
 - ▲ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009r. Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.);
 - ▲ Ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. Nr 116, poz. 975),
 - ▲ Ustawa z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji (Dz. U. Nr 130, poz. 1070 z późn. zm.);
 - ▲ Ustawa z dnia 28 kwietnia 2011 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (Dz. U. Nr 122 poz. 695 ze zm.).
- Zmiany wprowadzane do ustaw wpływają na konieczność uchwalania nowych rozporządzeń wykonawczych lub wprowadzania zmian do już istniejących.

2. ZAŁOŻENIA OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU

2.1. Dokumenty programowe kraju

Założenia zawarte w programie ochrony środowiska dla powiatu wołomińskiego muszą być spójne z dokumentami rangi krajowej, takimi, jak:

- ▲ Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016;
- ▲ Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015;
- ▲ Akty prawne w zakresie ochrony środowiska w Polsce, w tym projektowane akty prawne;
- ▲ Międzynarodowe zobowiązania Polski w zakresie ochrony środowiska;
- ▲ Zobowiązania Polski przyjęte w zakresie ochrony środowiska w ramach procesu akcesji do Unii Europejskiej.

Program ochrony środowiska musi być zgodny z dokumentami szczebla wojewódzkiego, takimi jak:

- ▲ Program ochrony środowiska dla województwa mazowieckiego;
- ▲ Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego;

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

- ▲ Strategie i polityki sektorowe (zwłaszcza w zakresie energetyki, energetyki odnawialnej, rolnictwa i obszarów wiejskich, rozwoju regionalnego, edukacji ekologicznej, transportu, leśnictwa).

Narodowe strategiczne ramy odniesienia 2007-2013 (NSRO) – Narodowa strategia spójności - to dokument opracowany w celu realizacji w latach 2007-2013 na terytorium Polski polityki spójności Unii Europejskiej. NSRO prezentuje strategię rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, w tym cele polityki spójności w Polsce w latach 2007-2013. oraz określa system wdrażania funduszy unijnych w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007–2013. Dokument został przygotowany w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego i zaakceptowany przez Komisję Europejską 9 maja 2007 r. Cel główny NSRO (Narodowej Strategii Spójności) to: tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Koszty realizacji NSRO wyniosą około 85,6 mld euro. NSRO wdrażane są poprzez programy operacyjne, m.in. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko.

Program operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013

Rada Ministrów przyjęła 29 listopada 2006 roku Program operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013, który - zgodnie z projektem Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013 (NSRO) - stanowi jeden z programów operacyjnych będących podstawowym narzędziem do osiągnięcia założonych w NSRO celów przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Głównym celem Programu jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko realizowanych jest 17 osi priorytetowych, w tym m.in.: gospodarka wodno – ściekowa, gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi, zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska, przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska, ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych, transport przyjazny środowisku, infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku. Na realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 zostanie przeznaczonych ponad 36 mld euro.

Program ochrony środowiska województwa mazowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018

W dniu 13 kwietnia 2012 roku Sejmik Województwa Mazowieckiego uchwalił Program Ochrony środowiska województwa mazowieckiego (Uchwała Nr 104/12). Jego celem jest określenie polityki ekologicznej dla województwa mazowieckiego oraz realizacja polityki ekologicznej

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

państwa. Program uwzględni najważniejsze uwarunkowania środowiskowe wynikające z opracowań strategicznych.

Program małej retencji dla Województwa Mazowieckiego.

W dniu 21 kwietnia 2008 roku Sejmik Województwa Mazowieckiego uchwalił Program małej retencji dla Województwa Mazowieckiego (Uchwała Nr 75/08). Przedstawia on wielopłaszczyznowe uwarunkowania dla rozwoju małej retencji, zawiera zestawienia danych o istniejących i planowanych obiektach służących retencji wodnej, a także systemach melioracyjnych i mokradłach.

Program możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla województwa mazowieckiego, opracowany przez Instytut Energetyki Jednostka Badawczo - Rozwojowa Oddział Gdańsk. Program Możliwości Wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Mazowieckiego został przyjęty przez Sejmik Województwa Mazowieckiego w dniu 9 października 2006 r. (Uchwała Nr 208/06). Program stanowi istotny materiał wyjściowy do sporządzania założeń dla gminnych planów zapotrzebowania w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, do czego zobowiązuje prawo energetyczne.

Program zwiększania lesistości dla województwa mazowieckiego do roku 2020

W dniu 19 lutego 2007 roku Sejmik Województwa Mazowieckiego uchwalił „Program zwiększania lesistości dla Województwa Mazowieckiego” (Uchwała Nr 18/07). Opracowanie takiego programu na szczeblu wojewódzkim i jego wdrożenie przyczyni się do osiągnięcia wskaźnika lesistości Mazowsza do ok. 25% w 2020 r. Program stanowi cenny materiał wyjściowy do rozpoznania uwarunkowań przyrodniczych i społeczno – gospodarczych, nakreśla docelową wizję systemu obszarów leśnych regionu, a także wskazuje konkretną przestrzeń, w obrębie której samorządy gminne mogłyby i powinny rozważać zmiany przeznaczenia gruntów w tym kierunku. Program zwiększania lesistości jest pierwszym opracowaniem w tym zakresie w Województwie Mazowieckim.

Regionalny program operacyjny województwa mazowieckiego 2007–2013 (RPO WM)

Jest to główny instrument służący realizacji celów Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020, przy wykorzystaniu środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Jednocześnie wpisuje się w cele i priorytety Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 wspierających wzrost gospodarczy i zatrudnienie (Narodowa Strategia Spójności), które są podstawą przygotowania w ramach polityki spójności poszczególnych Programów Operacyjnych.

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2020

W dniu 29 maja 2006 r. Sejmik Województwa uchwalił Strategię Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020, stanowiącą aktualizację Strategii z roku 2001. W uchwalonym dokumencie znajdują się zapisy celów i kierunki działań uwzględniające, zmiany zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań rozwoju regionu, a także determinanty unijnej i krajowej polityki regionalnej. Program ochrony środowiska powinien uwzględniać kierunki rozwoju powiatu określone w „Strategii Rozwoju Powiatu Wołomińskiego do roku 2015 oraz w „Planie Rozwoju Lokalnego dla Powiatu Wołomińskiego”. Dokumenty te zostały uchwalone lub zaktualizowane po przyjęciu pierwszej edycji Programu ochrony środowiska (czyli po 28 września 2004 roku), stąd też zachodzi konieczność uwzględnienia zawartych w nich postulatów.

2.2. Założenia ochrony środowiska dla powiatu do 2019 roku

Naczelną zasadą przyjętą w Programie ochrony środowiska dla Powiatu Wołomińskiego jest zasada zrównoważonego rozwoju w celu umożliwienia lepszego zagospodarowania istniejącego potencjału Powiatu (zasobów środowiska, surowców naturalnych, obiektów, sprzętu, jak i ludzi oraz wiedzy).

Na podstawie kompleksowego raportu o stanie środowiska i źródłach jego przekształcenia i zagrożeń, przedstawiono poniżej propozycję działań programowych, umożliwiających spełnienie zasady zrównoważonego rozwoju poprzez koordynację działań w sferze gospodarczej, społecznej i środowiskowej. Daje to możliwość planowania przyszłości Powiatu w perspektywie kilkunastu lat i umożliwia aktywizację jego społeczeństwa, zwiększenie inicjatywy i wpływu społeczności na realizację działań rozwojowych.

Cele i działania proponowane w *Programie ochrony środowiska* powinny posłużyć do tworzenia warunków dla takich zachowań ogółu społeczeństwa, które polegać będą w pierwszej kolejności na niepogarszaniu stanu środowiska przyrodniczego na tym terenie, a następnie na jego poprawie. Realizacja wytyczonych celów w Programie powinna spowodować zrównoważony rozwój gospodarczy, polepszenie warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego na terenie Powiatu.

2.3. Uwarunkowania prawne dla powiatowego programu ochrony środowiska

Program ochrony środowiska, tworzony na szczeblu powiatu, jako dokument mający służyć realizacji priorytetów wynikających z polityki ekologicznej państwa, musi z nią być zgodny. Taką zgodność, powiatowy program ochrony środowiska powinien wykazywać również w odniesieniu do programu wojewódzkiego, jako dokumentu również realizującego cele polityki ekologicznej państwa na obszarze województwa, w skład którego wchodzi powiat (art. 17 ust. 1

ustawy z dnia 27.04.2001r. Prawo ochrony środowiska - Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.).

2.4. Priorytety krajowe

Najważniejsze zadania priorytetowe określone w polityce ekologicznej to:

- ▲ zakończenie prac nad wyznaczeniem obszarów siedliskowych w ramach ESE Natura 2000;
- ▲ przyjęcie projektu ustawy o organizmach genetycznie modyfikowanych, zgodnie z prawem UE;
- ▲ zamknięcie do 2012 roku składowisk nie spełniających wymogów UE;
- ▲ wprowadzenie w życie tzw. *zielonych zamówień*;
- ▲ wzmocnienie kadry inspekcji ochrony środowiska, która usprawni ochronę środowiska i pozwoli na kontrolę przestrzegania prawa;
- ▲ wspieranie platform technologicznych i eko-innowacyjności w ochronie środowiska;
- ▲ przywrócenie podstawowej roli miejscowym planom zagospodarowania przestrzennego, jako podstawy lokalizacji inwestycji;
- ▲ zwiększenie retencji wody;
- ▲ opracowanie krajowej strategii ochrony gleb;
- ▲ promocja wykorzystania metanu z pokładu węgla;
- ▲ ochrona atmosfery;
- ▲ ochrona wód;
- ▲ gospodarka odpadami;
- ▲ modernizacja systemu energetycznego.

Polityka ekologiczna państwa podejmuje wyzwania dotyczące m.in.:

- ▲ realizacji założeń dyrektywy unijnej CAFE, dotyczącej ograniczenia emisji pyłów i o konieczności redukcji o 75 % ładunku azotu i fosforu w oczyszczanych ściekach komunalnych;
- ▲ sporządzania map akustycznych dla wszystkich miast powyżej 100 tysięcy mieszkańców i opracowania planów walki z hałasem;
- ▲ prac nad dokumentem dotyczącym nadzoru nad chemikaliami dopuszczonymi na rynek, czyli o wdrażaniu rozporządzenia REACH.

2.5. Priorytety wojewódzkie

Priorytety wojewódzkie związane z racjonalnym wykorzystaniem zasobów i poprawą środowiska zostały określone w "Programie ochrony środowiska województwa mazowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 r." uchwalonym w dniu 13 kwietnia 2012

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

roku przez Sejmik Województwa Mazowieckiego (Uchwała Nr 104/12), zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do 2016 r.

2.6. Priorytety powiatowe

Program ochrony środowiska określa krótko oraz długoterminowe zadania do realizacji, które mają służyć osiągnięciu określonych założonych celów. Zadania zostały wyznaczone na podstawie diagnozy stanu obecnego w powiecie wołomińskim, tak aby prowadziły do poprawy stanu środowiska i rozwiązywały problemy, z jakimi zmagają się powiat.

Nadrzędnym celem określonym w niniejszym programie ochrony środowiska jest:

Osiągnięcie trwałego rozwoju Powiatu Wołomińskiego i zwiększenie jego atrakcyjności poprzez poprawę środowiska przyrodniczego i rozwój infrastruktury technicznej

Cel ten jest zbieżny z celem strategicznym wyznaczonym w „Strategii Rozwoju Powiatu Wołomińskiego do 2015 roku” przyjętej przez Radę Powiatu Uchwałą Nr IX-61/03 z dnia 16.09.2003r.

W Aktualizacji Programu ochrony środowiska dla powiatu wołomińskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015, przyjętej uchwałą Rady Powiatu Wołomińskiego z dnia 28 marca 2008r. Nr XVII - 118/08, wyznaczono siedem zadań priorytetowych.

Priorytet 1

Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych

Priorytet 2

Osiągnięcie wymaganych standardów dla jakości powietrza

Priorytet 3

Ograniczenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego

Priorytet 4

Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej ochrony środowiska

Priorytet 5

Rozbudowa i modernizacja urządzeń wodnych oraz zabezpieczeń przeciwpowodziowych

Priorytet 6

Poprawa środowiska przyrodniczego poprzez zwiększenie obszarów objętych ochroną prawną, ze szczególnym uwzględnieniem dolin rzecznych i kompleksów leśnych

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

Priorytet 7

Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa powiatu

Priorytet 8

Kompleksowa gospodarka odpadami

Dla spełnienia przedstawionych powyżej celów, sformułowano szereg zadań o charakterze inwestycyjnym i pozainwestycyjnym. Dla poszczególnych elementów środowiska bądź rodzajów aktywności mających wpływ na środowisko przedstawiono ponadto strategię działań i zadania priorytetowe dla osiągnięcia poprawy lub nie pogarszania stanu aktualnego.

2.7. Priorytety powiatowe, wynikające z Polityki ekologicznej państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016.

Planowane działania w obszarze ochrony środowiska w Polsce wpisują się w priorytety w skali Unii Europejskiej i cele Wspólnotowego programu działań w zakresie środowiska naturalnego. Zgodnie ze stanowiskiem zawartym w Polityce ekologicznej państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, do najważniejszych wyzwań wspólnotowej polityki ochrony środowiska należy zaliczyć:

- działania na rzecz zapewnienia realizacji zasady zrównoważonego rozwoju;
- przystosowanie do zmian klimatu;
- ochrona różnorodności biologicznej.

Osiągnięciu celów zidentyfikowanych w „Polityce ekologicznej państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”, na szczeblu powiatu będą służyć działania realizowane w n/w obszarach priorytetowych:

OBSZAR PRIORYTETOWY 1: DZIAŁANIA SYSTEMOWE UKIERUNKOWANE NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA

CEL: Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych

- poddawanie ocenie oddziaływania na środowisko projektów dokumentów strategicznych;
- uwzględnienie wyników tych ocen w ostatecznych wersjach tych dokumentów.

CEL: Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska

- uruchomienie mechanizmów prawnych, ekonomicznych i edukacyjnych, które prowadziłyby do rozwoju proekologicznej produkcji towarów („zielone zamówienia publiczne”, zakup usług i dostaw uwzględniających ochronę środowiska);
- kreowanie świadomych postaw konsumenckich, zgodnie z zasadą zrównoważonego

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

rozwoju.

CEL: Zarządzanie środowiskowe

- promowanie Systemu Zarządzania i Audytu – EMAS (ang. Environmental Management Audit Scheme);
- tworzenie warunków do odnoszenia korzyści ekonomicznych dla firm i instytucji będących w systemie zarządzania (wprowadzanie „zielonych zamówień publicznych”, promujących w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego, firmy posiadające certyfikaty zarządzania środowiskowego, przez uzyskiwanie przez nie dodatkowych punktów).

CEL: Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska

- podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zgodnie z zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie”, prowadzącą do:
 - × proekologicznych zachowań konsumenckich;
 - × prośrodowiskowych nawyków i pobudzenia odpowiedzialności za stan środowiska;
 - × organizowania akcji lokalnych, służących ochronie środowiska;
 - × uczestnictwa w procedurach prawnych i kontrolnych, dotyczących ochrony środowiska.

CEL: Rozwój badań i postęp techniczny

- promowanie ekoinnowacji przyjaznych środowisku;
- wyposażenie pracowni szkolnych;
- doprowadzenie do zadowalającego stanu systemu monitoringu środowiska.

CEL: Odpowiedzialność za szkody w środowisku

- prowadzenie szkoleń nt. odpowiedzialności sprawcy za szkody w środowisku, dla pracowników administracji, policji, sądownictwa oraz podmiotów gospodarczych;
- współpraca z podmiotami właściwymi w sprawach szkód w środowisku i działań naprawczych;
- wdrażanie tworzonego na szczeblu krajowym systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody;
- doprowadzanie do egzekwowania kosztów od sprawcy w przypadku wystąpienia szkody w środowisku.

CEL: Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

- przywracanie właściwej roli planowania przestrzennego (uwzględnienie zasad ochrony środowiska) w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- szerokie wdrażanie koncepcji korytarzy ekologicznych;
- uwzględnianie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi i podtopień w związku z warunkami gruntowo-wodnymi;
- wdrażanie, określonych na szczeblu krajowym, zasad ustalenia progów tzw. chłonności środowiskowej oraz pojemności przestrzennej, zależnie od typu środowiska;
- wprowadzenie mechanizmów ochrony zasobów złóż kopalin przed zagospodarowaniem powierzchni uniemożliwiającym przyszłe wykorzystanie;
- uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego głównych zbiorników wód podziemnych, stref ochronnych ujęć wody, wyników monitoringu środowiska, w szczególności w zakresie powietrza, wód i hałasu.

OBSZAR PRIORYTETOWY 2: OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH

CEL: Ochrona przyrody

- zachowanie bogatej bioróżnorodności biologicznej przyrody;
- umożliwienie zrównoważonego rozwoju gospodarczego powiatu;
- ochrona korytarzy ekologicznych;
- wdrażanie opracowanych przez właściwe organy, strategii postępowania i planów ochrony zasobów przyrody;
- ochrona zieleni miejskiej;
- współpraca w zakresie ochrony przyrody z organizacjami pozarządowymi oraz prowadzenie szerokich akcji edukacyjnych wśród społeczeństwa.

CEL: Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

- racjonalne użytkowanie zasobów leśnych;
- rozwijanie idei trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej;
- kształtowanie właściwej struktury gatunkowej i wiekowej lasów;
- zachowanie bogactwa biologicznego;
- dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów wynikających z ochrony sieci obszarów Natura 2000.

CEL: Racjonalne gospodarowanie zasobami wody

Racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych (w taki sposób, by uchronić gospodarkę od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi), w tym:

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

- skuteczna ochrona głównych zbiorników wód podziemnych przed zanieczyszczeniem;
- maksymalizacja oszczędności zasobów wodnych na cele konsumpcyjne;
- zwiększenie retencji wodnej;
- szersze wdrażanie systemu opłat za korzystanie z wód;
- propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno-promocyjne (akcje, kampanie skierowane do wszystkich grup społecznych);
a także:
- zaangażowanie samorządów w opracowanie przez właściwe organy, map zagrożenia i map ryzyka powodziowego;
- aktywny udział w konsultacjach i zgłaszanie uwag i wniosków do tworzonego przez Wojewodę Mazowieckiego „Programu bezpieczeństwa powodziowego w dorzeczu środkowej Wisły” www.mazowieckie.pl/Programy/przeciwpowodziowe;
- wyznaczenie obszarów zalewowych i uwzględnianie ich w dokumentach planistycznych oraz decyzjach o warunkach zabudowy;
- konserwacja istniejących urządzeń melioracyjnych;
- modernizacja systemów melioracyjnych przez zaopatrzenie ich w urządzenia piętrzące wodę, umożliwiające sterowanie odpływem;
- realizacja inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodziowych;
- wdrażanie ochrony naturalnych terenów zalewowych w dolinach rzecznych.

CEL: Ochrona powierzchni ziemi

- rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego;
- przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogenne;
- zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, na cele przyrodnicze, rekreacyjne lub rolnicze;
- promocja rolnictwa ekologicznego i rolnictwa integrowanego;
- wdrożenie zasad waloryzacji terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności, opracowanych na szczeblu krajowym oraz promocja takiej żywności;
- rozwój monitoringu gleb.

CEL: Gospodarowanie zasobami geologicznymi

- doskonalenie wdrożenia prawodawstwa dotyczącego ochrony zasobów kopalin, wód podziemnych;
- ograniczenie presji środowiskowej podczas prowadzenia robót geologicznych

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

- i eksploatacji kopalni;
- wzmocnienie ochrony niezagospodarowanych złóż kopalni w procesie planowania przestrzennego;
- eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalni.

CEL: Efektywne wykorzystanie energii

- popularyzacja i wdrażanie rozwiązań energooszczędnych
- wprowadzanie nowoczesnych systemów zarządzania i gospodarowania energią
- opracowanie planów dot. zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą

**OBSZAR PRIORYTETOWY 3: POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA
EKOLOGICZNEGO**

CEL: Środowisko i zdrowie

- dalsza poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia;
- skuteczny nadzór nad instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych powodujących zanieczyszczenia środowiska.

CEL: Ochrona wód

- budowa oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych dla wszystkich aglomeracji powyżej 2 000 RLM, w celu zapewnienia 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych oraz przywrócenia dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych;
- wyposażenie jak największej liczby gospodarstw rolnych w zbiorniki na gnojowicę i płyty obornikowe;
- doskonalenie systemu kontroli w zakresie oczyszczania i odprowadzania ścieków, ze szczególnym uwzględnieniem dorzecza rz. Długiej (rów Magenta) i Liwca;
- wdrażanie ustaleń opracowanych przez właściwe organy dokumentów planistycznych w zakresie gospodarowania wodami:
 - program wodno-środowiskowy kraju, z uwzględnieniem podziału na obszary dorzeczy;
 - plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza;
 - plan zarządzania ryzykiem powodziowym;
 - plan przeciwdziałania skutkom suszy na obszarze dorzecza;
 - warunki korzystania z wód regionu wodnego;
 - warunki korzystania z wód zlewni;

(odpowiednio do terminu ich sporządzenia);

- rozwój sieci monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

CEL: Jakość powietrza

- szeroka promocja korzystania z odnawialnych źródeł energii (w 2020 r. wymagane zwiększenie udziału do 14%);
- ograniczenie emisji pyłu drobnego o granulacji 10 mikrometrów (PM10) oraz benzo(a)piranu i ozonu;
- dalsza redukcja emisji SO₂, NO_x i pyłu drobnego z procesów wytwarzania energii.

CEL: Gospodarka odpadami

- wdrażanie zasad gospodarowania odpadami komunalnymi, określonych w ustawie z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 152 poz. 897);
- zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska;
- zapewnienie zachowania standardów UE dla składowisk odpadów lub ich zamknięcie i rekultywacja;
- intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej minimalizację powstawania odpadów (np. opakowań, toreb foliowych) i ich preselekcję w gospodarstwach domowych;
- wzmocnienie przez Inspekcję Ochrony Środowiska kontroli podmiotów odbierających odpady od wytwórców oraz podmiotów posiadających instalacje do odzyskiwania i unieszkodliwiania odpadów.

CEL: Oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych

- rozwój systemu monitoringu hałasu i dokonanie wiarygodnej oceny narażenia społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i oddziaływanie pól elektromagnetycznych;
- wykorzystywanie planowania przestrzennego dla rozdzielania potencjalnych źródeł hałasu i promieniowania od terenów mieszkaniowych;
- Wdrażanie opracowanych w Ministerstwie Środowiska procedur zapewniających bezpieczną lokalizację źródeł pól elektromagnetycznych.

CEL: Substancje chemiczne w środowisku

- wdrażanie systemu nadzoru nad substancjami chemicznymi, dopuszczonymi na rynek,



Rysunek 2: Podział powiatu wołomińskiego na gminy

Źródło: Plan Rozwoju Lokalnego 2006-2013

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Polski wg J. Kondrackiego, powiat wołomiński położony jest w obrębie makroregionu Nizina Środkowomazowiecka (318.7), w trzech mezoregionach:

- * Równiny Wołomińskiej (318.78) - zajmującą przeważającą część powiatu,
- * Kotliny Warszawskiej (318.73) – niewielką część powiatu leżącą na zachód od Ząbek, Marek, rejonu łąk Radzyńskich i Rudy,
- * południowej części Doliny Bugu (318.74).

3.2. Warunki hydrologiczne

Ze względu na to, iż powiat wołomiński położony jest na obszarze nizinnym, w jego granicach można wyróżnić rzeki nizinne wraz z licznymi dopływami oraz naturalnymi i sztucznymi oczkami wodnymi, zagłębieniami bezodpływowymi, terenami podmokłymi (torfowiska, bagna). Ciekłe wodne charakteryzują się małymi przepływami, niskimi stanami wód, a nawet wysychaniem w okresach suszy.

Podstawowym elementem hydrograficznym jest kompleks rzeczny Bugu i Narwi, który wyznacza północną granicę powiatu. Największe ilości wody prowadzą rzeki Bug i Liwiec.

Sieć hydrograficzną tworzą: zlewnia Narwi (zlewnia II rzędu) oraz działy wodne III rzędu. Na terenie powiatu wołomińskiego płyną następujące ciekłe naturalne: Bug, Liwiec, Rządza, Cienka, Fiszor Prawy, Fiszor Lewy, Boruczanka, Rynia, Długa, Czarna, Beniaminówka, Dozucha, Górznik, Osownica i Kobyłanka, Pniewiczanka, Gołębica. Na Bugu powstał zbiornik wodny, który nazwano Zalewem Zegrzyńskim (Jezioro Zegrzyńskie). Został on utworzony w wyniku wybudowania w 1963 roku zapory wodnej w Dębem. Na niewielkim odcinku wyznacza on zachodnią granicę powiatu wołomińskiego.

Bug jest lewostronnym dopływem Narwi o całkowitej długości 772 km. Powierzchnia całkowita zlewni Bugu wynosi 39 420,2 km². Na terenie powiatu wołomińskiego znajduje się

około 20-kilometrowy odcinek ujściowy tego ciekłu (rzeka na części granicy z powiatami wyszkowskim i legionowskim). Bug charakteryzuje się dużą nieregularnością pod względem hydrologicznym. Ta specyfika rzeki wpływa negatywnie na bilans wodny wszystkich jej użytkowników oraz na wody gruntowe. Proces roztopowy w dorzeczu Bugu rozpoczyna się wcześniej na obszarze źródłowym (Wyżyna Podolska na Ukrainie) niż w odcinku środkowym i ujściowym. Ten ciek cechuje śnieżno-deszczowy ustrój zasilania z dwoma wysokimi stanami wody w ciągu roku. Pierwszy wysoki stan występuje w kwietniu spowodowany przez zasilanie śnieżne, a drugi przypada na miesiące czerwiec i lipiec, którego przyczyną jest letnie maksimum opadów. W Bugu okresy niskiego stanu przypadają na wrzesień. Szerokość koryta oraz nurt Bugu są bardzo różne i na kolejnych odcinkach wykazują duże zróżnicowanie. Na terenie powiatu występują także starorzecza Bugu.

Dolina Bugu zbudowana jest z utworów przepuszczalnych, zwierciadło wód jest swobodne, wody gruntowe stanowią jeden poziom wahań. Głębokość ich występowania jest ściśle związana ze stanami wód w rzece, a co za tym idzie z intensywnością i długotrwałością opadów atmosferycznych. Charakterystyczne przepływy roczne (wartości wyrównane wg wskazań wodowskazu Wyszków) są następujące:

- * przepływ średni – 140 m³/s,
- * przepływ max z prawdopodobieństwem wystąpienia 10% - 1140 m³/s,
- * przepływ średni niski – 34,6 m³/s.

Rzeka **Liwiec** jest lewostronnym dopływem Bugu, uchodzącym do niego w 42,7 km biegu. Długość rzeki wynosi 126,2 km. Powierzchnia zlewni Liwca zajmuje 2 779 km² i w całości zlokalizowana jest w województwie mazowieckim. Na terenie powiatu wołomińskiego rzeka płynie na odcinku 17 km (na granicy z powiatem węgrowskim). W wyniku małej retencji naturalnej spowodowanej niskim wskaźnikiem lesistości terenu, na obszarze tej zlewni występują poważne deficyty wody. Rzeka silnie meandruje na całej długości. Największym z licznych dopływów tej rzeki jest Osownica, która znajduje się na terenie powiatu wołomińskiego.

Kierunek przepływu rzeki **Rządza** zmienia się z południowego-wschodu na północny-zachód. Ciek ten jest lewostronnym dopływem Narwi – Jeziora Zegrzyńskiego. Charakteryzuje się szeroką, słabo wcięętą doliną z podmokłymi dolinami i licznymi starorzeczami. Zasilana jest przez znaczną liczbę, drobnych cieków i kanałów melioracyjnych.

Rzeka **Czarna** jest prawostronnym dopływem Kanału Żerańskiego. Rozciąga się na terenie powiatu z południowego-wschodu na północny-zachód. Jej dolina jest szeroka, słabo wcięta, z podmokłymi dolinami i licznymi starorzeczami oraz kanałami melioracyjnymi.

Rzeka **Osownica** to lewostronny dopływ rzeki Liwiec, a uchodzi do niej Pniewiczanka. Przepływa przez wschodnią część powiatu z południa na północ. Na rzece Osownicy,

w miejscowości Zawiszyń, znajduje się wodowskaz IMiGW, na którym w wieloletnim 1969-1990 zanotowano średni przepływ $SSQ=1,07m^3/s$.

Rzeka Cienka jest prawym dopływem rzeki Rządzy, uchodzącej do Narwi. Rzeka płynie szeroką doliną z dużymi meandrami. W dolinie wyróżnia się piaszczysty taras nadzalewowy i podmokły taras zalewowy.

Wymienione rzeki takie jak: Długa, Czarna, Rządza z Cienką i Boruczą, uchodzące pierwotnie do Narwi, a obecnie do Jeziora Zegrzyńskiego, a także Osownica z Pniewczanką dopływ Liwca, są atrakcyjne szczególnie dla rekreacji, pod warunkiem uchronienia ich przed postępującym zanieczyszczeniem. Oprócz cieków rzecznych teren powiatu pokrywa gęsta sieć kanałów (m.in. Kanał Sierakowski, Biały Rów) i rowów melioracyjnych. Rzeki Bug, Narew, Liwiec występują na niewielkich odcinkach powiatu, ale odgrywają ważną rolę w turystyce i rekreacji.

Na terenie gmin: Zielonki, Marki i Radzymin znajdują się dość duże zbiorniki wodne (glinianki) – pozostałość po ile wybranych dla potrzeb cegielni. Aktualnie są w większości wykorzystywane jako miejsca rekreacji i wędkarstwa.

Oprócz wymienionych cieków na omawianym obszarze występują, na dość znacznej powierzchni, obszary podmokłe i torfowiska (w okolicy Zielonki, Radzymina, Wołomina, Klembowa oraz w dolinach rz. Bugu, Liwca, Długiej, Rządzy, Cienkiej, Boruczy), a także stawy i małe zbiorniki wodne (głównie w okolicy Zielonki, Radzymina, Jadowa, Wołomina). W dolinie Bugu występują liczne starorzecza od Arciechowa i Popielarzy w gm. Radzymin przez rejon Stasiopola i Ślężan po Marianów i Dręszew w gm. Dąbrówka i dalej - poza granicami powiatu.

3.3. Warunki klimatyczne

Powiat wołomiński w przeważającej części położony jest w mazowiecko-podlaskim regionie klimatycznym, charakteryzującym się wpływem kontynentalnych mas powietrza, jedynie w centralnej części przeważają polarne masy. Ze względu na dużą powierzchnię, wyróżnia się różne warunki klimatyczne, które zostały przedstawione poniżej.

- ▲ Centralna część Powiatu - średnia roczna temperatura powietrza wynosi $7,5 - 8^{\circ}C$. Średnia roczna suma opadów należy do najniższych w Polsce i mieści się w granicach 450 – 500 mm. Pokrywa śnieżna występuje przeważnie 70 – 80 dni w roku. Okres bezprzymrozkowy wynosi 165-170 dni, a okres wegetacyjny 215 dni. Przeważają wiatry zachodnie i północno-zachodnie. Usłonecznienie wynosi od 1600 do 1650 godzin i jest większe niż dla Warszawy.
- ▲ Północno-zachodnia część powiatu (gminy Tłuszcz i Dąbrówka) – charakteryzuje się chłodniejszym klimatem. Jest to obszar o najmniejszych w Polsce opadach rocznych wynoszących poniżej 550 mm. Liczba dni mroźnych wynosi od 30 do 50 w roku, a dni z przymrozkami mieszczą się w granicach 100 – 110. Czas trwania pokrywy śnieżnej wynosi od 38 – 60 dni w roku. Okres wegetacyjny trwa 200 do 220 dni.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

- ▲ Południowo-zachodnia granica Powiatu (gminy Ząbki i Zielonka) - należy do klimatu "Krainy Wielkich Dolin". Region ten posiada dość jednolitą hipsometrię i jest stosunkowo mało zróżnicowany pod względem klimatycznym. Średni opad roczny wynosi 500-600 mm. Pokrywa śnieżna zalega przez około 50-60 dni w roku. Średnia temperatura roczna wynosi $7-8^{\circ}C$.

3.4. Geomorfologia i rzeźba terenu

Teren powiatu ma charakter równiny o nachyleniu nie przekraczającym 5 %, teren nachylony jest ku północnemu – zachodowi, co potwierdza bieg rzek, których źródło znajduje się poza granicami powiatu wołomińskiego – teren Wysoczyzny Kaluszyńskiej. Wysokości bezwzględne wahają się od 85 m n.p.m. w części północno-zachodniej oraz 140 m n.p.m. w części południowo – wschodniej.

Przedmiotowy obszar położony jest w środkowo-wschodniej części Niziny Mazowieckiej. Równina Wołomińska jest zasadniczą jednostką geomorfologiczną powiatu, którą zaliczyć można do równin o typie denudacyjno-erozyjnym. Równina Wołomińska to powierzchnia moreny dennej, która przechodzi w części północno-zachodniej i zachodniej w bardziej wyrównaną Równinę Radzyminską. W krańcach południowo-wschodnich w strefę piaszczystych stożków napływowych. W Kotlinie Warszawskiej i Dolinie Dolnego Bugu występuje system tarasów nadzalewowych Narwi i Bugu z dominującym tarasem wydmywym.

Na rzeźbę terenu składają się liczne formy geomorfologiczne. Zasadniczymi elementami rzeźby są doliny rzeczne największych rzek takich jak Bug, Liwcy, Osownicy, Rządzy, Cienkiej, Czarnej, Długiej.

W dolinie rzeki Długiej znajdują się wielokilometrowe ciągi wydmy łukowych i parabolicznych o orientacji wskazującej na główny udział wiatrów zachodnich. Wydmy oddzielają również Równinę Wołomińską od tarasów Doliny Wisły. Mogą osiągać wysokość do 120 m n.p.m.

Na terenie powiatu znajdują się formy pochodzenia lodowcowego m.in. moreny czołowe oraz piaszczysto – żwirowe pagórki ozów i sandry z okresu zlodowacenia środkowopolskiego. Z nowych form można wymienić starorzecza, które występują koło miejscowości Popielarze, Stasiopola, Dręszewa i Marianowa.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

3.5. Formy użytkowania terenu

Teren powiatu wołomińskiego zajmuje obszar 95 537 ha (stan na dzień 31 grudnia 2010 r.). Szczegółowe użytkowanie gruntów przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 2: Struktura użytkowania gruntów w granicach powiatu wołomińskiego

Rodzaj użytkowania	Powierzchnia [ha]	Udział w powierzchni powiatu [%]
Użytki rolne w tym:	51 815	54,23
▲ Grunty orne	32 793	34,32
▲ Sady	357	0,37
▲ Łąki	11 223	11,75
▲ Pastwiska	7 442	7,79
Lasy i grunty leśne	28 046,9	29,36
Pozostałe grunty	15 675,1	16,41
Razem	95 537	100

Zródło: GUS, www.stat.gov.pl

Największy udział w strukturze użytkowania gruntów powiatu mają użytki rolne (54,23 %) w tym w szczególności grunty orne, które zajmują 34,32 % powierzchni powiatu. Znikomy udział w strukturze użytków mają sady (0,37%). Lasy i grunty leśne stanowią 29,4% (zgodnie z danymi GUS na 2010 r.) powierzchni powiatu. Pozostałe grunty zajmują 16,4% powierzchni powiatu.

3.6. Struktura zabudowy

Struktura zabudowy w gminach powiatu wołomińskiego jest zróżnicowana ze względu na rodzaj jednostki terytorialnej. Gminy miejskie i miejsko-wiejskie położone bliżej Warszawy charakteryzują się większym wskaźnikiem gęstości zaludnienia i większym udziałem budownictwa komunalnego, wielorodzinnego oraz zabudowy przemysłowej (Wołomin, Zielonka, Żąbki, Marki, Kobyłka). Gminy wiejskie są gminami typowo rolniczymi i przeważa tam zabudowa gospodarcza, zagrodowa oraz jednorodzinna. Do tego rodzaju gmin zalicza się: Dąbrówka, Jadów, Klembów, Poświętne oraz Strachówka. Ekstensywność zabudowy jest dobrym wskaźnikiem tworzenia zbiorczego systemu wodno-kanalizacyjnego.

3.7. Demografia

Powiat wołomiński jest jednym z najludniejszych powiatów ziemskich województwa mazowieckiego¹. Powiat wołomiński zamieszkuje 217 323 mieszkańców (stan na 31 grudnia 2010 r.), co stanowi 4,2 % ogólnej liczby ludności w województwie. Najwięcej osób mieszka na

¹ www.powiat-wołomiński.pl

terenie gminy Wołomin, a najmniejsza liczba mieszkańców znajduje się na obszarze gminy Strachówka. Szczegółowy rozkład ludności w poszczególnych gminach przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3: Rozkład liczby ludności w poszczególnych gminach w roku 2010

Lp.	Nazwa gminy	Liczba ludności
1.	Dąbrówka	7 568
2.	Jadów	7 568
3.	Klembów	9 214
4.	Kobyłka	19 723
5.	Marki	26 753
6.	Poświętne	5 935
7.	Radzymin	21 798
8.	Strachówka	2 867
9.	Tłuszcz	18 964
10.	Wołomin	50 897
11.	Żąbki	28 644
12.	Zielonka	17 464
Powiat wołomiński		217 323

Zródło: www.stat.gov.pl

3.8. Gospodarka

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2010 r. w powiecie działały 25 163 podmioty gospodarki narodowej, w tym 367 w sektorze publicznym, a 24 796 w sektorze prywatnym. Największą część stanowią instytucje skupiające się wokół handlu i usług oraz przemysł i budownictwo. Część powiatu zlokalizowana bliżej Warszawy wykazując większy stopień uprzemysłowienia, natomiast część wschodnia charakteryzuje się przewagą rolnictwa. Główne jednostki gospodarcze stanowiące potencjalne miejsca wystąpienia zanieczyszczeń na terenie powiatu wołomińskiego, przedstawiono poniżej:

- * Fabryka Okładzin Ciernych „Fomar Roulunds” Marki;
- * Tchibo - palarnia kawy;
- * Sun Chemical (filia producenta farb płynnych);
- * SORAYA S.A.;
- * Coca - Cola HBC Polska Sp. z o.o.;
- * Cegielnie Mazowieckie PROCERBUD;
- * „Wienerberger Cegielnia Lębork” Sp. z o.o. w m. Zielonka;
- * Przedsiębiorstwo Elektryfikacji i Robót Instalacyjnych ELTOR;
- * Gazomontaż S.A.;
- * Wojskowy Instytut Techniki i Uzbrojenia w Zielonce;
- * Komandor S.A.

Tabela 4: Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON – powiat wołomiński – 2010 r.

	Liczba jednostek gospodarczych
Ogółem	25 163
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	231
Przemysł i budownictwo	6 628
Usługi	18 304

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z GUS

Tabela 5: Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON – powiat wołomiński -2009 r.

	Ilość jednostek gospodarczych
Ogółem	23 292
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	225
Przemysł i budownictwo	6 158
Usługi	16 909

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z GUS

Analiza danych zawartych w powyższych dwóch tabelach wskazuje, iż ogólna liczba jednostek gospodarczych w roku 2010 wzrosła o 1 871 podmiotów w porównaniu do roku 2009. Świadczy to pozytywnie o rozwoju gospodarczym powiatu.

W tabeli poniżej przedstawiono strukturę zarejestrowanych w 2010 r. podmiotów gospodarki narodowej w powiecie.

Tabela 6: Zarejestrowane podmioty gospodarki narodowej w roku 2010

Sektor	Rodzaj jednostki	Ilość
publiczny	ogółem	295
	państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	282
	spółki handlowe	12
	Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	1
prywatny	ogółem	22 521
	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	20647
	spółki handlowe	1270
	spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	204
	spółdzielnie	56
	fundacje	54
stowarzyszenia i organizacje społeczne	290	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z GUS

Z danych wynika, że znacznie większy odsetek stanowią podmioty zarejestrowane w sektorze prywatnym (około 98,5%), natomiast tylko 1,5% to podmioty sektora publicznego. Największy odsetek (83,3%) stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, natomiast najmniejszą - fundacje i spółdzielnie.

3.9. Turystyka

Równoległe z opracowaniem niniejszego programu trwały prace nad Strategią Zrównoważonego Rozwoju Turystyki Powiatu Wołomińskiego na lata 2012-2020.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy powiatu wołomińskiego w kontekście rozwoju turystyki sformułowano m.in. następujących wnioski:

1. Na potencjał turystyczny powiatu wołomińskiego składa się: dogodne położenie geograficzne w szczególności w pobliżu aglomeracji warszawskiej, walory przyrodnicze i krajobrazowe, w szczególności doliny rzeczne (Bug, Lwówek), bogactwo fauny i flory (w tym występowanie gatunków rzadkich i ginących), obszary chronione oraz miejsca związane z wydarzeniami historycznymi (szczególnie bitew) oraz znane postaci związane z obszarem, a także ciekawe obiekty architektoniczne (sakralne i świeckie).
2. Potencjał ten pozwala na rozwój turystyki aktywnej (wodnej, pieszej, konnej, rowerowej), turystyki hobbystycznej, turystyki przyrodniczo-krajoznawczej, turystyki wiejskiej i agroturystyki, turystyki motywacyjnej i integracyjnej oraz turystyki weekendowej. W kontekście kryterium geograficznego do głównych odbiorców oferty powiatu wołomińskiego należy zaliczyć mieszkańców aglomeracji warszawskiej oraz województwa mazowieckiego oraz w mniejszym stopniu województw ościennych.

Powiat wołomiński charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem krajobrazowym jak i przyrodniczym. Dzięki czemu oferuje spory wybór terenów do wypoczynku. Na terenie powiatu działają dość liczne ośrodki sportu i rekreacji. Jednostki te służą upowszechnianiu, rozwojowi i zaspokajaniu potrzeb mieszkańców oraz gości, w zakresie szeroko pojętego wypoczynku, turystyki i rekreacji.

Niemal w każdej gminie znajdują się ślady związane z Bitwą Warszawską 1920r., zwaną "Cudem nad Wisłą". To niewątpliwie najważniejsze miejsca pamięci w tym regionie. Rocznie bitwy obchodzone są zawsze uroczysto, w szczególności w Radzyminie i w Ossowie, ważnych miejscach Bitwy Warszawskiej z 1920 r. Warto poświęcić chwilę zadumy na Cmentarzach w tych miejscowościach, gdzie znajdują się groby Żołnierzy poległych w boju. W Ossowie warto odwiedzić miejsce śmierci Ks. Ignacego Skorupki, a w pawilonie wzniesionym na terenie miejscowej szkoły obejrzeć makietę plastyczną obrazującą przebieg walk.

Szlaki turystyczne

Na terenie powiatu powoli rozwija się sieć szlaków turystycznych. Coraz bardziej popularne stają się szczególnie trasy rowerowe.

Szczegółowy opis istniejących szlaków zawiera ww. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Turystyki Powiatu.

Szlaki piesze:

Szlak czerwony - "Piesza obwodnica warszawska". Szlak tylko we fragmencie przebiega przez teren powiatu wołomińskiego. Zlokalizowany jest on we wschodnim skraju Ząbek, Zielonki i Strugi. Na trasie można spotkać liczne stare drzewa stanowiące pomniki przyrody, a także „miejsca pamięci”. Atrakcją tego odcinka trasy jest uroczysko i rezerwat Horowe Bagno z kilkoma zbiornikami wodnymi oraz Kruczek.

Szlak zielony - "Krajoznawczy szlak przyrody i historii". Szlak prawie w całości biegnie przez teren powiatu. Zaczyna się w Sierakowie koło Radzymina i biegnie przez Czarną Strugę, Strugę, Nadmę, Czarną, Kobyłkę, Ossów do Zielonki. Na trasie znajdują się godne uwagi obiekty przyrodnicze: rezerwat Łęgi Czarnej Strugi, Puszcza Słupecka, rezerwat Grabicz oraz wiele okazałych drzew stanowiących pomniki przyrody. Na szlaku są także miejsca związane z historią, w szczególności wojną polsko-bolszewicką 1920 roku i Powstaniem Kościuszkowskim. Na szlaku wędrowni znajduje się kilka cennych zabytków architektury, wśród nich kościół w Kobyłce oraz "Dom nad łąkami" w Wołominie, w którym mieszkała i tworzyła Zofia Nałkowska.

Szlak żółty - "Doliną Liwca" Na terenie powiatu wołomińskiego szlak przebiega zaledwie w ostatniej części. Jest bardzo malowniczy krajobrazowo. Obejmuje dolinę Liwca od Kamieńczyka do Urli z nadrzeczными skarpcami, ciekawą roślinnością i budownictwem letniskowym.

Szlaki rowerowe

Szlak rowerowy na II linię polskiej obrony w Bitwie pod Radzyminem 1920 roku

Szlak rozpoczyna się i kończy w Radzyminie. Trasa biegnie przez takie miejscowości jak: Rejentówka, Beniaminów, Wólkę Radzymińską, Sieraków, Cegielnię. Cały szlak liczy około 25 km długości. Na trasie można podziwiać ciekawe obiekty o charakterze historycznym jak i przyrodniczym.

Turystyczny szlak rowerowy bitew warszawskich

Trasa szlaku biegnie przez miejsca, w których niegdyś odbywały się bitwy: Powstania Listopadowego pod Olszynką Grochowską, Powstania Kościuszkowskiego pod Kobyłką i Bitwy Warszawskiej pod Radzyminem i Ossowem. Cały szlak to trasa około 36 km.

Szlak rowerowy - Horowa Góra

Trasa jest bardzo urozmaicona pod względem rzeźby terenu, toteż pojawiają się spore różnice wzniesień. Szlak rowerowy Horowa Góra liczy około 22 km. Należy zwrócić uwagę na

ciągnące się w dole, po obu stronach Góry, rzadkie sosnowe lasy porośnięte kwitnącą żółto łąką pszeńca pospolitego. Poruszając się ścieżką nad brzegiem Horowego Bagna podziwiamy widoczne lustro wody i bagienną roślinność.

Wokół Zielonki

Szlak rowerowy wokół Zielonki liczy około 28 km. Trasa szlaku jest szczególnie atrakcyjna dla wielbicieli historii – zwłaszcza lokalnej. Szlak pozwala podziwiać zarówno wspaniałe starodrzew (w tym liczne pomniki przyrody), z którego słynie Zielonka, urozmaicony krajobraz (lasy, wydmy, glinianki, rzeczki, torfowiska, jezioro) oraz zabytki (dom opieki sp.) oraz domy drewniane, wspaniałe świadectwa międzywojennego stylu budownictwa letniskowego na terenach podwarszawskich. Na trasie szlaku znajdują się także miejsca związane z wydarzeniami historycznymi, których liczne epizody rozgrywały się na terenach Zielonki i okolic (Insurekcji Kościuszkowskiej, marszu Napoleona na Moskwę, Powstania Listopadowego, wojny polsko-bolszewickiej w 1920 roku, II wojny światowej) - upamiętnione krzyżami i pomnikami, a także obiekty cenne przyrodniczo, w tym rezerwat przyrody Horowe Bagno, jezioro Czarne (Kruczek) i zielonkowskie glinianki, na terenie których znajduje się ciekawa ścieżka edukacyjna.

Trasy rowerowe wokół Tłuszcza

Trzy trasy: Familijna, W pustyni i w puszczy, Wehikuł Czasu - po gminie Tłuszcz i okolicach, opracowane przez młodzież działającą przy Stowarzyszeniu "Kastor - Inicjatywa dla Rozwoju". Trasy nie są oznakowane, a ich opis znajduje się na stronie internetowej www.roveremprzezrownine.pl.

Szlak kulturowy w Dolinie Liwca

W granicach gmin Jadów, Wyszków i Łochów wydzielono miejsca atrakcyjne pod względem kulturowym i wizualnym, tworząc tam szlak kulturowy w Dolinie rz. Liwiec. Na jego drodze znajdują się historyczne ośrodki osadnicze, pomiędzy którymi w krajobraz wpisane są ciekawe przykłady budownictwa regionalnego, osadnictwa szlacheckiego, a także obiekty małej architektury sakralnej.

W samej gminie Jadów wyznaczono wiele przystanków, na które składa się m.in. budownictwo regionalne, symboliczna mogiła w Urlach, czy kościół pw. Znalezienia Krzyża Św. W Jadowie i wiele innych.

Ścieżki dydaktyczne i obiekty edukacji ekologicznej

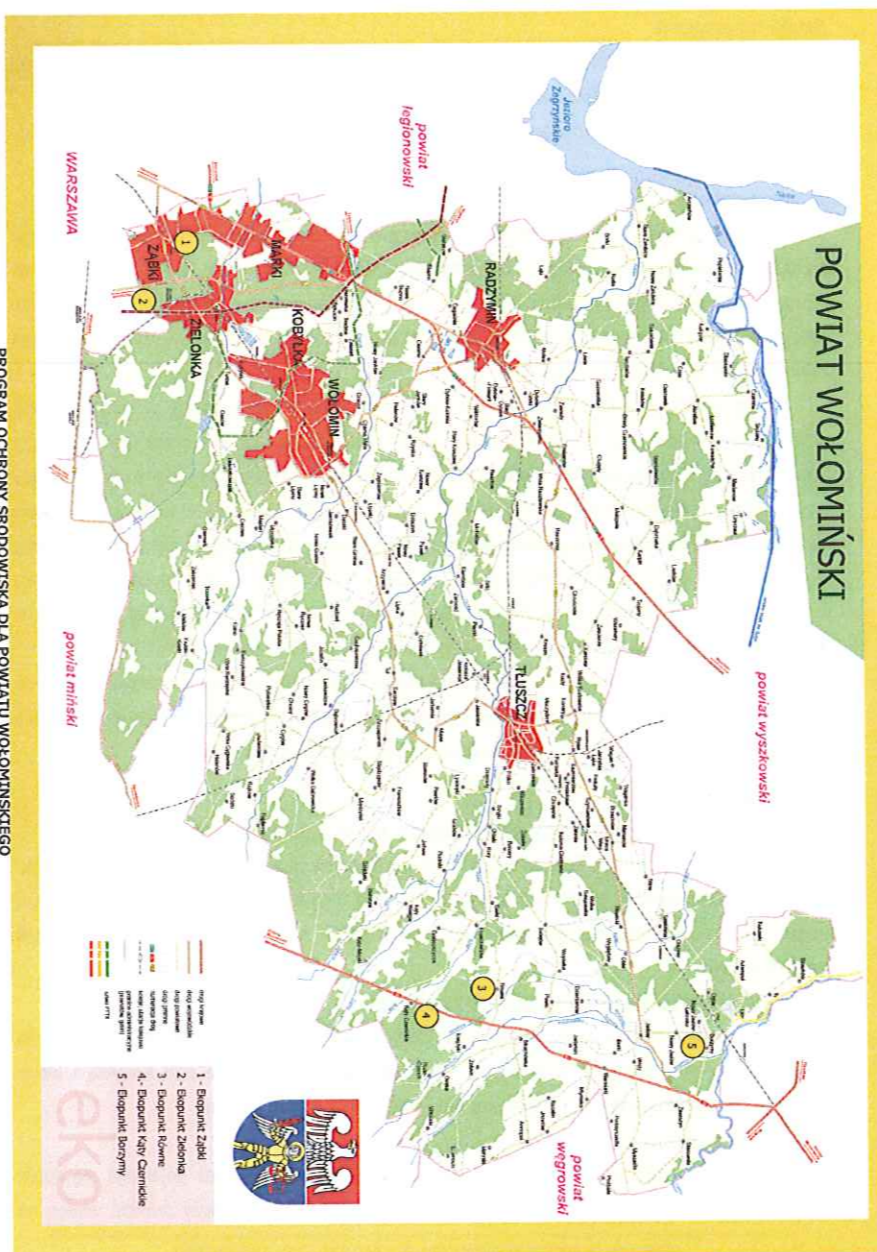
Na terenie powiatu znajdują się, na razie niezbyt liczne, obiekty edukacji ekologicznej. Najlepszą bazę edukacyjną posiada Nadleśnictwo Drewnica, na terenie swojej siedziby w Ząbkach, gdzie znajduje się m.in. bogato wyposażona sala edukacji ekologicznej, ścieżka dydaktyczna poświęcona zagadnieniom ochrony lasu i przyrody, a także tematyce związanej

z ekologicznym stylem życia.

Ponadto, Nadleśnictwo Łochów prowadzi szeroką działalność edukacyjną, a na terenie powiatu wołomińskiego posiada m.in. ścieżkę dydaktyczną przy leśniczówce Jagodne w gm. Strachówka, gdzie znajduje się także wygodna wiata do prowadzenia zajęć w terenie, ustawiona przez Starostwo Powiatowe w Wołominie. W 2010 r. utworzono również inne ścieżki dydaktyczne:

- wzdłuż drogi leśnej przy Pomniku Harcerzy w Zielonce (zasady zachowania się w lesie),
- przy drodze leśnej do Rezerwatu Śliże, gmina Jadów (tematyka przyrodniczo-leśna),
- wzdłuż ulicy Pięknej w Borzymach, gmina Jadów (ekologiczny styl życia, Natura 2000),
- na placu przy Kościele w Borzymach, gmina Jadów (tematyka przyrodnicza),
- na terenie Domu Dziecka w Równem, gmina Strachówka (ekologiczny styl życia).

Ww. obiekty powstały przy udziale środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Opis ww. punktów (wraz z mapką zamieszczoną poniżej), znajduje się w przewodniku „Ekopunkty powiatu wołomińskiego”, wydanym w 2010 r.



Obecnie dużą szansą dla rozwoju turystyki są obszary Natura 2000, które mogą przyciągać miłośników obserwacji przyrody.

Potencjał turystyczny powiatu szczegółowo przedstawia Strategia zrównoważonego rozwoju turystyki powiatu wołomińskiego.

3.10. Infrastruktura techniczna

3.10.1. System komunikacyjny – transportowy

Główny system komunikacji drogowej powiatu wołomińskiego tworzą droga ekspresowa S8 oraz dwie drogi krajowe: droga krajowa nr 8 oraz droga krajowa nr 50. Obecny odcinek drogi ekspresowej wchodzi na tereny powiatu od strony północno-wschodniej, przechodzi przez gminę Dąbrówka idąc do miejscowości Radzymin. Tu obwodnicą mijają samą miejscowość, po czym łączy się z drogą krajową nr 8. Droga krajowa nr 50 przechodzi przez gminy Jadów i Strachówka. Łączna ich długość na terenie powiatu wynosi 57 km. Do najbardziej obciążanych dróg na terenie powiatu wołomińskiego należą odcinki drogi ekspresowej S8 oraz drogi krajowej nr 8. Do dróg wojewódzkich przechodzących przez tereny powiatu należą drogi:

- droga wojewódzka 631 relacji Nowy Dwór Mazowiecki – Warszawa;
- droga wojewódzka 634 relacji Warszawa – Wólka Kozłowska;
- droga wojewódzka 635 relacji Radzymin – Wołomin;
- droga wojewódzka 636 relacji Wola Raszewska – Wójtyn;
- droga wojewódzka 625, której trasa przebiega wzdłuż ulicy Kolejowej w Zielonce. Łącząca rampę wyładowniczą przy stacji kolejowej w Zielonce z Drogą wojewódzką nr 634.

Łączna długość dróg powiatowych i gminnych na terenie powiatu wołomińskiego wynosi 2908,8 km, z czego drogi powiatowe to 740,9 km, a gminne 2167,9 km. Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane dotyczące dróg w powiecie wołomińskim.

Tabela 7: Rozkład dróg na terenie powiatu

Rodzaj / charakter drogi	O nawierzchni utwardzonej [km]	O nawierzchni twardej ulepszonej [km]	O nawierzchni gruntowej [km]	Razem [km]
krajowe	111	-	-	111
wojewódzkie	57	-	-	57
powiatowe	340,00	340,00	60,9	740,9
gminne	666,6	626,1	875,2	2 167,9
Razem				3 076,8

Źródło: www.stat.gov.pl, Plan Rozwoju Lokalnego powiatu wołomińskiego na lata 2008 – 2015

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

3.10.2. Komunikacja zbiorowa

Transport publiczny na terenie powiatu wołomińskiego jest obsługiwany przez kilkudziesięciu przewoźników. Dodatkowo transport publiczny jest realizowany przez samorząd Miasta Warszawy.

Na terenie powiatu funkcjonuje kilka stałych połączeń autobusowych (linii prywatnych, PKS i ZTM w Warszawie - 718, 805, 732, 740, N61, N62, L 17), są to przede wszystkim:

- ▲ Wołomin – Warszawa;
- ▲ Radzymin – Warszawa;
- ▲ Wołomin – Poświętne;
- ▲ Wołomin – Radzymin;
- ▲ Wołomin – Marki;
- ▲ Łochów – Jadów – Warszawa;
- ▲ Tłuszcz – Strachówka.

Ponadto przez teren powiatu przejeżdżają także autobusy zapewniające relację Warszawa – Wyszki, Wołomin – Mińsk Maz., Wołomin – Stanisławów.

Przez powiat wołomiński przebiega linia kolejowa relacji Warszawa-Białystok. Stacje i przystanki kolejowe znajdują się w następujących miejscowościach: Ząbki, Zielonka Bankowa, Zielonka, Kobyłka-Ossów, Kobyłka, Wołomin, Wołomin Słoneczna, Zagościńiec, Dobczyn, Klembów, Jasienica, Tłuszcz, Chrzęsne, Mokra Wieś, Szewnica, Urle.

Dodatkowo biegnie tu linia kolejowa relacji Tłuszcz – Wyszki. Na linii odbywa się ruch zarówno taboru osobowego jak i towarowego. Na linii kolejowej Tłuszcz – Radzymin – Mińsk Maz. porusza się tabor towarowy.

3.10.3. Zaopatrzenie w gaz

Na terenie powiatu wołomińskiego pod koniec 2010 roku z gazu korzystało 60,3% ludności. W 2010 roku długość sieci gazowej wynosiła około 1082 km². Zgodnie z danymi GUS taka długość sieci w roku 2010 zaspokajała potrzeby 47 426 odbiorców (liczba podłączonych obiektów). Porównując te dane do roku 2009, gdzie sieć gazowa liczyła 995,42 km, stwierdza się, iż w ciągu roku w powiecie wołomińskim wybudowano 86,58 km sieci gazowej. Natomiast liczba odbiorców wzrosła o 1 742 w stosunku do roku 2009, w którym odbiorców było 45 684. Zużycie gazu z sieci w roku 2010 w przeliczeniu na jednego mieszkańca powiatu wyniosło 316,3 m³. Wartość ta prawie dwukrotnie przekracza wartość zużycia gazu przypadającą na mieszkańca w województwie mazowieckim (162,7 m³). Stwierdza się, że powiat wołomiński charakteryzuje się wyjątkowo wysokim zużyciem gazu. Niemniej tendencja corocznego wzrostu wykorzystania gazu jest jednakowa dla wszystkich powiatów województwa mazowieckiego.

Obecnie prowadzone są prace nad rozbudową sieci gazociągowej, mają one miejsce głównie w zachodniej części powiatu. Stwierdzono również, że w gminie Strachówka nie ma zapotrzebowania na

2 Plan Rozwoju Lokalnego powiatu wołomińskiego na lata 2008-2015

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

budowę gazociągu. Duże zapotrzebowanie na gaz ziemny i budowę infrastruktury gazowniczej występuje na terenach przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe³.

3.10.4. Zaopatrzenie w ciepło

Zaopatrzenie w energię cieplną na obszarze powiatu wołomińskiego zależy jest od rodzaju jednostki terytorialnej danej gminy. Na terenie powiatu w 2010 roku długość sieci ciepłej przesyłowej wynosiła 28,5 km.

W miastach działają zorganizowane systemy ciepłownicze, oparte o duże źródła energii (np. Wołomin) i lokalne kotłownie. Znaczna ilość budynków mieszkalnych w Zielonce, Ząbkach, Markach, Kobylce, Wołominie, Tłuszczu i Radzyminie wyposażona jest w kotłownie węglowe, stanowiące niskie, rozproszone źródła emisji zanieczyszczeń. Na wsiach dominuje zabudowa rozproszona gospodarska, gdzie brak jest zbiorowych sieci ciepłowniczych. W gospodarstwach rolnych najczęściej wykorzystywane są alternatywne źródła energii, a podstawowym źródłem ciepła jest ogrzewanie indywidualne. Zasadniczym paliwem jest węgiel lub miał węglowy, inne nośniki ciepła – olej opałowy lub gaz – mają znacznie mniejszy udział w strukturze ciepłowniczej powiatu. W ostatnim okresie daje się zauważyć powrót niektórych mieszkańców do spalania paliw kopalnych bądź opalania drewnem.

Dla rozwoju powiatu w kategorii ciepłownictwa największą szansą jest możliwość wykorzystania gazu ziemnego jako paliwa w systemach ciepłych. Obecnie wszędzie tam, gdzie doprowadzony jest gaz – jest on wykorzystywany do celów grzewczych (w różnym stopniu). Można przypuszczać, że w najbliższym okresie zapotrzebowanie na energię cieplną do celów grzewczych będzie ulegało zmniejszeniu. Wiąże się to z prowadzeniem modernizacji instalacji centralnego ogrzewania w budynkach wielorodzinnych (montaż zaworów termostatycznych, automatyzacja urządzeń w węzłach ciepłych, montaż podzielników ciepłych), modernizacją budynków (wymiana okien na szczelne, wykonanie termoizolacji ścian). Przyjmuje się natomiast, że zapotrzebowanie na ciepłą wodę będzie się utrzymywać na tym samym poziomie⁴.

3.10.5. Elektroenergetyka

Powiat Wołomiński jest praktycznie w 100% zelektryfikowany. Przez teren powiatu przebiega szereg napowietrznych linii wysokiego napięcia, są to przede wszystkim linie: 400 kV, 220 kV i 110 kV. Łączą one warszawski węzeł energetyczny z systemem krajowym. Odbiorcy energii elektrycznej są zasilani za pomocą sieci średniego napięcia 15 kV. Rejon sieci energetycznej w Wołominie zasila miejscowości: Kobylka, Marki i Zielonka oraz gminy Radzymin i Wołomin. Rejon Wyszków zasila gminy: Dąbrówka, Klembów i Tłuszcz. Rejon Sokółów Podlaski obsługuje gminę Jadów i Strachówka. Obecnie stan techniczny istniejących linii energetycznych jest zadowalający.

³ Plan Rozwoju Lokalnego powiatu wołomińskiego 2008-2015

⁴ Plan Rozwoju Lokalnego powiatu wołomińskiego na lata 2008-2015

Na terenie powiatu są zlokalizowane następujące główne punkty zasilające (GPZ) w energię elektryczną:

- ▲ GPZ 110/15 kV Pustelnik;
- ▲ GPZ 110/15 kV Wołomin 1;
- ▲ GPZ 110/15 kV Ząbki;
- ▲ GPZ 110/15 kV Lipiny Nowe.

3.10.6. Pobór wody i wodociągi

Ludność powiatu wołomińskiego jest zaopatrywana w wodę głównie za pomocą sieci wodociągowej. Zgodnie z danymi GUS (stan na 30 grudnia 2010) systemem sieci wodociągowej jest objęte 58,6 % ogółu ludności powiatu. Źródłem wody są gminne ujęcia wód podziemnych. Żadna z gmin nie korzysta z ujęć wód powierzchniowych. W powiecie niektóre zakłady wykorzystują własne ujęcia. Część z nich również zaopatruje w wodę mieszkańców. Wyjątkiem jest gmina Poświętne i Strachówka, które nie posiadają ujęć komunalnych i nie są wyposażone w sieć wodociągową. Zgodnie z danymi przedstawionymi przez Główny Urząd Statystyczny stwierdza się, że na terenie powiatu wołomińskiego w roku 2010 funkcjonowało 798,3 km sieci wodociągowej. Zużycie wody w gospodarstwach domowych osiągnęło wartość 4 786,0 dam³, natomiast zużycie wody w przemyśle kształtujące się na poziomie 1 263,5 dam³/rok. Sumując obie te dane - wartość rocznego zużycia wody w powiecie wołomińskim wynosi 6 049 dam³.

Ogólny stan techniczny sieci wodociągowej na terenie powiatu ocenia się jako dobry, miejscami dostateczny. Niektóre gminy deklarowały, iż na ich terenie znajdują się fragmenty sieci wodociągowej, które wymagają modernizacji lub wymiany. Ocenę sieci wodociągowej w poszczególnych gminach przedstawiono poniżej.

Stan techniczny kanalizacji sanitarnej w gminie Dąbrówka ocenia się jako dobry. Ponadto, na chwilę obecną nie znajdują się tam fragmenty sieci, które podlegałyby modernizacji lub wymianie.

Stan sieci wodociągowej na terenie gminy Jadów znajduje się w dobrym stanie technicznym. Od czasu do czasu pojawiają się awarie wynikające z warunków meteorologicznych np. mróz. Przyczyną są również prace ziemne, w trakcie których dochodzi do uszkodzenia sieci.

W gminie Klembów do sieci wodociągowej podłączona jest zaledwie jedna miejscowość – Krusze, a także osiedle mieszkaniowe w Woli Raszowskiej. Ponadto, jak wskazują dane uzyskane z Urzędu Gminy, stan techniczny wodociągu jest zły i wymaga wymiany. Pozostali mieszkańcy gminy, a zatem zdecydowana większość korzysta z prywatnych ujęć wody.

Stan techniczny sieci wodociągowej, z której korzysta gmina Kobylka ocenia się jako dobry. Aktualnie żaden z fragmentów sieci nie wymaga modernizacji.

W gminie Radzymin nie stwierdza się konieczności wymiany lub modernizacji sieci wodociągowej. Niemniej jednak wymaga ona stałego monitoringu i konserwacji.

W gminie Tłuszcz sieć wodociągowa również wykazuje dobry stan techniczny. Dodatkowo na chwilę obecną żaden z odcinków nie musi być już poddawany pracom remontowym, gdyż konieczne modernizacje zostały już wykonane. Zdecydowana większość sieci wodociągowej wykonana z wyrobów azbestowych w gminie Tłuszcz została już usunięta. Pozostało jeszcze 200 m takiej sieci.

Stan techniczny sieci wodociągowej na terenie gminy Wołomin, PWiK Sp z o.o. ocenia jako dobry. Ponadto występują fragmenty sieci, które wymagają wymiany lub co najmniej modernizacji. Dodatkowo w gminie Wołomin znajduje się około 4 km rurociągu wykonanego z wyrobów zawierających azbest. W gminie Wołomin z prywatnych ujęć korzystają mieszkańcy miejscowości: Wołomin, Zagościńc, Duczki, Ossów, Turów, Leśniakowizna, Nowe Lipiny, Stare Lipiny, Lipinki, Cięciwa, Majdan, Helenów, Mostków.

Sieć wodociągowa w gminie Ząbki w większości została wybudowana z rur PE co pozwala obecny stan techniczny ocenić jako dobry. Zaledwie 10-15% sieci wodociągowej, którą wybudowano stosunkowo dawno została wykonana z żeliwa. Na tej podstawie można przypuszczać, że aktualnie jej stan jest słaby. Planowana jest stopniowa wymiana żeliwnego wodociągu. Wymieniono już około 1,2 km na ul. Jana Pawła II. Planowana jest również dalsza wymiana zasuw sieciowych głównie na starszych odcinkach sieci.

Stan techniczny sieci wodociągowej posadowionej w gminie Zielonka ocenia się jako dostateczny. W związku z powyższym stwierdza się konieczność modernizacji lub nawet wymiany niektórych odcinków sieci.

Tabela 8: Charakterystyka gminnych ujęć wód podziemnych na terenie powiatu wołomińskiego

Lokalizacja ujęcia wód podziemnych (miejscowość)	Liczba studni	Wydajność studni	Rodzaj wód (np. czwartorzędowe)	Proces uzdatniania, którym jest poddawana woda
Gmina Jadów				
SUW Urle	2	110 m ³ /h	czwartorzędowe	filtracja
SUW Jadów	2	120 m ³ /h	czwartorzędowe	filtracja
Gmina Klembów				
Krusze	2	35 m ³ /h - podstawowa 8 m ³ /h - awaryjna	czwartorzędowe	-
Wola Rasztowska	1	18,5 m ³ /h	czwartorzędowe	-
Gmina Marki				
Marki	4	100,00 m ³ /d	czwartorzędowe	brak
		100,00 m ³ /d	czwartorzędowe	brak
		120,00 m ³ /d	czwartorzędowe	brak
		500,00 m ³ /d	czwartorzędowe	brak
Gmina Tłuszcz				
Tłuszcz-miasto	2	16+52 m ³ /h	czwartorzędowe	Odmanganianie, odżelazianie

Lokalizacja ujęcia wód podziemnych (miejscowość)	Liczba studni	Wydajność studni	Rodzaj wód (np. czwartorzędowe)	Proces uzdatniania, którym jest poddawana woda
Tłuszcz-oś. Borki	1	1,5 m ³ /h	czwartorzędowe	Odmanganianie, odżelazianie
Postoliska	2	20+35 m ³ /h	czwartorzędowe	Odmanganianie, odżelazianie
Kozły	1	33 m ³ /h	czwartorzędowe	Odmanganianie, odżelazianie
Łysobyki	1	35 m ³ /h	czwartorzędowe	Odmanganianie, odżelazianie
Gmina Radzymin				
Radzymin, ul. Batalionów Chłopskich 8	3	150 m ³ /h każda	czwartorzędowe	Odmanganianie, odżelazianie
Gmina Wołomin				
SUW Graniczna	5	11 558 m ³ /d	czwartorzędowe	napowietrzanie, odżelazianie, odmanganianie
SUW Lipińska	2	1 100 m ³ /d	czwartorzędowe	
SUW Grabie Stare	2	531 m ³ /d	czwartorzędowe	
Gmina Ząbki				
Ząbki ul. Batorego	1	200 m ³ /miesiąc	oligocenijskie	odżelazianie
Ząbki ul. Reymonta	1	53 m ³ /miesiąc	czwartorzędowe	-
Gmina Zielonka				
ul. Inżynierska	3	190 m ³ /h	czwartorzędowe	filtracja
ul. Wyszyńskiego	2	45 m ³ /h	czwartorzędowe	filtracja
ul. Długa	1	40 m ³ /h	czwartorzędowe	filtracja
ul. Wilsona	1	5 m ³ /h	trzeciorzędowe	filtracja

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędów Gmin i PWiK

3.10.7. Kanalizacja i oczyszczalnie ścieków

Na terenie powiatu wołomińskiego znajduje się 462,1 km czynnej sieci kanalizacji sanitarnej. Zgodnie z danymi GUS (stan na 30 grudnia 2010) systemem sieci kanalizacyjnej objęte było 45,5 % ogółu ludności powiatu. Ocenę stanu technicznego sieci można uogólnić do dobrego. Niemniej jednak zdarzają się gminy, które wykazują potrzebę wymiany lub modernizacji niektórych odcinków sieci. Więcej szczegółów dotyczących stanu technicznego sieci w poszczególnych gminach znajduje się poniżej.

Gmina Dąbrówka jest wyposażona w sieć kanalizacji sanitarnej o długości 22,6 km. Aktualnie gminna kanalizacja sanitarna nie wymaga prac naprawczych.

Na terenie gminy Jadów długość sieci kanalizacyjnej wynosi 15,5 km. Sieć ta wymaga częściowej poprawy.

W gminie Klembów do kanalizacji (29,6 km) podłączone są tylko dwie miejscowości, którymi są

Klembów i Ostrówek. Z uwagi, iż sieć powstała dopiero w 2007 roku. Zbiorniki bezodpływowe znajdujące się wśród kilkudziesięcioletniej zabudowy są w niezadowalającym stanie technicznym. Natomiast zbiorniki w nowej zabudowie jako, że są stosunkowo nowymi ocenia się jako szczelne. Gminne ścieki odprowadzane siecią kanalizacyjną i oczyszczane są w oczyszczalni ścieków w Klembowie i w Woli Rasztowskiej (z bloków w Woli Rasztowskiej). Ścieki pochodzące ze zbiorników bezodpływowych są kierowane do oczyszczalni ścieków lub punktów zlewnych znajdujących się w okolicznych gminach m.in. Radzymin, Ząbki, Tłuszcz, Zabrodzie.

Stan techniczny sieci kanalizacji sanitarnej (82,7 km) znajdującej się na terenie gminy Kobyłka ocenia się jako dobry. Nie ma również przesłanek do wymiany lub modernizacji któregoś odcinka sieci. Niestety wiadomo, że stan techniczny zbiorników bezodpływowych pozostawia wiele do życzenia. Z uwagi na ich nieuszczelnienie nie stanowią skutecznego zabezpieczenia środowiska gruntowo-wodnego. Ścieki pochodzące z gminy Kobyłka trafiają do oczyszczalni w Wołominie.

Na terenie gminy Marki funkcjonuje 17,4 km sieci kanalizacji sanitarnej, w tym 11,9 km grawitacyjnej. W ramach współfinansowanych z FS wybudowano 12,6 km kanalizacji, która jeszcze nie jest eksploatowana. Wodociąg Marecki Sp. z o.o. poinformowała, że wymianie podlega zaledwie dopływ do głównej pompowni. Realizacja inwestycji jest już zaplanowana. Nie mniej stan techniczny całej sieci jest dobry. Ocenia się, że 85% ścieków bytowych jest oczyszczanych. Szacuje się, że 30 % tych ścieków pochodzi z sieci kanalizacyjnej, a 55 % jest wywożone ze zbiorników bezodpływowych. Ścieki pochodzące z gminy Marki trafiają do oczyszczalni ścieków „Czajka” w Warszawie oraz do oczyszczalni ścieków w Radzyminie.

Gmina Radzymin jest wyposażona w sieć kanalizacji sanitarnej (26,3 km), której stan techniczny ocenia się jako dobry. Niemniej jednak są obszary gdzie sieć wymaga modernizacji.

Na terenie gminy Tłuszcz, samo miasto Tłuszcz jest wyposażone w sieć kanalizacji sanitarnej (6,2 km), której stan techniczny Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Tłuszczu ocenia jako dobry. Gminne ścieki trafiają do oczyszczalni w Tłuszczu przy ul. Wiejskiej 56 oraz do Kontent Oczyszczalni Ścieków w Tłuszczu przy ul. Parowej 3A.

Gmina Wołomin korzysta z sieci kanalizacji sanitarnej (121,9 km) znajdującej się w średnim stanie technicznym, jak oceniło PWiK Sp. z o. o. w Wołominie. Niektóre odcinki kanalizacji powinny być wymienione lub zmodernizowane. Stan techniczny zbiorników bezodpływowych również nie ocenia się jako dobry. Część z nich jest nieuszczelna. Gminne ścieki oczyszczane są w oczyszczalni sanitarnej „Krym” zlokalizowanej w miejscowości Leśniakowizna.

Kanalizacja sanitarna w gminie Ząbki (80,5 km), działająca na znacznej długości jako ogólnospławna, zwłaszcza wykonana z rur kamionkowych jest nieuszczelna. Z powodu powiększających się nieuszczelności kanałów, odcinki kanalizacji w pojedynczych ulicach zostały już wymienione (ul. Jana Pawła II, ul. Budkiewicza). Aktualnie trwa wymiana krótszych odcinków przy studniach (ul. Wyszyńskiego, ul. 11-go Listopada) w miejscach o znacznej infiltracji wód gruntowych. Wszystkie ścieki z terenu miasta Ząbki przesyłane są kolektorem zbiorczym do oczyszczalni Czajka w Warszawie.

W gminie Zielonka stan techniczny sieci kanalizacyjnej (59,4 km) również budzi zastrzeżenia. Na podstawie informacji z Urzędu Gminy, stwierdza się konieczność wymiany lub co najmniej modernizacji niektórych fragmentów sieci. Ścieki pochodzące z gminy Zielonka trafiają do oczyszczalni Czajka w Warszawie.

W gminach Poświętne i Strachówka brak jest sieci kanalizacji sanitarnej.

Gospodarka wodami opadowymi

Sposoby odprowadzenia wód opadowych

Urbanizacja powoduje znaczne zwiększenie ilości powierzchni szczelnych. Wody opadowe i roztopowe nie mają wówczas możliwości infiltracji w głąb ziemi, zatem muszą być odpowiednio ujmowane i odprowadzane. Jednocześnie niezwykle ważne jest zachowanie właściwych stosunków gruntowo-wodnych oraz tworzenie warunków do poprawy retencji wodnej (stawy, oczka wodne do 30 m², przepuszczalne nawierzchnie parkingów, „zielone dachy”, studnie chłonne) oraz właściwego odpływu nadmiaru wód opadowych do odbiorników.

Coraz więcej gmin na terenie powiatu, realizuje projekty obejmujące kanalizację deszczową wraz z urządzeniami zapewniającymi redukcję zanieczyszczeń w postaci substancji ropopochodnych i zawiesiny ogólnej w ściekach opadowych i roztopowych odprowadzanych z terenów komunikacyjnych. Jak się szacuje 8,9 % powierzchni gminy Wołomin objęte jest siecią kanalizacji deszczowej. Funkcjonuje tam około 52,42 km sieci kanalizacji deszczowej (stan na 31.12.2010 r.). Ścieki opadowe podczyszczane są w separatorach koalescencyjnych, separatorach substancji ropopochodnych, a także separatorach cyrkulacyjno-koalescencyjnych.

Znaczącą rolę w zakresie odprowadzania wód opadowych na terenie wielu miejscowości posiadają rowy odwadniające, funkcjonujące jako otwarte systemy kanalizacji deszczowej. Jednocześnie przyczyniają się one do poprawy retencji gruntowej, poprzez wsiąkanie. Wody opadowe z terenów zanieczyszczonych powinny być do nich odprowadzane po przejściu przez system osadników i separatorów.

Należy zwrócić uwagę, że postępująca urbanizacja obejmująca dawne tereny rolne, powoduje, iż infrastruktura rolnicza w postaci rowów, drenowań itp. przestaje pełnić funkcje urządzeń melioracyjnych, a staje się infrastrukturą komunalną. Przeznaczenie terenów rolnych pod zabudowę skutkuje przejściem tych urządzeń przez gminy i utrzymywanie ich jako otwartych systemów kanalizacji deszczowej.

Naczelną zasadą, jaka powinna być stosowana na etapie podziału nieruchomości na cele budowlane, powinno być nawiązywanie granic podziału działek do istniejącej sieci hydrograficznej tak, aby istniejące rowy nie przebiegały w poprzek działek, gdyż utrudnia to prawidłowe zagospodarowanie działki i utrzymanie urządzeń wodnych.

Z kolei, na etapie planowania inwestycji niezwykle istotne jest wprowadzenie obowiązku zapewnienia wielkości odpływu wód opadowych z terenu zabudowy, do wielkości odpływu ze zlewni naturalnej, co pociąga za sobą konieczność budowy zbiorników retencyjnych, szczelnych lub

infiltracyjno-odparowujących itp.

Ograniczenie zanieczyszczeń niesionych w spływach opadowych powinno następować w sposób możliwie naturalny, najlepiej przez wpuszczenie wód opadowych do naturalnych osadników. Ograniczenie zanieczyszczeń powinno się odbywać również poprzez utrzymanie czystości w zlewni, sprzątanie jej, ale też nakładanie powszechnych kar za zanieczyszczenia np. jezdni. Bardzo istotne jest, aby wzdłuż ulic sadzona była zieleń, która nie dopuści do wymywania gruntu z niezagospodarowanych terenów. Separatory zanieczyszczeń są niezbędne na stacjach benzynowych, myjniach, przy warsztatach samochodowych i wszędzie tam gdzie mogą wystąpić spływy deszczu z olejami napędowymi i benzyną.

Rozbudowa istniejącego systemu odprowadzenia wód opadowych powinna uwzględniać następujące zalecenia:

1. Ograniczenie stosowania tradycyjnej kanalizacji deszczowej do miejsc, gdzie jest to niezbędne np. w ulicach szybkiego ruchu i o dużym natężeniu ruchu;
2. Wykorzystanie istniejących kanałów i ich pojemności retencyjnej. Jeśli nie uniknie się budowy nowych kanałów należy je projektować z uwzględnieniem możliwości retencyjnych;
3. Naprawa istniejącego systemu kanalizacji deszczowej, ogólnospławnej i sanitarnej, w kierunku zmniejszenia infiltracji wód gruntowych do kanałów;
4. Stosowanie zasady:
 - ▲ ograniczenia natężenia odpływu wód opadowych i roztopowych przez zastosowanie różnych form retencji;
 - ▲ ograniczenie wielkości odpływu przez zastosowanie infiltracji do gruntu;
 - ▲ ograniczenie ładunku i stężenia zanieczyszczeń w odprowadzanych spływach deszczowych przez niedopuszczenie do powstawania zanieczyszczeń oraz stosowanie naturalnych metod ich usuwania;
 - ▲ odrębne traktowanie spływów ze zlewni „czystych”, z których wody mogą być infiltrowane do gruntu i zlewni „brudnych” - wymagających oczyszczenia spływów;
 - ▲ stosowanie zasady, że spływy opadowe z danej nieruchomości powinny być na niej zagospodarowane; preferowanie tam, gdzie jest to możliwe, infiltracji do gruntu;
 - ▲ przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy przewidzieć i zarezerwować tereny na potrzeby budowy lokalnych systemów retencyjnych, które mogą stanowić atrakcyjny element architektury krajobrazu;
 - ▲ przy realizacji nowych inwestycji w zakresie zagospodarowania przestrzennego należy ograniczyć uszczelnienie terenu; tam, gdzie jest to możliwe wprowadzać nawierzchnie ażurowe, umożliwiające przesiąkanie wód opadowych do gruntu.

Zagadnienia związane z retencją wodną na terenie powiatu uwzględnia Program malej retencji dla województwa mazowieckiego, przyjęty Sejmik Województwa Mazowieckiego w dniu 21 kwietnia

2008 roku uchwałą Nr 75/08. Celem tego Programu jest opracowanie spójnego dokumentu planistycznego, dającego podstawy do oceny propozycji i projektów przygotowywanych na poziomie lokalnym.

3.10.8. Gospodarka odpadami

Na terenie powiatu wołomińskiego znajduje się:

- 1 czynne składowisko odpadów komunalnych w Lipinach Starych, gm. Wołomin,
- 1 czynne składowisko odpadów produkcyjnych (zakładowe - Fomar w Markach),
- 3 składowiska zamknięte, w tym:
 - 2 składowiska odpadów komunalnych, będące w trakcie rekultywacji: Marki i Wólka Kozłowska, gm. Tłuszcz,
 - 1 składowisko odpadów komunalnych z zakończoną rekultywacją w trakcie monitoringu - gmina Radzymin,
 - 1 składowisko odpadów produkcyjnych (zakładowe - Fomar w Markach).

Ponadto, funkcjonują:

- 4 sortownie odpadów komunalnych;
 - 1 kompostownia przyzładowa przy składowisku odpadów w Lipinach Starych,
- a także szereg innych instalacji do odzysku odpadów, szczegółowo wymienionych poniżej, a także ujętych w Sprawozdaniu z realizacji Planu Gospodarki odpadami dla powiatu wołomińskiego za lata 2009-2010.

Tabela 9: Zestawienie czynnych składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na których są składowane odpady komunalne - stan na 31.XII.2010 r.

L.p.	Nazwiska i adres składowiska	Pojemność całkowita [m ³]	Pojemność wypełniona łącznie z warstwami izolacyjnymi [m ³]	Pojemność pozostała [m ³]	Masa odpadów przyjęcia [Mg]	Masa składowanych odpadów [Mg]	Czy składowisko spełnia wymagania w zakresie posiadania decyzji [T/N]	Czy składowisko spełnia wymagania w zakresie budowy i eksploatacji [T/N]	Czy składowisko spełnia wymagania w zakresie budowy i lokalizacji [T/N]	Czy są składowane odpady komunalne przetworzone termicznie lub biologicznie [T/N]
1	Składowisko odpadów w m. Lipiny Stare, 05-200 Wołomin, Lipiny Stare	230 000,00	120 000,00	110 000,00	20 000	46 399	T	T	T	b.d.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji pozyskanych z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego (brak danych odnośnie ilości odpadów składowanych w roku 2010)

Tabela 10: Zestawienie czynnych składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na których nie są składowane odpady komunalne - stan na 31.XII.2010 r.

L.p.	Nazwiska i adres składowiska	Pojemność całkowita [m ³]	Pojemność wypełniona łącznie z warstwami izolacyjnymi [m ³]	Pojemność pozostała [m ³]	Masa odpadów przyjęcia [Mg]	Masa składowanych odpadów [Mg]	Czy składowisko spełnia wymagania w zakresie posiadania decyzji [T/N]	Czy składowisko spełnia wymagania w zakresie budowy i eksploatacji [T/N]	Czy składowisko spełnia wymagania w zakresie budowy i lokalizacji [T/N]	Czy składowisko spełnia wymagania w zakresie budowy i lokalizacji [T/N]
1	Składowisko odpadów produkcyjnych w m. Marki przy ul. Parkowej Fabryki Okładzin Ciernych FOMAR BORG AUTOMOTIVE S.A.	20 736,00	17 801,8	2 934,2	1 173,68	7 120,72	T	T	T	T

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji pozyskanych z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego (brak danych odnośnie ilości odpadów składowanych w roku 2010)

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

Tabela 11: Zestawienie składowisk odpadów będących w trakcie rekultywacji - stan na dzień 31. XII. 2010 r.

L.p.	Nazwa i adres składowiska	Termin zamknięcia składowiska	Przewidywany termin zakończenia rekultywacji
SKŁADOWISKA ODPADÓW INNYCH NIŻ NIEBEZPIECZNE I OBOJĘTNE, NA KTÓRYCH BYŁY SKŁADOWANE ODPADY KOMUNALNE			
1	Składowisko odpadów w m. Marki	1990 r.	początek 2000 r.
2	Składowisko odpadów w m. Wólka Kozłowska gm. Tuszcz 05-240	2007 r.	31 grudnia 2011 r.
SKŁADOWISKA ODPADÓW INNYCH NIŻ NIEBEZPIECZNE I OBOJĘTNE, NA KTÓRYCH NIE BYŁY SKŁADOWANE ODPADY KOMUNALNE			
3	Składowisko odpadów produkcyjnych Fabryki Okładzin Ciernych FOMAR BORG AUTOMOTIVE S.A. ul. Okólna 45 Marki 05-270	1999 r.	częściowo w 2001 r./ b.d. o terminie zakończenia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z realizacji PGO dla Mazowsza za okres od 1 stycznia 2007 do 31 grudnia 2008

Tabela 12: Zestawienie składowisk odpadów będących w trakcie monitoringu po zakończeniu rekultywacji - stan na dzień 31. XII. 2010 r.

L.p.	Nazwa i adres składowiska	Termin zamknięcia składowiska	Przewidywany termin zakończenia rekultywacji	Przewidywany termin zakończenia monitoringu
SKŁADOWISKA ODPADÓW INNYCH NIŻ NIEBEZPIECZNE I OBOJĘTNE, NA KTÓRYCH BYŁY SKŁADOWANE ODPADY KOMUNALNE				
1.	Składowisko odpadów w m. Radzymin 05-250, ul. Wróblewskiego	1992 r.	b.d. (zamknięte bez decyzji)	2022 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z realizacji PGO dla Mazowsza za okres od 1 stycznia 2007 do 31 grudnia 2008

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

Tabela 13: Zestawienie poszczególnych typów instalacji do odzysku lub innego niż składowanie umieszkodliwiania odpadów komunalnych (stan na 31.12.2011 r.)

Lp.	Rodzaj instalacji	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego	Adres instalacji	Podstawa prawna	Decyzja	Data ważności	Proces R/D*	Rodzaj odpadu /kod	Zdolności przerobowe roczne [Mg/rok]	Ilość odpadów przetworzonych [Mg/rok]	
										2009 r.	2010 r.
KOMPOSTOWANIE ODPADÓW ORGANICZNYCH SELEKTYWNE ZBIERANYCH											
1.	Kompostownia odpadów selektywnie zbieranych	Teren składowiska Odpadów w Lipinach Starych, gmina Wołomin	Składowisko odpadów w Lipinach Starych, gmina Wołomin	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Pozwolenie zintegrowane 58/10.PS.Z	31.12.2014r.	R3	190805 200108 200201	2000	352,8	446,35
SORTOWANIE ODPADÓW											
1.	Sortownia* odpadów komunalnych	MZO Wołomin, ul. Łukasiewicza 4, 05-200 Wołomin	ul. Łukasiewicza 4, 05-200 Wołomin	Decyzja Starosty Wołomińskiego	90/04 779/11	28.02.2014r.	R15	200101, 200102 200103 200139, 200132 160214, 160103 200122, 200135 200136, 200134 200121, 200140 150101, 150102 150103, 150104 150105, 150106 150107, 150109 130205, 080111 170202, 200301 200399	8000 [Mg/h]	909,910	2 819,186
2.	Sortownia odpadów zmieszanych	Zakład PHU „Clean World” Marek Woch, Lesiakowizna ul.	ul. Kasprzakiewicza 45,	Decyzja Starosty Wołomińskiego-go	404/09	28.02.2014r.	R14	200301	50000	3087,29	b.d.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

45

Lp.	Rodzaj instalacji	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego	Adres instalacji	Podstawa prawna	Decyzja	Data ważności	Proces R/D*	Rodzaj odpadu /kod	Zdolności przerobowe roczne [Mg/rok]	Ilość odpadów przetworzonych [Mg/rok]	
										2009 r.	2010 r.
3.	Sortownia Odpadów Komunalnych	Kasprzakiewicza 45, 05-200 Wołomin	Lesiakowizna, 05-220 Wołomin	Decyzja Starosty Wołomińskiego	337/08	31.07.2018r.	R14	200301	b.d.	620	b.d.
4.	Sortownia odpadów komunalnych selektywnie zebranych	„KOBET” Kotowska Bernarda, Duciński, ul. Myśliwska 8, 05-200 Wołomin	Wola Ręczajska 05-326 Poświętne	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Pozwolenie na wywóz z uwzględnieniem odzysku	30.11.2020r.	R14 R15	150101, 150102 150103, 150104 150105, 150107 150109, 200101 200102, 210110 200111, 200139 200140	20000	b.d.	b.d.
5.	Sortownia odpadów zmieszanych	PR.U.H. „IMPERF” s.c. Danusz Szpański i Gabriel Wołomin, ul. Łukasiewicza 7D	Wołomin, ul. Łukasiewicza 7D	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Zezwolenie na prowadzenie odzysku odpadów	30.11.2021r.	R15	20 03 01	7000	-	Działalność p.pod. od 2012r.
ZAKŁADY DO PRODUKCJI PALIWA ALTERNATYWNEGO											
1.	Instalacja do wytworzenia paliwa alternatywnego z odpadów komunalnych	Zakład PHU „Clean World” Marek Woch, Lesiakowizna ul. Kasprzakiewicza 45, 05-200 Wołomin	ul. Kasprzakiewicza 45, Lesiakowizna, 05-220 Wołomin	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Pozwolenie na wywóz z uwzględnieniem odzysku	28.02.2014	R15	191210	20 000	b.d.	b.d.
ZAKŁADY DO ODZYSKU ODPADÓW											
1.	Linia produkcji skóry wómej	„Skómar” Piotr Kolačzewski, ul. Lisa Kuli 118, 05-270 Marki	ul. Lisa Kuli 118, 05-270 Marki	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Pozwolenie na odzysk odpadów nr 60/06	28.02.2015	R14	040108	b.d.	b.d.	b.d.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

46

Lp.	Rodzaj instalacji	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego	Adres instalacji	Podstawa prawna	Decyzja	Data ważności	Proces R/D*	Rodzaj odpadu /kod	Zdolności przerobowe roczne [Mg/rok]	Ilość odpadów przetworzonych [Mg/rok]	
										2009 r.	2010 r.
2.	Instalacja do zagospodarowania ścieków komunalnych	P.P.U. ENERGO/TECH Kwiecyni Sp. z o.o. W likwidacji, Szosa 63/65, 04-62 Warszawa Zielonka	Działki nr ew. 77, 78, 80, 81, 90, 92, obręb 5-60-01 w gminie Zielonka	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Pozwolenie na wywazanie z uwzględnieniem odbysku	30.11.2020	R14	150805 100101 100102 100180 170504 200202	120 000	b.d.	b.d.
3.	Instalacja do produkcji mączki celulozowej i polepszaczy glebowych	Prokro Eugeniusz Hentosz, Zagórzaniec, ul. Szcina 64, 05-200 Wołomin	ul. Łukaszewicza 9, 05-200 Wołomin	Decyzja Starosty Wołomińskiego	WOS-7614-38/08	31.12.2018	R15	020301 020399 020699 030105 030308 150101 200101	1 810	b.d.	b.d.
4.	Instalacja do produkcji mączki celulozowej i polepszaczy glebowych	Prokro Eugeniusz Hentosz, Zagórzaniec, ul. Szcina 64, 05-200 Wołomin	ul. Łukaszewicza 9, 05-200 Wołomin	Decyzja Starosty Wołomińskiego	531/09	31.12.2018	R14	020301 020399 020699 030105 030308	1 370	b.d.	b.d.
5.	Zagęszczarka do tworzyw, wyłazarka do regeneracji tworzyw	PPHU "DARCO" Edward Kuźnicki w Zabkach, ul. Wolności 42	ul. Wolności 42, Zabki	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Zezwolenie na odbysk	30.06.2012	R14	150102	100	b.d.	b.d.
6.	Glicyna	P.H. Natron Szczapa Czesław ul. Batalionu Parasol 2, 05-200 Wołomin	ul. Batalionu Parasol 2a, 05-200 Wołomin	Decyzja Starosty Wołomińskiego	387/03	30.11.2013	R14	150101 191291 080399	200	1 27 615	b.d.
7.	Mieszalnik	Frencoplast Sp. z o.o. Wołomin-Wąglan, ul. Wątkarska 15, 05-200 Wołomin	ul. Wątkarska 15, 05-200 Wołomin	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Zezwolenie na odbysk	31.01.2015	R14	070299 120117 151212	265	b.d.	b.d.
8.	Kruszarka, Słoz z podajnikiem mieszającym, Błokforma	Sky-Bud Sp. z o.o. Ciepła, ul. Karłowicza 5, Wyszyńskiego 5, 05-200 Wołomin	ul. Karłowicza St. Wyszyńskiego 5, 05-200 Wołomin	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Zezwolenie na odbysk	31.03.2014	R3	150102	b.d.	b.d.	b.d.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

47

Lp.	Rodzaj instalacji	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego	Adres instalacji	Podstawa prawna	Decyzja	Data ważności	Proces R/D*	Rodzaj odpadu /kod	Zdolności przerobowe roczne [Mg/rok]	Ilość odpadów przetworzonych [Mg/rok]	
										2009 r.	2010 r.
9.	Zespół urządzeń do rozdrabniania, mielenia i wrabiania odpadów	Zakład Produkcyjno-Handlowy „Margum” S.C. ul. Bandurskiego 49, 05-270 Marki	ul. Bandurskiego 49, 05-270 Marki	b.d.	b.d.	b.d.	R14	070208	b.d.	b.d.	b.d.
10.	Instalacja do odbysku odpadów	AGD Pasterki Sp. J. ul. Nadmierska 4, 05-230 Kobylka	ul. Nadmierska 4, 05-230 Kobylka	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Pozwolenie na wywazanie z uwzględnieniem odbysku	30.04.2013	b.d.	70213	2000	b.d.	b.d.
11.	larnacz do czyszczenia twardej z tworzyw sztucznych, młynki, zagęszczarka do przerobu folii	ZPHU „Murena” Zbigniew Szymorski, ul. Nadmierska 8f, 05-230 Kobylka	ul. Nadmierska 8f, 05-230 Kobylka	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Zezwolenie na odbysk	30.06.2012	b.d.	150102	200	b.d.	b.d.
12.	Instalacja do odbysku tworzyw sztucznych, rozdrabniacz frakcyjny INOX	PMS Bartnicki, ul. Jezulicka 4a, 05-230 Kobylka	ul. Jezulicka 4a, 05-230 Kobylka	Decyzja Wojewody Mazowieckiego	WSK-V-6620/64/2003	30.11.2013	R3	070213 150102 150105	1300	b.d.	b.d.
13.	Prasa miodrodowa z układem przesłuwającym	PMS Bartnicki, ul. Jezulicka 4a, 05-230 Kobylka	ul. Jezulicka 4a, 05-230 Kobylka	b.d.	b.d.	b.d.	R14	150104	b.d.	b.d.	b.d.
14.	Instalacja do produkcji wyrobów ceramicznych za pomocą wypalania	Zakład „Dram” Wesola 27 Kobylka	ul. Wesola 27 Kobylka	Decyzja Starosty Wołomińskiego	pozwolenie zintegrowane	30.04.2018	R14 R1	030105 100101 100180 10 12 08	1 335,25	b.d.	b.d.
15	Recykling	ALFA Bogdan Konopka,	firma ma	b.d.	b.d.	b.d.	R4	070213	38	b.d.	b.d.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

48

L.p.	Rodzaj instalacji	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego	Adres instalacji	Podstawa prawna	Decyzja	Data ważności	Proces R/D*	Rodzaj odpadu /kod	Zdolności przerobowe roczne [Mg/rok]	Ilość odpadów przetworzonych [Mg/rok]	
										2009 r.	2010 r.
16	Instalacja do produkcji ceramiki budowlanej metodą wypalania cegielnia-cała linia technologiczna	ul. Pomnikowa 5, Majki	zezwolenie na transport odpadów, ale instalacja znajduje się poza granicami powiatu	Decyzja Starosty Wołomińskiego	30.07.2018r.	R14 R5 R1	03 01 05 10 12 08 10 01 01 15 01 03	825	b.d.	b.d.	

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego i Starostwa Powiatowego w Wołominie

***R - PROCESY ODZYSKU**

- R1 Wykorzystanie jako paliwa lub innego środka wytwarzania energii
- R2 Regeneracja lub odzyskiwanie rozpuszczalników
- R3 Recykling lub regeneracja substancji organicznych, które nie są stosowane jako rozpuszczalniki (włączając kompostowanie i inne biologiczne procesy przekształcania)
- R4 Recykling lub regeneracja metali i związków metali
- R5 Recykling lub regeneracja innych materiałów nieorganicznych
- R6 Regeneracja kwasów lub zasad
- R7 Odzyskiwanie składników stosowanych do usuwania zanieczyszczeń
- R8 Odzyskiwanie składników z katalizatorów
- R9 Powodna ciekłego oleju lub inne sposoby ponownego wykorzystania oleju
- R10 Wykorzystanie na powstanie ziemi z odpadów z czyszczenia odpadów w punktach od R1 do R10
- R11 Wytwarzanie energii z odpadów
- R12 Wytwarzanie odpadów w celu podania kłemułki
- R13 Magazyrowanie odpadów, które mają być podane kłemułki z odpadów wymienionych w punktach od R1 do R12 (z wyjątkiem tymczasowego magazynowania w czasie zbiórki w miejscu, gdzie odpady są wytwarzane)
- R14 Inne działania polegające na wykorzystaniu odpadów w całości lub części
- R15 Przetwarzanie odpadów, w tym ich przygotowanie do odzysku, w tym do recyklingu

***D - PROCESY UNIESKODLIWIANIA ODPADÓW**

- D1 Składowanie na składowiskach odpadów obojętnych
- D2 Obróbka w glebie i ziemi (np. biodegradacja odpadów płynnych lub szlamów w glebie i ziemi)
- D3 Składowanie przez głębokie zaizolowanie (np. zaizolowanie pompowad)

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO

na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

- D4 Relekcja powierzchniowa (np. umieszczenie odpadów na polkach osadowych lub lagunach)
- D5 Składowanie na składowiskach odpadów niebezpiecznych lub na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne
- D6 Odprowadzanie do wód z wyjątkiem mórz*
- D7 Lokowanie (zapalanie) na dnie mórz
- D8 Obróbka biologiczna niewymieniona w innym punkcie niniejszego załącznika, w wyniku której powstają odpady, unieszkodliwiane za pomocą kłemułki w procesach wymienionych w punktach od D1 do D12 (np. fermentacja)
- D9 Obróbka fizyczno-chemiczna niewymieniona w innym punkcie niniejszego załącznika, w wyniku której powstają odpady, unieszkodliwiane za pomocą kłemułki w procesach wymienionych w punktach od D1 do D12 (np. parowanie, suszenie, strącanie)
- D10 Termiczne przekształcanie odpadów w instalacjach lub urządzeniach zlokalizowanych na lądzie
- D11 Termiczne przekształcanie odpadów w instalacjach lub urządzeniach zlokalizowanych na morzu
- D12 Składowanie odpadów w pojemnikach w ziemi (np. w kopalinie)
- D13 Składowanie odpadów w pojemnikach w ziemi (np. w kopalinie)
- D14 Sporządzanie mieszanek lub mieszanie przed podaniem kłemułki w procesach wymienionych w punktach od D1 do D13
- D15 Magazyrowanie w czasie kłemułki z procesów wymienionych w punktach od D1 do D14 (z wyjątkiem tymczasowego magazynowania w czasie zbiórki w miejscu, gdzie odpady są wytwarzane)
- D16 Przetwarzanie odpadów, w wyniku którego są wytwarzane odpady przeznaczane do unieszkodliwienia

Tabela 14: Zestawienie poszczególnych typów instalacji do odzysku lub innego niż składowanie unieszkodliwiania odpadów, które podlegają odrębnym przepisom prawnym

L.p.	Rodzaj instalacji	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego	Adres instalacji	Podstawa prawna	Decyzja	Data ważności	Proces R/D	Rodzaj odpadu /kod	Zdolności przerobowe roczne [Mg/rok]	Ilość odpadów przetworzonych [Mg/rok]	
										2009 r.	2010 r.
STACJE DEMONTAŻU (POJAZDÓW WYCOFANYCH Z EKSPLOATACJI PRZY PRACY JEDNOZMIANOWEJ)											
1.	Instalacja do demontażu pojazdów	Auto-Kasacja Ewa Grzełek, ul. Lipińska 140, 05-200 Wołomin	ul. Lipińska 140, 05-200 Wołomin	Decyzja Wojewody Mazowieckiego	WTMP.6620/23/09	30.06.2015	R14	160104	b.d.	548,838	549,495
2.	Stacja demontażu	Zbiś Adam – Mechanika pojazdowa, ul. Warszawska 20, 05-230 Kobyłka	ul. Warszawska 20, 05-230 Kobyłka	Decyzja Wojewody Mazowieckiego	WŚR.V.6620/52/2008	22.08.2015	R14	160104	120	121	119,30
3.	Stacja demontażu i Punkt zbierania pojazdów	"FIRMA TOKARSKI" Jan Wiesław Tokarski ul. Wileńska 57 05-200 Wołomin,	ul. Wileńska 57 ul. Sokołna 11 Poświętne	Decyzja Starosty Wołomińskiego	287/09	31-03-2019	R14	160104	b.d.	159,50	157,07

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO

na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

L.p.	Rodzaj instalacji	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego	Adres instalacji	Podstawa prawna	Decyzja	Data ważności	Proces R/D	Rodzaj odpadu /kod	Zdolności przerobowe roczne [Mg/rok]	Ilość odpadów przetworzonych [Mg/rok]	
										2009 r.	2010 r.
4.	Stacja demontażu	Automarki S.A. ul. Okólna 38 05-270 Marki	ul. Okólna 38 05-270 Marki	Decyzja Wojewody Mazowieckiego 0	WSR.V.6620/ 50/05	30.06.2015	R14	160104	b.d.	612,3	b.d.
ZAKŁADY PRZETEWARZANIA ZUŻYTEGO SPRZĘTU ELEKTRYCZNEGO I ELEKTRONICZNEGO (PRZY PRACY JEDNOZMIANOWE)											
1.	Instalacja do odzysku metali z baterii	PMS Bartnicki, ul. Jezuitska 4a, 05-230 Kobyłka	ul. Jezuitska 4a, 05-230 Kobyłka	Decyzja Wojewody Mazowieckiego 0	WSR-V- 6620/64/200 3	30.11.2013	R14	160602 160604 160605 200134	200	b.d.	b.d.
2.	Instalacja złożona z 11 zbiorników usredniających do odzysku odpadów	PMS Bartnicki, ul. Jezuitska 4a, 05-230 Kobyłka	ul. Jezuitska 4a, 05-230 Kobyłka	b.d.	b.d.	b.d.	R14	080111, 080119 080120, 080308 080312, 090101 090102, 090103 110105, 110106 161001	b.d.	b.d.	b.d.
3.	Instalacja złożona z 4 elektrolicerów wielkogabarytowych	PMS Bartnicki, ul. Jezuitska 4a, 05-230 Kobyłka	ul. Jezuitska 4a, 05-230 Kobyłka	Decyzja Wojewody Mazowieckiego 0	WSR-V- 6620/64/200 3	30.11.2013	R11	090104 090106 090107 161001	1200	b.d.	b.d.
4.	Zestaw pięciu wyparek próżniowych do odzysku wody z odpadów uwodnionych	PMS Bartnicki, ul. Jezuitska 4a, 05-230 Kobyłka	ul. Jezuitska 4a, 05-230 Kobyłka	Decyzja Wojewody Mazowieckiego 0	WSR-V- 6620/64/200 3	30.11.2013	R14 R4 R3	070101, 070704 080111, 080112 080115, 080117 080118, 080119	7 000	1 666,373	b.d.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

51

L.p.	Rodzaj instalacji	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego	Adres instalacji	Podstawa prawna	Decyzja	Data ważności	Proces R/D	Rodzaj odpadu /kod	Zdolności przerobowe roczne [Mg/rok]	Ilość odpadów przetworzonych [Mg/rok]		
										2009 r.	2010 r.	
								080312, 080318 090101, 090102 090104, 090107 110105, 110111 110113, 120109 160213, 160214 160305, 160306 161001, 161002 191204, 090104 090107 160602 160604, 160605 161001, 161004 191202, 191204 191205, 191206				

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji pozyskanych z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

52

Tabela 15: Zestawienie poszczególnych typów instalacji do odzysku lub innego niż składowanie umieszkodliwiania odpadów pozostałych wg stanu na dzień 31 XII 2010 r.

L.p.	Rodzaj instalacji	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego	Adres instalacji	Podstawa prawna	Decyzja	Data ważności	Proces R/D	Rodzaj odpadu /kod	Zdolności przerobowe roczne [Mg/rok]		Ilość odpadów przetworzonych [Mg/rok]
									2009 r.	2010 r.	
SPALARNIE I WSPÓLSPALARNIE ODPADÓW (POZA SPALARNIAMI ODPADÓW KOMUNALNYCH)											
1.	Cegielnia-pec wypalowy	CEGBUD Cegielnia Dąbrowka Adam Banasiak Dąbrowka, 05-252 Dąbrowka	Dąbrowka 05-252 Dąbrowka	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Pozwolenie zintegrowane	30.01.2019	R1 R14 RS	03 01 05 10 01 01 10 12 08 15 01 03	675	b.d.	b.d.
2.	Instalacja do zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych	PP.U. ENERGO-TECH Kawęczyn Sp. z o.o. W Ilkwidzi, ul. Strazacka 63/65, 04-462 Warszawa	Działki nr ew. 77, 78, 80, 81, 90, 92, obejm 5-60-01, w gminie Zielonka	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Pozwolenie na wywarzenie z uwzględnieniem odzysku	30.11.2020	R14	190805 100101 100102 100180 170504 200202	120 000	b.d.	b.d.
3.	Instalacja do produkcji ceramiki budowlanej metodą wypalania cegielnia-cała linia technologiczna	Produkcja Cegły Wacław Zieliński & Szywester Szczepan S.C. Guzowka, 05-252 Dąbrowka	Guzowka, 05-252 Dąbrowka	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Pozwolenie zintegrowane	30.07.2018	R14 RS R1	03 01 05 10 12 08 10 01 01 15 01 03	825	b.d.	b.d.
INSTALACJE DO Poddawania Odzyskowi Odpadów z Budowy, Remontów i Demontażu Obiektów Budowlanych ORAZ INFRASTRUKTURY DROGOWEJ											
1.	Linia przesiewająca	Zakład robót ogólnobudowlanych ul. Szwedzka 9, 05-230 Kobylka	ul. Szwedzka 9, 05-230 Kobylka	Decyzja Starosty Wołomińskiego	pozwolenie na odzysk	30.09.2017	R15	170101 170504	b.d.	3 7000	b.d.
2.	Instalacja do odzysku odpadów budowlanych	PHU „Top Jur” Brzozowa 42 Kobylka	Brzozowa 42 Kobylka	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Pozwolenie na wywarzenie z uwzględnieniem odzysku	31.10.2012	R	170101 170107	100	b.d.	b.d.
3.	Instalacja do	Przedsiębiorstwo Bud	ul. Okólna	Decyzja	pozwolenie na	31. 12. 2014r.	R14	100101	b.d.	26,36	b.d.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO

na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

53

L.p.	Rodzaj instalacji	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego	Adres instalacji	Podstawa prawna	Decyzja	Data ważności	Proces R/D	Rodzaj odpadu /kod	Zdolności przerobowe roczne [Mg/rok]		Ilość odpadów przetworzonych [Mg/rok]
									2009 r.	2010 r.	
4.	regeneracji	wilno-Telekomunikacyjne "MRT" Sp. z o.o. ul. Okólna 43a/5, 05-270 Marki	43a/5, 05-270 Marki	Starosty Wołomińskiego	wywarzenie odpadów z uwzględnieniem odzysku			100102 100117 101314 101382			
4.	Piec Heifmana – wypal cegiel	Rudowski Sp. 1 ul. Cicha 23, 05-260 Marki	ul. Cicha 23, 05-260 Marki	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Pozwolenie zintegrowane	30.03. 2018r.	R14	03 01 05 10 01 01 10 12 08 17 01 01	3 310	8	b.d.
5.	Instalacja do produkcji ceramiki budowlanej metodą wypalania cegielnia-cała linia technologiczna	Cegielnia Leszek Grzesporzewski Eblibeta Banasiak S.C. Łosie, 05-250 Radzymin	Łosie, Radzymin	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Pozwolenie zintegrowane	30.07. 2018r.		150103 101208 030105 100101	865	b.d.	b.d.
6.	Piec wypalowy w cegielni	Zakład Wytwarzania WYROBÓW CERAMIKI Budowlanej Ciemne 29, gmina Radzymin	Ciemne 29, gmina Radzymin	Decyzja Starosty Wołomińskiego	WOS-7644-4/1966/08	30.06. 2018r.	R1 RS R14	03 01 05 10 01 01 10 12 08 15 01 03	619	147,1	b.d.
7.	Piec wypalowy w cegielni	Zakład Ceramiki Budowlanej Dariusz Robak, Krzysztof Szamański, miejscowość Mokre, gmina Radzymin	Mokre, gmina Radzymin	Decyzja Starosty Wołomińskiego	3-42/08	30.06. 2018r.	R1 RS R14	03 01 05 10 01 01 10 12 08 15 01 03	805	13,6	b.d.
8.	Instalacja do produkcji ceramid budowlanej metodą wypalania	Cegielnia K. Tuszkowski, M. Knyśki S.C. Mokre, 05-250 Radzymin	Mokre, gmina Radzymin	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Pozwolenie zintegrowane	15.02. 2018r.	RS R14	1012 08 100101 150103	532,25	b.d.	b.d.
9.	Piec tunelowy	Cegielnia Radzymin Andrzej Krasinski ul. Związkowa 13	ul. Weteranów 104 Radzymin	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Pozwolenie zintegrowane	30.06. 2017r.	R14	10 01 01 10 01 02 10 01 80	8 560 000	3 457	b.d.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO

na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

54

L.p.	Rodzaj instalacji	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego	Adres instalacji	Podstawa prawna	Decyzja	Data ważności	Proces R/D	Rodzaj odpadu /kod	Zdolności przerobowe roczne [Mg/rok]		Ilość odpadów przetworzonych [Mg/rok]
									2009 r.	2010 r.	
		Warszawa									
10.	Piec wylotowy w zakładzie produkcji ceramicznych materiałów budowlanych	WIENERBERGER KARBUD S.A. Oddział w Zielonce, ul. Podlesna 7	ul. Podlesna 7 Zielonka	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Pozwolenie zintegrowane	31.12. 2018r.	R14		72 700	b.d.	b.d.
11.	Instalacja do produkcji ceramiki budowlanej	Z.P.H. "CEGMAT" S.C. Wodniak Agnieszka, Szczepkowska Jadwiga, ul. Ceglana 24, 05-220 Zielonka	ul. Ceglana 24, Zielonka	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Pozwolenie zintegrowane	30.09. 2018r.	R5 R14		705	b.d.	b.d.
12.	Instalacja do odzysku osadów ściekowych i odpadów paleniskowych	PZHT DARTTRANS Danusz Sobota, ul. Szkolna 1, 05-091 Zabki	Zielonka, teren Nadleśnictwa DREWICA	Decyzja Starosty Wołomińskiego	zezwolenie na odzysk odpadów	31. 07. 2020r.	R14		100 000 600 000 m ³ /rok	b.d.	b.d.
13.	Instalacja do produkcji ceramiki budowlanej	Wytworzenie Wyrobów Ceramiki Budowlanej K. Zaloga, A. Zaloga, 1. Szupno 05-250 Radzymin	Szupno 05-250 Radzymin	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Pozwolenie zintegrowane	14.03. 2018r.	R14 R1		2420,25	b.d.	b.d.
14.	Instalacja do produkcji ceramiki budowlanej	Wyrób Cegły Ceramicznej Bogumi Sosnowski ul. Przyjacielska 2 05-230 Kobyłka	ul. Przyjacielska 2 05-230 Kobyłka	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Pozwolenie zintegrowane	30.02. 2019r.	R14		15	b.d.	b.d.
15.	Instalacja do produkcji ceramiki budowlanej	Cegielnia „Łosek” Grzegorzewski Jacek, Krasińska Jadwiga, Kosle 05-250 Radzymin	Kosle 05-250 Radzymin	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Pozwolenie zintegrowane	30.05. 2018r.	R14 R5		660	130,3	b.d.
16.	Instalacja do	Wytworzenie Ceramiki	Ciemne 143 A	Decyzja	Pozwolenie		R14		640	b.d.	b.d.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

55

L.p.	Rodzaj instalacji	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego	Adres instalacji	Podstawa prawna	Decyzja	Data ważności	Proces R/D	Rodzaj odpadu /kod	Zdolności przerobowe roczne [Mg/rok]		Ilość odpadów przetworzonych [Mg/rok]
									2009 r.	2010 r.	
17.	Instalacja do produkcji ceramiki budowlanej	Budowlanej Francisek Starzyński Ciemne 143 A 05-250 Radzymin	05-250 Radzymin	Starosta Wołomińskiego	zintegrowane		R5 R1				
18.	Instalacja do produkcji ceramiki budowlanej	Produkcja Ceramiki Budowlanej S.C. Smoroni, Szupno ul. Ceglana 2 05-250 Radzymin	Szupno ul. Ceglana 2 05-250 Radzymin	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Pozwolenie zintegrowane	30.07. 2018r.	R14 R5 R1		845	253,5	b.d.
19.	Piec Hoffmanna	Wytworzenie Wyrobów Ceramiki Budowlanej K. Wegner J. Kct, St. Kopalnia, Ciemne 1A 05-250 Radzymin	Ciemne 1A 05-250 Radzymin	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Pozwolenie zintegrowane	30.07. 2018r.	R14 R5 R1		745	b.d.	b.d.
20.	Piec Kregowy	Cegielnia F. Krupiriska, E. Pacionek, G. I.1. Sobolewscy ul. Duza 7 05-260 Marki	ul. Duza 7 05-260 Marki	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Pozwolenie zintegrowane	30.08. 2018r.	R14 R5		10823	12	b.d.
20.	Piec Kregowy	Procebud Barosiewicz Sp. J. ul. Gospodarcza 15 05-230 Kobyłka	ul. Gospodarcza 15 Kobyłka	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Pozwolenie zintegrowane	30.06. 2017r.	R14		22 730	2 625,3	b.d.
POZOSTALE INSTALACJE											
1.	Instalacja do odzysku odpadów	AGD Paeterek Sp. J. ul. Nadmierska 4, 05-230 Kobyłka	ul. Nadmierska 4, 05-230 Kobyłka	Decyzja Starosty Wołomińskiego	Pozwolenie na wywazanie z uwzględnieniem odzysku	30.04.2013	b.d.	70213	2000	b.d.	b.d.
2.	Destylarka	„Siegwerk” Poland Marki Sp. z o.o. w Markach, ul. Pilsudskiego 121 D	ul. Pilsudskiego 121 D	b.d.	b.d.	b.d.	R2	07 01 04	b.d.	b.d.	b.d.
3.	Instalacja do regeneracji	Dentherm Filtration Sp. Z o.o. 24	ul. Okólna 45 05-270 Marki	b.d.	b.d.	b.d.	R9	190906	b.d.	b.d.	b.d.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

56

L.p.	Rodzaj instalacji	Nazwa i adres podmiotu zarządzającego	Adres instalacji	Podstawa prawna	Decyzja	Data ważności	Proces R/D	Rodzaj odpadu /kod	Zdolności przerobowe roczne [Mg/rok]		Ilość odpadów przetworzonych [Mg/rok]
									2009 r.	2010 r.	
	Jedn. typu DME-F do demineralizacji +neutralizator ścieków kwasnych	ul. Okólna 45, 05-270 Marik									
4.	Młyn	WTOŚKÓR Zielniścy A. i A. S.C., ul. Mała 41, 05-260 Marik	ul. Mała 41, 05-260 Marik	Decyzja Starosty Włomnińskiego	279/03	31.07.2013	R14	070299 040108	b.d.	158	b.d.
5.	2 węgły betonarskie	„Energ-Bet 4” Sp. z o.o. ul. Piłsudskiego 146 ul. Piłsudskiego 05-091 Zapki	ul. Piłsudskiego 146 ul. Piłsudskiego 05-091 Zapki	Decyzja Starosty Włomnińskiego	785/11	31.05.2015.	R14	10 01 01 10 01 17 10 01 02 10 01 82	46 000	b.d.	b.d.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji pozyskanych z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego i Starostwa Powiatowego w Włominie.

Objaśnienia: Ciepłota – piece do wypalania nie należą do instalacji spalarni i współspalania odpadów, a jedynie w procesie produkcyjnym zapewniony jest odciek odpadów jako zbytek do masy usadowej w związku z powiększeniem. Powstaje błądny zapis, dlatego instalacje do wywarzania ceramiki budowlanej ujęte w roznych tabelach winny być umieszczone w jednej, zaktualizowanej instalacji do odzysku odpadów.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

57

Najliczniej reprezentowane są instalacje dokonujące odzysku odpadów dla celów produkcji ceramiki budowlanej. Funkcjonują także cztery stacje demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz instalacje poddające recyklingowi tworzywa sztuczne, szkło i odpady opakowaniowe. W porównaniu z latami 2007-2008, liczba instalacji do odzysku zwiększyła się. Wzrostowi niegła także ilość przetworzonych odpadów oraz dostępność danych na ten temat w portalanu z latami ubiegłymi. Większość instalacji prowadzi odzysk na poziomie zdolności przerobowych założonych w zezwoleniach na prowadzenie takiej działalności.

Zagadnienia dotyczące usuwania azbestu przedstawia powiatowy Program Usuwania Azbestu.

3.11. Środowisko przyrodnicze

Lasy na terenie powiatu charakteryzują się dużym rozdrobnieniem. Lasy zachowały się głównie na glebach wyszcząconych przeważnie na płaskach i żwirach akumulacji rzecznej, piaskach eolicznych. Niekiedy także na utworach wodnoodpornych liowych i pylowych oraz na podłożach glinnych. W niektórych miejscach występują współczesne osady bagienne – przeważnie torfy niskie różnej głębokości. Układ gleb powoduje, iż na około 80% powierzchni powiatu dominują bory sosnowe świeże Leucobryo-Pinetum z trzęslicą modrą, pionikiem błotnym, śmiakiem pogiętym, rokitem cyprysowatym, wilgotne Molinio-Pinetum z trzęslicą modrą, pionikiem błotnym i bory mieszane Pino-Quercetum z jastrzębcem Lachenalia, przetaczniakiem leśnym, gruszycką okrągłolistną, rzadziej bory suche Cladonio-Pinetum z chrobotkami i plicnicą szlanką. Głównym lasotwórczym gatunkiem jest sosna w około 70 % oraz brzoza w około 15 %. Bory występujące na siedliskach żyźniejszych zostały przekształcone i posiadają uproszczony skład florystyczny oraz strukturę drzewostanu w stosunku do lasów naturalnych. W warstwie podsztytu występują gatunki takie jak: jalewiec, kruszyna, czerechna amerykańska, ponadto dąb szypułkowy, leszczyna, jarząb pospolity, trzmielina brodawkowata oraz tarnina. Pozostałe siedliska leśne to lasy liściaste z dębem, lipą, klonem: dąbrowy Potentillo albae-Quercetum z pięcornikiem białym, miodunką wąskolistną, turzycą pagórkowatą i grądy Tilio-Carpinetum z turzycą orzesioną, gwiazdnicą wielkokwiatową, przytulią Schultesia. Lasy olchowe Ribeso nigri-Alnetum z turzycą długowiosą, karbińcem pospolitym, przytulią błotną, goryszem błotnym występują na obszarach podmokłych. Lasy łęgowe występujące nad ciekami wodnymi, na terenach zalansowanych zostały już prawie całkowicie wycięte i dziś występują w niewielkich fragmentach. Na torfowiskach przejęciowych i wysokich znajdują się niewielkie arealy borów bagiennych z sosną i brzozą Vaccinio-uliginosi-Pinetum oraz borówką bagienną i bagnem zwyczajnym. W lasach na terenie powiatu spotyka się wiele dziko żyjących zwierząt m.in. sarna, dzik, borsuk, kuna, lis, jenot, bobr, łosź rzadziej jeleni.

Oprócz siedlisk leśnych, w granicach powiatu włomnińskiego spotyka się również inne skupiska roślinności takie jak:

torfowiska wysokie z klasy Oxyocco-Sphagnelea charakteryzujące się występowaniem torfowców, torfowiska przejściowe ze zbiorowiskami torfowisk mszysto-turzcowych i mszar

z klasy Scheuchzeria-Caricetea nigrae z turzycą czarną, bagnicą torfową, siedmiopalcznikiem błotnym, bobrkiem trójlistnym i welnianką wąskolistną. Na torfowiskach niskich stwierdzono zbiorowiska szuwarowe z klasy Phragmitetea tj. szuwały właściwe Phragmition z trzciną pospolitą, tatarakiem zwyczajnym, łącznikiem baldaszkowym oraz szuwały wielkoturzycowe Magnocaricion z mozgą trzcinową, kosaćcem żółtym, goryszem błotnym.

- ▲ zarośla składające się z łożowisk Salicetum pentandro-cinerea z wierzbą szarą (łozą), zarośli tarniny Rubo fruticosi-Prunetum spinosae, które budują: śliwa tarnina, głogi, jeżyny i róże. W skład zarośli wchodzi wikliny nadrzeczne wierzby wiciowej, trójpręcikowej i wikliny Salicetum triandro-viminalis.
- ▲ roślinności przybrzeżnej (szuwarowiskowe) występującej przy brzegach eutroficznych zbiorników wodnych, ciekach czy wśród zagłębień śródpolnych. Zbiorowisko to tworzą trzcin, oczeret jeziorny, jeżogłówka gałęzista, manna mielec, turzycy dzióbkwata i sztywna, szczaw lancetowaty, jaskier wielki, sit czlonowaty, tojeść pospolita oraz krwawnica pospolita, pałka wąskolistna oraz rośliny wodne, jak strzałka wodna.
- ▲ roślinność wodna wykazuje różnicowanie w zależności od charakteru zbiornika wodnego. Zbiorniki eutroficzne zasiedlone są przez zespoły ramienicy, wywłócznika kłosowego, grążela żółtego, żabiścieku pływającego, osoki aloesowatej, grzybieni północnych, rdestnicy pływającej, salwinii pływającej. Występuje tu również grzybieńczyk wodny i rośliny podwodne takie jak: rdestnica grzebieniasta, moczarka kanadyjska i rogatek sztywny.
- ▲ roślinność łąk i pastwisk to obszary użytkowane ekstensywnie, o charakterze półnaturalnym. Dominującym zespołem łąkowym jest zespół typowej łąki dwukośnej z ostrożniem warzywnym i rdestem węzownikiem Angelico-Cirisietum oleracei. Miejsca podmokłe intensywnie wypasane zdominowane są przez sit rozpięchły lub miatek darniowy. Po zarzuceniu gospodarowania w miejscach tych mogą wykształcić się zbiorowiska nawiązujące do ziołorośli lub szuwały wielkoturzycowe. Na niewielkich powierzchniach spotykane są łąki trzęślicowe Molinietum caeruleae i Junco-Molinietum z trzęślicą modrą i różnymi gatunkami sitów.
- ▲ oprócz powyższych zbiorowisk roślinnych na terenie powiatu wołomińskiego spotykać można roślinność antropogeniczną pól uprawnych. Jest to zarówno roślinność segetalna jak i ruderalna. Roślinność synantropijna reprezentowana jest głównie przez chwasty towarzyszące uprawom rolnym, nitrofilne zbiorowiska bylin i pnączy na siedliskach ruderalnych i brzegach zbiorników wodnych, gdzie oprócz zbiorowisk naturalnych, często cennych (np. z kielisznikiem zaroślowym) występują również zniekształcone przez dominację gatunków obcych np. nawłóć kanadyjską.

Na obszarze powiatu wołomińskiego występuje wiele gatunków roślin chronionych, objętych ochroną gatunkową takich jak: bagno zwyczajne *Ledum palustre*; chrobotki *Cladonia* spp.; płucnica islandzka *Cetraria Islandia*; bluszcz pospolity *Hedera helix*; goździk piaskowy *Dianthus arenarius*; goździk pyszny *Dianthus superbus*; grążel żółty *Nuphar lutea*; grzybień północny *Nymphaea candida*;

grzybieńczyk wodny *Limnathemum nymphoides*; kalina koralowa *Viburnum opulus*; konwalia majowa *Convallaria majalis*; kopytnik pospolity *Asarum europaeum*; kruszczyk błotny *Epipactis palustris*; kruszczyk szerokolistny *Epipactis helleborine*; kruszcyna pospolita *Frangula alnus*; kukulka krwista *Dactylorhiza incarnata*; lilia złotogłów *Lilium martagon*; listera jajowata *Listera ovata*; marzanka wonna *Gallium odoratum*; mącznica lekarska *Arctostaphylos uva-ursi*; rosiczka okrągłolistna *Drosera rotundifolia*; paprotka zwyczajna *Polypodium vulgare*; podkolan biały *Platanthera bifolia*; pomocnik baldaszkowy *Chimaphila umbellata*; porzeczka czarna *Ribes nigrum*; sasanka otwarta *Pulsatilla patens*; sasanka łąkowa *Pulsatilla pratensis*; wawrzynek wilczelyko *Daphne mezereum*; widlak jałowcowaty *Lycopodium annotinum*; widlak goździsty *Lycopodium clavatum*.

Teren powiatu Wołomińskiego oprócz bogatego świata awifauny, charakteryzuje się bogatym światem fauny, reprezentowanym przez m.in. bobry, sarny, losie, daniela, dziki, zające, lisy, bażanty, kuropatwy. W lasach powiatu wołomińskiego można spotkać ponadto borsuki, kuny, tchórze, a nad wodą pływaki.

FORMY OCHRONY PRZYRODY

Zgodnie z danymi z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie (2011 r.) na terenie powiatu wołomińskiego znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

- ▲ Rezerwaty – Dębina, Grabicz, Horowe Bagno, Śliże, Bagno Jacka;
- ▲ Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Lisie Bagno”;
- ▲ Park krajobrazowy – fragment Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego;
- ▲ Obszar Chronionego Krajobrazu – Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu;
- ▲ Obszary Natura 2000:
 - 2 obszary specjalnej ochrony ptaków Natura 2000: „Dolina Dolnego Bugu” (PLB 140001) „Dolina Liwca” (PLB 140002);
 - 7 obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty „Krogulec” (PLH 140008), „Ostoja Nadbużańska” (PLH 140011), „Ostoja Nadliwiecka” (PLH 140032), „Poligon Rembertów” (PLH 140034), „Torfowisko Czernik” (PLH 140037), „Strzebla błotna w Zielonce” PLH 140040, „Białe Błota” (PLH 140038);
- ▲ 2 strefy ochronne bociana czarnego położone na terenie Nadleśnictwa Drewnica;
- ▲ 231 pomniki przyrody (wg danych GUS);
- ▲ 5 użytków ekologicznych.

Rezerwaty (o łącznej powierzchni 307,9 ha wg danych GUS):

„Dębina” – jest to najstarszy i największy rezerwat utworzony na terenie powiatu, a znajdujący się w gminie Klembów. Powołany Zarządzeniem nr 179 Ministra Leśnictwa z dnia 12.08.1952 roku.

Cele ochrony rezerwatu to ochrona dębu szypułkowego oraz zachowania kompleksu lasu mieszanego o charakterze naturalnego zespołu dębowo-grabowego z udziałem jesionu, wiązu i lipy. Jest to rezerwat

leśny w typie - fitocenotyczny, podtypie zbiorowisk leśnych. Drzewostan tworzą tu 200 letnie dęby, w podszycie dominuje grab zwyczajny. Stwierdzono tu trzy podzespoły grądu subkontynentalnego *Tilio-carpinetum*: wysoki, typowy i niski.

„**Śliże**” – rezerwat torfowiskowy leżący w gminie Jadów, powołany w 1981 roku. Przedmiotem ochrony są dwa zanikające jeziora dystroficzne, będące przykładem wtórnego tworzenia się torfowiska wysokiego. Jeziora położone są w zlewni rzeki Osownicy – dopływu Liwca. Rezerwat posiada duże walory krajobrazowe, na które składa się drzewostan osiągający przeciętny wiek 80 lat.

„**Horowe Bagno**” - rezerwat faunistyczny leżący w gminie Marki. Powołany Zarządzeniem MLiPD z dnia 17.11. 1988 roku. Rezerwat utworzony na wzniesieniach wydmowych, terenach podmokłych i torfowiskach znajdujących się w kompleksie leśnym. Powierzchnię wodną tworzy jeden duży staw ok. 7 ha i szereg mniejszych zbiorników, powstały po eksploatacji torfu. Na terenie rezerwatu występują mszary wysokotorfowiskowe i przejściowe, jeziora torfowiskowe, zespoły szuwarowe, podmokłe brzeziny, bory świeże i mieszane na wydmach oraz fragmenty grądu. Szatę roślinną tworzy wiele rzadkich i chronionych gatunków roślin takich jak: rosiczka okrągłolistna, listera jajowata, podkolan biały, bagno zwyczajne. W wodach jeziora występuje strzebla przekopowa. Na obszarze rezerwatu stwierdzono występowanie ponad 50 gatunków ptaków m.in. perkozek, rożeniec, czajka, bączek, trzciniak i trzcinniczek. Można spotkać tu również żmije zygzakowata, zaskrońca, padalca i jaszczurkę żyworodną. Ponadto liczna jest tu gromada płazów.

„**Grabicz**” rezerwat powołany Zarządzeniem MLiPD z dnia 16.01.1978 r. położony jest w gminie Kobyłka. Jest to rezerwat faunistyczny utworzony w celu ochrony jeziora wraz terenami przyległymi będących ostoją wielu gatunków ptaków. Spotkać można, kaczki - krzyżówka, cyranka, głowienka i czernica. Z chruścieli – kokoszkę wodną, łyskę i błotnika stawowego. Ponadto można tu spotkać sarny, lisy, łosie i czaple. Rezerwat jest ważnym miejscem na trasie wędrówek ptaków. W trakcie migracji jesiennej spotkać tu można stada kaczek, gęsi i łabędzi. Stopniowe zanikanie zbiornika w ostatnich latach powoduje spadek roślinności wodnej, a wkraczanie roślinności szuwarowej tj.: palka szerokolistna, trzcina pospolita, turzyca błotna i sztywina. Proces ten przyczynia się do opuszczania przez ptactwo wodne ostoi i tym samym zmianę miejsca gniazdowania. W efekcie tych zmian rezerwat przestał być miejscem gniazdowania mewy śnieżki, której co roczne kolonie sięgały 1000 – 2000 osobników.

„**Bagno Jacka**” – rezerwat torfowiskowy, położony na granicy m. Zielonka i Wesoła, gdzie znajduje się jego większa część. Rezerwat został utworzony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 21 września 1981r. (M.P. Nr 26, poz. 231). Celem ochrony jest zachowanie torfowiska przejściowego z charakterystyczną florą i fauną. Utworzono go w celu ochrony dawnych wyrobisk potorfowych, obecnie zarastających roślinnością torfowiska przejściowego. W rezerwacie, niewielką powierzchnię (około 0,5 ha) zajmuje jezioro dystroficzne. Na powierzchni wody z czasem pojawiają się liście oraz kwiaty grzybienia białego. Oprócz tego występuje trzcina pospolita, palka wąskolistna, turzyca nitkowata, czermień błotna, a także żabiściek i babka wodna.

Resztę powierzchni torfowiska zajmują mszary i zbiorowiska boru mieszanego wilgotnego, rosnącego na glebach torfowych oraz zarośla skarłowaciałych brzoź i sosen z mszarem torfowcowym. Do ciekawszych występujących tu roślin należy zaliczyć: widłaka gajowego, borówkę bagienną, welniankę pochwowatą i welniankę wielokwiatową, modrzewnicę zwyczajną, żurawinę błotną i rosiczkę okrągłolistną.

Rezerwat, z uwagi na trudno dostępny teren, a także odpowiednie warunki, jest ostoją wielu gatunków zwierząt. Gnieźdzą się tu ptaki wodne i błotne: kaczki, łyski i trzciniaki. Bywają tu sarny, dziki i łosie. Żyje tu żmija zygzakowata, sporadycznie można spotkać zaskrońca. Warto wspomnieć, że w tu właśnie powstawał film Andrzeja Wajdy „Brzezina” (1970 r.) dzięki czemu został utrwalony wygląd torfowiska sprzed ponad 40 lat. Poza brzezina w rezerwacie występują szuwały turzycowe i trzcinowe, łożowiska, fragmenty boru bagiennego, wilgotnego i świeżego.

W bliskim sąsiedztwie zachodniej granicy powiatu wołomińskiego znajduje się kilka cennych obszarów objętych ochroną rezerwatową: **Rezerwat Jadwisin, Wąwóz Szaniawskiego, Puszcza Słupecka, Łęgi Czarnej Strugi** (w granicach którego mieści się obszar Natura 2000 PLH 140009) oraz **Rezerwat Kawęczyn**.

Zespół przyrodniczo – krajobrazowy:

Jedyny jak dotychczas Zespół przyrodniczo – krajobrazowy „Lisie Bagno” znajduje się w południowej części gminy Zielonka. Został on utworzony uchwałą Rady Gminy Zielonka nr VI/57/07 z dnia 26 marca 2007r. w celu ochrona cennych obszarów bagiennych o powierzchni 120,04 ha, stanowiących ostoję chronionej fauny.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne. Ustanowienie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego (podobnie jak pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego lub użytku ekologicznego), następuje w drodze uchwały rady gminy.

Parki krajobrazowe

„**Nadbużański Park Krajobrazowy**”, utworzony na podstawie Rozporządzenia Nr 36/93 Wojewody Siedleckiego z dnia 30.09.1993 (Dz. Urz. Woj. Siedl. Nr 8, poz. 166) w sprawie utworzenia Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego oraz rozporządzeń wojewodów pozostałych województw, na terenie których znajdowały się kolejno tworzone fragmenty Parku: Wojewody Ciechanowskiego Nr 15/94 z dnia 18.04.1994r. i Nr 38/1997 z dnia 3.12.1997r. oraz Wojewody Łomżyńskiego Nr 13/98z dnia 19.05.1998r. a od 1999r. – Wojewody Mazowieckiego. Obecnie granice parku i zasady jego ochrony określa rozporządzenia Nr 3 Woj. Maz. z dnia 15 marca 2005 r., (Dz. U. Woj. Maz. Z 2005 r. Nr 66, poz. 1701 ze zm. z dn. 25.05.2005 r.). Na terenie powiatu znajduje się enklawa parku (840 ha) w północnej części gminy Jadów. W skład tego fragmentu wchodzi prywatne lasy i grunty rolne wsi Strachów i Kukawki. Park obejmuje dolinę Dolnego Bugu od ujścia rzeki Tocznaj w okolicy msc. Zajęczniki do ujścia Liwca w okolicy Kamieńczyka, fragment dolnej Narwi oraz rozległe kompleksy leśne

położone po obu stronach Bugu. Park położony jest w obrębie 20 gmin i 4 miast. Rzeka Bug posiada naturalne meandrujące koryto, z licznymi skarpcami, mieliznami i wyspami, z przepięknymi starorzeczami oraz barwnymi, rozległymi łąkami i pastwiskami. Na terenie parku występują również śródleśne wydmy, bory sosnowe, lasy łęgowe, bagna i niedostępne mateczniki. Lasy zajmują prawie połowę powierzchni parku. W obrębie parku występuje 161 zbiorowisk roślinnych. Stwierdzono tu 1027 gatunków roślin wyższych, 179 gatunków krzewów, 195 gatunków grzybów, 116 gatunków porostów. Na terenie Parku ochroną objętych zostało 136 gatunków, w tym 93 całkowicie. Na terenie parku stwierdzono występowanie 369 gatunków rzadkich roślin i zwierząt.

Na obszarze Parku stwierdzono występowanie 49 gatunków ssaków, 191 gatunków ptaków (w tym 173 objętych ochroną ścisłą), 6 gatunków gadów, 12 gatunków płazów, 48 gatunków ryb, 3 gatunki kręgloustych, 86 gatunków dziennych motyli, 216 gatunków pająków i 21 gatunków chrząszczy. Wokół parku utworzono otulinę o powierzchni 39 532,2 ha, z czego 3 059 ha znajduje się w powiecie wołomińskim. W otulinie Parku został utworzony rezerwat „Śliże”.

Obszar Chronionego Krajobrazu

„Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu”, położony jest na terenie powiatu wołomińskiego w następujących gminach: Kobyłka, Marki, Radzymin, Wołomin, Żąbki, Zielonka. Obszar Warszawskiego OCHK zajmuje 19,62% powierzchni Powiatu Wołomińskiego. Utworzony został rozporządzeniem Wojewody Warszawskiego z dnia 29 sierpnia 1997 r. w sprawie utworzenia obszaru chronionego krajobrazu na terenie województwa (Dz. U. Woj. Warsz. Nr 43 poz. 149), zmieniony rozporządzeniem Nr 117 Wojewody Mazowieckiego z dnia 3 sierpnia 2000 r. opublikowany w Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 93 poz. 911, granice nowelizowane rozporządzeniem Nr 2 Wojewody Mazowieckiego z dnia 29 stycznia 2003 r. oraz rozporządzeniem Nr 3 Wojewody Mazowieckiego z dnia 13 lutego 2007 r. w sprawie Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 42 poz. 870). Na terenie Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu wyznaczono strefę szczególnej ochrony ekologicznej, w skład której wchodzi wybrane obszary miast i wsi oraz tereny o wzmocnionym naporze urbanistycznym, posiadające szczególne walory przyrodnicze i krajobrazowe. Powierzchnia obszaru na terenie powiatu wynosi 18 743,00 ha. Podział powierzchniowy na poszczególne gminy kształtuje się następująco: gmina Kobyłka 524 ha; gmina Marki 1 826 ha; gmina Radzymin 6 816 ha; gmina Wołomin 3 278 ha; gmina Żąbki 324 ha; gmina Zielonka 5 975 ha.

Obszary Natura 2000

Natura 2000 to program mający na celu utworzenie w krajach Unii Europejskiej wspólnego systemu obszarów objętych ochroną przyrody. Powstał on na podstawie dwóch unijnych dyrektyw: Dyrektywy Ptasiej (Dyrektywa EWG 79/409/EWG z 2 kwietnia 1979 o ochronie dziko żyjących ptaków z załącznikiem nr 1 - listą 182 gatunków ptaków, które powinny być chronione przede wszystkim poprzez ochronę siedlisk) oraz Dyrektywy Siedliskowej (Dyrektywa 92/43/EWG w sprawie ochrony

siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory).

Cele Dyrektywy Ptasiej:

1. Ochrona przed wyginięciem wszystkich istniejących współcześnie populacji ptaków występujących w stanie dzikim w UE;
2. Prawne uregulowanie handlu i odłowu ptaków;
3. Przeciwdziałanie pewnym metodom ich odłowu i zabijania.

Cele Dyrektywy Siedliskowej:

Dyrektywa wskazuje "ważne w skali europejskiej" gatunki roślin i zwierząt oraz typy siedlisk przyrodniczych:

- ^ Dla których państwa członkowskie zobowiązane są powołać obszary ich ochrony (obszary Natura 2000);
- ^ Które państwa członkowskie zobowiązane są chronić przez ścisłą ochronę gatunkową;
- ^ Które są przedmiotem zainteresowania Unii podlegając gospodarczemu użytkowaniu, które jednak może wymagać kontroli;

Dyrektywa jest wiążąca dla wszystkich państw Unii Europejskiej, które muszą wprowadzić jej postanowienia do prawa krajowego.

Poprzez wspólne działanie na rzecz zachowania dziedzictwa przyrodniczego w oparciu o jednolite prawo Unia ma nadzieję zoptymalizować koszty i spotęgować pozytywne efekty owego działania, jak również ułatwić współpracę instytucji zajmujących się ochroną przyrody.

Polska zobowiązała się do wyznaczenia na swoim terytorium sieci Natura 2000 w Traktacie ateńskim z 16 kwietnia 2003 r., stanowiącym podstawę prawną przystąpienia Polski i dziewięciu innych krajów europejskich do Unii Europejskiej. Przepisy unijne stanowiące podstawę dla tworzenia sieci Natura 2000 zostały wprowadzone do polskiego prawa wraz z opublikowaniem ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880, z późn. zm.). Do końca 2008 r. Rząd Polski wyznaczył w drodze rozporządzenia 141 obszary specjalnej ochrony ptaków oraz wysłał do Komisji Europejskiej 364 propozycje specjalnych obszarów ochrony siedlisk (stan na 2008 roku). Komisja Europejska decyzjami z listopada 2007, stycznia 2008 i grudnia 2008 zatwierdziła te obszary jako Obszary Mające Znaczenie dla Wspólnoty, w wyniku czego stały się one "pełnoprawnymi" obszarami Natura 2000.

Zadanie i cel rangi europejskiej powinno łatwiej uzyskać powszechną akceptację społeczną, tym bardziej że poszczególne kraje członkowskie są zobowiązane do zachowania na obszarach wchodzących w skład sieci Natura 2000 walorów chronionych w stanie nie pogorszonym, co wcale nie musi wykluczać ich gospodarczego wykorzystania.

Natura 2000 to system obszarów, połączonych korytarzami ekologicznymi, które powinny tworzyć spójną, funkcjonalną sieć ekologiczną. Zadaniem systemu to utrzymanie różnorodności

biologicznej przez ochronę najcenniejszych, najrzadszych, ale też najbardziej typowych elementów przyrody dla danego regionu biogeograficznego. W skład sieć wchodzi obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) utworzonych na podstawie Dyrektywy Ptasiej oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) wyznaczonych zgodnie z Dyrektywą Siedliskową. Na terenach objętych programem Natura 2000 możliwe jest prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej czy rybnej pod warunkiem zachowania walorów przyrodniczych terenu, bez naruszania równowagi w przyrodzie.

Na terenie Powiatu Wołomińskiego utworzono kilka obszarów Natura 2000, których fragmenty lub całość znajdują się w granicach powiatu. Łączna powierzchnia w powiecie to 3 730,89 ha* (*uwzględniono powierzchnię Krogulca, Doliny Dolnego Bugu bez Ostoi Nadbużańskiej, której obszar w znacznym stopniu pokrywa się z Doliną Dolnego Bugu, Doliny Liwca bez Ostoi Nadliwieckiej wydzielonej w granicach obszaru Dolina Liwca).

Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków

„Dolina Dolnego Bugu” (PLB 140001) - Obszar obejmuje około 260 kilometrowy odcinek rzeki oraz doliny Bugu, od ujścia Krzyny do Jeziora Żegrzyńskiego. Większość obszaru zajmują suche, ekstensywnie użytkowane pastwiska. Tereny bagienne zlokalizowane są głównie przy ujściach rzek, dopływów Bugu, oraz na starorzeczach. Koryto rzeczne posiada charakter naturalny, prawie nie zmieniony przez człowieka. W nurcie pozostały liczne, piaszczyste wyspy, nagie lub porośnięte wierzbowymi lub topolowymi łęgami nadrzecznymi. Brzegi rzeki porośnięte są zaroślami wierzbowymi. Na pierwszej terasie dominują starorzecza, zróżnicowane pod względem wielkości, głębokości i stopnia porośnięcia przez roślinność wodną. Do obszaru włączony został kompleks lasów liściastych między miejscowościami Drażniew i Platerów. Obszar Natura to ostoja ptasia o randze europejskiej E 51. Stwierdzono tu 22 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Dolina Bugu to bardzo ważna ostoja ptaków wodno-blotnych. Jedno z nielicznych w Polsce stanowisk łęgowych gadożera; a także do niedawna stanowisko kulona. Podczas łęgów na obszarze występuje co najmniej 1% populacji krajowej takich gatunków jak: bączek (PCK), bocian czarny, brodziec piskliwy, cyranka, czajka, czapla siwa, krwawodziób, gadożer (PCK), kszyc, kulik wielki (PCK), płaskonos, podróżniczek (PCK), rybitwa białoczelna (PCK), rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, rycyk, sieweczka rzeczna, sieweczka obrożna (PCK), zimorodek. Wysokie zagęszczenie posiadają gatunki takie jak: bocian biały, kania czarna, derkacz, wodnik i samotnik. Poza licznymi gatunkami ptaków bogata jest fauna bezkręgowców, m.in. pająków. Lasy nadrzeczne zachowały naturalny charakter wraz z siedliskim związanymi z terenami wilgotnymi, gdzie można spotkać stanowiska rzadkich gatunków roślin.



Rysunek 3: Mapa poglądowa obszaru N2000 "Dolina Dolnego Bugu"

Źródło: <http://gcoservis.gdos.gov.pl>

„Dolina Liwca” (PLB 140002) - Obszar ustanowiony dla ochrony doliny rzeki Liwiec, począwszy od źródeł, aż ujścia do rzeki Bugu. Ochronie podlega cała dolina rzeczna wraz z łąkami, zalewowymi pastwiskami utworzonymi na zmeliorowanych bagnach. Rzeka na niektórych odcinkach ma charakter naturalny, na innych jest uregulowana. Ponadto w dolinie miejscami występują wtórne zabagnienia. Płaskie brzegi rzeki w większości zajęte są przez łąki oraz zalewane pastwiska. Dolina rzeki w większości zajęta jest pod gospodarkę rolną, przez łąki i pastwiska, miejscami występują łęgi olchowe i olchowo-jesionowe. W niewielkich siedliskach leśnych dominuje sosna. Dno doliny pokrywają gleby mineralne. W dolinie występują trzy kompleksy stawów rybnych. Na przełomie 1992 i 1993 r. obszary najcenniejsze ornitologicznie zostały zmeliorowane. Obszar Natura to ostoja ptasia o randze europejskiej E50. Stwierdzono tu około 20 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 5 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Dolina Liwca to ważna ostoja ptaków wodno-blotnych, szczególnie podczas okresu łęgowego. W trakcie gniazdowania obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej gatunków tj.: cyraneczka, cyranka, czerinca, czajka, kulik wielki (PCK), rybitwa białowąsa (PCK), brodziec piskliwy, rycyk. Wysokie zagęszczenie posiadają następujące gatunki: perkoz rdzawoszyi, bocian biały, krzyżówka, błotniak stawowy, derkacz, sieweczka rzeczna, kszyc, rybitwa czarna, podróżniczek, strumieniówka, ortolan. Podczas migracji na obszarze występują w stosunkowo dużej liczbie gęsi zbożowa i białoczelna (gęś białoczelna do 4 500 osobników).



Rysunek 4: Mapa poglądowa obszaru N2000 "Dolina Lwca"

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl>



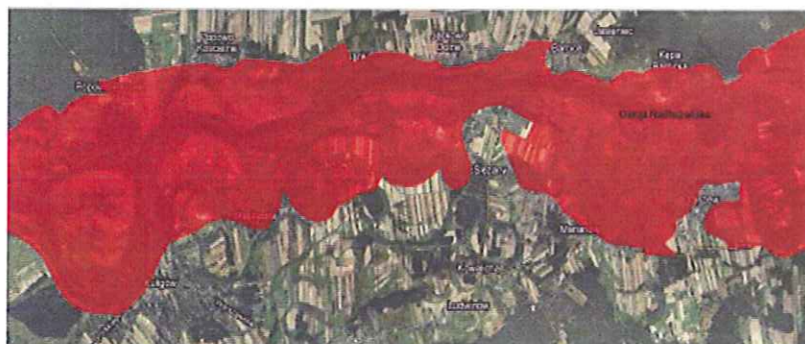
Rysunek 5: Mapa poglądowa obszaru N2000 "Krogulec"

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl>

Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk

„Krogulec” (PLH 140008) - położony w odległości około 2 km od wsi Dąbrówka. Ustanowiony w celu ochrony dwóch płytkich dystroficznych jezior, z których jedno posiada nazwę „Krogulec”. Porośnięte jest ono silnie przez makrofitów wynurzone oraz o liściach swobodnie pływających. Dookoła jeziora rośnie las sosnowy, a brzegi porasta brzezina bagienna. Drugi zbiornik o nazwie „Glinianka”, to zbiornik powstały w byłym wyrobisku, z którego wydobywano glinę na potrzebę pobliskiej cegielni. Wyrobisko jest obecnie bardzo wypłycone i prawie w całości porośnięte gęstą roślinnością szuwarową. Otwarta toń wody jest bardzo mała. To pierwsze z kilku później zidentyfikowanych stanowisk strzebli błotnej w powiecie wołomińskim i województwie mazowieckim. Pozostałe, objęte ochroną na terenie powiatu, zostały omówione poniżej. Ze względu na dobry stan zachowania, jezioro Krogulec stanowi bardzo cenną ostoję strzebli błotnej, jest to obecnie jedno z największych stanowisk tego gatunku w Polsce. Drugi zbiornik ma nieco mniejsze znaczenie z racji zarastania, jednakże jego ochrona jest również ważna.

„Ostoja Nadbużańska” (PLH 140011) - Ostoja utworzona w dolinie Bugu rozciąga się na długości ok. 260 km od ujścia Krzny do Jeziora Zegrzyńskiego. Większość obszaru zajmują suche, ekstensywnie użytkowane pastwiska. Tereny bagienna zlokalizowane są głównie przy ujściach rzek, dopływów Bugu, oraz na starorzeczach. Koryto rzeczne posiada charakter naturalny, prawie nie zmieniony przez człowieka. W nurcie pozostały liczne, piaszczyste wyspy, nagie lub porośnięte wierzbowymi lub topolowymi łęgami nadrzecznymi. Brzegi rzeki są porośnięte zaroślami wierzbowymi. Na pierwszym tarasie dominują starorzecza, zróżnicowane pod względem wielkości, głębokości i stopnia porośnięcia przez roślinność wodną. Do obszaru włączony został kompleks lasów liściastych między miejscowościami Drażniew i Platerów. Lasy w dolinie zajmują niecałe 20% obszaru. Na obszarze doliny dominują przede wszystkim siedliska nieleśne tj.: łąki, pastwiska i uprawy rolnicze. Wysokie walory przyrodnicze posiada kompleks nadrzecznych lasów zachowanych w stanie zbliżonym do naturalnego oraz szereg zbiorowisk łąkowych i związanych z siedliskami wilgotnymi, typowo wykształconych na dużych powierzchniach. Na obszarze Natura Ostoja Nadbużańska stwierdzono 16 rodzajów siedlisk znajdujących się w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Występuje tu 21 gatunków z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Ostoja to najważniejszy obszar dla ochrony ichtiofauny w Polsce. Obejmuje ona 10 gatunków ryb z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG, z kozą złotawą i kielbami białopłetwym oraz stanowiska rzadkich gatunków roślin w tym 2 gatunki z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG.



Rysunek 6: Mapa poglądowa obszaru N2000 "Ostoja Nadbużańska"

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl>

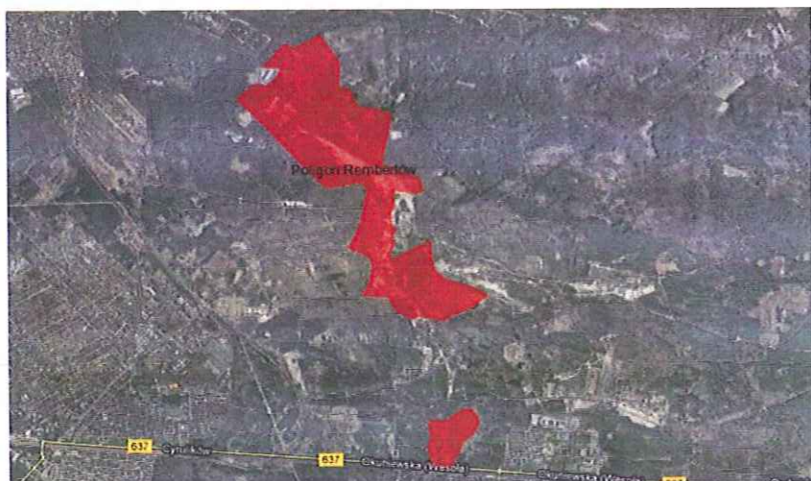


Rysunek 7: Mapa poglądowa obszaru N2000 "Ostoja Nadliwiecka"

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl>

„Ostoja Nadliwiecka” (PLH 140032) – rzeka Liwiec to jeden z największych dopływów rzeki Bug. Rzeka bierze początek w rozległej, zatorfionej niecce powstałej pod dawnym jeźorem lodowca. Liwiec płynie przez obszary o rzeźbie terenu falistej i pagórkowatej, przecinając obszar morenowy w okolicach Kisielan i Mokobód koło Siedlec. Częściowo rzeka wykorzystuje w swoim biegu rozległe niecki wytopiskowe po bryłach martwego lodu. Podłoże rzeki jest bardzo urozmaicone, na przemian piaszczyste, żwirowe, gliniaste i zamulone. Regulacji koryta dokonała jedynie w górnym i częściowo w środkowym biegu. Na odcinku od Pogorzela do ujścia Liwiec płynie naturalnym, zmiennym co do głębokości i szerokości korytem, tworząc liczne meandry. W dolnym biegu rzeki występują liczne wyspy, śródrzeczne płycizny, łachy, plaże i starorzecza. Na terenie doliny dominują użytki zielone tworzące ciekawą mozaikę krajobrazową z lasami łęgowymi, olsami, zaroślami wierzbowymi oraz szuwarami. W dolinie powstały kompleksy stawów rybnych w Klimontach, Czepielinie, Jarnicach, Golicach i Siedlcach oraz zalew w Węgrowie. Obszar ostoji jest najcenniejszy pod względem przyrodniczym, obok doliny Bugu, obszarem we wschodniej części województwa mazowieckiego. O wysokiej randze decyduje wysoka różnorodność biologiczna; koncentracja stanowisk chronionych i ginących gatunków roślin, grzybów i zwierząt; różnorodność siedlisk przyrodniczych. Na terenie ostoji funkcjonuje jeden z najważniejszych korytarzy ekologicznych o węzłowym znaczeniu ponad regionalnym. Dolina Liwca jest ważną ostoją dla fauny. Szczególne znaczenie ma dla ptaków i ichtiofauny. Wśród tej ostatniej stwierdzono 6 gatunków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej. W głównym korycie systemu rzeki Liwiec lokalnie szczególnie licznie występują różanka i gozawa. Poprawa jakości wody oraz czynna ochrona spowodować mogą dynamiczny rozwój ich populacji. Obszar ten to jeden z najważniejszych miejsc występowania w województwie wydry *Lutra lutra* i bobra *Castor fiber*.

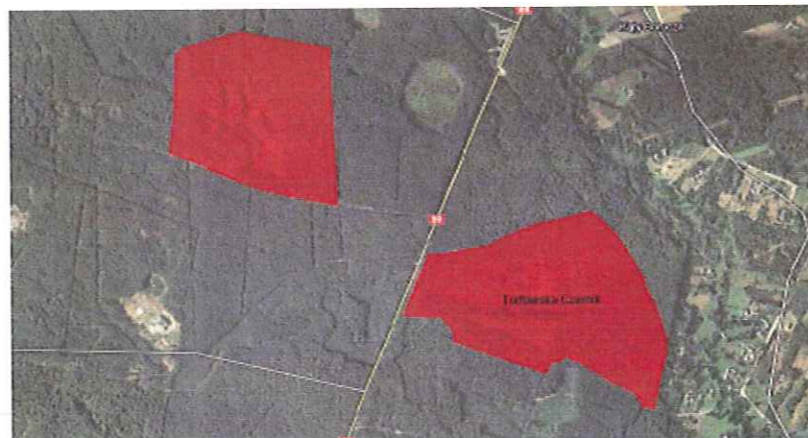
„Poligon Rembertów” (PLH 140034) - Obszar zlokalizowany jest w obrębie rozległego kompleksu Lasów Rembertowsko-Okuniewskich porastających wschodnią część Kotliny Warszawskiej. Ostoja od strony zachodniej graniczy z aglomeracją warszawską. Obszar w przeszłości był wykorzystywany jako poligon wojsk lądowych. Jest to bardzo ciekawy przykład rzeźby polodowcowej o specyficznej budowie geologicznej i zróżnicowanym geomorfologicznie krajobrazie. W rzeźbie powierzchniowej dominują wydmy paraboliczne i pola piasków przewianych. Znacznie rzadsze, ale jednocześnie wyraźnie wyeksponowane w krajobrazie są wydmy o kształcie luków i wałów. Te ostatnie przekraczają 25 m wysokości względnej. Wydmom towarzyszą owalne, płaskodenne, bezodpływowe obniżenia, tzw. misy deflacyjne oraz lokalne zagłębienia terenu wypełnione osadami mineralnymi, organicznymi lub wodą. Największe zagłębienie wypełnione torfem, znajduje się w części południowej ostoji i nosi nazwę Bagna Jacka. Obszar ostoji prawie w 80% pokrywają zbiorowiska leśne. Dominują tu bory sosnowe, reprezentujące pełną skalę wilgotnościową siedlisk, od skrajnie suchych po wilgotne. Osobliwością przyrodniczą tego terenu są pola odsłoniętych piasków (Wydma Szwalnicka) oraz mozaika roślinności związana z naturalnym procesem utrwalaenia wydm śródlądowych. Malowniczo prezentują się wrzosowiska powstałe na dawnym placu wojsk pancernych. Na terenie chronionego obszaru stwierdzono liczne gatunki chronione i zagrożone. Do najcenniejszych należą kosaciec syberyjski i czarcikęsik Kluka, wymieniony w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin. Do rzadkości faunistycznej należy występująca w ostoji: strzelba błotna (przekopowa), kumak nizinny i traszka grzebieniasta.



Rysunek 8: Mapa poglądowa obszaru N2000 "Poligon Rembertów"

Zródło: <http://geoservis.gdos.gov.pl>

„Torfowisko Czernik” (PLH 140037) – obejmuje dwie bezodpływowe niecki otoczone wysokimi wałami zwydmień, z których największa nosi nazwę Góra Wizna, położone w dużym kompleksie leśnym o potocznej nazwie „Czernik”. Dominującym gatunkiem lasotwórczym jest tu sosna tworząca bory sosnowe. Zbiorniki te to torfowiska o charakterze mszysto-turzycowych i mszarów z klasy Scheuchzerio-Caricetea nigrae, z płatami reprezentującymi stadia przejściowe do torfowisk wysokich ze związku Sphagnionmagellanici. Na obrzeżach torfowisk rosną różne pod względem fazy rozwojowej, jak i stopnia zachowania bory bagienne. O wysokiej wartości przyrodniczej terenu świadczy masowe występowanie roszki okrągłolistnej Drosera rotundifolia oraz obecność turzycy bagiennej Carex limosa, wymienionej w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin. Z osobliwości faunistycznych występuje tu dość licznie populacja żmii zygzakowatej. Ponadto gniazdują tu żurawie.



Rysunek 9: Mapa poglądowa obszaru N2000 "Torfowisko Czernik"

Zródło: <http://geoservis.gdos.gov.pl>

„Strzebla błotna w Zielonce” (PLH 140040) powołany obszar jest stanowiskiem priorytetowego gatunku ryby karpiowatej - strzebli błotnej, odkrytym na tym stanowisku w 2006 roku w ramach realizacji wieloletniego projektu ochrony populacji tego gatunku na obszarze Mazowsza. Gatunek został stwierdzony w śródleśnym, izolowanym, małym i płytkim zbiorniku wodnym, powstałym w latach 70-tych ubiegłego stulecia jako zbiornik przeciwpożarowy. Zbiornik nadal pełni funkcje przeciwpożarowego choć uległ już wypłyleniu i porośł trzcina pospolita. Obecny stan populacji ocenia się jako dobry, tak pod względem liczebności, jak i struktury płciowej, wielkościowej i wiekowej.



Rysunek 10: Mapa poglądowa obszaru N2000 "Strzebla błotna w Zielonce"

Zródło: <http://geoservis.gdos.gov.pl>

„Białe Błota” (PLH 140038) - powołany obszar jest stanowiskiem priorytetowego gatunku ryby karpowatej - strzebli błotnej, odkrytym na tym stanowisku w 2006 roku w ramach realizacji wieloletniego projektu ochrony populacji tego gatunku na obszarze Mazowsza. Gatunek został stwierdzony w rozległym torfowisku, obecnie silnie przesuszonym, w obrębie którego w latach przed II wojną światową eksploatowano torf do celów opalowych, wykorzystując do tego celu kilkanaście wyrobisk o różnej wielkości. Obszar Natura 2000 leży na północnych przedmieściach miasta Wołomin. Jego naturalną granicą w części północnej jest las, a w pozostałej części z obszarem graniczy zabudowa jednorodzinna.



Rysunek 11: Mapa poglądowa obszaru N2000 "Białe błota"

Źródło: <http://geoscrwis.gdos.gov.pl>

Pomniki przyrody

Rozporządzenie Wojewody Mazowieckiego dotyczące powoływania pomników przyrody na terenie powiatu wołomińskiego posiada 152 pozycje dotyczące pomników przyrody (rozporządzenie Nr 27 Wojewody Mazowieckiego z dnia 31 lipca 2009r., (Dz. Urz. Nr 124 poz. 364)). Dodatkowo należy uwzględnić pomniki przyrody powołane przez władze lokalne poszczególnych gmin. W związku z powyższym informacje o liczbie pomników przyrody pozyskano z GUS-u. Według tego źródła na terenie powiatu wołomińskiego w roku 2010 znajdowało się 231 pomników przyrody.

Wśród powołanych pomników dominują okazale drzewa tj.: dęby szypułkowe, modrzewie, lipy, graby i inne. Ochronie pomnikowej poddana została także brzoza czarna, z uwagi na rzadkość występowania. Jako pomnik przyrody objęte zostały ochroną zabytkowe aleje i inne skupiska drzew oraz głązy narzutowe. Większość pomnikowych drzew położona jest w gminach Radzymin, Wołomin, Zielonka, Marki i Kobyłka i Ząbki.

Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi według ustawy o ochronie przyrody „są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania”. W powiecie wołomińskim na podstawie rozporządzenia nr 75 Wojewody Mazowieckiego z dnia 22.05.2000r. (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 55 poz. 572) utworzono pięć takich obszarów. Obecnie wykaz użytków ekologicznych w powiecie określa Rozporządzenie nr 72 Wojewody Mazowieckiego z dnia 8 lipca 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. nr 175, poz. 5572 ze zm.). Zgodnie z wcześniej obowiązującymi przepisami ustawy o ochronie przyrody ustanowienie/zniesienie użytku ekologicznego następowało w drodze rozporządzenia wojewody albo uchwały rad gmin.

Tabela 16: Użytki ekologiczne na terenie powiatu wołomińskiego

Lp.	ID użytku ekologicznego	Miejscowość	Starostwo/ Gmina	Nadleśnictwo / Leśnictwo	Oddział leśny	Ewidencja gruntów	Powierzchnia (ha)	Szczególny cel ochrony	Nazwa
1	497	Borzmy	Wołomin/ Jadów	Łochów/ Urle	415 i 416 g 416 k	999 1001 1002	5,97	bagno	użytek 497
2	498	Borzmy	Wołomin/ Jadów	Łochów/ Urle	423 g 424 f 426 b	1012 1013 1015	14,49	bagno	użytek 498
3	499	Krawcowizna	Wołomin/ Strachówka	Łochów/ Jagodno	550 g 551 c	773 774	4,98	bagno	użytek 499
4	500	Borucza	Wołomin/ Strachówka	Łochów/ Jagodno	588 d 589 a 596 g 597 b	318 319 326 327	5,47	bagno	użytek 500
5	501	Borucza	Wołomin/ Strachówka	Łochów/ Jagodno	589 j	319	0,70	bagno	użytek 501

¹⁾ ID w kolumnie 2 oznacza pozycje w Rejestrze użytków ekologicznych ustanowionych przez Wojewodę Mazowieckiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie crfop.gov.pl/ oraz danych Nadleśnictwa Łochów

4. STAN ŚRODOWISKA NA TERENIE POWIATU ORAZ GŁÓWNE PROBLEMY

4.1. Jakość wód i stosunki wodne

4.1.1. Wody powierzchniowe

Na podstawie badań Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie, przeprowadzonych w latach 2008-2010 w przekrojach wymienionych w poniższej tabeli można stwierdzić, że stan/potencjał ekologiczny większości wód powierzchniowych jest umiarkowany (klasa III). Nie we wszystkich wyznaczonych przekrojach pomiarowych przeprowadzono oznaczenia wymaganych wskaźników biologicznych niezbędnych do określenia stanu ekologicznego wód powierzchniowych.

Ocena eutrofizacji rzek wykonana na podstawie badań przeprowadzonych w latach 2008-2010 wypadła negatywnie, tj. stwierdzono cechy wskazujące na eutrofizację wód.

Ocena jakości wód powierzchniowych pod kątem bytowania ryb w warunkach naturalnych wykonana została tylko w trzech przekrojach pomiarowych na terenie powiatu wołomińskiego. Stwierdzono wody nie odpowiadające normom (non). Są to wody nie spełniające kryteriów wód I, II i III klasy czystości.

Tabela 17: Wyniki jakości wód powierzchniowych wg WIOŚ

Rzeka	Lokalizacja punktu badań	Stan ekologiczny / potencjał ekologiczny			Uwagi / badania ze względu na ryby/
		2008 r.	2009 r.	2010 r.	
Rządza	Zalubice Stare – ujście do Jez. Zegrzyńskiego	(III) nie wykonano wymaganych oznaczeń biologicznych	III	Nie określono. Oznaczono tylko wybrane substancje priorytetowe.	-
Rządza	Klembów -pon. ujścia Cienkiej	(III) nie wykonano wymaganych oznaczeń biologicznych	Badano jakość wód rzeki, lecz nie określono stanu jakości wód ze względu na brak oznaczeń biologicznych. Badano tylko wybrane substancje priorytetowe.	Nie badano	-
Długa	Kobyłak -poniżej rowu z Wołomina	(III) nie wykonano wymaganych oznaczeń biologicznych	III	Nie badano	W 2009 r. - non
Długa	Zielonka ul. Piłsudskiego, poniżej ujścia dopływu z Rembertowa	Nie badano	Nie badano	III	W 2010 r. - non
Długa	Kobiółka - ujście do Kanału Żerańskiego (Białolęka)	III	IV	III	-
Dopływ z Rembertowa	Zielonka – ul. Marecka, uj. do Długiej	(III) nie wykonano wymaganych oznaczeń biologicznych	Nie badano	Nie badano	-
Czarna	Stanisławów I – ujście do Kanału Żerańskiego (gm. Nieporęt)	(III) nie wykonano wymaganych oznaczeń biologicznych	III	III	-
Beniaminówka	Nieporęt – ujście do Kanału	(III) nie wykonano	III	III	-

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

Rzeka	Lokalizacja punktu badań	Stan ekologiczny / potencjał ekologiczny			Uwagi / badania ze względu na ryby/
		2008 r.	2009 r.	2010 r.	
	Żerańskiego	wymaganych oznaczeń biologicznych			
Osownica	Borzymy – ul. do Liwca	III	Nie określono ze względu na brak oznaczeń biologicznych. Badano tylko wybrane substancje priorytetowe.	Nie określono ze względu na brak oznaczeń biologicznych. Badano tylko wybrane substancje priorytetowe.	W 2009 r. - non

Źródło: dane z WIOŚ

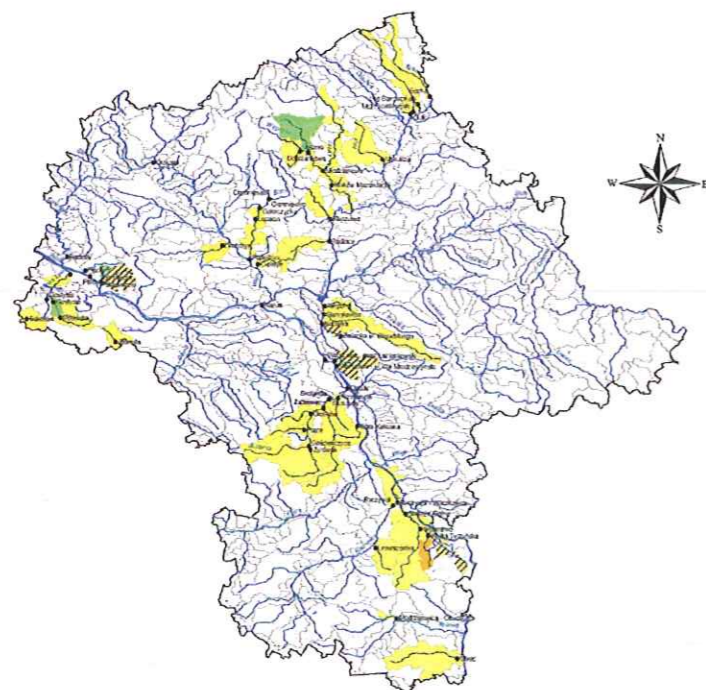
Uwaga:

Ocena stanu ekologicznego wg rozporządzenia Ministra Środowiska z 20 sierpnia 2008 roku w sprawie sposobu kwalifikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. Nr 162 poz. 1008).
Ocena wód ze względu na warunki życia ryb wg rozporządzenia Ministra Środowiska z 4 października 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych (Dz. U. Nr 176 poz. 1455).

W myśl badań WIOŚ, ocena stanu potencjału ekologicznego jednolitych części wód płynących powiatu wołomińskiego na tle województwa mazowieckiego, przedstawia się następująco – poniższe dwa rysunki.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

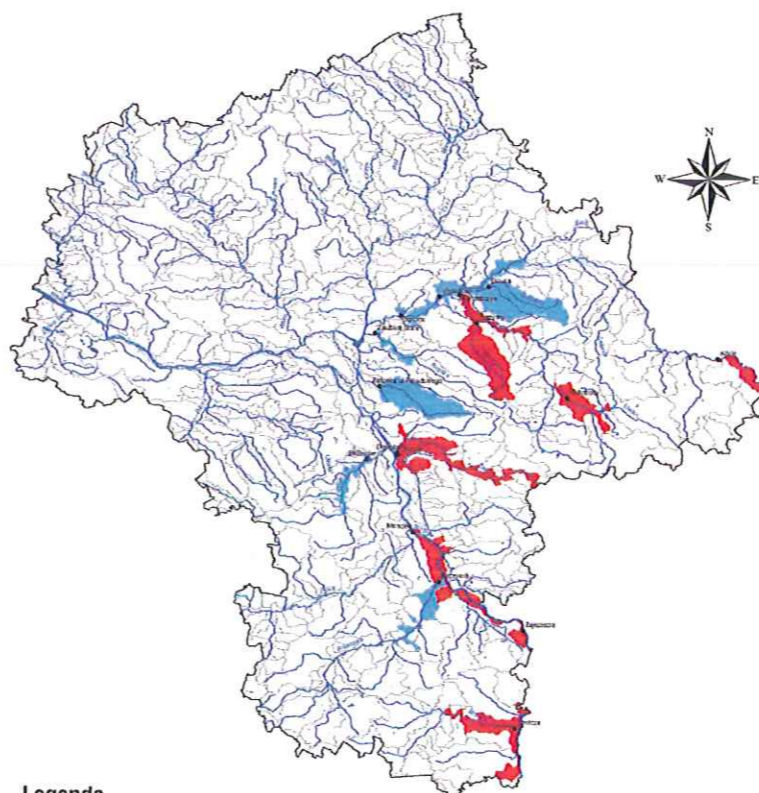
Ocena stanu/potencjału ekologicznego w JCWP województwa mazowieckiego badanych w 2010 roku



Rysunek 12: Ocena stanu/potencjału ekologicznego w JCWP województwa mazowieckiego badanych w 2010 r.

Źródło: WIOŚ Warszawa

Ocena stanu chemicznego w JCWP województwa mazowieckiego badanych w 2010 roku



Rysunek 13: Ocena stanu chemicznego w JCWP województwa mazowieckiego badanych w 2010 r.

Źródło: WIOŚ Warszawa

Analiza graficznego przedstawienia wyników badań WIOŚ wskazuje, iż badane wody w powiecie wołomińskim znajdują się w umiarkowanym stanie ekologicznym. Pod względem potencjału ekologicznego stwierdza się, iż on również jest umiarkowany. Stan chemiczny wód powiatu wołomińskiego przedstawia nieco lepiej, gdyż oceniono go jako dobry.

Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. U. UE L z dnia 22 grudnia 2000 r.), potocznie nazywana Ramową Dyrektywą Wodną wskazuje, iż „Wody na obszarze Wspólnoty znajdują się pod wzrastającą presją spowodowaną ciągłym wzrostem zapotrzebowania na wystarczającą ilość wody o dobrej jakości do wszystkich celów. W dniu 10 listopada 1995 r., Europejska Agencja Środowiska w swoim sprawozdaniu „Środowisko w Unii Europejskiej - 1995” przedstawiła uaktualnione sprawozdanie o środowisku, potwierdzając potrzebę działań dla ochrony wód Wspólnoty w zakresie zarówno ilościowym, jak i jakościowym.” Zatem uwzględniając badania stanu ekologicznego przeprowadzone przez WIOŚ stwierdza się, iż wody powiatu wołomińskiego nie spełniają wymogu postawionego przez Parlament Europejski.

Dodatkowe badania jakości wód powierzchniowych w powiecie wołomińskim zostały wykonane na zlecenie Starostwa Powiatowego w roku 2008, 2009 i 2010. Działania te stanowiły realizację zapisów „Aktualizacji programu ochrony środowiska dla powiatu wołomińskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015”. Od roku 2010 badania prowadzono głównie w okresach potencjalnego występowania tzw. przyduchy letniej (przełom czerwca i lipca), w celu zebrania danych dotyczących przyczyn i miejsc jej występowania. Uzyskane wyniki są systematycznie przekazywane do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie (a także Wydziału Inżynierii Środowiska Politechniki Warszawskiej, jako materiał do ewentualnego wykorzystania w badaniach nad przyczynami powstawania i rozprzestrzeniania się zjawiska przyduchy).

Wyniki przeprowadzonych analiz i klasyfikację wód w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód, które utraciło moc, przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 18: Klasyfikacja rzek na terenie powiatu wołomińskiego w roku 2009

L.p.	Rzeka (p/p/k/)	Klasa wody
1	Rzeka Cienka – p.p.k. Klembów /na ujściu do Rządzy/	V Parametr decydujący: BZT ₅ , Ogólny węgiel organiczny, azot Kiejdahla
2	Rzeka Rządza – p.p.k. Krzywica /powyżej ujścia Cienkiej/	V Parametr decydujący: Ogólny węgiel organiczny
3	Rzeka Długa – Ossów /powyżej ujścia Kanału z Wołomina/	V Parametr decydujący: Ogólny węgiel organiczny,
4	Rzeka Długa- Zielonka ul. Poniatowskiego /poniżej Uj. Dopływu z Rembertowa/	V Parametr decydujący: BZT ₅ , Ogólny węgiel organiczny
5	Rzeka Liviec – /Starowola/	V Parametr decydujący:

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

L.p.	Rzeka (p/p/k/)	Klasa wody
		Ogólny węgiel organiczny
6	Rzeka Liviec - /za wiaduktem kolejowym, powyżej Urli/	V Parametr decydujący: Ogólny węgiel organiczny,
7	Rzeka Bug - /na granicy powiatu wyszkowskiego i wołomińskiego/	V Parametr decydujący: BZT ₅ , Ogólny węgiel organiczny, azot amonowy, azot ogólny, Azot Kiejdahla, Utlenialność
8	Rzeka Bug - /miejsowość Kuligów/	V Parametr decydujący: BZT ₅ , Ogólny węgiel organiczny, azot amonowy, azot ogólny, Azot Kiejdahla, Utlenialność

Źródło: Opracowanie własne

W 2007 roku wykonano badania w rzece **Cienkiej** w p.p.k. Klembów. Analiza wskazała, iż jakość wody mieści się w klasie IV. Parametry pogarszające jakość wody to barwa, azot Kiejdahla, żelazo, liczba bakterii coli fek., ogólna liczba bakterii, ChZT, fosforany, selen. W 2008 roku nie badano takich parametrów jak żelazo, selen, a jakość wody mieściła się w klasie V o czym zadecydowały czynniki biologiczne takie jak BZT₅ oraz ogólny węgiel organiczny. Jakość wody w 2009 r. na podstawie wyników badań przeprowadzonych w III i IV kwartale nadal była zła, a parametry decydujące o klasie V to m.in. azot Kiejdahla, BZT₅, ChZT_{Cr}, ogólny węgiel organiczny.

Rzeka **Rządza** badana była w roku 2002, 2004 i 2005, 2007-2010 w p.p.k. Załubice Stare. Początkowo woda należała do III klasy. Jednak z biegiem czasu, jej jakość uległa pogorszeniu i spadła do klasy IV. W roku 2009 woda nadal charakteryzowała się złymi warunkami tlenowymi i organicznymi co zadecydowało o V klasie jakości.

Jakość wody w rzece **Długiej w p.p.k. Ossów** w 2003 roku była w klasie V. Na złą jakość wpływ miały: tlen rozpuszczony, BZT₅, ChZT_{Mn}, ChZT_{Cr}, amoniak, azot Kiejdahla, fosforany, kadm ołów, fenole lotne, bakterie grupy coli. W roku 2006 jakość wody nadal wskazywała na klasę V jednak zanieczyszczeń powodujących złą jakość wody było znacznie więcej i były to m.in.: BZT₅, ChZT_{Mn}, ChZT_{Cr}, ogólny węgiel organiczny, azot ogólny, przewodnictwo, żelazo. Rzekę badano również w roku 2008. Wtedy także jej jakość była zła. W roku 2009 sytuacja określająca jakość wody pozostaje bez zmian. Wody klasyfikuje się do V klasy jakości. W oparciu o bazę wyników stwierdza się, że jakość wody nie zmieniła się na przełomie lat.

Rzeka **Długa w p.p.k. Zielonka** badana była w roku 2002 i wówczas ze względu na wysoką zawartość fosforanów, fosforu ogólnego, azotu azotynowego, BZT₅, zawiesiny ogólnej i miano Coli nie odpowiadała normom. W roku 2003 jakość wody w p.p.k. Zielonka była w V klasie ze względu na zawartość zawiesiny ogólnej, BZT₅, ChZT_{Mn}, ChZT_{Cr}, amoniak, azot Kiejdahla, azotyny, azot ogólny, fosforany, azotyny, azot ogólny, fosfor ogólny, kadm ołów, fenole lotne, bakterie grupy coli. Badania w roku 2006, 2007 i 2008 nadal potwierdzały fakt, iż wody rzeki Długiej w p.p.k. Zielonka nadal wykazują złą jakość. Na podstawie wyników uzyskanych w roku 2009 można stwierdzić, że jakość

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

wody pozostaje poza klasyfikacją, a czynniki decydujące o jej złej jakości to: azot Kiejdahla, BZT₅, ChZT_{Cr}, fosfor ogólny oraz utlenialność.

Jakość wody z rzeki **Liwiec (Starowola)** badaniom poddano jedynie w roku 2008. Analizy wskazywały na V klasę co jest jednoznaczne ze złą jakością wody. Badania wykonane w roku 2009 potwierdziły wyniki poprzednich analiz. Stwierdzono zatem, że jakość wody pozostaje bez zmian.

Jakość wody w rzece **Liwiec w p.p.k. Urle** w roku 2008 klasyfikowała się do wód złej jakości (V klasa). W roku 2009 sytuacja była podobna, gdyż nadal zaliczono ją do V klasy, jednak zdecydowały o tym inne parametry.

Jakość wody z rzeki **Bug pobieranej w p.p.k. na granicy powiatów wyszkowskiego i wołomińskiego** na przelomie dwóch lat, w których wykonywane były badania nie uległa zmianom. Zaliczono ją wówczas do wód złej jakości. W roku 2009 czynniki decydujące były inne, jednak klasa wody się nie zmieniła. Wody rzeki Bug zaklasyfikowano do V klasy jakości.

Jakość wody w rzece **Bug, pobieranej w p.p.k. w miejscowości Kuligów** jest zła. Badania w roku 2009 wskazywały na V klasę jakości wód rzeki Bug. W roku 2009 do złej jakości wody również przyczyniły się BZT₅, ogólny węgiel organiczny oraz azot amonowy, azot azotanowy, azot ogólny, azot Kiejdahla, ChZT_{Cr}, utlenialność, fosfor ogólny.

W roku 2010, tak jak w latach poprzednich również przeprowadzono monitoring wód powierzchniowych na terenie powiatu wołomińskiego. Jego prowadzenie jest realizacją zadań zapisanych w "Aktualizacji programu ochrony środowiska dla powiatu wołomińskiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015".

Próby wód zostały pobrane w poniższych punktach pomiarowych:

1. Rzeka Rządza - Krzywica, gm. Klembów (powyżej ujścia Cienkiej);
2. Rzeka Cienka - Klembów (na ujściu do Rządzy);
3. Rzeka Cienka (jaz w m. Dziecioły- Oldaki);
4. Rzeka Rynia - Krawcowizna, gm. Strachówka;
5. Rzeka Rynia - Krawcowizna, gm. Strachówka;
6. Rzeka Borucza - Kąty Wielgi, gm. Strachówka;
7. Rzeka Długa - Ossów, gm. Wołomin (powyżej ujścia Kanału z Wołomina);
8. Rzeka Długa - Zielonka, ul. Poniatowskiego (poniżej ujścia Dopływu z Rembertowa);
9. Rzeka Liwec - Zagaje, gm. Jadów (ew. ujście Kąckiej Strugi);
10. Rzeka Liwec - powyżej Urli, za wiaduktem kolejowym, gm. Jadów;
11. Rzeka Bug - Kuligów, gm. Dąbrówka;
12. Rów Magenta – Zielonka, ul. Paderewskiego.

Zakres analityczny próbek wody obejmował oznaczenie następujących parametrów:

- temperatura wody, zawiesina ogólna, tlen rozpuszczony, BZT₅, ChZT-Cr, ChZT-Mn, ogólny węgiel organiczny, przewodność w 20°C, substancje rozpuszczone, siarczany, chlorki, wapń, magnez, odczyn pH, azot amonowy, azot Kjeldahla, azot azotanowy, azot ogólny, fosfor ogólny w 17 próbkach wody,
- bakterie grupy coli i typu kałowego, enterokoki, salmonella w 11 próbkach wody (próbki z pierwszej serii pomiarowej).

W analizie zmian jakości wód powiatu wołomińskiego wykorzystano wyniki badań uzyskanych na przestrzeni lat m.in. badań WIOŚ w latach 2003-2007. Różnice między badanymi parametrami, sposobem ich uśredniania, a także częstotliwościami wykonywania pomiarów nie pozwalają na zobrazowanie zmian jakie zachodzą w zlewni. Trendy oznaczające pogorszenie bądź poprawę stanu wód mogą być wyznaczone dopiero na podstawie wyników pomiarów dłuższych serii czasowych w skali wielolecia. Zlewnie, te jak wykazały pomiary w 2010 roku, wykazują dużą zmienność lokalną.

W celu zachowania podstawowej jednolitości prezentowanych wyników, wybierano jedynie punkty zlokalizowane najbliżej ujścia, zakładając ich reprezentatywność dla całej badanej zlewni. Zatem ocena zmian wybranych parametrów (indeks nadmanganianow - ChZT Mn), zapotrzebowanie na tlen oznaczone metodą dwuchromianową - ChZT Cr, pięciodniowe biologiczne zapotrzebowanie na tlen - BZT₅, ogólny węgiel organiczny - OWO oraz azot Kjeldahla) dla rzek powiatu wołomińskiego jest dość szacunkowa. Nie mniej jednak, można uogólnić, iż trend zmian jest taki jak w przypadku badań z roku 2009 do badań wykonanych wcześniej.

Reasumując, analizy monitoringu przeprowadzonego w latach 2009-2010 stwierdza się, że jakość wód powierzchniowych na terenie powiatu wołomińskiego jest zła. Porównując wyniki badań z lat poprzednich, brak jest widocznych charakterystycznych zmian w czasie. Podkreśla się jednak fakt, iż w poszczególnych latach nie zawsze wykonywano analizę tych samych parametrów.

Czynnikami decydującymi w głównej mierze o złej jakości wód są warunki tlenowe i zanieczyszczenia organiczne takie jak BZT₅, ChZT_{Cr}, ogólny węgiel organiczny oraz (przede wszystkim rzeka Bug) wskaźniki biogenne – azot amonowy, azot azotanowy, azot Kiejdahla, azot ogólny.

Zebrane wyniki badań z roku 2009 dla wód powierzchniowych z terenu powiatu wołomińskiego nie spełniły kryteriów w zakresie częstotliwości pobierania próbek w związku z czym nie można było ocenić analizowanych wód pod kątem ich przydatności do bytowania ryb.

Badania wykonane w roku 2010 wskazały najlepsze warunki dla bytowania ryb w zlewni rzeki Rządzy. Zlewnia rzeki Długiej obciążona zanieczyszczeniami w niektórych okresach czasu może nie spełniać w ogóle warunków dla bytowania ryb lub ewentualnie dla gatunków karpiowatych. W zlewni rzeki Liwec istnieją teoretycznie warunki dla ryb wymagających niskiego stężenia zanieczyszczeń. Brak punktów pomiarowych rozmieszczonych na terenie pozostałej części zlewni nie pozwalał na określenie warunków lokalnych stężeń zanieczyszczeń, które w wyniku osadzania się w osadach dennych lub rozcieńczeniu zanikają wraz z biegiem rzeki. W przypadku gatunków karpiowatych, o szerszym zakresie

tolerancji na zanieczyszczenie zostały spełnione warunki wyznaczone w rozporządzeniu. Rzeka Bug wykazała gorsze warunki jedynie pod względem zawartości fosforu, co mogło być zjawiskiem okresowym, które nie wpłynęło znacząco na obecność gatunków lososiowatych.

Główne zagrożenia wpływające na pogorszenie się jakości wód powierzchniowych to przede wszystkim:

- przemysł (zrzuty ścieków, zanieczyszczenia powietrza przechodzące z opadem mokrym);
- rolnictwo (spływy powierzchniowe z pól, wymywanie nawozów sztucznych);
- transport (spływy powierzchniowe z dróg);
- aglomeracje miejskie (zrzuty ścieków, zanieczyszczenia przechodzące ze składowisk odpadów, zanieczyszczenia powietrza przechodzące z opadem mokrym).

4.1.2. Stosunki wodne

Teren powiatu, z uwagi na różnorodność podłoża geologicznego, wykazuje zróżnicowanie warunków gruntowo-wodnych. W północno – zachodniej części powiatu (gminy Dąbrówka, Radzymin, Marki, Zielonka, Kobyłka), dość płytko występują utwory słabo przepuszczalne - ily i mulki. Wiąże się z tym okresowe występowanie płytkich wód gruntowych, a także, zwłaszcza w ostatnich latach (od 2009 r.), długotrwałe utrzymywanie się rozlewisk po obfitych opadach i roztopach.

Podtopienia i zalewanie terenów zabudowanych (w różnym stopniu), w ciągu ostatnich lat zostały odnotowane na terenie wszystkich gmin powiatu wołomińskiego. Do głównych przyczyn tych zjawisk, oprócz anomalii pogodowych (katastrofalne opady w lecie 2011 r.), należy zaliczyć:

1. brak odpowiedniej wymaganej infrastruktury służącej odprowadzaniu i zagospodarowaniu wód opadowych;
2. zły stan istniejących urządzeń, głównie otwartych systemów kanalizacji deszczowej - rowów odwadniających na terenach zabudowanych i rowów melioracyjnych na terenach produkcji rolnej;
3. brak należytej drożności rzek odprowadzających wody opadowe do głównych odbiorników;
4. likwidacje lokalnych zbiorników wodnych, podwyższanie terenów w sposób powodujący kierowanie wód na tereny sąsiednie;
5. intensywny przyrost powierzchni zabudowanych i utwardzonych, powodujący konieczność szybkiego odprowadzenia zwiększonych ilości wody (ograniczenie wsiąkania, retencji, transpiracji).

Brak wymaganej infrastruktury służącej zagospodarowaniu wód opadowych (kanalizacja deszczowa, zbiorniki retencyjne, studnie chłonne, drenaże itp.), w szczególności wobec szybko rozwijającej się zabudowy i utwardzania powierzchni towarzyszących obiektom budowlanym, powoduje zalewanie terenów utwardzonych. Zagadnienia dotyczące sposobu zagospodarowania wód opadowych z terenów zabudowywanych powinny być kompleksowo uregulowane w planach zagospodarowania przestrzennego lub odpowiednio uwzględniane w decyzjach o warunkach zabudowy

i zagospodarowania terenu.

Do zakłóceń stosunków wodnych przyczynia się nielegalna likwidacja zbiorników wodnych różnego pochodzenia (naturalne, poeksploatacyjne itp.). Niezależnie od swego pochodzenia, zbiorniki te podlegają ochronie w myśl art. 38 i 40 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2012r. poz. 145) i powinien być im nadany odpowiedni status w planach zagospodarowania przestrzennego, gdyż pełnią one niezwykle ważne funkcje drenujące tereny przyległe, a także są cennymi elementami krajobrazu i ekosystemami wodnymi.

Kolejnym czynnikiem zakłócającym stosunki wodne jest podnoszenie rzędnych terenów położonych w obniżeniach. Mimo, iż jest to zabronione w świetle obowiązującego prawa, to jednak nader często spotykane na terenie powiatu. W związku z tym, niezbędne jest bardziej radykalne egzekwowanie przestrzegania zakazów art. 29 Prawa wodnego jak również § 29 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 75, poz. 690 ze zm.) - zarówno przez organy gmin jak i organy architektoniczno-budowlane oraz nadzoru budowlanego.

Bardzo ważne jest również wykorzystanie służb geodezyjnych w ujawnianiu (na etapie weryfikacji przyjmowanych materiałów geodezyjnych) przypadków samowolnej zmiany rzędnych terenu oraz likwidacji urządzeń wodnych.

Odrębny rozdział stanowi kwestia zaniedbań w utrzymaniu istniejących urządzeń wodnych i brak należytej konserwacji rowów odwadniających oraz głównych odprowadzalników, które stanowią rzeki i kanały.

Urządzenia melioracji wodnych szczegółowych powinny być utrzymywane przez osoby odnoszące korzyści z ich funkcjonowania. Wieloletnie okresy o stosunkowo małych opadach oraz regresja w zakresie rolniczego wykorzystania terenów przyczyniły się do zamulenia, zakrzaczenia, przetamowań, nierzadko zabudowy, a nawet likwidacji niektórych odcinków rowów i fragmentów drenażów.

Specyficzną rolę w tym zakresie spełniają bobry, których populacja w ostatnich latach wyraźnie wzrosła. Obfitość materiału drzewnego w pobliżu koryt cieków wodnych (zadrzewienia, zakrzaczenia, lasy) sprzyja tworzeniu tam i grobli przez te chronione zwierzęta. Ich płoszenie, odławianie lub ewentualny odstrzał, a także rozbiórka żeremi, wymaga zgody Regionalnego Konserwatora Przyrody. Działania te najczęściej okazują się niecelowe i skazane są na fiasko, jeśli ciek nie jest w całości poddany modernizacji (wycinka zakrzaceń i drzew z koryta rowu i jego skarp, oczyszczenie koryta). Dopiero usunięcie budulca drzewnego może samoczynnie ograniczyć rozwój liczebności tych zwierząt na danym terytorium.

Z uwagi na zły stan techniczny, ww. urządzenia nie spełniają swoich funkcji i niemal w całości wymagają renowacji. Zły stan rowów oraz brak należytego utrzymania rzek i kanałów powoduje liczne podtopienia i zalewanie terenów zabudowanych. Pociąga to za sobą szkody materialne oraz zanieczyszczenie środowiska, m.in. na skutek zalewania zanieczyszczonych terenów miast i wsi,

wymywania zanieczyszczeń ze zbiorników na nieczystości ciekłe. Jednocześnie, brak zapewnienia należytego spływu wód opadowych z terenów łąk w określonych warunkach pogodowych przyczynia się do powstawania zjawiska przyduchy, odpowiedzialnego za masowe śnięcie ryb jakie miało miejsce np. w roku 2009 w wielu rzekach Mazowsza, w tym w rzece Rządzy i Cienkiej w powiecie wołomińskim, a także w Zalewie Zegrzyńskim.

Szczególne starania o poprawę sytuacji w tym zakresie podjęto w roku 2010 i 2011. W roku 2011, dzięki współpracy gmin i powiatu wykonano konserwację 18,5 km rowów odwadniających, a także wiele km rowów przyległych do dróg powiatowych.

Długość rowów melioracyjnych stanowiących sieć melioracji wodnych szczegółowych, wynosi 1018,27 km. Są to rowy, których utrzymanie jest obowiązkiem osób odnoszących korzyści z ich funkcjonowania; w praktyce, jest to obowiązek właścicieli działek, na których znajdują się ww. rowy.

W roku 2011, dzięki zaangażowaniu mieszkańców powiatu, przy współpracy starostwa i części gmin udało się przywrócić funkcjonowanie dwóch spółek wodnych w Tłuszczu i Jadowie. Potrzeby w tym zakresie są znacznie większe z uwagi na zły stan rowów. Panujące w ostatnich latach warunki atmosferyczne ujawniły zaniedbania w zakresie prowadzenia prawidłowej gospodarki wodnej. Zaniedbane rowy w większości gmin powiatu przyczyniły się do powstania szkód i uciążliwości bytu mieszkańców.

Na terenach rolniczych długotrwałe zaleganie wód, występujące nawet po niewielkich opadach deszczu, sprzyjające procesom gnilnym roślinności i uniemożliwiało zbiór plonów w terminie do 31 lipca, wyznaczonym dla rolników korzystających z płatności obszarowych. Dodatkowo na terenie powiatu w 2009r. (podobnie jak na znacznym obszarze Polski, w tym szczególnie w Zalewie Zegrzyńskim) wystąpiło zjawisko tzw. przyduchy (śnięcia ryb w rzekach Rządza, Cienka i Rynia), które był wywołane spływem wód pozbawionych tlenu, z rozlewisk powstałych na łąkach i polach po obfitych opadach.

W roku 2011, zarówno powiat jak i gminy zaangażowały duże środki finansowe w udrażnianie rowów melioracyjnych i komunalnych. Powiat, przy udziale 50% dotacji z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, zakupił wielozadaniową koparkę służącą m.in. do konserwacji rowów. Sprzęt pozostaje na stanie Starostwa Powiatowego w Wołominie – Wydział Inwestycji i Drogownictwa i przeznaczony do nieodpłatnego użyczenia dla spółek wodnych i gmin - do prac mających na celu zapobieganie powodziom, a także zapewnienie należytej drożności różnego rodzaju odprowadzalników wód opadowych i roztopowych oraz dalszego ich utrzymywania w należyłym stanie technicznym.

Podjęto również działania zmierzające do budowy polderów wzdłuż rzek, a w Gminie Tłuszcz trwają prace związane z wykonaniem dokumentacji projektowej budowy zbiornika retencyjnego na rzece Cienkiej. Z uwagi na bardzo duży zakres robót oraz olbrzymie środki finansowe, powyższe roboty będą kontynuowane w latach następnych, przy wykorzystaniu dostępnych środków finansowych, których poszukują zarówno gminy jak i zarząd powiatu.

Prowadzone są także szeroko zakrojone działania organizacyjne (spotkania z mieszkańcami,

radnymi, przedstawicielami dawnych spółek wodnych), a także administracyjne, polegające na kontrolach i wydawaniu decyzji nakazowych właścicielom gruntów zmeliorowanych (w roku 2011 wydano 430 decyzji określających sposób i termin wykonania konserwacji urządzeń wodnych).

Odbudowa i renowacja sieci melioracji szczegółowej musi być prowadzona równolegle z udrażnianiem koryt rzek i kanałów Skarbu Państwa. Całkowita długość rzek i kanałów Skarbu Państwa na terenie powiatu, będąca w utrzymaniu Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie, wynosi 248 km.

Wieloletnie niedofinansowanie robót utrzymaniowych wód publicznych jest w chwili obecnej powodem niedrożności około 40% koryt rzecznych i kanałów na terenie powiatu. Robót renowacyjnych wymaga około 100 km cieków podstawowych. W roku 2011 WZMiUW Oddział w Warszawie Inspektorat w Wołominie wykonał roboty konserwacyjne i remontowe na rzekach i kanałach o długości 77,5 km, na łączną kwotę 1,25 mln zł. Część tych środków w wysokości 380 tys. zł stanowi tzw. środki partycypacyjne, wnoszone przez podmioty odprowadzające ścieki do wód płynących (na podstawie ustalanego w drodze decyzji Starosty Wołomińskiego, procentowego udziału w zwiększonych kosztach utrzymania wód). Na rok 2012 Inspektorat WZMiUW w Wołominie wystąpił o środki Wojewody w kwocie 1,27 mln zł. na konserwację rzek i kanałów oraz 583 tys. zł. na remonty budowli. Przewidywane środki partycypacyjne są szacowane na poziomie 413 tys. zł.

Zagadnienia związane z funkcjonowaniem urządzeń gospodarki wodnej na terenie powiatu uwzględnia Program małej retencji dla Województwa Mazowieckiego, przyjęty Sejmik Województwa Mazowieckiego w 2008 roku. Wg ustaleń zawartych w ww. Programie na terenie powiatu istnieje 10 zbiorników wodnych i 3 urządzenia korytowe przewidziane do modernizacji. Ich pojemność retencyjna wynosi 10 tys. m³. W Programie przewidziana jest także budowa 1 zbiornika i urządzenia korytowego. Funkcje retencyjne pełnią też stawy rybne, oczkach wodne, bagna i starorzecza. Zdolności retencyjne ww. urządzeń nie są wystarczające dla zapobieżenia podtopieniom terenów zabudowanych lub suszom.

4.1.3. Powodzie

Powiat wołomiński obejmuje obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, które mają miejsce regularnie od kilku lat na terenie gminy Dąbrówka, a ostatnio w coraz większym stopniu dotyczą także gminy Marki i Radzymin.

Na terenie gminy Dąbrówka 6 miejscowości bezpośrednio przylega do koryta rzeki Bug. Kilka razy w roku miejscowości te są podtapiane lub zalewane przez wzbierające wody rzeki. Z każdym rokiem sytuacja jest coraz gorsza. Przyczyną tego stanu rzeczy jest znaczne wypłylenie rzeki, brak prowadzenia od wielu lat prac regulacyjnych i pogłębiających, brak wałów przeciwpowodziowych i zbiorników retencyjnych. Z uwagi na powyższe oraz w wyniku wysokiego spływu wód z góry rzeki i piętrzenia wody za pomocą Stopnia Wodnego w Dębem oraz wysokiego stanu wód podziemnych następuje każdego roku zalanie około 20% terytorium gminy Dąbrówka. Wiąże się to z koniecznością doraźnego przeciwdziałania zalaniom i podtopieniom poprzez wykonywanie tymczasowych

zabezpieczeń, a następnie usuwania skutków zalań i podtopień, w tym naprawy zniszczonych lub zamulonych urządzeń w wodnych, naprawy zabezpieczeń przeciwpowodziowych.

Na terenie gminy Marki zalewaniu ulegają tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Długiej. Znaczna część gminy Radzymin również jest narażona na powódzie związane z brakiem należytego utrzymania rzek i odprowadzalników wód opadowych i roztopowych, a także złym stanem technicznym i niszczeniem wałów przeciwpowodziowych.

W celu zaplanowania odpowiednich działań mających na celu systematyczne rozwiązywanie nawarstwionych problemów w zakresie nieprawidłowych stosunków wodnych, podtopień i powodzi, a także budowy, modernizacji i poprawy stanu technicznego istniejących urządzeń wodnych oraz zabezpieczeń przeciwpowodziowych, niezbędne jest stworzenie zintegrowanego programu poprawy stosunków wodnych i bezpieczeństwa powodziowego powiatu. Celem dokumentu powinno być stworzenie wykazu występujących problemów i potrzeb w tym zakresie, w oparciu o dane gmin i wszystkich zainteresowanych podmiotów, a także wypracowanie i zaplanowanie niezbędnych i możliwych rozwiązań, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości pozyskania środków finansowych na ich realizację w kolejnej turze udostępniania środków unijnych.

4.1.4. Wody podziemne

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie w latach 2008-2010 nie prowadził monitoringu wód podziemnych na terenie powiatu wołomińskiego.

W ramach monitoringu krajowego jakości wód podziemnych badania prowadził Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie. Badania wykonywano w następujących punktach obserwacyjnych na terenie powiatu wołomińskiego, stwierdzając klasy jakości wód przedstawione w poniżej tabeli.

Tabela 19: Wyniki jakości wód podziemnych wg PIG

Lp.	Lokalizacja punktu /miejscowość/	Gmina	Nr JCWPd	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
1	Kąty Czernieckie	Strachówka	53	Dwa badania III klasa/II klasa	III klasa	III klasa
2	Nowy Jadów	Jadów	53	Dwa badania II klasa/ II klasa	Nie badano	Nie badano
3	Wołomin – St. 2	Wołomin	52	Nie badano	Nie badano	III klasa
4	Myszyniec	Radzymin	50	Nie badano	Nie badano	III klasa

Źródło: WIOS

Uwaga:
Klasy wg rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. Nr 143 poz. 896).
Klasa III – wody zadowalającej jakości, w których wartości elementów fizyko-chemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych lub słabego wpływu działalności człowieka.

Wydajność ujęć wody funkcjonujących w powiecie wynosi - 1660 m³ na dobę (2008 r.). Zużycie

wody ogółem na potrzeby ludności i przemysłu wynosi 9190,1 dam³ na rok.

Zagrożenie zarówno wód powierzchniowych jak i podziemnych spowodowane jest przede wszystkim czynnikami antropogenicznymi, które mogą wywierać znaczny wpływ na stan poszczególnych elementów środowiska. Dla wód podziemnych bezpośrednie zagrożenie związane jest ze zrzutami zanieczyszczonych ścieków komunalnych i przemysłowych oraz z oddziaływaniem obiektów gospodarki odpadami (m. in. składowiska odpadów). Niebezpiecznym źródłem zanieczyszczeń są odcieki z niezolowanych miejsc składowania odpadów. Odciek stanowi woda opadowa przesiąkająca przez bryłę składowiska, woda dostarczana wraz z odpadami i pochodząca z procesu rozkładu substancji organicznych. Kolejny problem stanowi pobór wód do celów komunalnych oraz spływy powierzchniowe z terenów rolniczych, obciążone związkami biogennymi i toksycznymi pozostałościami po środkach ochrony roślin.

W myśl danych GUS w 2010 roku z terenu województwa mazowieckiego odprowadzono do wód 272,2 hm³ ścieków z czego 86 % stanowiły ścieki komunalne, a 14% przemysłowe. Z tej ilości jedynie 81,3 % zostało oczyszczonych. Biorąc pod uwagę powiat wołomiński, można stwierdzić że w 2010 największą ilość ścieków odprowadzono z gminy Ząbki (3040 dam³). W danej gminie 89% ludności obsługiwanych jest przez oczyszczalnię ścieków. W gminie Wołomin oraz Zielonka blisko 70% ludności objętych jest usługami oczyszczalni ścieków, w gminie Kobyłka 46,6%, natomiast w reszcie gmin na obszarze powiatu wskaźnik ten nie przekracza 40%.

Zgodnie z podziałem regionalnego zwykłych wód podziemnych Polski (B. Paczyński), obszar powiatu zlokalizowany jest w granicach regionu mazowieckiego, podregionie środkowo-mazowieckim (centralnym), w rejonie międzyrzecza Wisły i Narwi. Stopień złożoności układu hydrostrukturalnego - „D” wg Paczyńskiego (1995 r.). Cechą charakterystyczną tego stopnia jest występowanie wielopiętrowego porowego systemu kenozoicznego i niżej położonego mezozoicznego systemu szczelinowego. Na terenie powiatu wołomińskiego występują i są użytkowane dwa piętra wodonośne. W obrębie piętra czwartorzędowego, wyróżnia się trzy poziomy wodonośne. Natomiast piętro trzeciorzędowe wykazuje obecność dwóch poziomów wodonośnych: poziom mioceński i poziom oligoceński.

Trzeciorzędowe piętro wodonośne na terenie powiatu ma ograniczone znaczenie użytkowe. Pierwszy poziom wodonośny znajduje się w utworach mioceńskich (poziom mioceński), na głębokości około 100-160 m wydajność miocenu kształtuje się na poziomie 40 m³/h. Pod względem przydatności do spożycia, wody z poziomu mioceńskiego muszą być poddawane prostemu uzdatnianiu.

Drugi poziom utworów trzeciorzędowych czyli poziom oligoceński występuje na głębokości 180-250 m, w glaukonitowych piaskach różnoziarnistych o średniej miąższości 10-20 m potencjalne wydajności ujęć mogą osiągnąć wartość 50 m³/h. Przewodność warstwy jest stosunkowo niska i nie przekracza 100 m²/24h. Według Z. Nowickiego strefą aktywnej wymiany wód z utworów czwartorzędowych z wodami poziomu oligoceńskiego są okolice Tłuszcza, gdzie występują liczne okna hydrogeologiczne, które ułatwiają infiltrację wód z wyższych poziomów wodonośnych.

W rejonie Radzymina, zwierciadło wody poziomu oligoceńskiego stabilizuje się na głębokości około 84 m n.p.m.

Jakość wód podziemnych oligoceńskiego poziomu wodonośnego jest na ogół średnia, ze względu na wysokie stężenia żelaza i manganu. Z uwagi na powyższe wody te przed spożyciem muszą zostać poddane uzdatnianiu. Ze względu na izolującą od wpływów z powierzchni terenu, ponad 100 m warstwę słabo przepuszczalnych ilów plicieńskich, oligoceński poziom wodonośny charakteryzuje się dobrą odpornością na zanieczyszczenia antropogeniczne.

Piętro trzeciorzędowe charakteryzuje się niską odnawialnością zasobów wody. Moduł zasobów dyspozycyjnych szacuje się na $5 \text{ m}^3/24\text{h}\cdot\text{km}^2$.

Największe znaczenie użytkowe ma piętro czwartorzędowe, które jest związane ze skłonem Kotliny Warszawskiej. W obrębie czwartorzędu wyróżnia się trzy poziomy wodonośne.

Pierwszy poziom wodonośny mieści się na głębokości 0,5-7,0 m związany jest z utworami piaszczystymi i piaszczysto-pylastymi. Poziom ten wykazuje swobodne zwierciadło, a głównym źródłem jego zasilania są opady atmosferyczne. W przypadku wystąpienia wód z koryt rzek, pierwszy poziom okresowo przez wody powierzchniowe. Zwierciadło wykazuje wychylenie w kierunku północno-zachodnim, w kierunku dolin Wisły i Bugu. Zasoby pierwszego poziomu są małe i ulegają istotnym wahaniom. Głębokość do zwierciadła wody gruntowej podlega sezonowym i wieloletnim wahaniom. Jednak na obszarach tarasów rzecznych nie wykonywano systematycznych pomiarów tych wahań. Niemniej, w oparciu o analogię z obszarami sąsiednimi o podobnej budowie można przyjąć, że nie przekraczają one 1,5 m. Głębokość do swobodnego zwierciadła wody gruntowej uwarunkowana uzależniona jest od kształtowania powierzchni terenu.

Drugi poziom wodonośny znajduje się na głębokości około 12-15 m w części zachodniej powiatu, natomiast w części wschodniej powyżej 20 m. Miąższość tego poziomu kształtuje się na poziomie 20-30 m. Zaś wartość maksymalna sięga nawet do 40-50 m. Z uwagi na wykorzystanie, poziom ten ma bardzo duże znaczenie. Warstwą wodonośną zazwyczaj są piaski i piaski ze żwirem. Wydajność studni w praktyce nie przekracza wartości $60 \text{ m}^3/\text{h}$. Niemniej jednak w przypadku pompowań próbnych wydajność niektórych otworów przekroczyła nawet $100 \text{ m}^3/\text{h}$. Poziom ten najintensywniej jest wykorzystywany w rejonie miasta Tłuszcz i Wołomin, gdzie mieści się kilkanaście studni. W miejscowości Nowe Lipiny, koło Wołomina występuje ujęcie wód podziemnych „Graniczna”, której zatwierdzone zasoby wynoszą $1150 \text{ m}^3/\text{h}$. Szacuje się, że pełne wykorzystanie ujęcia „Graniczna” pozwoliłoby pokryć zwiększone potrzeby miasta Wołomin i okolicznych miejscowości. Podkreśla się jednak fakt, że ujęcie to nie ma wyznaczonej strefy pośredniej ochrony, co więcej wykorzystywanie maksymalnej wydajności spowodowałoby obniżenie poziomu czwartorzędowego. Ponadto, w obszarze spływu wód do ujęcia znajduje się czynne składowisko odpadów komunalnych w Lipinach Starych oraz cmentarz.

Trzeci poziom wodonośny zlokalizowany jest na głębokości 40-50 m. poziom ten jest izolowany od powierzchni rozwiniętymi warstwami gliny zwałowej i osadów wodnolodowcowych. Słabsza izolacja,

na skutek wyerodowania osadów o słabej przepuszczalności, zaznacza się w strefie pomiędzy dolinami rzek, a w niektórych rejonach stwierdzono brak rozdzielania poszczególnych poziomów przez utwory lodowcowe. W związku z tym utwory piaszczyste tworzą jeden dobrze rozwinięty poziom wodonośny o miąższości około 60 m.

Stwierdza się, że eksploatacja wód podziemnych w powiecie wołomińskim jest tak intensywna, że wywołała powstanie lejów depresji, których promień dochodzący 1 km.

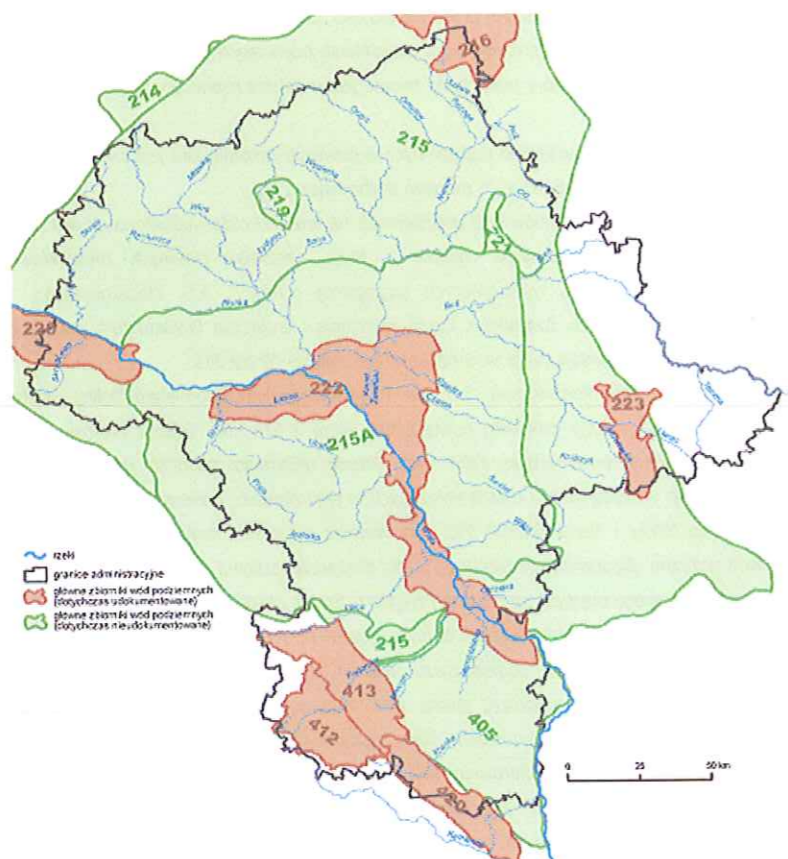
W celu ochrony jakości i zasobów wód podziemnych na terenie Polski wydzielono główne zbiorniki wód podziemnych. Powiat wołomiński zgodnie z „Mapą obszarów głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony”, A.S. Kleczkowskiego, 2000 położony jest w zasięgu dwóch zbiorników. Część zachodnia i środkowa Powiatu jest zlokalizowana w granicach GZWP 222, natomiast część wschodnia leży w zasięgu GZWP 215.

Główny Zbiornik Wód Podziemnych 222 jest czwartorzędowym zbiornikiem Doliny Śródkowej Wisły (Warszawa-Puławy). Jego całkowita powierzchnia sięga 2674 km^2 . Obszar Wysokiej Ochrony (OWO) zbiornika zajmuje powierzchnię $220,7 \text{ km}^2$. Obszar głównego zbiornika jest podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę miast i osiedli położonych w jego obrębie, a zwłaszcza rejonu Warszawy oraz międzyrzecza Wisły i Narwi. GZWP 222 jest również obszarem zasilania głębiej położonego zbiornika wód poziomu oligoceńskiego GZWP 215. Dla obszarów zasilania zbiornika wód podziemnych poziomu czwartorzędowego objętych szczególną i zwykłą ochroną, określono warunki korzystania z wód i zasady ich ochrony. Podstawowymi zasadami obowiązującymi przy zagospodarowaniu strefy ochronnej są: ograniczenie eksploatacji wód podziemnych poziomu czwartorzędowego, zakaz lokalizowania obiektów i instalacji mogących pogorszyć jakość wód podziemnych na terenach o słabej izolacji poziomu wodonośnego zaliczonych do obszarów silnie zagrożonych.

Jak już wspomniano, drugim zbiornikiem jest GZWP 215, który stanowi trzeciorzędowy zbiornik Subniecki Warszawskiej. Zbiornik ten jest bardzo duży i osiąga powierzchnię 51000 km^2 . Wody podziemne w utworach trzeciorzędowych, tworzą mioceński i oligoceński poziom wodonośny.

Poziom mioceński nie jest ujmowany dla celów pitnych, ze względu na niekorzystne parametry fizykochemiczne wody, związane z formacją burowęglową (piaski pylaste i mulki z domieszką węgla brunatnego).

Rozmieszczenie Głównych Zbiorników Wód Podziemnych przedstawiono na poniższej ilustracji.

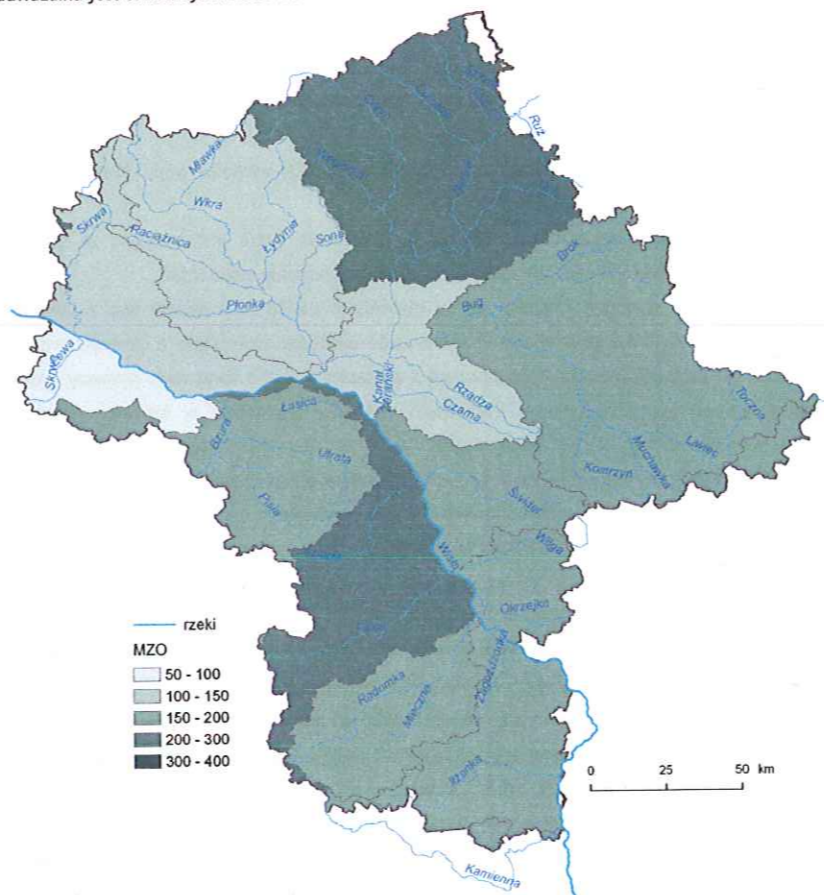


Rysunek 14: Główne zbiorniki wód podziemnych na terenie województwa mazowieckiego

Źródło: Program małej retencji dla woj. mazowieckiego POLGEOL 2008r.

Do oceny stosunków wodnych wykorzystano MZO - Moduł zasobów odnawialnych wód podziemnych, który wyraża średnią w wieloletniej ilości wód pochodzących z zasilania opadowego odniesiona do powierzchni zlewni. Wartość MZO wyraża się w następującej jednostce $m^3 \cdot doba^{-1} \cdot km^{-2}$. Wartości cechy dla scalonych części wód obliczono jako średnią z wartości dla obszarów bilansowych, z uwzględnieniem udziału powierzchni tych obszarów w zlewni scalonych części wód. Wyniki w formie graficznej przedstawiono na poniższej mapie. Wyniki wskazują, iż wartość MZO w granicach powiatu wołomińskiego osiąga zakres wartości 100-150. Oznacza to, iż zasoby wód podziemnych powiatu są stosunkowo niskie. W województwie mazowieckim największe zasoby wodne

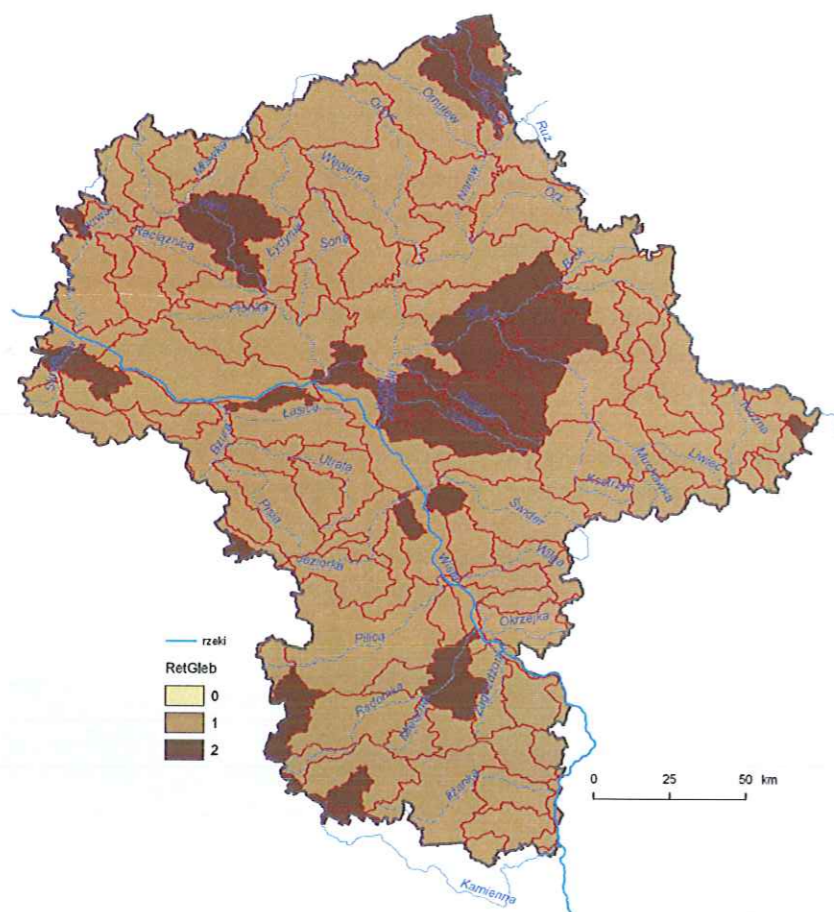
znajdują się w części północnej oraz południowo-zachodniej. Zgodnie z danymi GUS zasoby eksploatacyjne wód podziemnych wykazują wzrost. Zmiany te nie są istotnie znaczące. Niemniej zauważalna jest tendencja wzrostowa.



Rysunek 15: Moduł zasobów odnawialnych wód podziemnych (MZO [$m^3 \cdot doba^{-1} \cdot km^{-2}$]) w jednostkach bilansowych

Źródło: RZGW Warszawa

Wyniki oceny wielkości zasobów odnawialnych w ScCW – scalonych części wód województwa mazowieckiego, pod względem potrzeb zwiększania retencji, przedstawiono na poniższym rysunku. Na podstawie graficznego przedstawienia wyników stwierdza się, że powiat wołomiński charakteryzuje się priorytetem drugiego stopnia pod względem retencji wodnej gleb. W kontekście potrzeby zwiększenia zdolności retencyjnych scalonych części wód, oznacza, iż potrzeby te są bardzo duże.



Rysunek 16: Ocena potrzeb zwiększenia retencyjności scalonych części wód pod względem retencji wodnej gleb (RetGleb)

Objaśnienia: 2 – wysoki priorytet, 1 – średni priorytet, 0 – niski priorytet

Źródło: RZGW Warszawa

4.2. Powietrze atmosferyczne

Emisja pyłów, gazów oraz par wywodząca się ze źródeł naturalnych (np. w wyniku procesów gnilnych zachodzących na terenach bagiennych i torfowiskach lub erozji gleb) i na skutek działalności człowieka (np. spalanie paliw dla celów bytowych i przemysłowych, rolnictwo, transport drogowy,

procesy przemysłowe oraz wydobywanie kopalin) zmienia naturalny skład chemiczny powietrza powodując jego zanieczyszczenie.

Największymi zagrożeniami jakości powietrza na terenie powiatu wołomińskiego są zanieczyszczenia komunikacyjne, zanieczyszczenia komunalne oraz zanieczyszczenia z energetycznego spalania paliw. Przyczyną nadmiernej emisji ze środków transportu takich zanieczyszczeń jak: pył, tlenek węgla, tlenki azotu oraz dwutlenek węgla, jest przede wszystkim zły stan techniczny pojazdów oraz stan dróg. Na jakość powietrza w powiecie wołomińskim duży wpływ ma również tzw. emisja niska, dużym problemem jest spalanie w domowych piecach odpadów, w tym tworzyw sztucznych, gumy i tekstyliów. Wielu mieszkańców pomimo dostępu do sieci gazowej i głównie ze względu na wzrost cen paliw „czystych” korzysta z opalania węglem kamiennym z dużą zawartością siarki lub też z drewna, które stanowi paliwo uzupełniające. W związku z tym paleniska domowe powodują lokalne zanieczyszczenia powietrza pyłem, tlenkami węgla, dwutlenkiem siarki oraz produktami niepełnego spalania w tym benzo-a-pirenem.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, emisja zanieczyszczeń pyłowych wprowadzanych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych wykazała spadek w ostatnich latach – w 2008 roku wynosiła 110 Mg/rok, w 2009 roku - 79 Mg/rok, a w 2010 roku – 62 Mg/rok. Spadek zaobserwowano również w ilości emitowanych zanieczyszczeń gazowych: w 2008 roku wynosiła 69 009 Mg, w 2009 roku – 56 821 Mg, a w 2010 roku – 51 886 Mg⁵. Zmniejszyła się również ilość zanieczyszczeń pyłowych, zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji – o prawie połowę tzn. o 2 256 Mg w roku 2009 w stosunku do roku 2008. W roku 2010 ilość ta zmalała aż o 57% w stosunku do roku 2009⁶.

Stan środowiska na terenie powiatu wołomińskiego monitorowany jest w ramach państwowego monitoringu przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie.

WIOŚ dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni oraz odrębnie dla każdej substancji dokonuje klasyfikacji stref.

W związku z transpozycją do prawa polskiego Dyrektywy 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości i czystszy powietrza dla Europy roczna ocena jakości powietrza za 2010 r. została wykonana w nowym układzie stref, zgodnie z zaleceniem Ministerstwa Środowiska oraz wytycznymi, opracowanymi na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska przez Instytut Ochrony Środowiska w Warszawie: „Wytyczne do rocznej oceny jakości powietrza w strefach wykonanej wg zasad określonych w art. 89 ustawy – Prawo ochrony środowiska z uwzględnieniem wymogów dyrektywy 2008/50/WE i dyrektywy 2004/107/WE”. Zmiany transponujące zapisy dyrektywy 2008/50/WE zostały określone w „Założeniach do ustawy o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych ustaw” przyjętych przez radę Ministrów w dniu 16 listopada 2010 r.

W województwie mazowieckim klasyfikację wykonano w 4 strefach, przy czym powiat wołomiński

⁵ Dane GUS

⁶ Dane GUS

położony jest na terenie strefy mazowieckiej.

Tabela 20: Podział stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza dla powiatu wołomińskiego

Nazwa strefy	Kod strefy	Powierzchnia strefy [km ²]	Liczba mieszkańców strefy w tys.	Zakres oceny	
				Ze względu na ochronę zdrowia	Ze względu na ochronę roślin
Strefa mazowiecka	PL1404	34 841	3 157,8	<ul style="list-style-type: none"> ▲ benzen C₆H₆, ▲ dwutlenek azotu NO₂, ▲ dwutlenek siarki SO₂, ▲ tlenek węgla CO, ▲ ozon O₃, ▲ pył zawieszony PM_{2.5}, ▲ pył zawieszony PM₁₀, ▲ arsen w pyłe ▲ As(PM₁₀), ▲ kadm w pyłe ▲ Cd(PM₁₀), ▲ nikiel w pyłe ▲ Ni(PM₁₀), ▲ ołów w pyłe ▲ Pb(PM₁₀), ▲ benzo(a)piren w pyłe ▲ B/a/P(PM₁₀) 	<ul style="list-style-type: none"> dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO_x, ozonu O₃ określony współczynnikiem AOT40⁷.

Źródło: Opracowanie na podstawie „Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport za 2010 r.”

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27.04.2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.), podstawą klasyfikacji stref w rocznej ocenie jakości powietrza są wartości poziomów: dopuszczalnego, dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji (PM_{2.5}), docelowego i celu długoterminowego:

- poziom dopuszczalny - jest to poziom substancji, który ma być osiągnięty w określonym terminie i który po tym terminie nie powinien być przekraczany (jest to standard jakości powietrza),
- poziom docelowy - jest to poziom substancji, który ma być osiągnięty w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych; poziom ten określa się w celu zapobiegania lub ograniczania szkodliwego wpływu danej substancji na zdrowie ludzi lub środowisko jako całość,
- poziom celu długoterminowego - jest to poziom substancji, poniżej którego, zgodnie ze stanem współczesnej wiedzy, bezpośredni szkodliwy wpływ na zdrowie ludzi lub środowisko jako całość jest mało prawdopodobny;
- poziom ten ma być osiągnięty w długim okresie czasu, z wyjątkiem sytuacji, gdy nie może być osiągnięty za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych;
- margines tolerancji – oznacza procentowo określoną część poziomu dopuszczalnego, o którą poziom ten może zostać przekroczony, zgodnie z warunkami ustanowionymi w Dyrektywie 2008/50/WE53.

⁷ Wskaźnik ten określa się dla okresu wegetacyjnego (1.05 – 31.07) jako suma różnic pomiędzy stężeniem średnim jednogodzinnym, a wartością 80 µg/m³, dla każdej godziny w ciągu doby pomiędzy godziną 8:00 a 20:00 czasu środkowoeuropejskiego, dla której stężenie jest większe niż 80 µg/m³; Wartość AOT 40 uśrednia się dla pięciu kolejnych lat (w przypadku braku danych pomiarowych z 5 lat dotrzymanie poziomu docelowego sprawdza się na podstawie danych pomiarowych z 3 lat).

Klasyfikacja do poszczególnych stref odbywa się dla dwóch grup kryteriów: kryteriów ze względu na ochronę zdrowia i kryteriów ze względu na ochronę roślin. Otrzymane wyniki zalicza się do trzech grup: klasy A, klasy B i Klasy C. Ze względu na stężenie ozonu rozróżnia się dwie klasy: klasę D1 i klasę D2.

- ▲ **klasa C** – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalny i poziomy docelowy,
- ▲ **klasa B** – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji,
- ▲ **klasa A** – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych,

oraz dla ozonu:

1. **klasa D1** – stężenia ozonu nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
2. **klasa D2** – stężenia ozonu przekraczają poziom celu długoterminowego.

Wyniki klasyfikacji strefy dokonane na podstawie przeprowadzonych pomiarów przedstawiono w tabeli poniżej. Omówienie wyników przedstawiono poniżej tabeli.

Tabela 21: Klasyfikacja stref według rocznej oceny jakości powietrza za 2010 r.

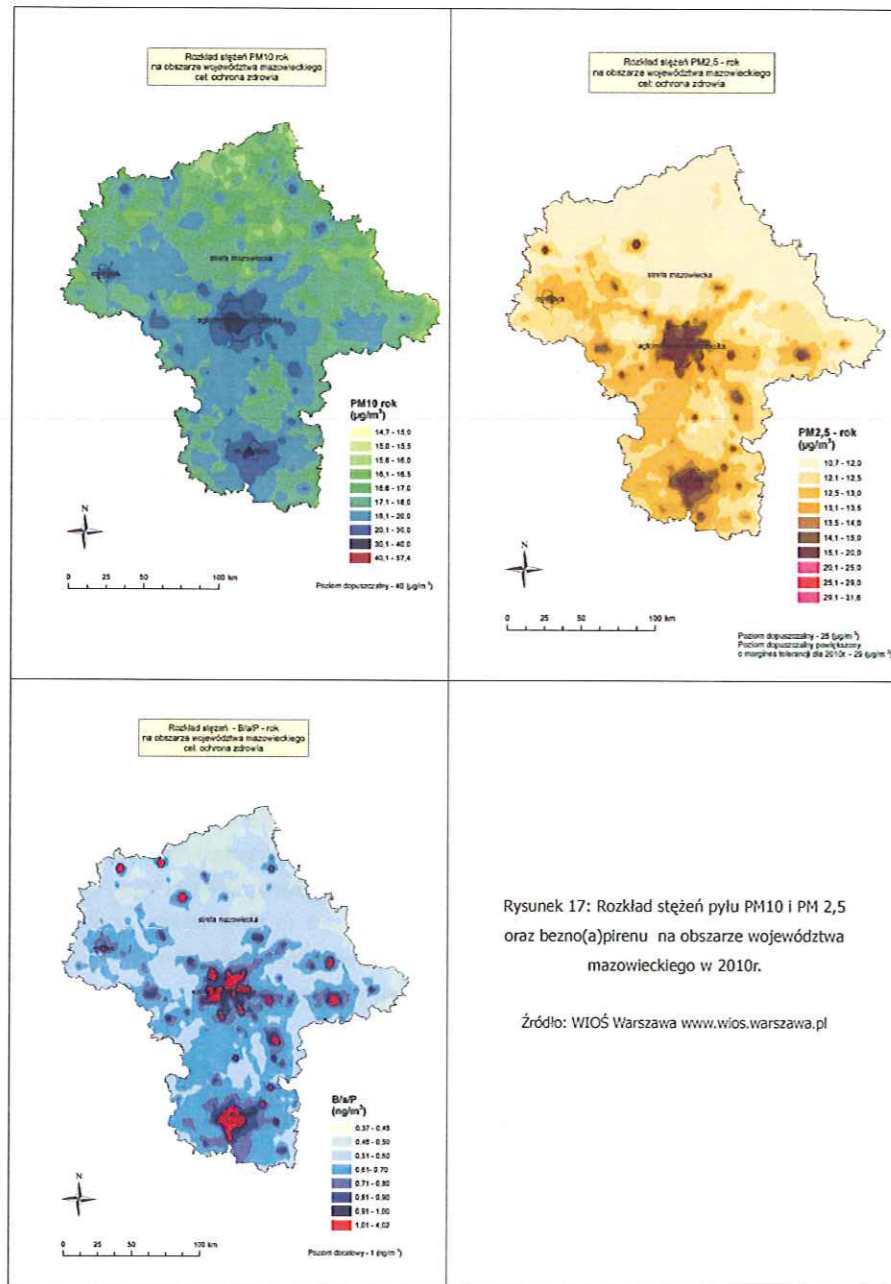
Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń														
	ochrona zdrowia										ochrona roślin				
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM ₁₀	PM _{2.5}	Pb (PM ₁₀)	As (PM ₁₀)	Cd (PM ₁₀)	Ni (PM ₁₀)	BaP (PM ₁₀)	O ₃ ⁸	SO ₂	NO _x	O ₃ ⁸
Strefa mazowiecka	A	A	A	A	C	B	A	A	A	A	C	A	A	A	A

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WIOŚ

Roczna ocena jakości powietrza wykonana na podstawie danych za 2010 r. wskazała, że należy podjąć określone działania w celu przywrócenia na danym obszarze obowiązujących standardów jakości powietrza. Strefa, do której należy powiat wołomiński charakteryzowała się przekroczeniami wartości dopuszczalnych pyłu PM₁₀, PM_{2.5} oraz benzo(a)pirenu. Przekroczenia pyłu w strefie mazowieckiej zanotowano w punktach pomiarowych znajdujących się na terenie powiatu wołomińskiego (stacja pomiarowa Wołomin ul. Ogrodowa i Tłuszcz ul. Kielaka), przekroczenia benzapirenu odnotowano w punkcie pomiarowym w Tłuszczu.

Sytuacja powiatu wołomińskiego na tle województwa mazowieckiego przedstawia się następująco:

⁸ wg poziomu docelowego



Rysunek 17: Rozkład stężeń pyłu PM10 i PM 2,5 oraz benzo(a)pirenu na obszarze województwa mazowieckiego w 2010r.

Źródło: WIOŚ Warszawa www.wios.warszawa.pl

Analizując klasyfikację stref w 2010 r. w stosunku do roku 2008 i 2009 zauważa się poprawę w zakresie ozonu zarówno ze względu na kryterium: zdrowie i ochrona roślin. Z klasy C nastąpiło przejście do klasy A. W zakresie pozostałych wskaźników nie odnotowano większych zmian.

Pomiary jakości powietrza, wykonane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, przeprowadzone w ramach rocznej oceny jakości powietrza w 2010 r. wykazały, że dla strefy mazowieckiej należy sporządzić program ochrony powietrza, ze względu na pył zawieszony PM10 oraz benzo(a)piren.

W porównaniu z rokiem 2009 nastąpił wyraźny wzrost obszarów przekroczeń pyłu PM10 (przekroczone poziomy stężeń pyłu PM10 norma dobową ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$) i roczną ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$))

W ocenie za 2010 r. po raz pierwszy sklasyfikowano strefy dla pyłu PM2.5. Wykonana po raz pierwszy za 2010r. klasyfikacja stref dla PM 2.5 wykazała, że poziom dopuszczalny dla tego zanieczyszczenia, wynoszący $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$ został przekroczony w na terenie całego województwa mazowieckiego. Wartości stężeń średniorocznych dla pyłu PM2.5 znajdowały się jednak poniżej poziomu $29 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (poziom dopuszczalny powiększonym o margines tolerancji), stąd strefa mazowiecka otrzymała klasę B.

Z uwagi na bardzo krótki termin (2015 r.) osiągnięcia poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM2.5, niezbędne jest podjęcie zdecydowanych działań w celu obniżenie stężeń tego zanieczyszczenia.

Dla pozostałych zanieczyszczeń (SO_2 , CO, benzen i ołów) standardy imisyjne na terenie strefy mazowieckiej (i całego województwa) były dotrzymane. Ze względu na przekroczenie poziomu docelowego dla benzo/a/pirenu według kryterium ochrony zdrowia ($1 \text{ ng}/\text{m}^3$), strefa mazowiecka otrzymała klasę C, stąd wymóg opracowania Programu Ochrony Powietrza dla benzo/a/pirenu. Dla pozostałych zanieczyszczeń, dla których określone są poziomy docelowe (arsen, kadm, nikiel oznaczane w pyłe PM10) oraz ozon normy były dotrzymane.

Z analizy otrzymanych poziomów stężeń monitorowanych zanieczyszczeń w 2010 r. wynika ścisła zależność stężeń od warunków pogodowych. Długa mroźna zima spowodowała zwiększenie emisji zanieczyszczeń pochodzących ze spalania paliw na cele grzewcze, co bezpośrednio przełożyło się m.in. na wzrost poziomów imisji.

Poziomy monitorowanych zanieczyszczeń nie wykazują wyraźnej tendencji malejącej. W związku z tym należy w zintensyfikować działania związane z wdrażaniem postanowień programów ochrony powietrza.

4.3. Hałas

Hałas, to wszelkie niepożądane oraz dokuczliwe dźwięki występujące w otaczającym nas środowisku. Wpływa on negatywnie na stan ogólny, fizyczny oraz psychiczny człowieka. Szczególne znaczenie ma hałas komunikacyjny oraz hałas przemysłowy. Z uwagi na swój zasięg i powszechność

występowania przeważający wpływ na otoczenie ma hałas komunikacyjny. Hałas swym zasięgiem jest szczególnie uciążliwy dla ludności zamieszkującej tereny położone wzdłuż dróg krajowych, czy też wojewódzkich, na drogach gdzie występuje duży ruch pojazdów.

W mniejszym stopniu środowisku oraz ludności zagraża hałas przemysłowy. Ponadnormatywne oddziaływanie fabryk i przedsiębiorstw w większości przypadków nie ma dużego zasięgu zamykając się w zakresie obszaru inwestycji. Dodatkowo coraz częściej wyznaczane są strefy przemysłowe poza obszarami miast i terenów zabudowy mieszkaniowej.

Powiat wołomiński ma stosunkowo gęstą sieć dróg, często przechodzących przez miejscowości i wsie, które nie posiadają obwodnic. Jedyną różnicę stanowi Miasto Radzymin, którego obwodnica jest odcinkiem realizowanej drogi S8. Obwodnica znacznie odciąża miasto z ruchu, dzięki czemu poziom hałasu na ulicach Radzyna jest znacznie niższy.

Poziomu dźwięku generowanego przez drogi przedstawiają pomiary hałasu drogowego. Na terenie powiatu wołomińskiego pomiary poziomów hałasu, w okresie 2008-2011, zostały przeprowadzone jedynie w 2010 roku. Punkty pomiarowe zostały zlokalizowane w miejscowości Wołomin przy ul. 1-go Maja, należącej do drogi wojewódzkiej nr 634⁹. W tym miejscu na wysokości 4 metrów nad podłożem dokonano pomiarów w dwóch punktach, w odległości odpowiednio: 2 m i 40 m od źródła hałasu. Pomiary przeprowadzono w celu oceny poziomu dźwięku na terenach zabudowy mieszkaniowej zbiorowej, na których obowiązują następujące standardy¹⁰:

- * dla pory dnia, trwającej od godziny 6⁰⁰ do godziny 22⁰⁰ – $L_{Aeq D} = 60$ dB;
- * dla pory nocy, trwającej od godziny 22⁰⁰ do godziny 6⁰⁰ – $L_{Aeq D} = 50$ dB.

Wyniki pomiarów przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 22: Wyniki pomiarów poziomów hałasu na terenie powiatu wołomińskiego zrealizowanych w 2010 r.

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego			Data i wyniki pomiarów			Wartość przekroczeń hałasu	
	Adres punktu	Względna wysokość [m]	Odległość od skrajnego pasa ruchu [m]	Data	$L_{Aeq D}$ [dB]	$L_{Aeq N}$ [dB]	$L_{Aeq D}$ [dB]	$L_{Aeq N}$ [dB]
1	Wołomin ul. 1-go Maja (droga nr 634)	4	2	2010-09-23	57,7	53,6	-	3,6
2		4	40	2010-09-24	52,1	48,2	-	-

Źródło: Hałas komunikacyjny Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, <http://wios.warszawa.pl>

Powyższe wyniki przeprowadzonych pomiarów hałasu komunikacyjnego przedstawiają klimat akustyczny wzdłuż drogi wojewódzkiej 634, który panował w roku 2010. Niestety nie przeprowadzono pomiarów hałasu na pozostałych odcinkach dróg. Również nie dokonano pomiarów hałasu w roku 2011, które przedstawiłyby realny stan zagrożenia hałasem na terenie powiatu wołomińskiego. Stan ten przedstawiono jedynie w poniższej prognozie.

Jak wskazuje powyższa tabela, przekroczenie wartości dopuszczalnych poziomów hałasu wystąpiło wyłącznie w porze nocy, w odległości 4 m od drogi, gdzie wartość dopuszczalna wynosi 50 dB. Pomiar wykazał przekroczenie tej wartości od 3,6 dB. Pomiary hałasu nie wykazały natomiast przekroczeń w porze dnia.

Zbadany poziom hałasu nie jest drastyczny, szczególnie w porze dnia, należy jednak pamiętać, iż liczba pojazdów stale wzrasta, co skutkuje zwiększeniem hałasu komunikacyjnego.

Aby wyznaczyć poziom hałasu komunikacyjnego, który będzie panował w okresie lat 2012-2015 sporządzono prognozę ruchu opierając się na wynikach badań generalnego pomiaru ruchu z roku 2010. Analizie poddano odcinki głównych dróg przechodzących przez tereny powiatu wołomińskiego: DK nr 8, DK nr 50. Pominęto analizę dla drogi S8 z uwagi fakt, iż jest to nowy odcinek posiadający zabezpieczenia przed hałasem, które gwarantują dotrzymanie panujących standardów akustycznych. Liczba pojazdów na analizowanych odcinkach dróg przedstawia poniższa tabela.

⁹ Źródło: Monitoring Hałasu Komunikacyjnego w 2010 roku – www.wios.warszawa.pl
¹⁰ Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2007r. nr 120, poz. 826 ze zm.)

Tabela 23: Średnio-dobowe natężenie ruchu dla roku 2010 oraz prognoza na lata 2011 - 2015

Oznaczenie drogi	Odcinek drogi	Średnio-dobowy ruch pojazdów poj./dobę			
		Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2015
DK8	MARKI - RADZYMIN	31067	32307	33597	37660
S8	RADZYMIN obwodnica	21043	21896	22787	25590
	RADZYMIN – WOLA RASZTOWSKA	22876	23793	24749	27759
DK50	STANISŁAWÓW - JADÓW	7338	7648	7970	8993

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z generalnego pomiaru ruchu na rok 2010 - www.siskom.waw.pl

Zgodnie z powyższą prognozą, największe natężenie ruchu wystąpi na drodze krajowej nr 8 szczególnie na odcinku Marki – Radzymin. Wartość ta na rok 2015 jest równa 37660 pojazdów na dobę. Procentowy przyrost ruchu w stosunku do roku obecnego (2011r.) dla największego horyzontu czasowego wynosi 17%. Wartość ta nie jest duża.

Poniżej przedstawiono zasięg dopuszczalnych izolinii hałasu w przedziale do 2015 roku. W analizie tej pominięto drogę ekspresową S8. Jest to nowy odcinek, który posiada zabezpieczenia akustyczne chroniące tereny zabudowy mieszkaniowej.

Wartości dopuszczalne dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wynoszą:

- ▲ dla pory dnia 55 dB;
- ▲ dla pory nocy 50 dB.

Wartości dopuszczalne dla terenów zabudowy zagrodowej oraz zamieszkania zbiorowego są równe:

- ▲ dla pory dnia 60 dB;
- ▲ dla pory nocy 50 dB.

Tabela 24: Zasięg ponadnormatywnego poziomu hałasu na drogach krajowych

Droga	Odcinek drogi	Zasięg izofon [m]					
		Rok 2012			Rok 2015		
		Izofona 50 dB	Izofona 55 dB	Izofona 60 dB	Izofona 50 dB	Izofona 55 dB	Izofona 60 dB
DK8	MARKI - RADZYMIN	54	43	24	57	45	27
DK50	STANISŁAWÓW - JADÓW	41	33	19	44	35	20

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z powyższą tabelą, największy zasięg oddziaływania wystąpi wzdłuż drogi krajowej nr 8. Niemniej jednak zgodnie z prognozą, wzrost oddziaływania na przełomie 2012r. – 2015 r. wyniesie około 2-3 metrów. Szczególnie zagrożona nadmiernym hałasem jest pierwsza linia zabudowy, która znajduje się zazwyczaj do 10 metrów od jezdni. Kolejna linia zabudowy zazwyczaj jest zastąpiona budynkami, które stanowią barierę dla dźwięku.

Monitoringowi hałasu podlegał również przemysł. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, na terenie powiatu wołomińskiego przeprowadził kontrole emisji hałasu w roku 2010 oraz 2011. W przypadku stwierdzenia przekroczeń standardów akustycznych na terenach chronionych organ ochrony środowiska wydaje decyzję o dopuszczalnym poziomie hałasu. Decyzja ta jest wydawana zgodnie z art. 115a ustawy z dnia 27.04.2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.) W 2010 r. starosta przeprowadził postępowanie zakończone wydaniem decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu). W roku 2011 w Wydziale Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Wołominie wszczęto 6 postępowań w sprawie przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu.

4.4. Promieniowanie elektromagnetyczne

Wartości dopuszczalne promieniowania elektromagnetycznego dotyczą wyłącznie terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludności (zwłaszcza szpitale, żłobki, przedszkola, internaty, są one regulowane poprzez rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych oraz sposobu sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883). Zgodnie z obowiązującymi przepisami na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, składowa elektryczna elektromagnetyczna promieniowania o częstotliwości 50 Hz nie może przekraczać wartości 1 kV/m oraz 60 A/m. Wartości te ujęto w poniższej tabeli.

Tabela 25: Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową

Parametr fizyczny Zakres częstotliwości pola elektromagnetycznego	Składowa elektryczna	Składowa magnetyczna	Gęstość moc
50 Hz	1 kV/m	60 A/m	-

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych oraz sposobu sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z-2003-r-Nr 192, poz. 1883)

Dla miejsc dostępnych dla ludności parametry te są zróżnicowane i zależne od częstotliwości pola elektromagnetycznego. Zakresy przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 26: Zakres częstotliwości pól elektromagnetycznych w środowisku dla miejsc dostępnych dla ludności

Lp.	Zakres częstotliwości	Składowa elektryczna	Składowa magnetyczna
1.	0 Hz	10 kV/m	2500 A/m
2.	0 – 0,5 Hz	-	2500 A/m
3.	0,5 – 50 Hz	10 kV/m	60 A/m
4.	0,05 kHz – 1 Hz	-	3 A/m
5.	0,001 MHz – 3 MHz	20 V/m	3 A/m

Lp.	Zakres częstotliwości	Składowa elektryczna	Składowa magnetyczna
6.	3 MHz – 300 MHz	7 V/m	-
7.	300 MHz – 300 GHz	7 V/m	-

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych oraz sposobu sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883)

Znaczące oddziaływanie na środowisko pól elektromagnetycznych występuje w paśmie 50 Hz od sieci i urządzeń energetycznych oraz w paśmie od 300 MHz do 40000 MHz od urządzeń radiokomunikacyjnych, radiolokacyjnych i radionawigacyjnych. Na terenie powiatu wołomińskiego największy udział mają stacje bazowe telefonii komórkowej z antenami sektorowymi i antenami radiolini (antena sektorowa służy do komunikacji z telefonem komórkowym, natomiast antena radiolinii służy do komunikacji między stacjami bazowymi). Na terenie powiatu wołomińskiego zlokalizowano w 2010 roku ponad 17 anten sektorowych i radiolinii¹¹. W roku 2009 dokonano pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych, a ich wyniki przedstawiono w poniżej tabeli. Na terenie powiatu zlokalizowano dwa punktu pomiarowe:

- ▲ ul. Legionów 1, Wołomin;
- ▲ Poświętne.

Tabela 27: Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych na terenie powiatu wołomińskiego

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Zakres częstotliwości pomiaru	
		0,1 – 1 000 MHz	1 – 40 000 MHz
1	ul. Legionów 1, Wołomin	1,16 V/m	1,16 V/m
2	Poświętne	< 0,05 V/m	0,8 V/m

Źródło: Wyniki pomiarów Pomiaru pól elektromagnetycznych www.wios.warszawa.pl

Nie stwierdzono przekroczeń zakresu częstotliwości pól elektromagnetycznych w środowisku dla miejsc dostępnych dla ludności na terenie powiatu wołomińskiego.

4.5. Poważne awarie i zagrożenia naturalne

Wszelkie zagrożenia powodowane przez poważne wypadki, awarie infrastruktury technicznej, zdarzenia atmosferyczne, które są powodem zagrożenia życia ludzkiego oraz skażenia środowiska zaliczane są do poważnych awarii i zagrożeń naturalnych.

Poważna awaria to zdarzenie, takie jak: emisja, pożar lub eksplozja, powstała w wyniku procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna bądź też więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do powstania zagrożenia zdrowia lub życia ludzi czy też środowiska.

Na terenie powiatu wołomińskiego istnieją zakłady dużego oraz zwiększonego ryzyka wystąpienia

awarii. Zakładem dużego ryzyka jest OLPP Sp. z o.o. Baza Paliw nr 5 w miejscowości Emilianów. Przedmiotem jej działalności jest przede wszystkim magazynowanie i przechowywanie paliw płynnych w zbiornikach, przeladunek z rurociągu dalekosiężnego (relacji Plock – Mościska – Emilianów), transport zbiorników magazynowych za pomocą własnych urządzeń jak i załadunek paliw do cystern samochodowych i kolejowych.

W roku 2010 na terenie powiatu wołomińskiego miała miejsce jedna poważna awaria.¹² Był to wyciek benzyny ze zbiornika magazynowego należącego do przedstawionej powyżej bazy paliw w Emilianowie. Akcja ratownicza została przeprowadzona sprawnie przez Państwową Straż Pożarną w Wołominie (JRG KP PSP w Wołominie) i Ochotniczą Straż Pożarną.

Do poważnych awarii może dojść również w trakcie transportu toksycznych środków, który odbywać się może drogą lub linią kolejową. Szczególne zagrożenie niesie ruch drogowy. W Polsce jest to główny sposób przewozu substancji niebezpiecznych i stanowi około 81%¹³ ogólnej ilości przewozów. Przez tereny powiatu wołomińskiego przechodzą dwie drogi o znaczeniu krajowym (pierwsza to odcinek drogi ekspresowej S8, który biegnie z miejscowości Wyszaków do Radzymina, gdzie dalej przechodząc w drogę krajową nr 8 idzie w stronę Warszawy; druga to droga krajowa nr 50 przechodząca przez wschodnią część powiatu Wołomińskiego).

Poważna awaria w tym przypadku wiąże się z wypadkiem bądź też wyciekiem substancji niebezpiecznych, w wyniku czego dochodzi do zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi, zagrożeń dla wód podziemnych oraz wód powierzchniowych. Najczęściej dochodzi do następujących zdarzeń: Pożar w wyniku zapalenia benzyny, wybuchu propanu oraz uwolnienia substancji toksycznych skażających wody i glebę. Poważna awaria może wystąpić zarówno na drodze, podczas przewozu ładunków niebezpiecznych, jak i na terenie przedsiębiorcy, który materiały te posiada.

Administratorzy dróg publicznych zobowiązani są do monitorowania i kontroli trasy pojazdów przewożących substancje niebezpieczne, które powinny omijać gęstą zabudowę mieszkaniową i obszary cenne przyrodniczo.

Kontrole przewozu drogowego towarów niebezpiecznych oraz wymagań związanych z tym przewozem przeprowadzają¹⁴:

- inspektorzy Inspekcji Transportu Drogowego - na drogach, parkingach oraz na terenie przedsiębiorcy posiadającego towary niebezpieczne;
- funkcjonariusze Państwowej Straży Pożarnej - na terenie przedsiębiorcy posiadającego towary niebezpieczne;
- policjanci - na drogach i parkingach;
- funkcjonariusze Straży Granicznej - na drogach i parkingach;
- inspektorzy Państwowej Inspekcji Pracy - na terenie przedsiębiorcy posiadającego towary niebezpieczne;

¹² Zgodnie z raportem Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska <http://www.gios.gov.pl>

¹³ Zagrożenia poważnymi awariami w transporcie drogowym niebezpiecznych chemikaliów w Polsce www.ciop.pl

¹⁴ Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych

¹¹ www.wios.warszawa.pl

- funkcjonariusze służby celnej;
- żołnierze Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organów porządkowych - w stosunku do pojazdów Sił Zbrojnych;
- uprawnieni pracownicy Państwowej Agencji Atomistyki - na parkingach oraz na terenie przedsiębiorcy posiadającego towary niebezpieczne;
- uprawnieni pracownicy Transportowego Dozoru Technicznego - na parkingach oraz na terenie przedsiębiorcy posiadającego towary niebezpieczne;
- uprawnieni pracownicy Inspekcji Ochrony Środowiska - na parkingach oraz na terenie przedsiębiorcy posiadającego towary niebezpieczne;
- uprawnieni pracownicy zarządów dróg - w miejscach określonych w ich uprawnieniach.

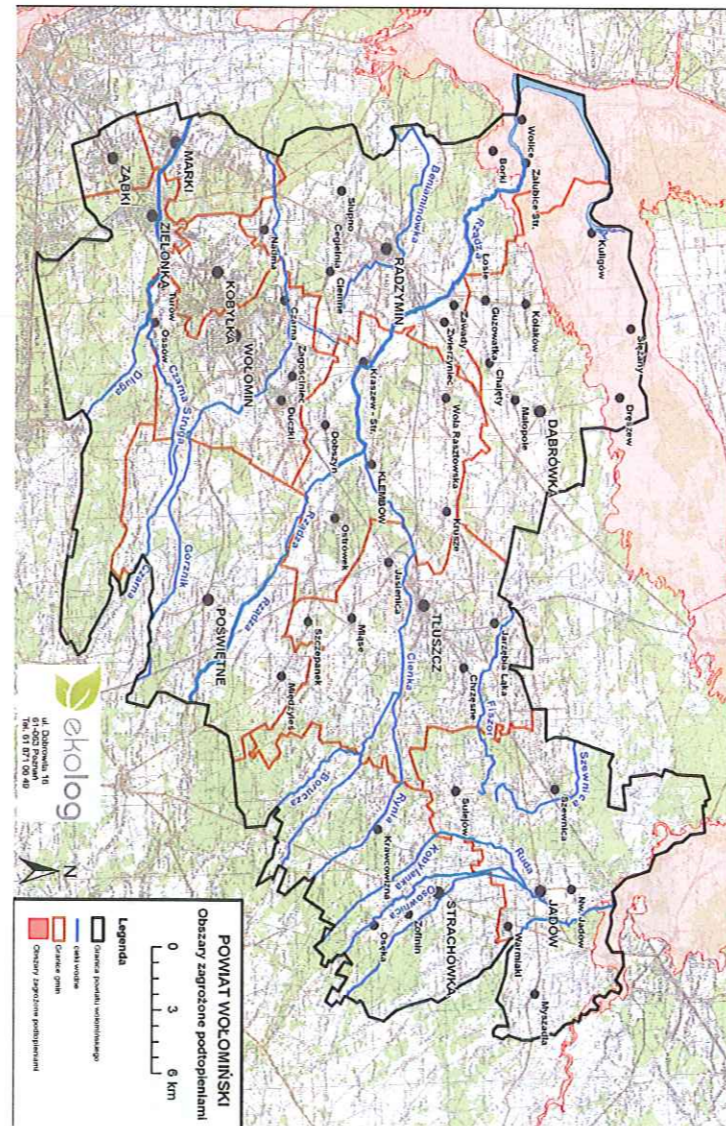
Z kolei zagrożenia naturalne, to procesy występujące niezależnie od woli człowieka, a zagrażające życiu ludzkiemu. Są to przede wszystkim pożary, gwałtowne opady, wyładowania atmosferyczne, huragany oraz powodzie.

Na terenie powiatu wołomińskiego Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Wołominie odnotowała w 2010 roku 1832 zdarzenia. Do będących zagrożeniami naturalnymi wliczono: pożary (886 zdarzeń), gwałtowne opady atmosferyczne (169 zdarzeń), huragany, silne wiatry i tornada (łącznie 132 zdarzenia), oraz inne zjawiska naturalne (łącznie 223 zdarzenia).

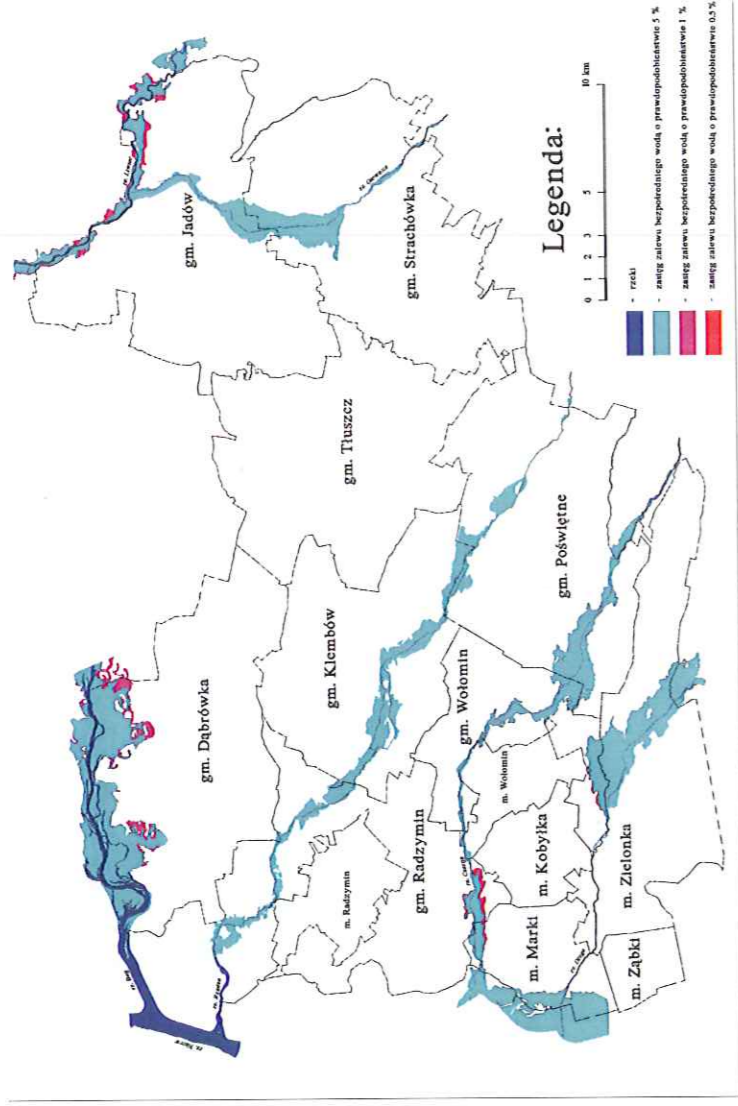
Jak najbardziej realnym zagrożeniem są również powodzie. Przez teren powiatu wołomińskiego przechodzą takie rzeki jak: Bug i Liwiec. Rzeka Bug z uwagi na wypłycone koryto, z braku jego pogłębiania, od wielu lat stanowi poważne zagrożenie dla bliskich miejscowości. Powódź pojawia również w wyniku wylewania wód z rzeki Liwiec. Szczególnie zagrożone są takie wsie jak: Kuligów, Stasiopole, Ślężany, Czarnów, Józefów, Arciechów, Popielarze, Załubice i Wolica. Powodzie zagrożone są również Marki i Zielonka, w rejonach rzeki Długiej. Zagrożeniem są także rowy melioracyjne, które są zanieczyszczone, zamulone i wyplycane. Zalewają one zarówno tereny rolne jak i tereny, na których znajdują się budynki mieszkalne.

Poniżej przedstawiono mapę obszarów zagrożonych podtopieniami na terenie gmin Radzymin, Dąbrówka i Jadów. Mapa obszarów zagrożonych podtopieniami przedstawia maksymalne możliwe zasięgi występowania podtopień w rejonie i sąsiedztwie dolin rzecznych. Mapa ta została wykonana w latach 2003-2006 przez Państwowy Instytut Geologiczny.

Jednocześnie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie sporządził Studium ochrony przeciwpowodziowej dla rzek: Bug, Liwiec, Długa, Czarna, Rządza, Osownica. Zbiórce zestawienie obszarów zalewowych przedstawia mapka sporządzona przez PODGIK w Wołominie, zamieszczona poniżej.



Rysunek 18: Tereny zagrożone podtopieniami www.psh.gov.pl
Źródło: Opracowanie własne.



Rysunek 19 Zbiornice zastawienie obszarów zalewowych w powiecie wołomińskim

Źródło: Opracowanie własne.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

4.6. Ochrona przyrody i krajobrazu

4.6.1. Lasy

Obszar powiatu Wołomińskiego w 29,4% zajmują lasy, to jest 28054,52ha. Udział powierzchni lasów, w poszczególnych gminach powiatu jest różny i zależy od struktury przestrzennej i charakteru gminy. Najbardziej zalasowaną gminą na terenie powiatu jest gmina Zielonka o prawie 70 % udziale powierzchni leśnej. Natomiast najmniej powierzchni leśnej występuje na terenie gminy Wołomin, gdzie dominuje gospodarka rolna z dużym udziałem pól uprawnych. Powierzchnia leśna obejmuje 15 % ogółu powierzchni gminy Wołomin. Udział powierzchni lasów na terenie Powiatu Wołomińskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28: Struktura leśności na terenie powiatu wołomińskiego

Gmina	1	2	3	4	5	6	7
Dąbrowka	1871	592	1872	1872	20,42	1872	20,42
Jadów	1633	1825	1647	1647	27,56	1647	27,56
Klembów	1395	537	1405	1405	19,85	1405	19,85
M. Kobyłka	197	100	221	221	16,05	221	16,05
M. Marki	257	608	288	288	30,15	288	30,15
Poświętne	2297	170	2302	2302	19,32	2302	19,32
Radzymin							
Drewnica	1313	1086	1321	1321	17,44	1321	17,44
Jabłonna	0	438,37	269,15	269,15	269,15	269,15	269,15
Służby powiatu	0	0	270	270	270	270	270
Strachówka	1378	1378	3153	3153	39,24	3159	39,24
Tłuszcz	285	1603	1607	1607	15,47	1607	15,47
Wołomin	125	739	775	775	25,09	775	25,09
Ząbki	256	8	21	21	25,09	21	25,09
Zielonka	5481	36	7	7	69,74	43	69,74
Razem	12854,37	14772	428,15	428,15	15200,15	15200,15	15200,15

Źródło: GUS 2011r, Starostwo Powiatowe w Wołominie, Nadleśnictwa Drewnica, Łochów, Mińsk, Jabłonna

Lasy na terenie powiatu Wołomińskiego to przed wszystkim lasy klasy IIb, III, oraz IVa, w wieku od 30 do 70 lat. Powierzchnia lasów państwowych to 12854,37 ha, czyli około 50%. Pozostałe drzewostany są własnością prywatną. Teren powiatu znajduje się w zasięgu granic czterech nadleśnictw – Drewnica w części zachodniej, północnej i centralnej, Łochów w części północno-wschodniej, Mińsk w części południowo-wschodniej oraz Jabłonna w części północno-zachodniej. Nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa, sprawują nadleśniczowie.

4.6.2. Obszary i obiekty prawnie chronione

Powiat wołomiński, na tle województwa mazowieckiego, znajduje się w grupie powiatów o stosunkowo dużej powierzchni obszarów chronionych. Na terenie powiatu znajdują się następujące formy ochrony przyrody, których powierzchnia wynosi:

- 307,9 ha - rezerваты przyrody;
- 840,00 ha - fragment parku krajobrazowego;
- 18 743,00 ha - obszary chronionego krajobrazu;
- około 3 730,89 ha - fragmenty obszarów Natura 2000* (* uwzględniono powierzchnię Doliny Dolnego Bugu, Doliny Liwca, Krogulca, bez Ostoi Nadbużańskiej, której obszar pokrywa się z Doliną Dolnego Bugu);
- 231 pomniki przyrody;
- 31,61 ha - użytki ekologiczne;
- 120,04 ha – zespół przyrodniczo – krajobrazowy „Lisie Bagno” w gminie Zielonka.

Łącznie powierzchnia objęta ochroną przyrody włączając również obszary Natura 2000 wynosi 23 773,44 ha.

4.6.3. Zieleń urzędzona

Zieleń urzędzona to tereny ukształtowane przez człowieka pod względem rozmieszczenia oraz doboru gatunków. Tereny te są stale pielęgnowane. Do zieleni urzędzonej zaliczamy parki spacerowe, trawniki, ozdobne klomby, zieleń wzdłuż ulic oraz cmentarze, boiska sportowe, parki podworskie, parki miejskie i wiejskie, ogródki działkowe. Na terenie powiatu wołomińskiego wyróżnić można kilka ciekawych obiektów ujętych w rejestrze zabytków:

Tabela 29: Obiekty zieleni urzędzonej wymienione w rejestrze zabytków

Gmina	Miejscowość	Opis
Gmina Dąbrówka	Jakoty Chajęty	Park podworski z XIX w o powierzchni 9,80 ha z niewielkim stawem. Występuje tu: kasztanowiec, jesion, sosna wejmutka, lipa drobnolistna, wierzba biała, aleja grabowa.
	Ślężany	niewielki park o pow. 1,90 ha z dużą ilością starych drzew:

Gmina	Miejscowość	Opis
		kasztanowce, dęby szypułkowe, lipy drobnolistne, buki, jesiony, świerki.
	Wola Rasztowska	park krajobrazowy o powierzchni 5,0 ha, w którym spotkać można blisko 200-letnie okazy dębu, jesionu, lipy. Dominującym formą nasadzeń są zadrzewienia powojenne.
Gmina Klembów	Rasztów	pozostałości po dworskim parku krajobrazowy. Do dziś przeważa szpalery lip i dębów z okresu założenia, czyli I połowy XIX w.
Gmina Radzymin	Radzymin	pozostałości po parku Lubomirskich o powierzchni 2,5 ha, występują stare dęby, graby, brzozy, wiązy, wierzby
		zieleń na cmentarzu
Gmina Jadów	Jadów	pozostałość parku w zespole dworski z drugiej połowie XIX w.
Gmina Strachówka	Księżyki	park krajobrazowy z zespołem z 1860 r.
	Równe	zespół dworski z poł. XIX w. z pozostałością parku krajobrazowego.
Gmina Poświętne	Krubki	zabytkowy park ze stawami o pow. około 10 ha

Źródło: Opracowanie własne.

4.7. Gleby

Ochrona gleb w powiecie wołomińskim ogrywa istotne znaczenie, z uwagi na rolniczy charakter znacznej części powiatu. O rodzaju występujących gleb decyduje podłoże macierzyste, rzeźba terenu i warunki klimatyczne przy znaczącym udziale szaty roślinnej. Na większości terenu powiatu dominują osady plejstoceńskie. Na powierzchni przeważa glina zwałowa zmieszana z osadami piaszczysto-żwirowymi. W nieckach oraz obniżeniach terenu wytworzyły się gleby organiczne, głównie torfy. W dolinach rzecznych zostały naniesione osady piaszczyste, żwirowe i mulkowe często zawierające humus, z których zbudowane są tarasy nadzalewowe. Na obszarze dominują gleby bielcowe. Na podłożu gliniastym oraz ilowym wytworzyły się czarne ziemie. Gleby bielcowe i gruntowo-glejowe spotykamy na Równinie Radzyminskiej, a także na glinach zwałowych w okolicach Ręczaj i Poświętne. Często występują rdzawe i brunatne biellice na pyłach, piaskach i żwirach np. w okolicach Tłuszcza i Jadowa. W dolinach rzecznych Rządzy i Cienkiej, w okolicy Łąk Radzyminskich występują gleby organiczno-mineralne, mulowe, murszowe i torfowe. Odczyn gleb jest przeważnie kwaśny i bardzo kwaśny.

Na obszarze powiatu dominują gleby słabe, głównie piąta klasa, rzadziej czwarta, a na jałowych piaskach – szósta, praktycznie nadająca się tylko pod zalesienie. Oprócz utworów plejstoceńskich na terenie powiatu warstwę powierzchniową gruntów tworzą wyłącznie osady holocenijskie w postaci piasków, żwirów, ilów, mulków oraz utworów pochodzenia organicznego, w tym torfów. W obniżeniach terenowych występują gleby hydrogeniczne (torfowe, mulowo-torfowe i murszowo-glejowe) zajmujące

ok. 8 % użytków rolnych.

Tabela 30: Klasy bonitacyjne gleb powiatu wołomińskiego

Grunty orne	Powierzchnia [ha]
III klasa	749
IV klasa	9 787
V klasa	26 615
VI klasa	17 186
Ogółem	54 337

Źródło: Plan Rozwoju Lokalnego powiatu wołomińskiego na lata 2006-2013 (Aktualizacja)

Z przedstawionych danych wynika, iż w powiecie wołomińskim najwięcej jest gruntów V i VI klasy, stanowiących 81% ogółu gleb w powiecie. Gleby najniższych klas są najczęściej zalesiane lub przeznaczone pod rozwijającą zabudowę, zwłaszcza w zachodniej, środkowej części powiatu.

Jakość gleb na terenie powiatu wołomińskiego została rozpoznana podczas wykonywania opracowania pt. Monitoring jakości gleb i ziemi w Powiecie Wołomińskim (PIG, grudzień 2006 r.). Gleby zostały przedstawione w oparciu o wyniki badań zawarte w "Atlasie geochemicznym Polski 1:2 500 000" (Lis, Pasieczna 1995), opracowanym przez Państwowy Instytut Geologiczny. Ogółem, w granicach powiatu wołomińskiego wykonano 54 analizy chemiczne próbek gleb. Sumaryczna klasyfikacja (wg Rozporządzenia Ministra Środowiska dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów gleby oraz standardów jakości ziemi - Dz. U. Nr 165, poz. 1359) wskazuje, że 96% badanych gleb z obszaru powiatu należy do grupy A (standard obszaru poddanego ochronie), 2% do grupy B i 2% do grupy C. Przeciętna zawartość oznaczonych pierwiastków w glebach powierzchniowych powiatu Wołomin jest bardzo zbliżona do ich przeciętnej zawartości w glebach z obszarów niezabudowanych Polski.

Zdecydowana większość gleb obszaru powiatu (81% zbadanych próbek) wykazuje odczyn kwaśny (<6,7), typowy dla większości gleb warstwy powierzchniowej z obszaru Polski. Próbki o odczynie obojętnym (6,7-7,4) lub zasadowym (>7,4) pochodzą głównie z terenów miejskich: Wołomin, Radzymin, Zielonka, Tłuszcz. Wysokie pH gleb poziomu powierzchniowego w miastach jest prawdopodobnie wynikiem opadu pyłów ze spalania paliw oraz działalności zakładów przemysłowych.

Tabela 31: Zawartość pierwiastków w glebach powiatu wołomińskiego (w mg/kg)

Metale	Wartości dopuszczalne stężeń w glebie lub ziemi (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r.)			Gleby o przekroczonych dopuszczalnych wartościach stężeń dla grupy C	Zakresy zawartości w glebach Powiatu Wołomińskiego N=54	Wartość przeciętnych (median) w glebach Powiatu Wołomińskiego N = 54	Wartość przeciętnych (median) w glebach obszarów niezabudowanych Polski 4) N = 6522
	Grupa A 1)	Grupa B 2)	Grupa C 3)				
		Głębokość (m ppt) 0-0,3 0-2					
					Frakcja ziarnowa <1 mm, mineralizacja HCl (1:4)		
					Głębokość (m ppt) 0,0-0,2		
As Arsen	20	20	60		<5-7	<5	<5
Ba Bar	200	200	1000		5-99	17	27
Cr Chrom	50	150	500		<1-6	2	4
Zn Cynk	100	300	1000		5-58	12	29
Cd Kadm	1	4	15		<0,5-0,5	<0,5	<0,5
Co Kobalt	20	20	200		<1-2	<1	2
Cu Miedź	30	150	600		<1-29	4	4
Ni Nikiel	35	100	300		<1-5	1	3
Pb Ołów	50	100	600		<3-143	8	12
Hg Rteć	0,5	2	30		<0,05-0,07	<0,05	<0,05
Ilość badanych próbek gleb z obszaru Powiatu Wołomińskiego w poszczególnych grupach zanieczyszczeń (w %)					1) grupa A		
As Arsen	100				a) nieruchomości gruntowe wchodzące w skład obszaru poddanego ochronie na podstawie przepisów ustawy Prawo wodne,		
Ba Bar	100				b) obszary poddane ochronie na podstawie przepisów o ochronie przyrody; jeżeli utrzymanie aktualnego poziomu zanieczyszczenia gruntów nie stwarza zagrożenia dla zdrowia ludzi lub środowiska – dla obszarów tych stężenia zachowują standardy wynikające ze stanu faktycznego,		
Cr Chrom	100				2) grupa B - grunty zaliczone do użytków rolnych z wyłączeniem gruntów pod stawami i gruntów pod rowami, grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, nieużytki, a także grunty zabudowane i zurbanizowane z wyłączeniem terenów przemysłowych, użytków kopalnych oraz terenów komunikacyjnych,		
Zn Cynk	100				3) grupa C - tereny przemysłowe, użytki kopalne, tereny komunikacyjne,		
Cd Kadm	100				4) Lis, Pasieczna, 1995 – Atlas geochemiczny Polski 1: 2 500 000		
Co Kobalt	100				N – ilość próbek		
Cu Miedź	100						
Ni Nikiel	100						
Pb Ołów	96	2	2				
Hg Rteć	100						
Sumaryczna klasyfikacja badanych gleb z obszaru Powiatu Wołomińskiego do poszczególnych grup zanieczyszczeń (w %)							
	96	2	2				

Źródło: Opracowanie własne.

Stan jakości gleb na terenie powiatu w odniesieniu do wybranych metali ciężkich jest ogólnie dobry, jednak stan jakości osadów wodnych w kontekście ich potencjalnego wykorzystywania jest zdecydowanie gorszy. Prowadzone wrywkowo badania stanu gleb nie wskazują na ich zanieczyszczenie.

Celem stwierdzenia ewentualnego problemu stanu jakości gleb na terenie powiatu wołomińskiego należy prowadzić regularne badania. W oparciu o analizę uzyskanych wyników można by dokładnie wytypować kierunki działań, których realizacja byłaby potrzebna.

4.8. Surowce mineralne

Powiat wołomiński położony jest w obrębie jednostki geotektonicznej zwanej synklinorium brzeżnym, w południowo – wschodniej części niecki warszawskiej. Niecka zbudowana jest z osadów paleozoicznych, mezozoicznych, trzeciorzędowych oraz najmłodszych utworów – czwartorzędowych. Przy opisie budowy geologicznej powiatu wykorzystano wyniki uzyskane z wierceń głębokich otworów: Radzymin-1 i Okuniew-IG-1. Podłoże krystaliczne stwierdzono na głębokości około 4 080,0 m i jest zbudowane z gnejsów i pegmatytów. Na obszarze powiatu wołomińskiego nie stwierdzono występowania eokambriu. Na skał podłoża krystalicznego zalegają osady kambriu reprezentowane przez piaskowce, mułowce i ilowce. Osady karbońskie posiadają miąższość 600 m. Bezpośrednio nad nimi występują osady ordowiku wykształcone są w postaci margli, wapieni, dolomitów i ilowców o miąższość 80,0 m. Sedymentacje osadów poprzedziły synorogeniczne ruchy fazy świętokrzyskiej orogenezy kaledońskiej, kiedy to nastąpiło wyźwignięcie tego obszaru. Utwory ilaste z graptolitami wykształciły się w sylurze posiadają miąższość 1140,0 m. Nad osadami syluru zalegają osady permu. Podczas ruchów bretońskiej orogenezy wartyjskiej utwory dewońskie zostały całkowicie usunięte. Karbońskie utwory sedymentacyjne najprawdopodobniej osadziły się. Podczas permu na obszarze Powiatu Wołomińskiego osadziły się mułowce, piaskowce, anhydryty i sól kamienna. Utwory triasu to piaskowce, mułowce, ilowce i wapień zalegające na głębokości około 1500 m. Bezpośrednio nad nimi zalegają utwory jury reprezentowane przez wapień, piaskowce, ilowce i mułowce. Osady kredy wykształciły się w postaci kredy piszczącej, wapieni, margli, piaskowców i mułowców. Utwory trzeciorzędu występują na głębokości od około 40,0 m do 260,0 m. Są to głównie ropy, piaski, żwiry, mułki a także węgiel brunatny ułożony w warstwy o grubości 15m z przewarstwieniami piasków. Utwory czwartorzędu występują na całym terenie Powiatu Wołomińskiego i posiadają wychodnie na powierzchni. Utwory czwartorzędowe zostały ukształtowane podczas złożonych procesów sedymentacji w okresie glacjałów i interglacjałów występujących na tych terenach w czwartorzędzie. Dominują osady z zlodowacenia Odry, tzw. środkowopolskiego. Utwory czwartorzędowe zalegają od 40,0 m do 150 m. Osady czwartorzędowe przede wszystkim tworzą ropy, mułki zastoiskowe, piaski eoliczne (wydmowe), piaski i żwiry rzeczne, glina zwalowa, zwiertzelina glin zwalowych (eluwia), namuły i torfy. Ropy i mułki występują szerokim pasem w północno – zachodniej części powiatu. W środkowej oraz północnej części Powiatu Wołomińskiego występują piaski eoliczne, miejscami tworzące wydmy. W dolinach rzecznych Bugu, Liwca, Rządzy i innych mniejszych cieków występują piaski i żwiry. Ponadto, w dolinach rzecznych

stwierdzono występowanie torfów, namulów oraz piasków humusowych. Utwory czwartorzędowe można podzielić na trzy kompleksy litologiczne – surowcowe: ropy warwowych, torfów i piasków eolicznych. W kompleksie ropy udokumentowano i eksploatuje się szereg złóż, niektóre na skalę przemysłową. Utwory eoliczne budujące wydmy nie powinny być poddawane eksploatacji z uwagi na wartość jaką stanowią w krajobrazie.

Osady czwartorzędowe posiadające znaczenie surowcowe można podzielić na trzy kompleksy litologiczne. Pierwszy to zastoiskowe ropy warwowe z przewarstwieniami mułków. Utwory te występują głównie w okolicy Radzymina, Marek, Kobyłki i Zielonki. Drugi to kompleks piasków pochodzenia eolicznego i rzeczno, zlokalizowany w północno – zachodniej części Powiatu, oraz w okolicach Tłuszcza i Dąbrówki. Trzeci to kompleks organiczny – torfów, spotykanych głównie w zagłębieniach terenu.

Największe znaczenie gospodarcze posiada kompleks ropy i mułków podzielony na dwa poziomy surowcowe:

- ▲ dolny o średniej grubości 5,2 m;
- ▲ górny o miąższości 2,3 m.

Łączna grubość kompleksu surowcowego wynosi na ogół 6 – 8 metrów, maksymalnie 10 m. Zlokalizowany na powierzchni pod kilkumetrową warstwą piasków rzecznych i humusowych. Osady ropy są cennym surowcem do wyrobów ceramiki budowlanej. Posiadające dobrą spiekalnością, ogniotrwałością i plastycznością. Dlatego w zachodniej części Powiatu utworzono wiele cegielni, niektóre już nieczynne. Obecnie działa ok. 20 cegielni. Złóża ropy zastoiskowe rozpoznano w ponad 50 złóżach, które są od wielu lat intensywnie eksploatowane. Największa ilość złóż położona jest na północ i południe od Radzymina, w rejonie Ciemnego, Słupna, Mokrego, Łosi i Guzowatki. Ponadto dużą koncentrację złóż udokumentowano w okolicach Kobyłki, Zielonki i Marek. Złóża zostały rozpoznane na podstawie kart rejestracyjnych, upoważniających do eksploatacji, a nie do określania kategorii rozpoznania złóż. Obecnie taka forma została zaniechana – w zw. ze zmianą przepisów Prawa geologicznego i górniczego. Złóża posiadają przeważnie powierzchnie kilku hektarów (3-4 ha).

W większości stanowią prywatną własność i są przez osoby prywatne eksploatowane. Największe udokumentowane złóża to: Słupno - Wawrzynów (98,2 ha), Radzymin (58,2 ha) oraz Różewo – Marianów (33,1 ha). Szczegółowe informacje dotyczące zasobów kopalin powiatu wołomińskiego można znaleźć na stronie Państwowego Instytutu Geologicznego www.pgi.gov.pl

Złóża Radzymin i Różewo – Marianów posiadają zasoby geologiczno-bilansowe surowców ropy ceramiki budowlanej. Pierwsze z nich posiada 1896 tys. ton zasobów, a drugie 1427 tys. ton. W obu przypadkach nie rejestruje się wydobycia surowców.

Złoże Słupno-Wawrzynów posiada 760 tys. ton zasobów geologicznych. Wyróżnia się również złoże Słupno – Wawrzynów 2 na którym zanotowano 1 tys. ton wydobycia surowców oraz złoże Słupno – Wawrzynów I posiadające zasoby geologiczne bilansowe oraz przemysłowe, na którym nie jest prowadzone wydobycie.

Osady piaszczyste i piaszczysto-żwirowe tworzą drugi kompleks cechujący się wartościami surowcowymi. Piaski i żwiry to tzw. kruszywo naturalne wykorzystywane w budownictwie i drogownictwie oraz do produkcji silikatów (piaski kwarcowe). Osady udokumentowane zostały w okolicy Radzymina, Marek i Kobyłki, a także w okolicach Tłuszcza i Dąbrówki.

Na terenie powiatu występują także torfy, głównie w północnej części gminy Radzymin w pobliżu miejscowości Borki, Parcele, Łosie, Mokre. Jest to głównie torf mszysty, rzadziej olesowy lub sosnowo-wielniakowy. Tworzą pokłady o niewielkiej grubości od 1 do 1,5 m i nie spełniają kryteriów, aby można je eksploatować. Mają jedynie niewielkie zastosowanie w ogrodnictwie na potrzeby lokalne.

Aktualnie eksploatowana jest połowa złóż. Eksploatację prowadzi się metodą odkrywkową z uwagi na powierzchniowe występowanie złóż. Rocznie wydobywa się do 15 tys. m³ z każdego złoża. Udokumentowane złoża położone na terenie Powiatu to surowce pospolicie i powszechnie występujące na terenie kraju, tym samym zostały zakwalifikowane do klasy 4, najniższej. Ponadto przeprowadzono klasyfikację złóż ze względu na ochronę środowiska. Uwzględniono w niej stopień kolizyjności danego złoża w odniesieniu do różnych komponentów środowiska przyrodniczego i elementów zagospodarowania przestrzennego. W wyniku kwalifikacji 29 złóż zaliczono do klasy A, - mało konfliktowych, możliwych do eksploatacji bez większych ograniczeń, ponieważ położone są na obszarach nie podlegających ochronie prawnej. 12 złóż zakwalifikowano do klasy B - złoża konfliktowe, możliwe jednak do zagospodarowania. 15 złóż zostało zakwalifikowanych do bardzo konfliktowych, których eksploatacja powinna być zaniechana. Kwalifikacja ta dotyczy złóż położonych na obszarze chronionego krajobrazu lub położenia w bliskiej odległości od obiektów zabytkowych. Ważnym faktem jest, który nie należy pomijać, że w wielu złożach wydobycie odbywa się bez ważnej koncesji oraz zatwierdzonego planu ruchu górnictwa. Powszechnie spotykana jest nielegalna eksploatacja piasku wydmyowego.

Duże zasoby surowców ilastych oraz intensywna eksploatacja przyczyniła się do powstania wielu wyrobisk wymagających obecnie rekultywacji. Wyrobiska w większości znajdują się na terenach należących do osób prywatnych. Założony główny kierunek rekultywacji to przeistoczenie terenów po wyrobiskowych na tereny infrastrukturalne. Rekultywacja opiera się na zalewaniu wyrobisk i kształtowaniu ich funkcji jako zbiorniki małej retencji lub z przeznaczeniem do wykorzystania rekreacyjnego.

W gminie Radzymin obecnie znajduje się 17 czynnych wyrobisk eksploatacyjnych łącznie z warwowych. Pięć wyrobisk poddano rekultywacji, obecnie w różnym stopniu postępu. Dwa wyrobiska poddano zagospodarowaniu na cele w kierunku przemysłowym.

4.9. Gospodarka odpadami

Do dnia 31 grudnia 2011r. na szczeblu powiatowym funkcjonował plan gospodarki odpadami, który stanowił dokument zawierający wizję rozwoju systemu oraz określał warunki wdrażania proponowanych wariantów rozwiązań organizacyjno-technicznych. Od 1 stycznia 2012 roku będą obowiązywać nowe przepisy prawne zawarte w ustawie o odpadach dotyczące systemu gospodarki odpadami w Polsce. Zmiany ustawy o odpadach zostały dokonane w ustawie z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 152 poz. 897). Art. 14 znowelizowanej ustawy o odpadach wskazuje, iż opracowany zostanie tylko krajowy plan gospodarki odpadami oraz plany wojewódzkie. Nowelizacja ustawy definiuje również „region gospodarki odpadami komunalnymi”, czyli określony w wojewódzkim planie gospodarki odpadami obszar liczący co najmniej 150 000 mieszkańców, natomiast regionem gospodarki odpadami komunalnymi może być gmina licząca powyżej 500 000 mieszkańców.

Na koniec 2011 r. Powiat Wołomiński posiada wszystkie wymagane dotychczas dokumenty odnośnie gospodarki odpadami, t.j.:

- Plan gospodarki odpadami dla powiatu wołomińskiego na okres 2004 – 2011 r., przyjęty Uchwałą Rady Powiatu Wołomińskiego Nr XIX-150/04 z dnia 28 września 2004 r.
- Aktualizację Planu gospodarki odpadami dla powiatu wołomińskiego, na lata 2008 – 2011 - uchwaloną przez Radę Powiatu Wołomińskiego w dniu 28 marca 2008 r. (Uchwała Nr XVII – 118/08).
- I Sprawozdanie z realizacji Planu Gospodarki Odpadami – za okres od dnia uchwalenia planu (tzn. 28 września 2004 r.) - do dnia 31 grudnia 2006 roku.
- II Sprawozdanie z realizacji Planu Gospodarki Odpadami dla powiatu wołomińskiego – za lata 2007-2008.
- III sprawozdanie z realizacji Planu gospodarki odpadami dla powiatu wołomińskiego – za lata 2009-2010 r.

Zgodnie z ustaleniami sprawozdania z realizacji zaktualizowanego Planu gospodarki odpadami dla powiatu wołomińskiego, stan gospodarki odpadami w powiecie wołomińskim przedstawia się następująco:

Przeprowadzona analiza w /w dokumencie wykazała, iż większość zadań przewidzianych do realizacji w Planie gospodarki odpadami dla powiatu wołomińskiego na lata 2009 – 2010 jest

realizowana prawidłowo. Również większość celów może zostać osiągnięta w terminie.

Najwięcej trudności związanych jest z budową ZUO w gminie Zielonka. Jest to bardzo poważny problem dla prawidłowego rozwoju gospodarki odpadami w całym regionie M. St. Warszawy. Składowisko odpadów w Wołominie będzie niedługo zapełnione i konieczna jest dla niego alternatywa, a ponadto, ZUO w gminie Zielonka zakładał również uruchomienie instalacji do odzysku odpadów biodegradowalnych. Co prawda na terenie powiatu została uruchomiona jedna kompostownia, jednak potrzeby związane z zagospodarowaniem odpadów ulegających biodegradacji są dużo większe.

Problem stanowi również mała efektywność selektywnej zbiórki niektórych frakcji odpadów, w szczególności odpadów niebezpiecznych znajdujących się w strumieniu odpadów komunalnych.

Najlepiej zaś realizowane są te zadania, które są dofinansowywane ze źródeł zewnętrznych (budżetu powiatowego, bądź WFOŚiGW). Stąd najwięcej zadań realizowanych przez gminy w zakresie gospodarki odpadami obejmuje: usuwanie azbestu, likwidację tzw. „dzikich wysypisk”, akcje sprzątnięcia świata, zbiórki odpadów wielkogabarytowych i edukację ekologiczną. Niestety, niewykorzystywane są w tym zakresie fundusze strukturalne UE. Dlatego też, celem zwiększenia efektywności realizowanych zadań, sugeruje się przeznaczenie większych środków na szkolenia dla urzędników z zakresu pozyskiwania pomocy finansowej w zakresie gospodarki odpadami. Ważne będą również działania stymulujące tworzenie ponadgminnych struktur gospodarki odpadami, gdyż tylko takie jednostki mają większe szanse na pozyskanie środków finansowych na tworzone przez nie systemy gospodarki odpadami.

W sprawozdaniu wykazano ponadto, iż nie bez znaczenia dla efektywności prowadzonej przez gminy gospodarki odpadami jest zaangażowanie samorządów w promocję ekologicznych postaw wśród mieszkańców gminy i w tworzenie systemów selektywnej zbiórki. Badania świadomości ekologicznej, przeprowadzone przez powiat wołomiński wykazują, iż poziom poczucia odpowiedzialności za otaczającą człowieka przyrodę jest większy wśród mieszkańców tych gmin, które czynnie angażują się w rozwój gospodarki odpadami na ich terenie, korzystają z dokumentów strategicznych w zakresie gospodarki odpadami (PGO oraz sprawozdania z ich realizacji) i inwestują środki finansowe w konkretne działania związane z tym zagadnieniem.

Szczegółowe dane nt. stanu gospodarki odpadami zawarte są w ww. Sprawozdaniu z realizacji Planu gospodarki odpadami dla powiatu wołomińskiego za okres 2009-2010 (<http://www.bip.powiat-wolominski.pl> zakładka: Inne dokumenty, Ochrona środowiska).

5. PLAN OPERACYJNY NA LATA 2012 – 2015: CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

5.1. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

5.1.1. Jakość wód i stosunki wodne

Cel długoterminowy do roku 2019:

W myśl Ramowej Dyrektywy Wodnej oraz Polityki ekologicznej państwa, celem długoterminowym w zakresie ochrony wód i stosunków wodnych jest:

Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych poprzez dążenie do poprawy jakościowej i ilościowej wód i zasobów wodnych oraz zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków.

Zapewnienie mieszkańcom powiatu bezpieczeństwa powodziowego.

Kierunki działań jakie należy podjąć w zakresie realizacji celu długoterminowego są następujące:

- ▲ Dalsza budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków i infrastruktury kanalizacyjnej na terenie powiatu.
- ▲ Wspieranie realizacji przydomowych oczyszczalni ścieków.
- ▲ Zapewnienie mieszkańcom wody pitnej dobrej jakości oraz racjonalizacja zużycia wody.
- ▲ Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków przemysłowych oraz wprowadzenie technologii produkcji ograniczających zrzut substancji niebezpiecznych.
- ▲ Ograniczenie spływu zanieczyszczeń powierzchniowych pochodzących z rolnictwa
- ▲ Współpraca z właściwymi organami i instytucjami w zakresie inwentaryzacji i likwidacji źródeł zanieczyszczeń.
- ▲ Realizacja inwestycji w zakresie bezpieczeństwa powodziowego.

Cele krótkoterminowe do roku 2015:

Po przeprowadzeniu analizy powiatu w zakresie stanu wód i infrastruktury ochrony środowiska i przyjętych celów na poziomie województwa przyjęto następujące cele krótkoterminowe do roku 2015:

1. Zapewnienie mieszkańcom Powiatu odpowiedniej jakości i ilości wody pitnej.
2. Racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, by uchronić gospodarkę narodową od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzią.
3. Dążenie do osiągnięcia właściwych standardów jakościowych wód powierzchniowych poprzez ich ochronę przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł przemysłowych, komunalnych i rolniczych.

4. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury ochrony środowiska, szczególnie w zakresie odprowadzania ścieków.
5. Wzrost bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.

Działania, które pozwolą osiągnąć powyższe cele są następujące.

- ▲ Opracowanie międzygminnej koncepcji gospodarki ściekowej dla terenów oddalonych od głównego systemu kanalizacyjnego w Powiecie.
- ▲ Budowa oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych dla wszystkich aglomeracji powyżej 2 000 RLM, w celu zapewnienia 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych oraz przywrócenia dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych.
- ▲ Budowa zbiorników do gromadzenia gnojowicy oraz budowa płyt obornikowych na terenach gospodarstw rolnych.
- ▲ Poprawa funkcjonowania systemu kontrolowania zakresu oczyszczania i odprowadzania ścieków, ze szczególnym uwzględnieniem dorzecza rzeki Długiej (rów Magenta) i Liwca.
- ▲ Aktywny udział w konsultacjach i zgłaszanie uwag i wniosków do tworzonego przez Wojewodę Mazowieckiego „Programu bezpieczeństwa powodziowego w dorzeczu środkowej Wisły”.
- ▲ Rozwój sieci monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych.
- ▲ Stosowanie działań skutecznie chroniących zbiorniki wód podziemnych przed zanieczyszczeniem.
- ▲ Włączenie samorządów do prac prowadzonych nad tworzeniem map zagrożenia i map ryzyka powodziowego.
- ▲ Opracowanie map z wyznaczonymi obszarami zalewowymi.
- ▲ Realizacja inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodziowych.
- ▲ Wdrażanie ochrony naturalnych terenów zalewowych w dolinach rzecznych
- ▲ Sukcesywne prowadzenie prac konserwacyjnych i modernizacyjnych w obrębie urządzeń melioracyjnych.
- ▲ Budowa urządzeń piętrzących pozwalających na regulowanie odpływu wód.
- ▲ Racjonalne korzystanie z zasobów wodnych na cele konsumpcyjne.
- ▲ Promocja oraz edukacja zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania.

5.1.2. Powietrze atmosferyczne

Po przeprowadzeniu analizy realizacji celów i zadań z zakresu ochrony powietrza stwierdza się, że zadania określone w Programie ochrony środowiska są realizowane na bieżąco. W ostatnich latach zrealizowano wiele zadań, których celem była poprawa jakości powietrza. Na podstawie danych GUS

stwierdza się zmniejszenie emisji, jednakże badania WIOŚ pokazują, że nadal występują przekroczenia wartości dopuszczalnych. W niniejszym programie ochrony środowiska dla powiatu wołomińskiego w zakresie ochrony powietrza, wyznaczono kontynuację celów, kierunków działań i zadań określonych w poprzednim Programie.

Cele długoterminowe do roku 2015:

1. Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza.
2. Spełnianie standardów jakości powietrza przez instalacje, wymaganych przepisami prawa.

Kierunki działań i zadania w zakresie realizacji celów długoterminowych

- ▲ Modernizacja zakładów przemysłowych i obiektów energetyki polegająca na wprowadzaniu efektywnych i ekologicznych technologii – doskonalenie procesów spalania paliw, instalowanie wysokosprawnych urządzeń redukujących zanieczyszczenia.
- ▲ Eliminowanie węgla jako paliwa w kotłowniach lokalnych i gospodarstwach domowych.
- ▲ Rozbudowa centralnej sieci ciepłowniczej na obszarach zwartej zabudowy.
- ▲ Termomodernizacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej.
- ▲ Kontynuacja gazyfikacji terenów gmin nie posiadających sieci gazowej.
- ▲ Szeroka promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii (w 2020 r. wymagane zwiększenie udziału do 14%),
- ▲ Tworzenie warunków dla intensyfikacji ruchu rowerowego, wyznaczanie układu ścieżek rowerowych.

Cele krótkoterminowe do roku 2011:

1. Dążenie do ograniczenia wielkości emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych
2. Dążenie do ograniczenia emisji ze źródeł komunalnych, szczególnie źródeł niskiej emisji
3. Dążenie do ograniczenia emisji ze źródeł produkcyjnych

Tabela 32: Kierunki działań i zadania w zakresie realizacji celów krótkoterminowych

L.p.	Cel krótkoterminowy	Kierunki działań
1.	Dążenie do ograniczenia wielkości emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych	1. Optymalizacja warunków ruchu drogowego w celu zwiększenia płynności transportu. 2. Budowa nowych odcinków dróg mających odciążyć ruch na drogach o przekrozonej przepustowości. 3. Poprawa standardów technicznych infrastruktury drogowej. 4. Rozwój i wspieranie transportu zbiorowego. 5. Tworzenie stref z zakazem ruchu samochodowego oraz stref ograniczonego ruchu:

L.p.	Cel krótkoterminowy	Kierunki działań
		- ograniczenia czasowe, - zakaz ruchu określonych typów pojazdów. 6. Budowa sieci parkingów, zatok postojowych, szczególnie na obrzeżach miast i w rejonach intensyfikacji funkcji usługowych (system Park&Ride) 7. Wprowadzenie preferencji dla pojazdów transportu publicznego. 8. Promowanie i wdrażanie nowoczesnych rozwiązań technicznych w komunikacji i pojazdach, mających na celu zmniejszenie emisji zanieczyszczeń. 9. Promowanie proekologicznych zachowań właścicieli samochodów (np. Dzień bez samochodu, korzystanie ze środków transportu publicznego, korzystanie kilku osób z jednego pojazdu). 10. Promowanie wykorzystania roweru jako środka komunikacji. 11. Intensyfikacja okresowego obowiązkowego czyszczenia ulic. 12. Wprowadzanie ograniczeń prędkości na drogach o pyłacej nawierzchni. 13. Stosowanie przy modernizacji dróg i parkingów materiałów i technologii gwarantujących brak pylenia podczas eksploatacji.
2.	Dążenie do ograniczenia emisji ze źródeł komunalnych, szczególnie źródeł niskiej emisji	1. Termomodernizacja budynków mieszkalnych, publicznych i innych. 2. Modernizacja lub przebudowa systemów ogrzewania – szczególnie małych kotłowni oraz indywidualnych palenisk domowych. 3. Rozwój scentralizowanych sieci ciepłowniczej dla zaopatrzenia w ciepło budownictwa wielorodzinnego, usługowego i obiektów drobnego przemysłu. 4. Propagowanie i wspieranie przechodzenia z opalania węglem lub miałem węglowym na ekologiczne nośniki ciepła. 5. Modernizacja ciepłowni miejskich oraz lokalnych kotłowni z wykorzystaniem odpowiednich technologii zabezpieczających przed emisją szkodliwych gazów oraz zmiana paliwa na ekologiczne. 6. Kompleksowa automatyzacja i monitoring ciepłowni, sieci i węzłów. 7. Inwentaryzację i analizę potencjału energii odnawialnej możliwej do wykorzystania na terenie Powiatu, 8. Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza i przedstawienie szkodliwego oddziaływania zanieczyszczeń pyłowych i gazowych dla zdrowia i kosztów społecznoekonomicznych spowodowanych zanieczyszczeniem atmosfery. 9. Wprowadzenie i konsekwentne przestrzeganie zakazu palenia traw i odpadów na powierzchni ziemi. 10. Edukowanie i informowanie społeczeństwa o szkodliwości i zakazie spalania odpadów w paleniskach indywidualnych oaz na powierzchni ziemi. 11. Zamieszczenie informacji na stronach internetowych Urzędów Miast i Gmin oraz Starostwa Powiatowego lub przygotowanie i kolportaż ulotek, z których zainteresowani mogliby uzyskać informacje, jakie należy spełnić warunki, aby uzyskać dofinansowanie lub kredyt na termorenowację budynków, modernizację kotłowni i palenisk domowych.

L.p.	Cel krótkoterminowy	Kierunki działań
3.	Dążenie do ograniczenia emisji ze źródeł produkcyjnych	1. Ograniczanie emisji niezorganizowanej z terenu zakładów i innych placówek usługowo – handlowych poprzez utrzymywanie w czystości ich powierzchni odsłoniętych. 2. Prowadzenie odpowiedniej polityki przestrzennej, mającej na celu lokalizację zakładów uciążliwych ze względu na emisje zanieczyszczeń do atmosfery na terenach oddalonych od zabudowy mieszkalnej i terenów przyrodniczo cennych (nie na linii najczęstszych kierunków wiatrów) i uwzględnienie tych zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego. 3. Montaż urządzeń odpylających. 4. Stosowanie wysokosprawnych, nowoczesnych technik odpylania. 5. Montaż urządzeń dla ograniczania emisji zanieczyszczeń gazowych. 6. Ścisłe przestrzeganie przepisów o ochronie atmosfery w przypadku nowych inwestycji. 7. Przestrzeganie przez poszczególne zakłady i kontrola norm odnośnie emisji zanieczyszczeń. 8. Promowanie i wdrażanie nowoczesnych, energooszczędnych technologii, w tym BAT. 9. Promowanie systemów zarządzania środowiskowego (projekty Czystej Produkcji i norm zarządzania środowiskowego (np. ISO 14000)).

5.1.3. Hałas

Cel długoterminowy do roku 2019:

Sukcesywne zmniejszanie zagrożenia mieszkańców ponadnormatywnych hałasem.

Kierunki w zakresie realizacji celu długoterminowego:

- ✦ Propagowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych zapobiegających powstawaniu i przenikaniu hałasu do środowiska.
- ✦ Systematyczne eliminowanie w przemyśle technologii i urządzeń przekraczających wartości normatywne emisji hałasu.
- ✦ Preferowanie mało konfliktowych lokalizacji obiektów przemysłowych przy opracowaniu planów zagospodarowania przestrzennego i w procedurach inwestycyjnych.
- ✦ Aktualizacja danych dotyczących stanu jakości środowiska akustycznego na terenie powiatu.

Cele krótkoterminowe do roku 2015:

- ✦ Dążenie do ograniczenia hałasu na terenach, gdzie jest on odczuwalny jako dokuczliwy i uciążliwy, szczególnie na terenach gęstej zabudowy mieszkalnej.
- ✦ Utrzymanie aktualnego poziomu hałasu na terenach, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna.
- ✦ Dążenie do ograniczenia hałasu pochodzenia przemysłowego.

Działania pozwalające osiągnąć powyższe cele:

AD.1. Dążenie do ograniczenia hałasu na terenach, gdzie jest on odczuwalny jako dokuczliwy i uciążliwy, szczególnie na terenach gęstej zabudowy mieszkalnej (dotyczy to przede wszystkim hałasu emitowanego przez środki transportu w obszarach miejskich i wzdłuż głównych dróg).

- ▲ Modernizacja dróg w celu poprawy ich nawierzchni, z doprowadzeniem ich parametrów technicznych do obowiązujących stanów i standardów. Podczas modernizacji dróg i ulic należy zwrócić szczególną uwagę na dobór właściwej warstwy wierzchniej dla rzeczywistej prędkości pojazdów oraz średnio-dobowego ruchu. Zastosowanie nawierzchni porowatych poprawi warunki akustyczne w środowisku akustycznym nawet do 3 dB.
- ▲ Remonty i naprawy istniejących odcinków dróg i ulic dążące do eliminacji nieciągłości i wyrw w warstwie wierzchniej w celu utrzymania wysokiego standardu nawierzchni.
- ▲ Poprawienie organizacji ruchu ułatwiającej płynność jazdy oraz zapewniające uspokojenie potoku ruchu.
- ▲ Optymalizacja transportu w centrach miejscowości – np. wyłączenie niektórych fragmentów ulic z transportu indywidualnego.
- ▲ Budowa obwodnic miast, wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza obszary gęstej zabudowy.
- ▲ Budowa nowych odcinków dróg, w obszarach o przekroczonej przepustowości ruchu drogowego.
- ▲ Budowa odpowiedniej ilości miejsc parkingowych w pobliżu centrów usługowych.
- ▲ Zwiększenie udziału komunikacji publicznej (zbiorowej), co zmniejszy w znaczący sposób ogólną liczbę pojazdów.
- ▲ Dążenie do eliminacji i wyłączenia z eksploatacji pojazdów i maszyn niespełniających standardów akustycznych.
- ▲ Sukcesywna budowa i uwzględnianie w trakcie ewentualnej modernizacji ulic ścieżek rowerowych wraz z niezbędnym zapleczem.
- ▲ Zwiększenie ilości izolacyjnych pasów zieleni w miejscach narażonych na ponadnormatywny hałas.

AD.2. Utrzymanie aktualnego poziomu hałasu na terenach, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna

- ▲ Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów odnośnie standardów akustycznych dla poszczególnych terenów.
- ▲ Rozwój systemu monitoringu hałasu i dokonanie wiarygodnej oceny narażania społeczeństwa na ponadnormatywny hałas.

- ▲ Egzekwowanie wymagań akustycznych uwzględnionych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz na terenach zabudowy mieszkaniowej dla powstających inwestycji przemysłowych.
- ▲ Dążenie do oddalenia przemysłów z miast szczególnie z obszarów o wysokiej koncentracji zabudowy mieszkaniowej.
- ▲ Właściwe strefowanie akustyczne - przeznaczanie wydzielonych specjalnie terenów na cele lokalizacji uciążliwego akustycznie przemysłu, rzemiosła i usług.
- ▲ Prowadzenie działalności edukacyjnej o zagrożeniu środowiska i zdrowia ludzkiego hałasem.
- ▲ Reagowanie na skargi mieszkańców Powiatu na ponadnormatywny hałas, z uwzględnieniem technicznych i ekonomicznych możliwości organów władzy, przy nadrzędnej zasadzie racjonalizacji takich działań.

AD.3. Ograniczanie hałasu pochodzenia przemysłowego

- ▲ Wykorzystywanie planowania przestrzennego dla rozdzielenia potencjalnych źródeł hałasu od terenów mieszkaniowych.
- ▲ Wydawanie decyzji o dopuszczalnych poziomach hałasu dla przedsiębiorstw przekraczających obowiązujące standardy akustyczne jak i konsekwentne dążenie do minimalizacji wartości przekroczeń.
- ▲ Ograniczanie użytkowania środków transportu, maszyn i urządzeń, których hałaśliwość nie odpowiada przyjętym standardom.

5.1.4. Promieniowanie elektromagnetyczne

Cel długoterminowy do roku 2019:

Ochrona przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

Kierunki w zakresie realizacji celu długoterminowego:

- ▲ Ukierunkowanie rozwoju miejscowych planów zagospodarowania na wyznaczenie poszczególnych stref ochronnych i stref przemysłowych;
- ▲ Wdrażanie opracowanych w Ministerstwie Środowiska procedur zapewniających bezpieczną lokalizację źródeł pól elektromagnetycznych.

Cel krótkoterminowy do roku 2015:

- × Utrzymywanie natężenia niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego poniżej wartości dopuszczalnych lub co najwyżej na tym poziomie.
- × Dążenie do oddalenia nowych źródeł wysokiego promieniowania elektromagnetycznego od terenów zabudowy mieszkaniowej i ścisłej koncentracji ludzi.

Działania w zakresie realizacji celu krótkoterminowego:

AD.1. Utrzymywanie natężenia niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego poniżej wartości dopuszczalnych lub co najwyżej na tym poziomie:

- ▲ Rozwój systemu monitoringu pól elektromagnetycznych i dokonanie wiarygodnej oceny narażenia społeczeństwa na ponadnormatywne oddziaływanie pól elektromagnetycznych.
- ▲ Prowadzenie, aktualizowanego corocznie, rejestru zawierającego informację o terenach, na których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

AD.2. Dążenie do oddalenia nowych źródeł wysokiego promieniowania elektromagnetycznego od terenów zabudowy mieszkaniowej i ścisłej koncentracji ludzi:

- ▲ Koncentracja źródeł promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego na obszarach z dala od terenów zabudowy mieszkaniowej.
- ▲ Unikanie lokalizacji nowych budynków mieszkalnych w bliskim sąsiedztwie linii elektroenergetycznych lub stacji transformatorowych wysokiego napięcia.
- ▲ Wykorzystywanie planowania przestrzennego dla rozdzielania potencjalnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego od terenów mieszkaniowych.
- ▲ Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów narażonych na ponadnormatywne oddziaływanie promieniowania elektromagnetycznego.
- ▲ Ustalanie stref ochronnych wokół obiektów elektroenergetycznych.

5.1.5. Poważne awarie i zagrożenia naturalne

Cel długoterminowy do roku 2019:

Zapobieganie poważnym awariom przemysłowym i zagrożeniom naturalnym oraz eliminacja i minimalizacja skutków w razie ich wystąpienia

Kierunki działań w zakresie realizacji celu długoterminowego:

- Wzmoczone kontrole pojazdów przewożących materiały niebezpieczne prowadzone przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Państwową Straż Pożarną i Policję.
- Wdrożenie systemów ostrzegania i ochrony przeciwpowodziowej.
- Wdrażanie systemu nadzoru nad substancjami chemicznymi, dopuszczonymi na rynek, zgodnego z zasadami rozporządzenia REACH, opracowanego przez właściwe organy.
- Zwiększanie retencyjności zlewni oraz poprawa stanu technicznego urządzeń zabezpieczenia przeciwpowodziowego, realizacja „Programu Małej Retencji Województwa Mazowieckiego”.
- Zwiększenie liczby inwestycji związanych z budową i modernizacją obwałowań przeciwpowodziowych wzdłuż rzeki Bug.

Cele krótkoterminowe do roku 2015:

Jako cele krótkoterminowe z zakresu poważnych awarii i zagrożeń naturalnych przewidzianych do osiągnięcia w latach 2012 – 2015 są:

- ▲ Zapobieganie poważnym awariom.
- ▲ Ochrona ludności Powiatu przed skutkami poważnej awarii lub klęsk żywiołowych.
- ▲ Minimalizacja skutków sytuacji awaryjnych.

Kierunki działań w zakresie realizacji celów krótkoterminowych:

- ▲ Utrzymywanie w gotowości sprawnego systemu zapobiegawczo – interwencyjno – ratunkowego na wypadek wystąpienia poważnej awarii lub klęsk żywiołowych.
- ▲ Wdrażanie zasad i zaleceń zawartych w Wojewódzkim planie zarządzania ryzykiem i operacyjno – ratowniczym oraz Powiatowym Planie Reagowania Kryzysowego.
- ▲ Systematyczna aktualizacja listy obiektów mogących być przyczyną poważnej awarii (zakłady i instalacje o zwiększonym i dużym stopniu ryzyka) oraz wyegzekwowanie od nich sporządzenia: raportów bezpieczeństwa, zakładowych planów zarządzania ryzykiem oraz planów operacyjno-ratowniczych, prewencyjnych programów zapobiegania awariom.
- ▲ Monitoring potencjalnych sprawców poważnych awarii pod kątem spełniania przez nich wymogów bezpieczeństwa i prewencji.

- ▲ Przeprowadzanie szkoleń dla odpowiedzialnych służb oraz podmiotów stwarzających ryzyko dotyczących zapobiegania, minimalizacji ryzyka i postępowania w razie wystąpienia poważnej awarii.
- ▲ Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń w zakresie poważnych awarii.
- ▲ Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wymogów ochrony przeciwpowodziowej.
- ▲ Promowanie systemu ubezpieczeń ekologicznych dla obiektów i działań, które w sytuacji awaryjnej będą wymagać sfinansowania działań ratowniczych i naprawczych.
- ▲ Prowadzenie działań edukacyjno – informacyjnych dla mieszkańców Powiatu o możliwości zapobiegania i postępowania w razie wystąpienia poważnej awarii lub klęsk żywiołowych.

5.1.6. Gospodarka odpadami

Cel długoterminowy do roku 2019:

Zapewnienie racjonalnej gospodarki odpadami

Kierunki działań w zakresie realizacji celu długoterminowego:

- ▲ Zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów
- ▲ Tworzenie regionalnych systemów gospodarki odpadami
- ▲ Usunięcie i unieszkodliwienie do 2032 r. wszystkich wyrobów zawierających azbest
- ▲ Właściwe zagospodarowanie komunalnych osadów ściekowych
- ▲ Eliminacja nielegalnych składowisk odpadów
- ▲ Edukacja w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami

Cele krótkoterminowe do roku 2015:

Kierunki działań w zakresie realizacji celów krótkoterminowych:

- ▲ Tworzenie regionalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi
- ▲ Opracowanie i uchwalenie nowych regulaminów utrzymania czystości i porządku na terenie gmin
- ▲ Przeprowadzenie przetargów w gminach na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości
- ▲ Budowa instalacji zagospodarowania odpadów
- ▲ Kontrola przedsiębiorców w zakresie prawidłowości gospodarowania odpadami
- ▲ Działania informacyjno-edukacyjne w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami
- ▲ Modernizacja składowisk odpadów, rekultywacja lub zamknięcie

- ▲ Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest.

5.2. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody

5.2.1. Ochrona przyrody i krajobrazu

Cel długoterminowy do roku 2019:

Promowanie walorów przyrodniczych Powiatu oraz idei trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej

Zachowanie bogatej różnorodności biologicznej przyrody przy uwzględnieniu zrównoważonego rozwoju gospodarczego powiatu.

Kierunki działań w zakresie realizacji celu długoterminowego:

- ▲ Wdrażanie opracowanych przez właściwe organy, strategii postępowania i planów ochrony zasobów przyrody,
- ▲ ścisła współpraca w zakresie ochrony przyrody z organizacjami pozarządowymi oraz prowadzenie szerokich akcji edukacyjnych wśród społeczeństwa.
- ▲ Wykorzystywanie zasobów leśnych zgodnie z zasadami użytkowania przyrody.
- ▲ Proponowanie i wskazywanie obszarów do objęcia ochroną prawną.
- ▲ Uaktualnienie oraz sporządzanie nowych planów ochrony dla rezerwatów przyrody położonych na terenie Powiatu Wołomińskiego.
- ▲ Wspieranie i motywowanie lokalnej społeczności w działaniach na rzecz utrzymania walorów przyrodniczych.
- ▲ Współpraca z Zarządem Województwa oraz Regionalnym Konserwatorem Przyrody przy koordynacji, tworzeniu i funkcjonowaniu obszarów chronionych.
- ▲ Organizacja oraz promowanie zajęć, konferencji, seminariów i warsztatów propagujących ochronę przyrody na terenie Powiatu.
- ▲ Promowanie ochrony przyrody w programie zrównoważonego rozwoju Powiatu Wołomińskiego.
- ▲ Współpraca z Urzędem Wojewódzkim w zakresie aktualizacji i wdrażaniu programu zwiększania lesistości na terenie Powiatu.
- ▲ Kontrola ewidencji gruntów poddanych zalesieniu oraz przegląd klasyfikacji gruntów.
- ▲ Promowanie i wdrażanie doświadczeń z funkcjonowania Leśnych Kompleksów Promocyjnych w zakresie edukacji ekologicznej oraz zasad zrównoważonego rozwoju gospodarki leśnej.
- ▲ Promowanie biologicznych i ekologicznych metod ochrony lasów.
- ▲ Wspieranie budowy funkcji edukacyjnych lasów.
- ▲ Wspieranie działalności proekologicznej.

Cele krótkoterminowe do roku 2015:

Po przeprowadzanej analizie stwierdzono, iż założone cele krótkoterminowe są poprawne i nie powinny ulegać zmianie.

1. Ochrona terenów chronionych i przyrodniczo cennych oraz zachowanie bogactwa biologicznego
2. Ochrona i zwiększanie terenów zieleni osiedlowej na terenie miast i jednostek osadniczych.
3. Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych.
4. Kształtowanie właściwej struktury gatunkowej i wiekowej lasów.
5. Dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów wynikających z ochrony sieci obszarów Natura 2000.

Kierunki działań w zakresie realizacji celów krótkoterminowych:

AD.1. Ochrona terenów chronionych i przyrodniczo cennych oraz zachowanie bogactwa biologicznego

- ⌘ Ochrona terenów chronionych i przyrodniczo cennych przed niewłaściwym zagospodarowaniem
- ⌘ Zmniejszanie ekspansji terenów zurbanizowanych na obszarach przyrodniczo cennych poprzez stosowanie odpowiednich zapisów w MPZP
- ⌘ Wprowadzenie zmian w systemie planowania przestrzennego pod kątem ograniczenia nadmiernej koncentracji działalności usługowej, a szczególnie rekreacyjno - turystycznej i dostosowania jej do lokalnych warunków przyrodniczych
- ⌘ Dostosowanie sposobów użytkowania rekreacyjnego obszarów chronionych do zasad ich ochrony.

Zadanie to obejmuje:

- 1) analizę obecnego zagospodarowania rekreacyjnego obszarów chronionych,
- 2) porównanie stanu istniejącego z zamierzeniami planów ochrony (przy ich braku – ze stwierdzonymi potrzebami),
- 3) opracowanie programów poprawy,
- 4) realizację programu.
 - ⌘ Usprawnienie ochrony in situ i ex situ gatunków roślin i zwierząt zagrożonych wyginięciem oraz starych, tradycyjnych odmian roślin i ras zwierząt hodowlanych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej, poprzez stworzenie i utrzymanie niezbędnych warunków technicznych i środków finansowych do takiej ochrony (stosowne obiekty i ich wyposażenie)
 - ⌘ Ustalenie kompromisu w stosunku do tendencji w zakresie wyboru kierunków rozwoju

określonego obszaru o dużych walorach przyrodniczych, wynikających z istniejącego zainwestowania, stopnia przekształcenia środowiska przyrodniczego i sporządzonych planów ochronnych.

- ⌘ Obiekty będące pomnikami przyrody są prawem chronione. Obiekty przyrodnicze objęte ochroną prawną powinny być oznakowane. Strefa ochronna wokół powołanych obiektów wynosi 15 m. W celu ochrony obiektów cennych przyrodniczo (szczególnie starodrzewia i pomników przyrody) wprowadzone zostały następujące zakazy:
 - ⌘ wycinania i niszczenia drzew,
 - ⌘ zrywania pędów, liści,
 - ⌘ nacinania, rycia napisów i znaków,
 - ⌘ wchodzenia na drzewa,
 - ⌘ umieszczania na drzewach tablic i napisów,
 - ⌘ zanieczyszczania w zasięgu korony,
 - ⌘ niszczenia systemu korzeniowego poprzez prowadzenie linii podziemnych i telekomunikacyjnych, energetycznych i rurociągów w zasięgu korony oraz nakładania pełnych chodników w odległości bliższej niż 3 metry od pnia,
 - ⌘ palenia ognisk w zasięgu korony,
 - ⌘ lokalizowania stałych urządzeń komunalnych w zasięgu korony.

Podjęmowane działania odnośnie obszaru NATURA 2000 są następujące:

Jeżeli na obszarze NATURA 2000 chronione ekosystemy i gatunki są we właściwym stanie a status ochrony jest właściwy i nic im nie zagraża, to NATURA 2000 nie zmienia nic w dotychczasowym funkcjonowaniu tego obszaru. Zalecane jest prowadzenie monitoringu w określonych odstępach czasu (3 – 6 lat) sprawdzający, czy nie zachodzi konieczność innych działań.

Jeżeli obecna prowadzona gospodarka zagraża chronionym ekosystemom i gatunkom, lub wpływa na nie negatywnie, wtedy należy przeprowadzić działania ochronne, z preferencją dla form motywacji ekonomicznej. Zadaniem NATURY 2000 jest stymulacja takich działań.

Jeżeli chronione gatunki lub ekosystemy potrzebują przeprowadzenia konkretnych zabiegów celu ich ochrony, wtedy fundusze przeznaczone na program NATURA 2000 umożliwi ich wykonanie i sfinansowanie.

Jeżeli w przyszłości pojawią się zagrożenia dla chronionych gatunków lub ekosystemów, wtedy działania prowadzone w ramach programu NATURA 2000 powinny im przeciwdziałać.

Zakłada się, że ochrona przyrody w ramach sieci NATURA 2000 nie musi być sprzeczna z rozwojem gospodarczym. Powinna współpracować z programem zrównoważonego rozwoju. Każdy obszar

podlega indywidualnemu traktowaniu i ewentualne powstające problemy są rozpatrywane indywidualnie. Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.) przed rozpoczęciem Inwestycji mogącej oddziaływać na Obszar Natura 2000, właściwy organ rozpatruje konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko w zakresie oddziaływania inwestycji na siedliska przyrodnicze i gatunki, dla ochrony których powołano ten obszar. W przypadku stwierdzenia oddziaływania inwestycji przeprowadza się procedurę oceny oddziaływania na środowisko mającą na celu dokładne określenie oddziaływania, wariantów alternatywnych oraz środków minimalizujących. Jeżeli nie będzie alternatywnego rozwiązania lub inwestycja jest celem interesu publicznego lub przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa publicznego, inwestycja taka może być dopuszczona do realizacji, ale pod warunkiem zrekompensowania strat w środowisku przyrodniczym poprzez utworzenie innego obszaru o podobnych walorach przyrodniczych lub przeniesienia i stworzenia siedliska zastępczego dla wybranego gatunku tak, aby utrzymać integralność sieci.

AD.2. Ochrona i zwiększanie terenów zieleni urządzonej na terenie miast i jednostek osadniczych

Podstawowe kierunki działań są następujące:

1. Konserwacja i rewaloryzacja zieleni na terenach miast i jednostek osadniczych.
2. Konserwacja zieleni w pasach drogowych ulic krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych.
3. Opracowanie i wdrażanie programów ochrony zieleni w miastach i gminach.
4. Opracowanie w każdej z gmin standardów powierzchniowych i programowych, dotyczących publicznych terenów zieleni jako norm obowiązujących przy opracowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
5. Aktualizacja ewidencji gruntów rolnych i nieużytków pod kątem możliwości przeznaczenia ich na tereny rekreacyjne.
6. Zwiększanie terenów zieleni osiedlowej na terenie miejscowości poprzez:
 - ▲ zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i warunkach zabudowy terenów minimalnego wskaźnika powierzchni terenów zieleni w stosunku do powierzchni zabudowy wyższego, niż minimum określone przepisami szczegółowymi,
 - ▲ zagospodarowanie zielenią terenów niewykorzystanych w obrębie istniejącej zabudowy,
 - ▲ wyznaczanie terenów pod przyszłe parki, zieleńce, ogródki jordanowskie.
7. Wprowadzanie stref zieleni izolacyjnej wokół obiektów uciążliwych środowiskowo i krajobrazowo.

8. Podniesienie standardów wyposażenia i jakości urządzenia istniejących publicznych terenów zieleni, w tym zapewnienie bezpieczeństwa użytkowników (poprzez konserwację istniejących obiektów, oraz wprowadzanie nowych urządzeń tj. ławki itp.).
9. Zapewnienie dostępu do terenów zieleni miejskiej osobom niepełnosprawnym.
10. Opracowanie i przyjęcie lokalnych regulacji prawnych, w skuteczny sposób chroniące zasoby zieleni w gminach i wymuszające zachowania ze strony mieszkańców.

Przykładowo, ustalenia takie mogłyby dotyczyć:

- ▲ obowiązku wydawania przez wydziały Urzędy Miast i Gmin zgody na budowę uciążliwych dla środowiska obiektów tylko pod warunkiem przeprowadzenia procedury OOS oraz z równoległą realizacją zieleni izolacyjnej i egzekwowanie tych decyzji (o ile jest to zgodne z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego),
- ▲ zwiększenie roli Straży Miejskiej i Policji w ochronie zieleni urządzonej (kary za niszczenie drzew, zaniedbania w opiece nad zielenią, praca na rzecz zieleni),
- ▲ wprowadzenie obowiązku jawności w zakresie stałych usług pielęgnacyjnych świadczonych przez firmy na rzecz terenów zieleni urządzonej (np. tablice informacyjne ustawione w parkach),
- ▲ obowiązku zakładania osłon na drzewa, skwery i trawniki w pobliżu miejsc parkowania pojazdów oraz przepuszczalnych osłon na glebę wokół drzew,
- ▲ stymulowania budowy ścieżek rowerowych w systemach zieleni urządzonej (doliny rzek) i ciągach ulicznych oraz podmiejskich drogach dojazdowych do obiektów rekreacji.

Działania poprawiające sytuację zieleni w pasach drogowych są następujące:

- ▲ stosowanie mieszanek kamienno-glebowych jako podłoża pod ciągami pieszymi. Zapewniają one odpowiednią nośność chodników i przepuszczalność podłoża. Mieszanki te zawierają ziemię w ilości niezbędnej dla procesów fizjologicznych drzew i pokrywają ich zapotrzebowanie na wodę,
- ▲ zastosowanie przepuszczalnej nawierzchni terenu, w miejscach gdzie rosną drzewa (np. z kostki kamiennej lub klinkierowej z przepuszczalnymi spoinami),
- ▲ zwiększenie podziemnej przestrzeni dla korzeni drzew, co umożliwia wprowadzanie dużych drzew do centrum miejscowości,
- ▲ stosowanie systemów nawadniających i odprowadzających wodę wzdłuż linii drzew ulicznych,
- ▲ stosowanie substratów do podłoża, zwiększających zdolność gleby do gromadzenia wody i składników pokarmowych.

Nasadzenia zieleni powinny być wykonane w odpowiedniej szerokości, tj. powyżej 3 m. W przypadku szerokości pasm poniżej 3 m nie należy sadić dużych drzew. Tereny te lepiej zastąpić roślinnością okrywową lub niskimi krzewami na tle trawników, które spełniają rolę filtru zanieczyszczeń i zapobiegają wtórnemu pyleniu z powietrza. Na szerokich pasach należy projektować drzewa i krzewy w układzie wielowarstwowym. Rozwiązanie takie powinno być stosowane szczególnie w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej, zwłaszcza przy dużym natężeniu ruchu. W pasach zieleni przyulicznej celowe jest wprowadzenie większej liczby niewysokich krzewów lub roślin okrywowych zamiast trawników, które rosną słabo w zacienionych miejscach pod drzewami, oraz słabiej znoszą zasolenie i przesuszenie.

Zieleń w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej stanowi samodzielne, indywidualne założenia ogrodowe lub tzw. przedogródek w zabudowie segmentowej jednorodzinnej. Jej dobór i pielęgnacja zależą od właściciela posesji. Jednakże, dobór materiału roślinnego powinien być dostosowany do siedliska i charakteru istniejącej zieleni. Zieleń w centrum miejscowości powinna być zróżnicowana kolorystycznie, oraz uporządkowana co wpływa łagodząco na "chaos optyczny" terenów zurbanizowanych. Zalecane jest sadzenie roślin, które wywołują jonizację ujemną, mającą korzystny wpływ na psychikę człowieka. Do roślin takich należą: sosny, brzozy, lipy, róże, tulipany. Należy wprowadzać do nasadzeń jak najwięcej roślin wydzielających do powietrza olejki eteryczne o właściwościach leczniczych (tzw. fitoncydy). W miejscach zacienionych należy wprowadzić rośliny okrywowe zielne, krzewinki i niskie krzewy, które z powodzeniem zastąpią powierzchnie trawiaste również w miejscach narażonych na znaczne zanieczyszczenie.

AD.3. Racjonalne wykorzystanie walorów przyrodniczo - kulturowych powiatu

Planowane zadania są następujące:

1. Promocja obszarów chronionych i innych walorów przyrodniczych Powiatu
2. Promocja proekologicznych form turystyki i wypoczynku
3. Prowadzenie ciągłej edukacji ekologicznej wśród mieszkańców na temat form ochrony przyrody i walorów przyrodniczych Powiatu
4. Przeprowadzenie studiów oraz wykonania planów możliwości wykorzystania struktur liniowych (ulice, drogi, kolej) w celu tworzenia parków linearnych oraz wyeksponowania walorów krajobrazowych pasm i linii granicznych
5. Likwidacja barier i zagrożeń ekologicznych
6. Utrzymanie istniejących korytarzy ekologicznych wzdłuż dolin i rzek
7. Nadanie proekologicznego priorytetu przy zmianach sposobu zagospodarowania terenów tam, gdzie ciągi ekologiczne są zagrożone przez dotychczasową działalność inwestycyjną
8. Zwiększanie połączeń systemu przyrodniczego Powiatu poprzez tworzenie łączników między poszczególnymi elementami systemu
9. Zaproszenie organizacji i stowarzyszeń ekologicznych „non profit” do współpracy w ochronie czynnej obiektów i obszarów przyrodniczych w ramach edukacji ekologicznej
10. Przeprowadzenie co 5 lat aktualizacji inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej Powiatu.

Rady Miast i Gmin są zobowiązane zapewnić mieszkańcom gminy swobodne korzystanie z przyrody. Do zadań gminy należy przede wszystkim tworzenie i utrzymywanie w należytym stanie terenów zieleni i zadrzewień, łączących się, w miarę możliwości, z terenami zalesionymi. Na obszarach o wysokich walorach geomorfologiczno-krajobrazowych, atrakcyjnych turystycznie należy szczególnie dbać o szeroko pojętą estetykę krajobrazu. Na terenie Powiatu obszary najcenniejsze pod względem przyrodniczym pokrywają się w zasadzie z obszarami najbardziej atrakcyjnymi rekreacyjnie. Sytuacja ta stwarza niebezpieczeństwo wzrostu negatywnego oddziaływania na zasoby przyrodnicze, w tym na obszary chronione. W tym celu proponuje się prowadzenie intensywnej edukacji społeczeństwa w celu zwiększenia świadomości celów i zasad ochrony przyrody.

Główne przewidziane kierunki działań to:

- ▲ propagowanie zachowań zgodnych z zasadami ochrony przyrody i krajobrazu,
- ▲ promowanie rozwoju sieci szlaków turystycznych i przyrodniczych ścieżek dydaktycznych,
- ▲ ograniczony dostęp do terenów cennych przyrodniczo oraz ochrona tych terenów przed niewłaściwym zainwestowaniem.

W strukturze przestrzennej Powiatu uwidacznia się zasięg terenów otwartych, tworzących system przyrodniczy. Układ współtworzą zieleń, głównie leśna, a także zieleń urządzona.

Doliny cieków i obszary zieleni tworzą naturalny system nawietrzania (doliny – naturalne rynny spływu powietrza) i regeneracji powietrza w Powiecie (zieleni leśna, nadwodna i osiedlowa). Postuluje się zachowanie ciągłości powiązań przyrodniczych poprzez doliny, istniejące obszary zieleni oraz nowoprojektowane obszary zielone wewnątrz struktury osadniczej. W celu zachowania ciągłości systemu przyrodniczego należy chronić istniejące korytarze ekologiczne oraz zwiększać powierzchnie połączeń Powiatu z terenami otwartymi.

W zakresie zwiększenia różnorodności krajobrazu i jego odporności biologicznej proponuje się:

- ▲ zalesiać i zakrzewiać grunty nie użytkowane rolniczo,
- ▲ pobocza dróg obsadzać drzewami (zwłaszcza miododajnymi, np. lipa) i krzewami,
- ▲ obsadzać brzozy rowów i naturalnych cieków drzewami i krzewami, o ile nie ma przeciwwskazań do takich działań (przeciwpowodziowych).

Ochrona zbiorowisk leśnych

Do zadań współczesnego leśnictwa należy znalezienie kompromisu pomiędzy gospodarką leśną, zasadnym prawem ludzi do wypoczynku w lesie oraz ochroną jego ekosystemów. Podstawowe zasady gospodarowania jakie powinny być stosowane w Lasach Państwowych jak i prywatnych, zawarte są w:

- ▲ zasadach hodowli lasu,
- ▲ instrukcji ochrony lasu,
- ▲ instrukcji ochrony przeciwpożarowej lasu.

Gospodarowanie lasami powinno być prowadzone zgodnie z polityką zapewniającą wypełnienie złożonych funkcji uwzględnionych w planach urządzania lasów, w szczególności:

- ▲ zachowania lasów i ich korzystnego wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą,
- ▲ ochrony lasów, szczególnie cennych z punktu widzenia przyrodniczego i krajobrazowego,
- ▲ produkcji drewna oraz surowców i produktów ubocznych użytkowania lasu.

Ochrona zasobów leśnych, utrzymanie oraz podniesienie ich walorów będzie realizowane w następujący sposób:

- ✓ Zamiana struktury gatunkowej lasów i poprawy struktury wiekowej drzewostanów,
- ✓ Ograniczanie stosowania środków chemicznych w hodowli i ochronie lasu,
- ✓ Przy obiektach rekreacyjnych zlokalizowanych w lasach należy wyznaczyć obszar do zagospodarowania i użytkowania zgodnie z zasadami przewidzianymi dla lasów rekreacyjnych,
- ✓ Dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych przez opracowanie programu udostępniania i zagospodarowania wybranych fragmentów lasów do celów rozwoju turystyki i wypoczynku, regeneracji zdrowia, edukacji ekologicznej,
- ✓ Zbilansowaną gospodarkę wodną przyczyniającą się do złagodzenia ewentualnego deficytu

wodnego w ekosystemach leśnych, m.in. poprzez odtwarzanie lub budowę od podstaw śródleśnych zbiorników wodnych,

- ✓ Zachowanie w naturalnych obniżeniach terenu olsów, lasów łęgowych i innych naturalnych lub seminaturalnych funkcji roślinnych, które zwiększają pojemność wodną środowiska,
- ✓ Wprowadzanie w podszycie gatunków liściastych (głównie brzoza), zmniejszających zagrożenie pożarowe w bezpośrednim sąsiedztwie terenów i obiektów turystycznych, oraz ciągów komunikacyjnych
- ✓ Należy przewidzieć budowę przepustów dla zwierząt, pod drogami przebiegającymi przez obszary leśne, w miejscach gdzie szczegółowe rozpoznanie przyrodnicze wykaże taką potrzebę,
- ✓ Pozostawienie pasów ochronnych na obrzeżach dróg przebiegających przez lasy,
- ✓ Wyeliminowanie przypadków wypalania traw, które są przyczyną większości pożarów w lasach,
- ✓ Wspieranie działalności proekologicznej oraz wzmocnienie służb ochrony przyrody,
- ✓ Zachowanie śródleśnych bagien, mszarów i torfowisk jako naturalnych rezerwuarów wody zwiększających odporność ekosystemów leśnych, zwłaszcza w okresach suszy,
- ✓ Zwiększanie ochrony lasów przed ich zaśmiecaniem, wyrzucaniem odpadów i nieczystości,
- ✓ Ochrona lasów przed wypasem bydła, grabieniem ściółki i kradzieżą drewna,
- ✓ Przeciwdziałanie zagrożeniu pożarowemu, w tym monitoring stanu i zagrożeń.

Grunty leśne położone na terenie Powiatu, niezależnie od formy własności, podlegają ochronie na mocy ustawy Prawo ochrony środowiska oraz ustawy o lasach. Ochrona gruntów leśnych realizowana jest poprzez przestrzeganie zakazów określonych w ww. ustawach, a w szczególności na zakazie:

- ▲ przeznaczania gruntów leśnych na cele nieleśne (z wyjątkiem przypadków określonych w ustawie),
- ▲ niszczenia lasów i gruntów leśnych,
- ▲ działań osłabiających biologiczną odporność drzewostanów.

Racjonalne wykorzystanie walorów przyrodniczych lasów to:

1. Trwale i zrównoważone zagospodarowanie lasami – racjonalna gospodarka leśna przy uwzględnieniu statutu ochronnych zbiorowisk leśnych
2. Uaktualnienie lub opracowanie dokumentacji urządzania lasów

Utrzymanie obecnego poziomu leśności lub jego powiększenie będzie realizowane poprzez:

- ▲ Wdrażanie krajowego i wojewódzkiego (po opracowaniu) programu zalesiania.
- ▲ Zalesianie gruntów wyłączonych z użytkowania rolniczego oraz nieużytków.
- ▲ Scalanie niewielkich enklaw leśnych w większe kompleksy.

Zadrzewienia i zakrzewienia powinny być lokalizowane głównie na następujących obszarach:

- * wzdłuż szlaków komunikacyjnych i niektórych dróg polnych,
- * obszarach zabudowanych różnego typu,
- * nieużytki przemysłowe i rolnicze (pod warunkiem, że istniejące nieużytki rolnicze nie zasługują na ochronę ze względu na walory przyrodnicze),
- * strefy ochronne wokół obiektów uciążliwych dla otoczenia,
- * strefy ujęć wody.

5.2.2. Gleby

Uwzględniając zapisy Polityki ekologicznej Państwa ustalono treść celów długo i krótkoterminowych dla powiatu wołomińskiego.

Cel długoterminowy do roku 2019:

Dalsza ochrona i przeciwdziałanie degradacji gleb wraz z rekultywacją terenów zdegradowanych.

Kierunki działań w zakresie realizacji celu długoterminowego:

- ▲ Wdrożenie zasad waloryzacji terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności, opracowanych na szczeblu krajowym oraz promocja takiej żywności,
- ▲ Promowanie rolnictwa integrowanego oraz ekologicznego w myśl ustawy o rolnictwie ekologicznym. Rolnictwo ekologiczne szczególnie powinno być promowane na obszarach chronionych.
- ▲ Wykorzystywanie gleb zgodnie z klasą bonitacyjną oraz stopniem zanieczyszczenia.
- ▲ Ochrona gruntów oraz gleb w trakcie sporządzania MPZP.
- ▲ Przeciwdziałanie erozji wietrznej i zakwaszeniu gleb.
- ▲ Przygotowanie oraz wdrożenie programu zmniejszającego poziom zakwaszenia gleb.
- ▲ Rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego.
- ▲ Przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogeniczne;
- ▲ Minimalizacja elementów powodujących degradację gleby i gruntów (w postaci emisji zanieczyszczeń rolniczych, przemysłowych i komunikacyjnych).

Cele krótkoterminowe do roku 2015:

1. Wykorzystywanie gruntów zgodnie z przeznaczeniem klasą bonitacją i zanieczyszczeniem.
2. Powołanie i wdrożenie programu redukcji obniżenia wartości chemicznych i fizycznych gleb oraz gruntów.

3. Zredukowanie powierzchni obszarów zdegradowanych i zanieczyszczonych.
4. Edukacja społeczeństwa w zakresie ochrony powierzchni ziemi i gleb.
5. Ochrona gruntów poprzez ograniczenie przeznaczania terenów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.
6. Rozwój monitoringu gleb.

Powierzchnia ziemi a razem z nią gleba, to jedno z najważniejszych elementów wchodzących w skład środowiska przyrodniczego. Stan gleby oraz jej jakość zależy w dużej mierze od stanu szaty roślinnej, świata zwierzęcego oraz sposobu wykorzystania przez mieszkańców. Polityka rozwoju Powiatu prowadzi do konfliktów na styku ochrona gleby/rozwój powiatu. Dlatego w myśl zrównoważonego rozwoju potrzebne są działania na rzecz ochrony oraz poprawy i rewitalizacji stanu gleb.

Sposób prowadzenia działań ochronnych jest następujący:

- ▲ Promowanie rolnictwa ekologicznego i zasad dobrego gospodarowania na obszarach rolnych.
- ▲ Redukcja elementów powodujących degradację gleby i gruntów.
- ▲ Rekultywacja gleb i gruntów zdegradowanych i zanieczyszczonych poprzez zalesianie lub przeznaczenie na cele rekreacyjne.
- ▲ Promowanie edukacji wśród mieszkańców Powiatu dotyczących ochrony gleb, stanu ich zanieczyszczenia oraz właściwego wykorzystania. Działania te mają być prowadzone poprzez stosowanie odpowiednich upraw, racjonalnego użycia nawozów sztucznych i środków ochrony roślin w gospodarstwach rolnych, ogrodach przydomowych, ogródkach działkowych oraz w lasach.
- ▲ Wprowadzenie działań przyczyniających się do ograniczenia zakwaszenia gleb.
- ▲ Przeciwdziałanie erozji gleb na obszarach o dużych spadkach lub zagrożonych erozją eoliczną poprzez wprowadzenie pokrywy roślinnej.
- ▲ Podczas sporządzania MPZP Nie dopuszczanie do rozpraszania zabudowy na terenach rolnych i w pierwszej kolejności przeznaczanie pod zainwestowanie nierolnicze terenów rolnych, położonych w obszarze już istniejącego zainwestowania oraz terenów o najniższej wartości dla produkcji rolnej.
- ▲ Na cele nierolnicze i nieleśne można przeznaczać przede wszystkim grunty oznaczone w ewidencji gruntów jako nieużytki, a w razie ich braku – inne grunty o najniższej przydatności rolniczej.
- ▲ Przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne można dokonać jedynie w planach zagospodarowania przestrzennego.

Szczegółowej ochronie podlegają użytki rolne o wysokiej bonitacji, tzn. klas I-III, wytworzone z gleb pochodzenia mineralnego oraz użytki rolne klas IV-VI – jeśli zostały wytworzone z gleb pochodzenia organicznego oraz lasy. W tych przypadkach zagospodarowanie gruntów na cele nierolnicze i nieleśne łączy się z uzyskaniem zgody na wyłączenie ich z produkcji rolniczej i leśnej. Rolnictwo pełni dużą rolę w rozwoju Powiatu, dlatego, w związku z koniecznością przystosowania rolnictwa do wymagań integracji europejskiej, powinny zostać wprowadzone Zasady Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych, integrowana produkcja i obowiązek atestacji sprzętu ochrony roślin oraz kontrola stosowanych nawozów i środków ochrony roślin. Szczególnie istotnym zadaniem do realizacji w zakresie ochrony gleb jest racjonalizacja ich nawożenia. Istotne jest prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych wśród mieszkańców prowadzących działalność rolniczą i właścicieli ogródków działkowych. Dotyczy to głównie poziomu zanieczyszczenia uprawianych gleb oraz konieczności stosowania odpowiednich nawozów, a także właściwych upraw. Ze względu na fakt, że niektóre gatunki roślin mają zdolność kumulowania metali ciężkich, nie zaleca się prowadzenia upraw dla celów konsumpcyjnych na glebach narażonych na zanieczyszczenie (szczególnie w pobliżu tras komunikacyjnych i zakładów przemysłowych). W przypadku ogródków działkowych należy, w głównej mierze propagować ich funkcje rekreacyjno-wypoczynkowe. Ważnym zadaniem jest okresowy (np. co 5 lat) monitoring jakości gleb, zwłaszcza w rejonach zakładów uciążliwych dla środowiska, ruchliwych tras komunikacyjnych, aby wykluczyć zanieczyszczenie metalami ciężkimi i środkami ochrony roślin. Informacje o jakości gleb i stopniu zanieczyszczenia powinny znaleźć się na jednej mapie.

5.2.3. Surowce mineralne

Cel długoterminowy do roku 2019:

1. Doskonalenie wdrożenia prawodawstwa dotyczącego ochrony zasobów kopalni, wód podziemnych.
2. Ograniczenie presji środowiskowej podczas prowadzenia robót geologicznych i eksploatacji kopalni.
3. Wzmocnienie ochrony niezagospodarowanych złóż kopalni w procesie planowania przestrzennego.
4. Minimalizacja nielegalnej eksploatacji kopalni.
5. Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.

Kierunki działań w zakresie realizacji celu długoterminowego:

- ▲ Wyeliminowanie nielegalnego wydobycia kopalni.
- ▲ Ochrona obszarów rolniczych o wysokiej bonitacji gleb, obszarów chronionych, obszarów leśnych oraz obszarów o wysokich walorach krajobrazowych (szczególnie wydmy) przed tworzeniem nielegalnych wyrobisk.
- ▲ Opracowywanie planów rewitalizacji dla złóż nie eksploatowanych.

Cele krótkoterminowe do roku 2015:

1. Wyłączenie złóż nieeksploatowanych i terenów perspektywicznych z obszarów przeznaczonych pod działalność inną niż wydobywcza, w trakcie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
2. Wzrost stopnia rekultywacji oraz rewitalizacja obszarów po dawnych wyrobiskach eksploatacyjnych. Kontrola terenu dawnych wyrobisk w celu ochrony przed powstawaniem nielegalnych składowisk odpadów.

Polityką ochrony złóż i kopalni oraz gospodarowanie tymi zasobami kierują Minister Środowiska, marszałek województwa oraz starosta i urząd górniczy. Funkcjonowanie oraz rekultywacja wyrobiska ciąży na użytkowniku złoża. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 163, poz. 981) ustala m.in. zasady korzystania z kopalni. Obowiązująca ustawa określa zagadnienia związane z własnością kopalni, użytkowaniem oraz koncesjonowaniem. Ustawa określa również sposoby ochrony środowiska, w tym złóż kopalni i wód podziemnych oraz innych elementów środowiska, w związku z wykonywaniem robót geologicznych i wydobywaniem kopalni.

Jedynym sposobem zabezpieczenia obszarów określonych jako perspektywiczne w przypadku złóż nieeksploatowanych, jest podjęcie odpowiednich zapisów w trakcie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Odpowiednie zapisy powinny zostać umieszczone w MPZP, w celu zabezpieczenia obszarów ochronionych, na którym występują złoża nieeksploatowane, przed zainwestowaniem uniemożliwiającym późniejsze wykorzystanie złoża.

5.3. Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii

5.3.1. Racjonalne użytkowanie wody do celów konsumpcyjnych

W oparciu o priorytety przedstawione w Polityce ekologicznej państwa wyznaczono cel długoterminowy.

Cel długoterminowy do roku 2019:

Maksymalizacja oszczędności zasobów wodnych na cele konsumpcyjne.

Przyjęcie tego założenia jako cel długoterminowy wynika z przyjętych limitów na szczeblu krajowym. Największa skuteczność w tym zakresie będzie poprzez wdrażanie celu w życie przez zakłady produkcyjne, a także jednostki funkcjonujące w sektorze komunalnym.

Główna zasada realizacji celu przez sektor produkcyjny i komunalny będzie polegać na skoncentrowaniu wysiłków na obniżeniu popytu na wodę, co jest przeciwieństwem do metody zaspokajania rosnącego zapotrzebowania na wodę poprzez zwiększanie jej podaży.

Cele krótkoterminowe do roku 2015:

1. Zmniejszenie strat wody w systemach przemysłowych.
2. Wspieranie działań mających na celu zmniejszenie zużycia wody w gospodarstwach domowych (modernizacja urządzeń, instalacja liczników wody).
3. Prowadzenie działań edukacyjno – informacyjnych w zakresie konieczności i możliwości oszczędzania wody.
4. Wprowadzenie wskaźników wodochłonności produkcji do Programu ochrony środowiska, po ich ogłoszeniu.

Jak wskazują badania, objętość wody zużywanej przez mieszkańców w Polsce w ostatnich latach wyraźnie się obniża. Przedsiębiorstwa wodociągowe w dużych miastach jak i mniejszych aglomeracjach odnotowują spadek sprzedaży wody dla odbiorców indywidualnych oraz dla przemysłu. Jako przyczyny tego zjawiska podaje się m.in. wzrost ceny wody, instalacja wodomierzy przez mieszkańców, stosowanie nowych wodooszczędnych rozwiązań technologicznych w przemyśle, a także wzrost świadomości konsumentów, co do potrzeby oszczędzania zasobów wodnych.

Istnieje wiele sposobów oszczędzania, które w łatwy sposób można wdrożyć w życie w każdym domu.

Poniżej przedstawiono dwie grupy sposobów na oszczędzanie:

I grupa – zastosowanie rozwiązań z tej grupy nie wymaga żadnych lub prawie żadnych nakładów finansowych. Zatem efekt ekonomiczny jest natychmiastowy

1. Nie zostawianie otwartego kranu gdy nie jest to niezbędne.
2. Używanie do kąpieli natrysku, zamiast wanny.
3. Uszczelnianie spłuczki w toaletach oraz nieszczelnych baterii przy umywalkach, zlewozmywakach i wannach.
4. Korzystanie z programów oszczędnościowych w pralkach i zmywarkach.

II grupa – rozwiązania przedstawione poniżej wymagają trochę wyższych nakładów finansowych. Nie są to jednak wysokie kwoty.

1. Zastosowanie spłuczek z funkcją stop oraz podziałem na splukiwanie oszczędnościowe 3/6 litrów.
2. Zastosowanie perlatorów montowanych na wylewkach baterii umywalkowych i zlewozmywakowych.
3. Zastosowanie baterii termostatycznych przy natrysku i w umywalce.
4. Zastosowanie reduktora ciśnienia.
5. Wykorzystywanie automatycznych pralek i zmywarek z programami oszczędnościowymi.

5.3.2. Zmniejszenie zużycia energii

Cel długoterminowy do roku 2019:

Dążenie do relatywnego zmniejszenia zużycia energii elektrycznej i ciepłej.

Zmniejszenie dotychczasowej energochłonności gospodarki.

Długookresowa polityka w zakresie zmniejszenia zużycia energii wiąże się z informowaniem społeczeństwa w zakresie sposobów ograniczenia zużycia energii elektrycznej i ciepłej, jak i promowaniem nowszych systemów i urządzeń o mniejszym zużyciu energetycznym.

Polityka długookresowa związana jest również z ograniczeniem dotychczasowego wykorzystania energii przez podmioty gospodarcze. W tym przypadku polityka opiera się na wspieraniu podmiotów gospodarczych w zakresie racjonalnego korzystania z zasobów energetycznych, promowanie podmiotów posiadających certyfikaty i znaki jakości oraz dążących do ich zdobycia.

Cele krótkoterminowe do roku 2015:

1. Relatywne zmniejszenie zużycia energii poprzez promowanie wprowadzania energooszczędnych technologii i urządzeń w gospodarce komunalnej oraz zwiększenie efektywności energetycznej.
2. Zmniejszenie strat energii, przede wszystkim ciepłej, w obiektach mieszkalnych i usługowych poprzez poprawę parametrów cieplnych budynków (termomodernizacja). Wykorzystywanie nabytej wiedzy ograniczania strat energii, szczególnie ciepłej podczas powstawania nowych budynków mieszkalnych i usługowych.
3. Zwiększenie świadomości społeczeństwa poprzez edukację w zakresie ograniczania zużycia energetycznego.
4. Szeroka promocja korzystania z odnawialnych źródeł energii oraz przedstawianie i informowanie o korzyściach związanych z tych źródeł.

Powyższe cele wynikają bezpośrednio z założeń Polityki ekologicznej Państwa Polskiego. Cel zmniejszenia zużycia energii ciepłej i elektrycznej przyczynia się do zmniejszenia zużycia surowców energetycznych i zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do środowiska. Zmniejszenie energii wymaga jednak edukacji społeczeństwa na temat podstaw i sposobów oszczędzania.

AD.1. Relatywne zmniejszenie zużycia energii poprzez wprowadzanie energooszczędnych technologii i urządzeń w gospodarce komunalnej

Propagowanie i relatywne przestrzeganie konieczności wymiany źródeł światła na energooszczędne. Stosowanie energooszczędnych źródeł światła, poprzez wymianę powszechnie wykorzystywanych żarówek z gazem szlachetnym na żarówki LED czy też świetlówki kompaktowe. Używanie nowoczesnego oświetlenia pozwala zaoszczędzić do 80% energii elektrycznej. Dodatkowo nowe źródła energii pracują od 6 do 12 razy dłużej, co pozwala również na oszczędności energetyczne związane z produkcją. Przekazywanie wiedzy na temat ograniczania ciepłej wody, zmniejszenia ogrzewania pomieszczeń nieużywanych przyniesie żądanie skutki ograniczenia energii obecnie zużywanej.

AD.2. Zmniejszenie strat energii, przede wszystkim ciepłej, w obiektach mieszkalnych i usługowych poprzez poprawę parametrów cieplnych budynków (termomodernizacja). Wykorzystywanie nabytej wiedzy ograniczania strat energii, szczególnie ciepłej podczas powstawania nowych budynków mieszkalnych i usługowych

Propagowanie prac termomodernizacyjnych oraz odpowiednie docieplanie budynków. Szczególny nacisk kierowany na zmniejszenie zużycia ciepła, potrzebnego na ogrzewanie budynków, ciągłą dbałość

o odpowiednią izolację rur doprowadzających ciepłą wodę, usuwanie nieszczelności w izolacji oraz przeprowadzanie należytych konserwacji instalacji grzewczych, przyczyni się do ograniczenia zużywanej energii. Promowanie przeprowadzania termowizji, która pozwala na wykrycie miejsc o dużej nieszczelności ciepłej w istniejących już budynkach oraz nowych obiektach. Powstałe dane przyczynią się do precyzyjniejszego docieplenia budynków, a wiedza w ten sposób zdobyta zapewni zmniejszenie strat i kosztów z nimi związanych już na etapie projektowania.

AD.3. Zwiększenie świadomości społeczeństwa poprzez edukację w zakresie ograniczania zużycia energetycznego

Powyższe założenia są związane z ciągłą edukacją społeczeństwa w różnych zakresach wiedzy na temat oszczędności. Edukacja ta obejmuje korzystanie z urządzeń i instalacji o niskim zużyciu energii, rozsądnym wykorzystywaniu energii elektrycznej oraz minimalizacji ciepła. Promowanie wymiany zużytego sprzętu na nowe, dbałości o szczelność okien a nawet promowanie źródeł odnawialnej energii uzyskiwanej przez kolektory i panele słoneczne, czy też małe elektrownie wiatrowe przyniesie wymierne korzyści.

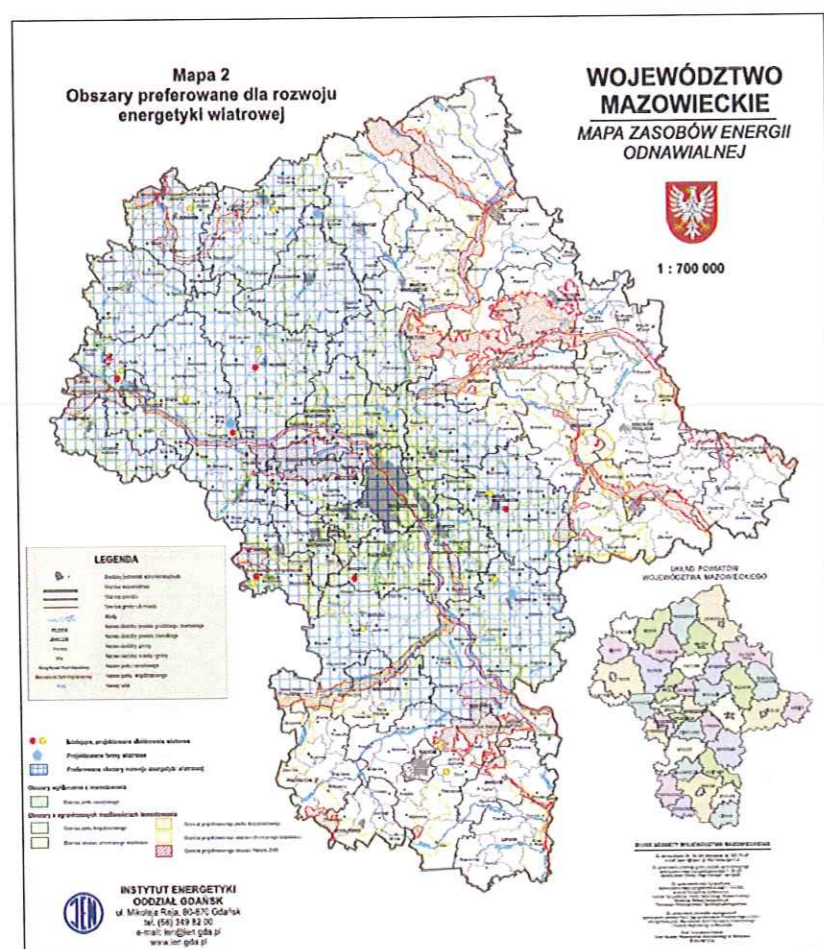
AD.4. Szeroka promocja korzystania z odnawialnych źródeł energii oraz przedstawianie i informowanie o korzyściach związanych z tych źródeł

Powyższe założenie związane jest z szeroką promocją i uwydatnieniem korzyści z odnawialnych źródeł energii. Promowanie tego typu źródeł obejmuje zarówno inwestorów, firmy i przedsiębiorstwa czy też ludzi posiadających własne domy. Szczególny nacisk należy nałożyć na oszczędności związane ze stosowaniem małych przydomowych siłowni wiatrowych oraz kolektorów słonecznych. Zwiększanie odnawialnych źródeł energii wpłynie na zmniejszenie zużycia naturalnych surowców takich jak węgiel i gaz ziemny do produkcji energii elektrycznej oraz ciepłej. Zmniejszenie zapotrzebowania na powyższy rodzaj źródła energii relatywnie ograniczy zużycie energii wykorzystywanej do wydobycia surowca i jego przetworzenia.

5.3.3. Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych

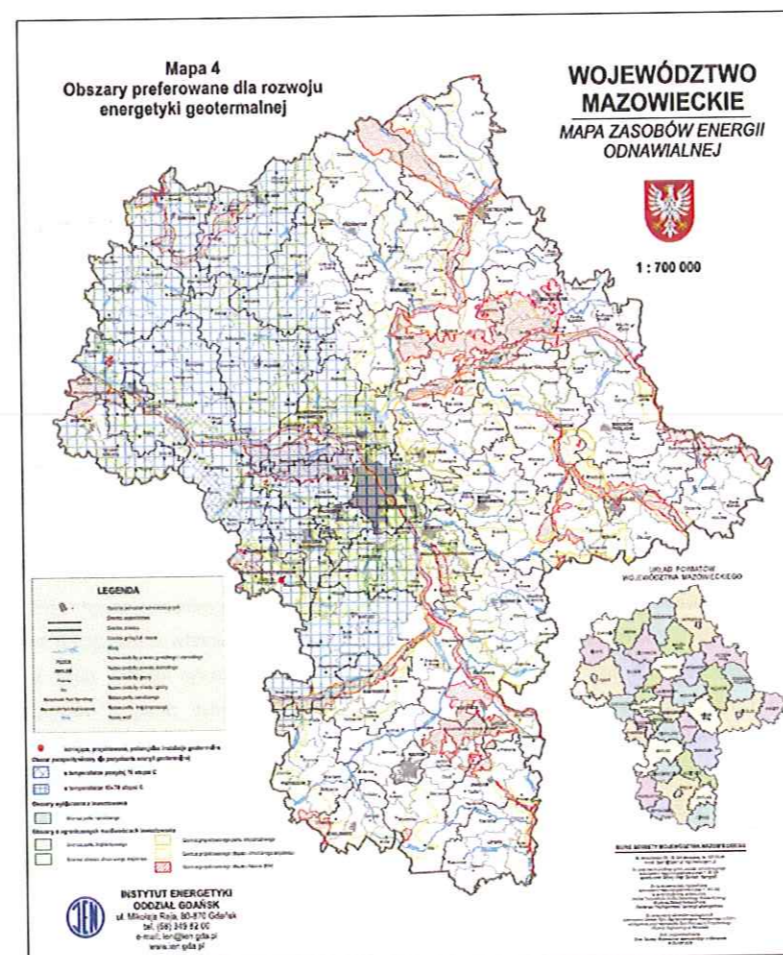
Cel długoterminowy do roku 2019:

1. Zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych do poziomu 15 % w końcowym zużyciu energii brutto w roku 2020 (zgodnie z dyrektywą 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r.).
2. Szeroka promocja korzystania z odnawialnych źródeł energii.
3. Wspieranie przedsięwzięć wytwarzających tzw. „zieloną energię”.



Rysunek 21: Obszar preferowane dla rozwoju energetyki wiatrowej

Źródło: Program możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla Województwa Mazowieckiego, 2006r.



Rysunek 22: Obszary preferowane dla rozwoju energetyki geotermalnej

Źródło: Program możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla Województwa Mazowieckiego, 2006r.

kształtuje się na poziomie 14,4 GWh produkcji energii i 24,51 MW mocy zainstalowanej. Na terenie powiatu nie znajduje się żadna elektrownia wiatrowa.

W przypadku pozyskiwania energii z wykorzystaniem zasobów wodnych, można przewidywać jedynie rozwój małej energetyki wodnej. Charakteryzuje się ona niskimi nakładami inwestycyjnymi o relatywnie krótkim okresie zwrotu oraz zaletami ekologicznymi. O potencjale energetycznym rzeki decyduje przepływ oraz możliwość piętrzenia. Powiat wołomiński graniczy z rzeką Narew oraz Bug, które posiadają znaczące przepływy, jednak wykazują przeciętne możliwości zagospodarowania hydrotechnicznego ze względu na płaskie doliny i brak możliwości uzyskania korzystnych spadków. Obszar powiatu przecinają również inne niewielkie ciekły jak np. rzeka Rządza.

Pod względem możliwości wykorzystania energii słonecznej Polska podzielona jest na rejony. Powiat wołomiński mieści się na terenie rejonu R III gdzie potencjalna energia użytkowa w ciągu roku wynosi 985 kWh/m². Największą ilość energii słonecznej można pozyskać pomiędzy kwietniem a październikiem. Rozwój danej energetyki polega przede wszystkim na budowie kolektorów słonecznych wykorzystywanych głównie do podgrzewania wody użytkowej. Na terenie miasta Wołomin projektuje się instalację solarną o powierzchni kolektora 380 m².

Warunki wykorzystania energii geotermalnej w powiecie wołomińskim są stosunkowo mało korzystne. Moc cieplną otworów geotermalnych określono na poziomie 6,7 MW podczas gdy np. w powiecie plockim wynosi ona 207,9 MW. W celu analizy opłacalności rozwoju tego typu energetyki należy przeprowadzić szczegółowe badania wód, ich usytuowanie oraz zdolność złoża do oddawania energii.

Inną formę odnawialnych źródeł energii stanowi energetyka na bazie biomasy. Zasoby drewna obejmują biomasę pochodzącą z lasów, sadów oraz drewno odpadowe z poboczy dróg i miejskich terenów zurbanizowanych. Poniżej przedstawiono bilans biomasy drzewnej dla powiatu wołomińskiego.

Tabela 33: Zasoby drzewne powiatu wołomińskiego

Lasy		Sady		Drogi		Łącznie		Współczynnik koncentracji biomasy
Zasoby	Potencjał energet.	Zasoby	Potencjał energet.	Zasoby	Potencjał energet.	Zasoby	Potencjał energet.	
m ³ /rok	GJ/rok	m ³ /rok	GJ/rok	m ³ /rok	GJ/rok	m ³ /rok	GJ/rok	m ³ /km ²
14035	89822	34	217	1353	8659	15422	98698	16,1

Źródło: Program możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla Województwa Mazowieckiego, 2006r.

Na cele energetyczne wykorzystuje się również nadwyżki słomy. Nadaje się do tego rzepak, gryka i wszystkie gatunki zbóż. W powiecie wołomińskim obserwuje się wysoki udział produkcji rolnej, z przewagą chowu trzody chlewnej, bydła i hodowli drobiu w związku z czym nie występują w tym rejonie nadwyżki słomy. Nie występują też plantacje roślin energetycznych.

Kolejne źródło energii odnawialnej stanowi biogaz pochodzący z oczyszczalni ścieków oraz ze składowisk odpadów. Ilość gazu wytwarzanego w oczyszczalniach zależy przede wszystkim od przyrostu osadu ściekowego. Z tego względu, biorąc pod uwagę potencjalną możliwość produkcji biogazu w oczyszczalniach, dobre warunki posiada obiekt w Wołominie. Z kolei opłacalność zagospodarowania gazu na składowiskach odpadów zależy od ilości składowanych odpadów oraz od pojemności składowiska. W tym przypadku korzystne warunki posiada wysypisko odpadów komunalnych w miejscowości Lipiny Stare w gminie Wołomin.

5.4. Włączenie aspektów ekologicznych do polityk sektorowych

5.4.1. Proekologiczne inwestycje w dziedzinie transportu

Władze powiatu powinny dążyć do uporządkowania układu komunikacyjnego (likwidacja tzw. wąskich gardeł) oraz rozwoju komunikacji publicznej.

Cele krótkoterminowe do roku 2015:

1. Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez :
 - kontynuowanie budowy zatok w miejscach zatrzymywania się autobusów,
 - dążenie do poprawy przepustowości szlaków i węzłów infrastruktury transportowej,
 - w miarę możliwości kierowanie ruchu tranzytowego poza obszarami zwartej zabudowy.
2. Poprawa stanu istniejących dróg i ulic poprzez ich przebudowę, modernizację, poszerzenie.
3. Rozwój sprawnie funkcjonującej i wygodnej komunikacji zbiorowej, stanowiącej alternatywę dla jazdy samochodem osobowym.
4. Likwidacja ograniczeń technicznych w rozwoju transportu rowerowego, poprzez budowę lub wyznaczenie ścieżek rowerowych w obrębie terenów zabudowanych oraz odpowiednio przygotowanych miejsc do parkowania rowerów.

5.4.2. Gospodarka komunalna i mieszkaniowa

Cele krótkoterminowe do roku 2015:

1. Spełnienie wszystkich wymagań wynikających z przepisów prawa krajowego i wspólnotowego w szczególności w zakresie uzdatniania wody do picia, oczyszczenie i odprowadzania ścieków, zagospodarowania odpadów, ograniczenie emisji ze spalania w lokalnych kociołkach, opomiarowanie zużycia wody i ciepła, zmniejszenie strat przesyłowych wody i ciepła.
2. Tworzenie bądź utrzymanie ładu przestrzennego w powiecie, który będzie miał swoje odzwierciedlenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W szczególności dbałość o zharmonizowany z krajobrazem kształt architektoniczno-urbanistyczny

pojedynczych budynków i zespołów.

3. Całkowite wyeliminowanie samowoli budowlanej.
4. Promowanie praktyk przyjaznych środowisku w zakresie realizacji prac budowlanych tj.: organizacja, i minimalizacja wielkości zaplecza i placu budowy, stosowanie technologii przyjaznych ludziom i środowisku, minimalizacja uciążliwości dla środowiska maszyn, urządzeń oraz środków transportu, porządkowanie i rekultywacja terenu zajętego na czas realizacji inwestycji.
5. Kontrola realizacji zaleceń wskazanych w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięć na terenie Powiatu.

5.5. Podnoszenie poziomu wiedzy ekologicznej

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu stworzono ankietę, która została umieszczona na stronie internetowej Starostwa Powiatowego w Wołominie. Analiza wyników pozwoliła na ocenę poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu wołomińskiego. Ankietę wypełniło 164 mieszkańców różnych gmin, głównie Wołomina, Radzymina i Kobyłki.

Analiza wyników wskazuje, że największymi problemami występującymi w miejscu zamieszkania respondentów jest:

- ▲ zaśmiecenie terenu - aż 65,24% ankietowanych twierdzi, że jest to duży problem,
- ▲ zła gospodarka wodami opadowymi – aż 60,37% również twierdzi, że jest to duży problem,
- ▲ spalanie „śmieci” przez mieszkańców – 46,95% respondentów uważa, że w skali wielkości jest to średni problem.

Uciążliwością dla połowy ankietowanych mieszkańców jest hałas przemysłowy, drogowy, czy też kolejowy. Prawie 43% ankietowanych uważa, że nie wstępuje problem złej jakości wody przeznaczonej do spożycia. Na pytanie o ocenę ogólnego stanu środowiska na przestrzeni ostatnich pięciu lat, prawie 46% respondentów wskazało, że jest lepiej. Wyniki wskazują, że 27,44% nie odczuwa żadnych zmian, zaś około 25% mieszkańców twierdzi, że stan środowiska się pogorszył. Mieszkańcy uważają, że w celu poprawy stanu środowiska należy podjąć następujące kierunki działań:

- ▲ poprawa gospodarki wodami opadowymi (odwodnienie terenów zabudowanych, zbiorniki retencyjne, utrzymanie rowów melioracyjnych);
- ▲ egzekwowanie obowiązujących przepisów, wzmożenie kontroli, stosowanie sankcji itp.;
- ▲ zmniejszenie uciążliwości transportu – budowa obwodnic, poprawa stanu dróg, budowa ekranów akustycznych, usprawnienie komunikacji zbiorczej;
- ▲ poprawa świadomości ekologicznej mieszkańców.

Ankieta wykazała również, iż mieszkańcy powiatu wołomińskiego zainteresowani są możliwością uzyskania dofinansowania na realizację przedsięwzięć proekologicznych w swoim domu. Aż 43,90% respondentów chciałoby uzyskać dofinansowanie na podłączenie do kanalizacji zbiorczej. Prawie tyle samo chętnych jest na realizację instalacji pompy ciepła w domu. Dużym zainteresowaniem cieszy się także instalacja kolektorów słonecznych.

Ankieta pozwoliła zbadać także wrażliwość mieszkańców na brak ochrony cennych przyrodniczo terenów. Część mieszkańców (46,95% ankietowanych) uważa, że w granicach powiatu znajdują się lasy i zadrzewienia cenne przyrodniczo, które nie są, a powinny być chronione. Ponadto respondenci wskazują, że na terenie powiatu wołomińskiego znajdują się także bagna, które ich zdaniem powinny zostać objęte ochroną.

Przeprowadzona sonda wykazuje, że mieszkańcy powiatu wołomińskiego charakteryzują się wysokim poziomem zrozumienia w kwestii gospodarki odpadami. Otóż prawie 91% respondentów segreguje tworzywa sztuczne, 85,98% z ankietowanych oddziela papier od strumienia odpadów komunalnych, natomiast 85,37% ankietowanych segreguje także szkło. Blisko 9% mieszkańców ocenia selektywną zbiórkę odpadów w powiecie jako źle funkcjonującą. Zdecydowanie liczniejsze jest grono (około 43% ankietowanych), które uważa, że działa ona dobrze. Nieco mniej osób stwierdziło, że selektywna gospodarka odpadami nadal wymaga poprawy.

Na pytanie „Jakie priorytety powinny być Pana/i zdaniem ustalone w powiatowym programie ochrony środowiska, jako cele strategiczne władz lokalnych na najbliższe 4-8 lat?”, najczęściej (68,29%) zaznaczano konieczność rozbudowy infrastruktury ochrony środowiska (oczyszczalni ścieków, kanalizacji, sortowni odpadów, kompostowni itp.). Nieco mniej respondentów uważa, że jednym z głównych celów opracowywanego dokumentu, powinno być podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców. Respondenci wskazują na niski poziom tej świadomości. Wskazuje to na fakt, iż mieszkańcy w podniesieniu świadomości ekologicznej upatrują dużą szansę dla środowiska przyrodniczego powiatu wołomińskiego.

W ogólnej ocenie ankietowanych mieszkańców powiatu wołomińskiego stan środowiska w ich miejscu zamieszkania jest:

- ▲ średni - 57,93%;
- ▲ dobry – 34,15%;
- ▲ zły – 7,32%;
- ▲ niespełna jeden procent ankietowanych nie ma zdania na ten temat.

Reasumując, respondenci rozumieją, że wzrost świadomości ekologicznej społeczności powiatu będzie miał pozytywny wpływ na środowisko przyrodnicze. Niemniej sama świadomość tej zależności nie wystarczy. Należy wyznaczyć zadania, które pozwolą na realizację tego wzrostu.

Cel długoterminowy do roku 2019:

Osiągnięcie celów w poszczególnych sektorach jest w dużej mierze uzależnione od poziomu świadomości i wiedzy ekologicznej lokalnej społeczności oraz podmiotów gospodarczych. Mając na uwadze powyższe, jako długoterminowy cel wyznacza się kontynuację celu z poprzednich lat, który brzmi następująco:

Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa powiatu, kształtowanie postaw proekologicznych mieszkańców oraz poczucia odpowiedzialności za stan środowiska.

Cele krótkoterminowe do roku 2015:

Mimo zwiększonej wiedzy i wrażliwości mieszkańców powiatu na sprawy związane ze środowiskiem i na jego stan w stosunku do poprzednich lat, nadal należy kontynuować działania nad wzrostem świadomości ekologicznej. W związku z powyższym jako cele krótkoterminowe w zakresie wiedzy ekologicznej do roku 2015 niezmiennie podtrzymuje się:

1. Kontynuacja i rozszerzenie działań edukacyjnych w szkołach z zakresu ochrony środowiska – podniesienie poziomu świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży.
2. Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej dorosłej części społeczności powiatu.
3. Kształtowanie ekologicznych wzorców zachowań poszczególnych grup społeczeństwa powiatu.

Kierunki działań w zakresie realizacji celów krótkoterminowych:

Mając na uwadze osiągnięcie powyższych celów, zaleca się kontynuację aktualnie prowadzonych działań. Zatem edukacja ekologiczna powinna odbywać się w trzech kierunkach: edukacja formalna, edukacja pozaszkolna i szkolenia.

Edukacja formalna - odbywa się w placówkach szkolnych na wszystkich szczeblach systemu oświaty, podlegających Ministerstwu Edukacji Narodowej w oparciu o podstawy programowe kształcenia ogólnego zatwierdzone przez MEN. Zagadnienia związane ze przyrodą i ochroną środowiska mogą być przekazywane na zajęciach edukacyjnych ujętych w podstawie programowej kształcenia ogólnego w ramach np. *Przyrody* (szkoła podstawowa), *Biologii*, *Geografii*, *Wiedzy o społeczeństwie* (gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalne). To, w jaki sposób podejmowane są konkretne tematy, również te związane z ochroną środowiska, w dużej mierze zależy od przygotowania, inwencji i zaangażowania poszczególnych nauczycieli.

Edukacja pozaszkolna, Szkolenia – te dwa kierunki obejmują edukację osób nie objętych już szkolnictwem formalnym. Nadal zauważa się zwiększone zainteresowanie sprawami ochrony środowiska przed lokalną społeczność i podmioty gospodarcze. Część mieszkańców wykazuje chęć uczestniczenia w działaniach proekologicznych. Istnieje także grupa ludzi, która działania w zakresie

ochrony środowiska traktuje jako konieczność i przymus wynikający z obowiązujących regulacji prawnych. Dotyczy to zwłaszcza podmiotów gospodarczych. Ostatecznie stwierdza się, że działania prokonsumpcyjne nadal dominują nad proekologicznymi. Stąd też działania z zakresu edukacji ekologicznej wciąż są bardzo istotne.

Kierunki, w jakich należy podjąć działania, to:

1. Rozwój oraz zróżnicowanie form prowadzonej edukacji ekologicznej.
2. Rozpowszechnienie informacji o aktualnym stanie środowiska przy współudziale środków masowego przekazu.
3. Kontynuacja organizowania szkoleń, seminariów i konferencji z zakresu ochrony środowiska dla pracowników administracji, przedsiębiorców, osób prywatnych.
4. Prowadzenie zintegrowanej działalności edukacyjno-informacyjnej.

5.6. Harmonogram działań krótkoterminowych

Harmonogram rzeczowo-finansowy działań krótkoterminowych dla powiatu wołomińskiego przedstawiono w poniżej tabeli.

Tabela 34: Harmonogram działań dla poszczególnych sektorów

Lp.	Okres realizacji	Opis zadania	Jednostki wdrażające	Szacunkowe koszty [tys. zł.]	Źródła finansowania
Jakość wód i stosunki wodne					
1.	2012-2015	Budowa nowych ujęć wody	wójtowie, burmistrzowie	300	środki własne, fundusze ekologiczne
2.	2012-2015	Budowa nowych i modernizacja istniejących Stacji Uzdatniania Wody	wójtowie, burmistrzowie	300	środki własne, fundusze ekologiczne
3.	2012-2015	Rozbudowa sieci wodociągowej	wójtowie, burmistrzowie	15 000	środki własne, fundusze ekologiczne
4.	2012-2015	Modernizacja sieci wodociągowej	wójtowie, burmistrzowie	1 000	środki własne, fundusze ekologiczne
5.	2012-2015	Rozbudowa oczyszczalni ścieków, kanalizacji sanitarnej i deszczowej	wójtowie, burmistrzowie, zakłady	20 000	środki własne, fundusze ekologiczne
6.	2012-2015	Modernizacja oczyszczalni ścieków	wójtowie, burmistrzowie, zakłady	1 000	środki własne, fundusze ekologiczne

Lp.	Okres realizacji	Opis zadania	Jednostki wdrażające	Szacunkowe koszty [tys. zł.]	Źródła finansowania
7.	2012-2015	Renowacja i utrzymanie rowów melioracyjnych i innych	wójtowie, burmistrzowie, WZMIUW, korzystający z wód i urządzeń wodnych, właściciele gruntów	900	środki własne, fundusze ekologiczne
8.	2012-2015	Propagowanie realizacji obiektów małej retencji; Utrzymanie stawów, oczek wodnych i tp. urządzeń wodnych	wójtowie, burmistrzowie, starosta, właściciele gruntów; właściciele urządzeń	600	środki własne, fundusze ekologiczne
9.	2012-2015	Utrzymanie istniejących i przygotowanie do realizacji nowych budowli przeciwpowodziowych (w tym poldery)	RZGW wójtowie, burmistrzowie, starosta, wojewoda	800	fundusze ekologiczne, fundusze unijne, środki własne
10.	2012-2015	Opracowanie zintegrowanego programu poprawy stosunków wodnych na terenie powiatu	Starosta, wójtowie, burmistrzowie, WZMIUW, RZGW	50	środki własne, fundusze ekologiczne
SUMA :				39 100 39 950	
Powietrze atmosferyczne					
11.	2012-2015	Termomodernizacja budynków gminnych i powiatowych	wójtowie, burmistrzowie, starosta	1 000	środki własne, fundusze ekologiczne
12.	2012-2015	Promowanie odnawialnych źródeł energii	wójtowie, burmistrzowie, starosta	40	środki własne, fundusze ekologiczne
13.	2012-2015	Poprawa standardów technicznych infrastruktury drogowej	zarząd dróg	2 000	środki własne, fundusze ekologiczne, fundusze unijne
14.	2012-2015	Rozbudowa systemu komunikacji zbiorowej	wójtowie, burmistrzowie, MZA w Warszawie	1 000	środki własne, fundusze ekologiczne
SUMA:				4 040	
Hałas					
15.	2012-2015	Aktualizacja map	Mazowiecki	300	środki własne,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

157

Lp.	Okres realizacji	Opis zadania	Jednostki wdrażające	Szacunkowe koszty [tys. zł.]	Źródła finansowania
		akustycznych dla obszarów położonych wzdłuż dróg, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie na środowisko	Zarząd Dróg Wojewódzkich, Powiatowy Zarząd Dróg		fundusze ekologiczne
16.	2012-2015	Opracowanie programów ograniczania hałasu na obszarach, na których poziom hałasu przekracza dopuszczalną wartość	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	200	środki własne, fundusze ekologiczne, fundusze unijne
17.	2012-2015	Poprawa standardów technicznych infrastruktury drogowych	zarządy dróg, wójtowie, burmistrzowie	2 000	środki własne, fundusze ekologiczne, fundusze unijne
18.	2012-2015	Budowa zabezpieczeń przed uciążliwościami akustycznymi	zarządy dróg	500	środki własne, fundusze ekologiczne, fundusze unijne
19.	2012-2015	Rozbudowa systemu komunikacji zbiorowej	wójtowie, burmistrzowie, MZA w Warszawie	1 000	środki własne
SUMA:				4 000	
Promieniowanie elektromagnetyczne					
20.	2012-2015	Aktualizacja informacji o źródłach promieniowania elektromagnetycznego	WIOŚ	10	środki własne
21.	2012-2015	Pomiary poziomu pól elektromagnetycznych	WIOŚ, operatorzy stacji telefonii komórkowej	bd	środki własne WIOŚ i operatorów
SUMA:				10	
Poważne awarie i zagrożenia naturalne					
22.	2012-2015	Aktualizacja listy zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej i ich bieżąca kontrola	WIOŚ Straż Pożarna	10	środki własne
23.	2012-2015	Uzupełnianie sprzętu ratownictwa techniczno-chemicznego	Straż Pożarna	700	środki własne, fundusze ekologiczne, środki gmin

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

158

Lp.	Okres realizacji	Opis zadania	Jednostki wdrażające	Szacunkowe koszty [tys. zł.]	Źródła finansowania
		ekologicznego			
SUMA:				710	
Gospodarka odpadami					
24.	2012-2016	Tworzenie regionalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi	Wójtowie, burmistrzowie, przedsiębiorstwa komunalne i podmioty prywatne	b.d.	Środki z budżetu Samorządu województwa, gminy, Fundusze unijne, fundusze ekologiczne
25.	2013	Opracowanie i uchwalenie nowych regulaminów utrzymania czystości i porządku na terenie gmin	Wójtowie, burmistrzowie	W ramach bieżącej działalności	środki własne
26.	2012-2013	Przeprowadzenie przetargów w gminach na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości	Wójtowie, burmistrzowie	W ramach bieżącej działalności	środki własne
27.	2012-2023	Budowa instalacji zagospodarowania odpadów	Wójtowie, burmistrzowie, inwestorzy prywatni	b.d.	środki własne, budżety gmin, fundusze unijne, fundusze ekologiczne
28.	Zadanie bieżące	Kontrola przedsiębiorców w zakresie prawidłowości gospodarowania odpadami	WIOŚ, starosta, wójt, burmistrz	W ramach bieżącej działalności	Środki własne
29.	2012-2015	Działania informacyjno-edukacyjne w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami	Wójtowie, burmistrzowie, starosta, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy	200	środki własne, fundusze ekologiczne
30.	2012-2015	Modernizacja składowisk odpadów, rekultywacja lub zamknięcie	Zarządcy prowadzący składowiska, burmistrz, WIOŚ, starosta	b.d.	środki własne, fundusze ekologiczne, fundusze unijne
31.	Zadanie ciągłe do 2032 r.	Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest	Wójtowie, burmistrzowie, starosta, właściciele	b.d.	środki własne, fundusze ekologiczne, fundusze unijne

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

159

Lp.	Okres realizacji	Opis zadania	Jednostki wdrażające	Szacunkowe koszty [tys. zł.]	Źródła finansowania
			budynków		
SUMA:					b.d.

Źródło: Opracowanie własne

5.7. Harmonogram działań długoterminowych

Zestawienie celów długoterminowych wyznaczonych dla poszczególnych sektorów przedstawiono w poniższej tabeli.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

160

Tabela 35: Harmonogram rzeczowo-finansowy

Lp.	Cele długoterminowe	Cele krótkoterminowe	Jednostka realizacyjna	Źródła finansowania	Szacunkowe koszty [tys. zł]
1.	Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych poprzez dążenie do poprawy jakościowej i ilościowej wód i zasobów wodnych oraz zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków. Zapewnienie mieszkańcom powiatu bezpieczeństwa powodziowego.	Zapewnienie mieszkańcom Powiatu odpowiedniej jakości i ilości wody pitnej. Racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, by uchronić gospodarkę narodową od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzią. Dążenie do osiągnięcia właściwych standardów jakościowych wód powierzchniowych poprzez ich ochronę przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł przemysłowych, komunalnych i rolniczych. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury ochrony środowiska, szczególnie w zakresie odprowadzania ścieków. Wzrost bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.	wójtowie, burmistrzowie, starosta, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne, mieszkańcy, RZGW, wojewoda	Budżety gmin Właściciele terenów Fundusze ekologiczne Fundusze unijne	46 920
2.	Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza. Spełnianie standardów jakości powietrza przez instalacje, wymaganych przepisami prawa.	Dążenie do ograniczenia wielkości emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych. Dążenie do ograniczenia emisji ze źródeł komunalnych, szczególnie źródeł niskiej emisji. Dążenie do ograniczenia emisji ze źródeł produkcyjnych	wójtowie, burmistrzowie, starosta, zarządy dróg	Budżety gmin, Budżet powiatu, Fundusze unijne, Fundusze ekologiczne	4 850
3.	Sukcesywne zmniejszanie	Dążenie do ograniczenia hałasu na terenach,	Mazowiecki Zarząd	Budżety gmin,	5 200

Aktualizacja
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019
161

Lp.	Cele długoterminowe	Cele krótkoterminowe	Jednostka realizacyjna	Źródła finansowania	Szacunkowe koszty [tys. zł]
	zagrożenia mieszkańców ponadnormatywnych hałasem	gdzie jest on odczuwalny jako dokuczliwy i uciążliwy, szczególnie na terenach gęstej zabudowy mieszkalnej.	Dróg Wojewódzkich, Powiatowy Zarząd Dróg, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, wójtowie, burmistrzowie, starosta, przedsiębiorcy	Budżet powiatu, Fundusze unijne, Fundusze ekologiczne	
4.	Ochrona przed nadmiernym oddziaływaniem pol elektromagnetycznych	Utrzymanie aktualnego poziomu hałasu na terenach, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna. Dążenie do ograniczenia hałasu pochodzenia przemysłowego. Utrzymywanie natężenia niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego poniżej wartości dopuszczalnych lub co najwyżej na tym poziomie. Dążenie do oddalenia nowych źródeł wysokiego promieniowania elektromagnetycznego od terenów zabudowy mieszkaniowej i ścisłej koncentracji ludzi.	WIOŚ, operatorzy stacji bazowych telefonii komórkowej	Budżety WIOŚ i operatorów	50
5.	Zapobieganie poważnym awariom przemysłowym i zagrożeniom naturalnym oraz eliminacja i minimalizacja skutków w razie ich wystąpienia	Zapobieganie poważnym awariom. Ochrona ludności Powiatu przed skutkami poważnej awarii lub klęsk żywiołowych. Minimalizacja skutków sytuacji awaryjnych. Dokonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów. Przygotowanie niezbędnych rozwiązań w zakresie recyklingu papieru, metali, tworzyw	RZGW w Warszawie, WZMIUW w Warszawie, wójtowie, burmistrzowie, starosta, WIOŚ, Straż Pożarna	Budżety gmin, Budżet powiatu, Fundusze unijne, Fundusze ekologiczne, Budżet RZGW, Budżet WZMIUW	1 000
	Zapewnienie racjonalnej gospodarki odpadami		Burmistrzowie, wójtowie, przedsiębiorstwa komunalne	Budżety gmin, Fundusze unijne, Fundusze ekologiczne Środki własne powiatu	bd

Aktualizacja
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019
162

Lp.	Cele długoterminowe	Cele krótkoterminowe	Jednostka realizacyjna	Źródła finansowania	Szacunkowe koszty [tys. zł]
		<p>sztucznych i szkła oraz zagospodarowania pozostałych odpadów</p> <p>Kontynuacja rozwoju regionalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi</p> <p>Wspieranie realizacji nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów</p> <p>Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie kształtowania racjonalnych postaw w celu minimalizacji i prawidłowego postępowania z wytwarzanymi odpadami</p> <p>Regulacje zasad gospodarki odpadami spoza sektora komunalnego poprzez wydawanie decyzji administracyjnych</p> <p>Kontrola w zakresie przestrzegania warunków udzielonych pozwoleń</p> <p>Usuwanie odpadów zawierających azbest</p>	<p>Starosta, Przedsiębiorcy, właściciele</p>		
6.	<p>Promowanie walorów przyrodniczych Powiatu oraz idei trwałe zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.</p> <p>Zachowanie bogatej różnorodności biologicznej przyrody przy uwzględnieniu zrównoważonego rozwoju gospodarczego powiatu.</p>	<p>Ochrona terenów chronionych i przyrodniczo cennych oraz zachowanie bogactwa biologicznego.</p> <p>Ochrona i zwiększanie terenów zieleni osiedlowej na terenie miast i jednostek osadniczych.</p> <p>Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych. Kształtowanie właściwej struktury gatunkowej i wiekowej lasów.</p>	<p>RDOŚ w Warszawie, Starosta, wojtowie, burmistrzowie, Wojewoda, zarządy dróg, nadleśnictwa, właściciele prywatni, właściciele lasów, Straż Pożarna</p>	<p>Budżety gmin, Budżet powiatu, Fundusze unijne, Fundusze ekologiczne</p>	11 900

**Aktualizacja
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO**
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

163

Lp.	Cele długoterminowe	Cele krótkoterminowe	Jednostka realizacyjna	Źródła finansowania	Szacunkowe koszty [tys. zł]
		<p>Dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów wynikających z ochrony sieci obszarów Natura 2000.</p> <p>Wykorzystywanie gruntów zgodnie z przeznaczeniem klasą bonitacją i zanieczyszczeniem.</p> <p>Powołanie i wdrożenie programu redukcji obniżenia wartości chemicznych i fizycznych gleb oraz gruntów.</p> <p>Zredukowanie powierzchni obszarów zdegradowanych i zanieczyszczonych.</p> <p>Edukacja społeczeństwa w zakresie ochrony powierzchni ziemi i gleb.</p> <p>Ochrona gruntów poprzez ograniczenie przeznaczania terenów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.</p> <p>Rozwój monitoringu gleb.</p>			
7.	<p>Dalsza ochrona i przeciwdziałanie degradacji gleb wraz z rekultywacją terenów zdegradowanych.</p>	<p>Wyłączenie złóż nieeksploatowanych i terenów perspektywicznych z obszarów przeznaczonych pod działalność inną niż wydobywczą, w trakcie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.</p> <p>Wzrost stopnia rekultywacji oraz rewitalizacja obszarów po dawnych wyrobiskach eksploatacyjnych. Kontrola</p>	<p>Starosta, Ośrodki Doradztwa Rolniczego, Podmioty odpowiedzialne za rekultywację</p>	<p>Budżet powiatu, Fundusze unijne, Fundusze ekologiczne</p>	1 350
8.	<p>Doskonalenie wdrożenia prawodawstwa dotyczącego ochrony zasobów kopalni, wód podziemnych.</p> <p>Ograniczenie presji środowiskowej podczas prowadzenia robót geologicznych i eksploatacji kopalni.</p> <p>Wzmocnienie ochrony niezagospodarowanych złóż kopalni</p>	<p>Wyłączenie złóż nieeksploatowanych i terenów perspektywicznych z obszarów przeznaczonych pod działalność inną niż wydobywczą, w trakcie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.</p> <p>Wzrost stopnia rekultywacji oraz rewitalizacja obszarów po dawnych wyrobiskach eksploatacyjnych. Kontrola</p>	<p>Starosta, wojtowie, burmistrzowie, przedsiębiorcy</p>	<p>Budżety gmin, Budżet powiatu, Fundusze unijne, Fundusze ekologiczne, Środki własne przedsiębiorców</p>	15

**Aktualizacja
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO**
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

164

Lp.	Cele długoterminowe	Cele krótkoterminowe	Jednostka realizacyjna	Źródła finansowania	Szacunkowe koszty [tys. zł]
	w procesie planowania przestrzennego. Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalni. Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.	terenu dawnych wyrobisk w celu ochrony przed powstawaniem nielegalnych składowisk odpadów			
9.	Maksymalizacja oszczędności zasobów wodnych na cele konsumpcyjne.	Zmniejszenie strat wody w systemach przemysłowych. Wspieranie działań mających na celu zmniejszenie zużycia wody w gospodarstwach domowych (modernizacja urządzeń, instalacja liczników wody). Prowadzenie działań edukacyjno – informacyjnych w zakresie konieczności i możliwości oszczędzania wody. Wprowadzenie wskaźników wodochłonności produkcji do Programu ochrony środowiska, po ich ogłoszeniu.	odbiorcy wody (mieszkańcy i podmioty gospodarcze), przedsiębiorstwa wodociągowe, starosta, WTOŚ	Budżet przedsiębiorstw wodociagowych, Budżet powiatu,	500
10.	Dążenie do relatywnego zmniejszenia zużycia energii elektrycznej i ciepłej. Zmniejszenie dotychczasowej energochłonności gospodarki.	Relatywne zmniejszenie zużycia energii poprzez promowanie wprowadzania energooszczędnych technologii i urządzeń w gospodarce komunalnej oraz zwiększenie efektywności energetycznej. Zmniejszenie strat energii, przede wszystkim ciepłej, w obiektach mieszkalnych i usługowych poprzez poprawę parametrów cieplnych budynków (termomodernizacja).	właściciele i zarządzający podmiotami gospodarczymi, jednostki sektora publicznego	Środki własne podmiotów zarządzających i Fundusze unijne	bd.

**Aktualizacja
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO**
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019
165

Lp.	Cele długoterminowe	Cele krótkoterminowe	Jednostka realizacyjna	Źródła finansowania	Szacunkowe koszty [tys. zł]
		Wykorzystywanie nabytej wiedzy ograniczanie strat energii, szczególnie ciepłej podczas powstawania nowych budynków mieszkalnych i usługowych. Zwiększenie świadomości społeczeństwa poprzez edukację w zakresie ograniczania zużycia energetycznego. Szeroka promocja korzystania z odnawialnych źródeł energii oraz przedstawianie i informowanie o korzyściach związanych z tych źródeł. Sukcesywny wzrost zużycia energii ze źródeł odnawialnych w bilansie energetycznym powiatu wołomińskiego.			
11.	Zwiększenie wykorzystania energii z regionalnych źródeł odnawialnych	Promowanie i intensyfikacja działań umożliwiających pozyskanie w tym zakresie środków finansowych z Unii Europejskiej i międzynarodowych instytucji finansowych na wykorzystanie energii odnawialnej. Wsparcie finansowo – logistyczne projektów w zakresie budowy urządzeń i instalacji z zakresu energii odnawialnej i niekonwencjonalnej.	wójtowie, burmistrzowie, starosta, właściciele i zarządzający podmiotami gospodarczymi	Budżety gmin, Budżet powiatu, Fundusze unijne, Fundusze ekologiczne, Środki własne podmiotów gospodarczych i zarządzających,	500
12.	Proekologiczne inwestycje w dziedzinie transportu	Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez: - kontynuowanie budowy zatok w miejscach zatrzymywania się autobusów - dążenie do poprawy przepustowości szlaków i węzłów infrastruktury transportowej,	wójtowie, burmistrzowie, starosta, zarządy dróg	Budżety gmin, Budżet powiatu, Fundusze unijne, Fundusze ekologiczne	bd.

**Aktualizacja
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO**
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019
166

Lp.	Cele długoterminowe	Cele krótkoterminowe	Jednostka realizacyjna	Źródła finansowania	Szacunkowe koszty [tys. zł]
13.	Gospodarka komunalna i mieszkaniowa	<p>w miarę możliwości kierowanie ruchu tranzytowego poza obszarami zwartej zabudowy.</p> <p>Poprawa stanu istniejących dróg i ulic poprzez ich przebudowę, modernizację, poszerzenie.</p> <p>Rozwój sprawnie funkcjonującej i wygodnej komunikacji zbiorowej, stanowiącej alternatywę dla jazdy samochodem osobowym.</p> <p>Likwidacja ograniczeń technicznych w rozwoju transportu rowerowego, poprzez budowę lub wyznaczenie ścieżek rowerowych w obrębie terenów zabudowanych oraz odpowiednio przygotowanych miejsc do parkowania rowerów.</p> <p>Spełnienie wszystkich wymagań wynikających z przepisów prawa krajowego i wspólnotowego w szczególności w zakresie uzdatniania wody do picia, oczyszczenia i odprowadzania ścieków, zagospodarowania odpadów, ograniczenie emisji ze spalania w lokalnych kotłowniach, opomiarowanie zużycia wody i ciepła, zmniejszenie strat przesyłowych wody i ciepła.</p> <p>Tworzenie bądź utrzymanie ładu przestrzennego w Powiecie, który będzie miał swoje odzwierciedlenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.</p>	wójtowie, burmistrzowie, starosta, zakłady wodociągowe, zakłady ciepłownicze	Budżety gmin, Budżet powiatu, Budżety własne zakładów, Fundusze unijne, Fundusze ekologiczne	bd.

**Aktualizacja
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO**
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

107

Lp.	Cele długoterminowe	Cele krótkoterminowe	Jednostka realizacyjna	Źródła finansowania	Szacunkowe koszty [tys. zł]
14.	Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa powiatu, kształtowanie postaw proekologicznych mieszkańców oraz poczucia odpowiedzialności za stan środowiska.	<p>W szczególności dbałość o zharmonizowany z krajobrazem kształt architektoniczno-urbanistyczny pojedynczych budynków i zespołów.</p> <p>Całkowite wyeliminowanie samowoli budowlanej.</p> <p>Promowanie praktyk przyjaznych środowisku w zakresie realizacji prac budowlanych tj.: organizacja, i minimalizacja wielkości zaplecza i placu budowy, stosowanie technologii przyjaznych ludziom i środowisku, minimalizacja uciążliwości dla środowiska maszyn, urządzeń oraz środków transportu, porządkowanie i rekultywacja terenu zajętego na czas realizacji inwestycji</p> <p>Kontrola realizacji zaleceń wskazanych w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięć na terenie Powiatu.</p> <p>Kontynuacja i rozszerzenie działań edukacyjnych w szkołach z zakresu ochrony środowiska – podniesienie poziomu świadomości ekologicznej dzieci i młodzieży. Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej dorosłej społeczności powiatu.</p> <p>Kształtowanie ekologicznych wzorców zachowań poszczególnych grup społeczeństwa powiatu.</p>	Placówki oświaty, wójtowie, burmistrzowie, starosta	Budżety gmin, Budżet powiatu, Fundusze unijne, Fundusze ekologiczne	750

**Aktualizacja
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO**
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

108

6. ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU

Wdrażanie niniejszego programu będzie możliwe między innymi dzięki stworzeniu sprawnego systemu finansowania ochrony środowiska. Podstawowymi źródłami finansowania działań proekologicznych są: fundusze ekologiczne, fundacje i programy pomocowe, własne środki inwestorów, budżet powiatu, budżety gmin i budżet państwa. Do najważniejszych z nich należą:

- ↳ Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - jest państwową osobą prawną finansującą ochronę środowiska i gospodarkę wodną w zakresie określonym w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska w celu osiągnięcia przez Polskę efektów ekologicznych wynikających z zobowiązań międzynarodowych.

Podmioty ubiegające się o dofinansowanie składają do Narodowego Funduszu wnioski o dofinansowanie, które podlegają szczegółowej ocenie. Finansowanie otrzymują przedsięwzięcia spełniające kryteria określone w poszczególnych programach priorytetowych, które szczegółowo określają m.in. terminy i sposób składania wniosków, formę, intensywność i warunki dofinansowania, a także beneficjentów i rodzaj przedsięwzięć, koszty kwalifikowane oraz procedurę wyboru przedsięwzięć. Decyzję o dofinansowaniu podejmuje Zarząd Narodowego Funduszu, a w przypadkach określonych w ustawie Prawo ochrony środowiska - Rada Nadzorcza Narodowego Funduszu. Forma udzielenia dofinansowania to: oprocentowane pożyczki lub dotacje.

- ↳ Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - wspomaga działalność w dziedzinie ochrony środowiska i gospodarki wodnej na poziomie województwa. Formy dofinansowania to pożyczki, dotacje lub dopłaty do kredytów bankowych. Istnieje możliwość częściowego umorzenia udzielonych pożyczek. Dotacje mogą być udzielane na proekologiczne zadania inwestycyjne i modernizacyjne realizowane przez jednostki budżetowe, jednostki samorządów i inne jednostki organizacyjne prowadzące działalność w zakresie ochrony zdrowia, profilaktyki zdrowotnej, pomocy społecznej, oświaty i kultury.

- ↳ Środki Pomocowe Unii Europejskiej;
- ↳ Budżet Państwa;
- ↳ Budżet Wojewódzki;
- ↳ Budżet Powiatu;
- ↳ Budżet WIOŚ;
- ↳ Budżet RZGW;
- ↳ Budżety Zarządców Dróg;
- ↳ Budżety właścicieli obiektów i terenów.

7. ZARZĄDZANIE OCHRONĄ ŚRODOWISKA

Do instrumentów wspomagających realizację programu ochrony środowiska należą instrumenty polityki ekologicznej, zasady zarządzania środowiskiem, wynikające z zakresu kompetencyjnego administracji samorządowej szczebla powiatowego i gminnego. W zarządzaniu środowiskiem szczególną rolę pełni „Program ochrony środowiska”, który z punktu widzenia władz powiatu, może być postrzegany jako instrument koordynacji działań na rzecz ochrony środowiska oraz intensyfikacji współpracy różnych instytucji i organizacji, opartej o dobrowolne porozumienia na rzecz efektywnego wdrażania niniejszego Programu.

Rozpoczęta z dniem 1 stycznia 1999 roku reforma ustrojowa państwa wprowadziła trójstopniowy system działania samorządu terytorialnego: województwo, powiat (także miasto na prawach powiatu) oraz gmina (również wiejska). Zakres kompetencji i zadań jakie leżą w gestii władz powiatu wynikają z następujących aktów prawnych:

- ↳ Ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.),
- ↳ Ustawy z dnia 27.04.2001r. o odpadach (Dz. U. z 2010r. Nr 185 poz. 1243 ze zm.),
- ↳ Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.).

8. SPOSÓB KONTROLI ORAZ DOKUMENTOWANIA REALIZACJI PROGRAMU

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie systemu przedstawionego w Programie Ochrony Środowiska jest Zarząd Powiatu Wołomińskiego. Ponadto, odpowiada on za opracowanie i wdrożenie systemu monitorowania realizacji zapisów dokumentu. Stała kontrola i monitorowanie postępów pozwala dokonać oceny prawidłowości i efektywności działań, a tym samym zareagować na ewentualne zmiany.

8.1. Opiniowanie projektu programu

W myśl art. 17 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 27.04.2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.) projekt programu ochrony środowiska dla powiatu podlega zaopiniowaniu przez organ wykonawczy województwa.

8.2. Raport z wykonania programu

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27.04.2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.) organ wykonawczy powiatu sporządza co dwa lata raport z realizacji Programu ochrony środowiska, który przedstawia radzie powiatu.

Opracowanie pt: Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska powinien zawierać:

- ▲ ocenę stopnia realizacji określonych w Programie celów i kierunków działań,
- ▲ wykaz zrealizowanych zadań,
- ▲ zgodność wykonanych zadań z harmonogramem prac,
- ▲ sprawozdanie z realizacji harmonogramu finansowania założonych przedsięwzięć;
- ▲ podsumowanie z wnioskami i ewentualną rekomendacją nowelizacji Programu.

Dokument ten może zawierać również inne istotne informacje takie, jak np. informacje o ewentualnych zmianach regulacji prawnych w zakresie, który dotyczy Raportu, programach wyższego szczebla, wszystko to co pociąga za sobą konieczność weryfikacji i aktualizacji Programu Ochrony Środowiska.

8.3. Weryfikacja i aktualizacja Programu

W myśl ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.), Programy Ochrony Środowiska na każdym szczeblu powinny być aktualizowane nie rzadziej niż co cztery lata. Mając na uwadze powyższe, niniejszy dokument najpóźniej powinien być zaktualizowany przed końcem 2015 roku. Niemniej jednak w przypadku, gdy w powiecie nastąpią istotne zmiany z zakresu ochrony środowiska, przedmiotowy dokument powinien być zaktualizowany odpowiednio wcześniej.

Chcąc dokonać aktualizacji Programu Ochrony Środowiska należy dokładnie zweryfikować podstawowy dokument. Weryfikacji podlegają jego wszystkie składowe, cele krótko- i długoterminowe, określone zadania i harmonogram ich realizacji. Obowiązkowym elementem weryfikacji jest również szczegółowa analiza aktualnego stanu środowiska. To ona wskaże jakich potrzeba zmian, które pozwolą utrzymać dobry stan lub go osiągnąć.

8.4. Monitoring

Monitoring wdrażania Programu Ochrony Środowiska dla powiatu wołomińskiego oparty jest na sprawozdawczości, której podstawą są wskaźniki odzwierciedlające aktualny stan środowiska. W poniższej tabeli przedstawiono wskaźniki, które ułatwią określenie stopnia realizacji Programu. Analiza tych wskaźników będzie podstawą do korekty i weryfikacji przedsięwzięć planowanych w Programie ochrony środowiska.

Monitoring powinien być sprawowany w następujących zakresach:

- ▲ monitoring środowiska;
- ▲ monitoring programu;
- ▲ monitoring odczuć społecznych.

Ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 152 poz. 897) stanowi, że od 1 stycznia 2012 roku plany gospodarki odpadami będą sporządzane wyłącznie dla województw i kraju. W związku z powyższym do monitorowania programu zastosowano również wskaźniki, które pozwolą określić stan gospodarki odpadami w powiecie wołomińskim.

Wskaźniki monitorowania realizacji programu określone dla powiatu wołomińskiego spełniają swoją funkcję, pomagają określać zmiany, jakie zachodziły na terenie powiatu i, czy zmiany te były pozytywne, czy negatywne. Jednakże, po przeprowadzeniu analizy danych GUS, należy stwierdzić, że w przypadku braku danych z gmin i braku możliwości oszacowania wartości wskaźników, kilka z nich zostaje bez rozpoznania. Część zaproponowanych wskaźników nie jest w ogóle prowadzona przez Główny Urząd Statystyczny. Stąd też proponuje się zmiany w wykazie wskaźników.

- ▲ Zaznacza się, że dane przedstawione dla wskaźnika „Zużycie energii elektrycznej na jednego mieszkańca”, dotyczą zużycia energii w miastach.
- ▲ Najdokładniejsza wartość wskaźnika „Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych” w bazie GUS dotyczy poziomu województwa. Stąd też, proponuje się wskaźnik „Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w miastach”, wartości którego prezentuje Główny Urząd Statystyczny.
- ▲ Od roku 2005 Główny Urząd Statystyczny wartość zużycia gazu z sieci podaje w jednostce tys. m³, a nie jak wskazuje Program, w jednostce hm³.
- ▲ Ponadto, proponuje się odstępianie od analizy następujących wskaźników „Liczba miejscowości o dużej skali zagrożenia środowiska”. Propozycję tę tłumaczy się faktem, iż Główny Urząd Statystyczny nie prowadzi takiej ewidencji i nie posiada w swojej bazie takiego rekordu. W zamian proponuje się podawać ogólną liczbę zarejestrowanych zdarzeń.
- ▲ Proponuje się również rezygnację z następujących wskaźników „Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej” oraz „Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska”. Powodem jest fakt, iż Główny Urząd Statystyczny od roku 2009 nie prowadzi ewidencji tych wskaźników.

Tabela 36: Mierniki oceny wdrażania Programu ochrony środowiska dla powiatu wołomińskiego oraz ich wartości w latach 2008, 2009, 2010

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	2008 r.	2009 r.	2010 r.
1.	Długość sieci wodociągowej	km	750,6	753,4	798,3
2.	Długość sied kanalizacyjnej	km	336,5	403,64	462,1
3.	Stosunek długości sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej	km	0,45	0,54	0,58
4.	Zużycie wody w gospodarstwach domowych	dam ³	4 933,8	4 705,4	4 786,0
5.	Zużycie wody na 1 mieszkańca	m ³ /rok	23,7	22,2	22,2
6.	Zużycie wody w przemyśle	dam ³ /rok	1 128	1 275	1 263,5
7.	Ścieki oczyszczone	dam ³	5 157	5 212	6 026,8
8.	Wielkość emisji zanieczyszczeń (gazy)	Mg/rok	69 009	56 821	51 886
9.	Wielkość emisji zanieczyszczeń (pyły)	Mg/rok	110	79	70
10.	Wielkość emisji punktowej ze źródeł energetycznych	Mg/rok	73	61	62
11.	Zanieczyszczenia powietrza zatrzymane lub zneutralizowane	Mg/rok	4 519	2 263	974
12.	Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	MWh	191 170	200 576	bd
13.	Zużycie energii elektrycznej na jednego mieszkańca	kWh	980,3	1 004,3	bd
14.	Długość sieci gazowej rozdzielczej	km	973,32	995,42	1 082
15.	Odbiorcy gazu z sieci	gosp. domowe	44 394	45 684	47 426
16.	Kubatura budynków ogrzewanych centralnie	tys. m ³	54 106,4	56 013,4	bd
17.	Wskaźnik iesistości	%	28,40	29,30	29,40
18.	Długość sieci ciepłej przesyłowej	km	23,1	25,7	28,5
19.	Powierzchnia wszystkich obszarów chronionych na terenie powiatu	ha	19 849,7	19 969,7	23 773,44
20.	Powierzchnia rezerwatów przyrody	ha	308,2	308,2	307,9

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

173

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	2008 r.	2009 r.	2010 r.
21.	Pomniki przyrody	sztuk	180	232	231
22.	Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej	tys. zł.	14 255,2	-	-
23.	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska	tys. zł.	122 546,2	-	-
24.	Odpady zebrane w ciągu roku	Mg	bd	45449,5	38 689,28
25.	Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku	Mg	bd	4911,27	6056,28
26.	Ilość odpadów przypadająca na 1 mieszkańca	Mg/M/rok	bd	bd	bd

Źródło: Opracowanie własne.

Podkreśla się fakt, iż wszelkie różnice między danymi przedstawionymi w niniejszym opracowaniu, a danymi zawartymi w Raporcie z wykonania POŚ za lata 2009-2010, nie stanowią błędów. Niezgodności te tłumaczy się różnicowaniem informacji uzyskanych poprzez przeprowadzone ankiety, a danymi publikowanymi na stronie Głównego Urzędu Statystycznego. Ponadto, GUS od czasu przyjęcia Raportu aktualizował opublikowane dane. Ostatecznie stwierdza się, że niniejsze opracowanie zawiera wszystkie aktualne dane dotyczące powiatu wołomińskiego.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015 z perspektywą do roku 2019

174

9. WYTYCZNE DO SPORZĄDZENIA GMINNYCH PROGRAMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA

W myśl art. 17 i 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.), w celu realizacji polityki ekologicznej samorządu sporządzają wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, które następnie są przyjmowane do realizacji w drodze uchwały Sejmiku województwa albo rady powiatu lub gminy. Programy te, podobnie jak Politykę ekologiczną państwa, sporządza się na 4 lata, z tym, że przewidziane w nich działania obejmują w perspektywie kolejne 4 lata.

Przy sporządzaniu gminnych programów ochrony środowiska należy uwzględnić ustalenia zawarte w poniższych dokumentach:

- ▲ Polityce ekologicznej państwa na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016,
- ▲ Programie ochrony środowiska dla województwa mazowieckiego,
- ▲ Programie ochrony środowiska powiatu wołomińskiego.

Gminny program ochrony środowiska powinien być skoordynowany z:

- * lokalnym, miejscowym planem (planami) zagospodarowania przestrzennego,
- * lokalnymi planami rozwoju infrastruktury (jeżeli są): mieszkalnictwa, transportu, zaopatrzenia w energię itp.,
- * gminnym planem gospodarowania odpadami sporządzonym zgodnie z ustawą o odpadach,
- * programem ochrony powietrza, programem ochrony środowiska przed hałasem i programem ochrony wód, jeśli takie programy (dla obszarów obejmujących teren danej gminy) zostały lub zostaną opracowane, w związku z wymaganiami wynikającymi z ustawy Prawo ochrony środowiska (zgodnie z tą ustawą naprawcze programy ochrony powietrza opracowuje się dla obszarów, gdzie zostaną stwierdzone przekroczenia dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu, natomiast programy ochrony wód – dla wchodzących w skład dorzeczy obszarów, na których nie są osiągnięte wymagane poziomy jakości wód),
- * programy ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Tworzenie gminnego programu ochrony środowiska powinno opierać się na szczegółowym określeniu:

- ▲ gminnych celów ekologicznych;
- ▲ gminnych priorytetów ekologicznych;
- ▲ rodzajów i harmonogramu działań proekologicznych;
- ▲ środków niezbędnych do osiągnięcia celów z uwzględnieniem mechanizmów prawno-ekonomicznych i niezbędnych środków finansowych.

Gminne programy ochrony środowiska powinny uwzględniać ewentualnie istniejące problemy związane z zanieczyszczeniem środowiska i jego ochroną. Ponadto, w porównaniu do wojewódzkich i powiatowych programów, gminny program ochrony środowiska winien charakteryzować się dużym stopniem szczegółowości zagadnień.

Cele i zadania ujęte w wymienionych dokumentach, a konkretniej, zawarte w nich tabele przedsięwzięć inwestycyjnych i pozainwestycyjnych, powinny być wykorzystane przy sporządzaniu gminnych programów ochrony środowiska w trojaki sposób:

- ▲ jako podstawa wyjściowa do konkretyzacji zadań (np. do sporządzenia na szczeblu gminnym konkretnego wykazu planowanych do budowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków, składowisk odpadów, systemu segregacji odpadów itd.),
- ▲ jako analog do sformułowania lokalnych celów, planowanych do uzyskania,
- ▲ jako inspiracja do wprowadzenia podobnego zadania na szczeblu lokalnym, jeśli zadanie ujęte w wymienionych wyżej dokumentach jest sformułowane ogólnie bądź dotyczy wyższego szczebla.

Gminne programy ochrony środowiska powinny zachować budowę dokumentu jakim jest Polityka ekologiczna państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016. Stąd też gminne opracowania muszą uwzględniać następujące zagadnienia:

- * racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych (zmniejszenie materiałochłonności, energochłonności i wodochłonności gospodarki, ochrona gleb, racjonalna eksploatacja lasów),
- * poprawa jakości środowiska (ochrona wód, ochrona powietrza, gospodarowanie odpadami, hałas, pola elektromagnetyczne, nadzwyczajne zagrożenia, środowiska, ochrona przyrody i bioróżnorodności),
- * narzędzia i instrumenty realizacji programu (ramy prawa – także w zakresie prawa lokalnego i decyzji organów samorządowych, planowanie przestrzenne, powiązania formalne i merytoryczne z analogicznymi programami niższego i wyższego szczebla administracyjnego, mechanizmy finansowania ochrony środowiska),
- * nakłady na realizację programu (wielkość nakładów i źródła finansowania),
- * kontrola wdrażania programu (procedury monitorowania, wskaźniki jako mierniki realizacji programu, procedury weryfikacji programu).

Zadania własne powinny być w programie ujęte z pełnym zakresem informacji niezbędnej do kontroli ich realizacji (opis przedsięwzięcia, terminy realizacji, instytucja odpowiedzialna, koszty, źródła finansowania). Zadania skoordynowane powinny być w programie ujęte z takim stopniem szczegółowości, jaki jest dostępny na terenie gminy.

Programy gminne powinny się składać z dwóch części:

- ▲ *zadań własnych* czyli tych przedsięwzięć, które w całości lub częściowo będą finansowane ze środków będących w dyspozycji gminy;
- ▲ *zadań koordynowanych* czyli pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego.

Szczegółowe wytyczne do sporządzania gminnych programów ochrony środowiska

Poniżej przedstawiono, w jaki sposób elementy ekorozwoju gminy mogą znaleźć swoje odzwierciedlenie przy formułowaniu polityki społeczno-gospodarczej.

ELEMENT EKOROZWOJU	CELE POLITYKI EKOROZWOJOWEJ
jakość środowiska	Poprawa, a przynajmniej nie pogorszenie: <ul style="list-style-type: none"> ▲ jakości powietrza, ▲ jakości wód, ▲ stanu powierzchni ziemi i gleb, ▲ gospodarki odpadami, ▲ poziomemu natężenia hałasu, ▲ poziomemu promieniowania jonizującego, ▲ bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego.
konserwatorska ochrona przyrody	Zachowanie wartości przyrodniczych w ramach: <ul style="list-style-type: none"> ▲ przestrzennych form przyrody, ▲ gatunkowej ochrony roślin i zwierząt, ▲ ochrony indywidualnej.
racjonalna gospodarka zasobami	Racjonalna gospodarka: <ul style="list-style-type: none"> ▲ energią, ▲ wodą, ▲ przestrzenią, ▲ surowcami.
proekologiczne kierunki rozwojowe	Promowanie i rozwijanie funkcji zgodnych z predyspozycjami środowiska. Promowanie i rozwijanie form działalności najmniej oddziałujących ujemnie na środowisko. Kształtowanie regionalnej struktury funkcjonalno-przestrzennej w nawiązaniu do systemów ekologicznych.
stan zdrowia społeczeństwa	Poprawa, a przynajmniej nie pogorszenie stanu zdrowia społeczeństwa

ELEMENT EKOROZWOJU	CELE POLITYKI EKOROZWOJOWEJ
	przez: <ul style="list-style-type: none"> ▲ działalność profilaktyczną, ▲ działalność leczniczą.

Źródło: Opracowanie własne.

10. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Opracowanie Programu Ochrony Środowiska jest wymagane zgodnie z art. 17 i-18 ustawy Prawo Ochrony Środowiska z 27 kwietnia 2001 r. (Dz.U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.). Przedmiotem niniejszego opracowania jest Program Ochrony Środowiska dla powiatu wołomińskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do roku 2019. Zasadniczym zadaniem dokumentu jest określenie celów, priorytetów i w konsekwencji działań, jakie stoją przed powiatem w dziedzinie ochrony środowiska. Ich podjęcie i wykonanie ma na celu realizację międzynarodowych zobowiązań Polski, głównie wynikających z przystąpienia Polski do Unii Europejskiej.

Dokument zawiera szeroko rozumianą tematykę ochrony środowiska na terenie powiatu wołomińskiego. Realizacja zadań ujętych w niniejszym opracowaniu daje możliwość zapewnienia mieszkańcom odpowiednich warunków życia, a organom administracji samorządowej - wykazania troski o środowisko. Zakres opracowania obejmuje krótką charakterystykę powiatu, politykę ekologiczną zgodną z dokumentami programowymi powiatu wołomińskiego, analizę aktualnego stanu środowiska, harmonogram rzeczowo - finansowy, cele strategiczne oraz sposób monitorowania realizacji programu. Niniejsze opracowanie jest kontynuacją kompleksowego podejścia powiatu wołomińskiego do ochrony środowiska, które zostało zapoczątkowane w momencie realizacji poprzedniego programu, w którym zrównoważony rozwój zaczął funkcjonować, jako potrzeba różnych obszarów życia mieszkańców powiatu. Podstawę opracowania niniejszego Programu stanowi szereg dokumentów udostępnionych przez Starostwo Powiatowe w Wołominie oraz poszczególne Urzędy Miast i Gmin. Ponadto skorzystano z informacji, pochodzących z następujących jednostek:

- ▲ Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie (WIOŚ)
- ▲ Główny Urząd Statystyczny (GUS);
- ▲ Zakłady Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej;
- ▲ Przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne.

Program powinien być realizowany poprzez uwzględnienie zapisów wynikających z dokumentów rządowych, zwłaszcza wynikających z listy przedsięwzięć własnych i koordynowanych. Ponadto wszelkie działania winny wynikać z przedsięwzięć zawartych w opracowaniach na szczeblu regionalnym (Program wojewódzki) i lokalnym zwłaszcza koncepcji władz powiatu, postulatów rozmaitych środowisk, w tym organizacji pozarządowych i mieszkańców.

11. WYKAZ SKRÓTÓW

Skrót	Pełna nazwa
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
MEN	Ministerstwo Edukacji Narodowej
GUS	Główny Urząd Statystyczny
MZA	Miejskie Zakłady Autobusowe Sp. z o.o.
SN	Linia elektroenergetyczna średniego napięcia
GPZ	Główny punkt zasilania
MLiPD	Ministerstwo Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego
DK	Droga krajowa
DW	Droga wojewódzka
IMiGW	Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej
MPZP	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego
PCK	Polska czerwona księga
PE	polietylen

Źródło: Opracowanie własne.

Indeks tabel

Tabela 1: Rozkład powierzchni poszczególnych gmin w powiecie wołomińskim.....	19
Tabela 2: Struktura użytkowania gruntów w granicach powiatu wołomińskiego.....	25
Tabela 3: Rozkład liczby ludności w poszczególnych gminach w roku 2010	26
Tabela 4: Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON – powiat wołomiński – 2010 r.	27
Tabela 5: Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON – powiat wołomiński - 2009 r.	27
Tabela 6: Zarejestrowane podmioty gospodarki narodowej w roku 2010.....	27
Tabela 7: Rozkład dróg na terenie powiatu	33
Tabela 8: Charakterystyka gminnych ujęć wód podziemnych na terenie powiatu wołomińskiego	37
Tabela 9: Zestawienie czynnych składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na których są składowane odpady komunalne - stan na 31 XII 2010 r.....	43
Tabela 10: Zestawienie czynnych składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na których nie są składowane odpady komunalne - stan na 31.XII.2010 r.....	43
Tabela 11: Zestawienie składowisk odpadów będących w trakcie rekultywacji - stan na dzień 31. XII. 2010 r.	44
Tabela 12: Zestawienie składowisk odpadów będących w trakcie monitoringu po zakończeniu rekultywacji - stan na dzień 31. XII. 2010 r.	44
Tabela 13: Zestawienie poszczególnych typów instalacji do odzysku lub innego niż składowanie unieszkodliwiania odpadów komunalnych (stan na 31.12.2011 r.)	45
Tabela 14: Zestawienie poszczególnych typów instalacji do odzysku lub innego niż składowanie unieszkodliwiania odpadów, które podlegają odrębnym przepisom prawnym	50
Tabela 15: Zestawienie poszczególnych typów instalacji do odzysku lub innego niż składowanie unieszkodliwiania odpadów pozostałych wg stanu na dzień 31 XII 2010 r.	53
Tabela 16: Użytki ekologiczne na terenie powiatu wołomińskiego.....	74
Tabela 17: Wyniki jakości wód powierzchniowych wg WIOŚ.....	75
Tabela 18: Klasyfikacja rzek na terenie powiatu wołomińskiego w roku 2009.....	79
Tabela 19: Wyniki jakości wód podziemnych wg PIG	87
Tabela 20: Podział stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza dla powiatu wołomińskiego.....	95
Tabela 21: Klasyfikacja stref według rocznej oceny jakości powietrza za 2010 r.	96
Tabela 22: Wyniki pomiarów poziomów hałasu na terenie powiatu wołomińskiego zrealizowanych w 2010 r.	100
Tabela 23: Średnio-dobowe natężenie ruchu dla roku 2010 oraz prognoza na lata 2011 - 2015.....	1011
Tabela 24: Zasięg ponadnormatywnego poziomu hałasu na drogach krajowych	1011
Tabela 25: Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową	102
Tabela 26: Zakres częstotliwości pól elektromagnetycznych w środowisku dla miejsc dostępnych dla ludności	

.....	1022
Tabela 27: Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych na terenie powiatu wołomińskiego	1033
Tabela 28: Struktura lesistości na terenie powiatu wołomińskiego	1088
Tabela 29: Obiekty zieleni urządzonej wymienione w rejestrze zabytków	1099
Tabela 30: Klasy bonitacyjne gleb powiatu wołomińskiego.....	1111
Tabela 31: Zawartość pierwiastków w glebach powiatu wołomińskiego (w mg/kg)	112
Tabela 32: Kierunki działań i zadania w zakresie realizacji celów krótkoterminowych	12020
Tabela 33: Zasoby drzewne powiatu wołomińskiego.....	15151
Tabela 34: Harmonogram działań dla poszczególnych sektorów	1566
Tabela 35: Harmonogram rzeczowo-finansowy	16161
Tabela 36: Mierniki oceny wdrażania Programu ochrony środowiska dla powiatu wołomińskiego oraz ich wartości w latach 2008, 2009, 2010	17373



PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
USTALEŃ
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
na lata 2012- 2015
z perspektywą do roku 2019

Spis treści

1. Wstęp.....	3
1.1. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami.....	4
1.2. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy.....	11
1.3. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania	11
1.4. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko.....	15
2. Określenie, analiza i ocena:	16
2.1. Istniejącego stanu środowiska i potencjalnych zmian tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu	16
Środowisko przyrodnicze	16
2.2. Określenie, analiza i ocena stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	24
2.3. Określenie, analiza i ocena istniejących problemów ochrony środowiska, istotnych z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody	25
2.4. Określenie, analiza i ocena celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu	26
2.5. Przewidywane, znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy	29
3. Rozwiązania minimalizujące oddziaływanie na środowisko oraz warianty alternatywne rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie	35
3.1. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów.....	35
3.2. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy	38
4. Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....	39
5. Źródła informacji stanowiące podstawę do sporządzenia prognozy.....	40

1. Wstęp

Zgodnie z podstawą prawną, jaką jest ustawa z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 nr 199, poz. 1227 ze zm.), niniejsza „Prognoza oddziaływania na środowisko...” jest jednym z podstawowych dokumentów niezbędnych w procedurze postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w przypadku polityk, strategii, planów albo programów opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Celem niniejszej Prognozy jest zdefiniowanie, czy przyjęte w „Programie ochrony środowiska dla powiatu wołomińskiego na lata 2012-2015 oraz perspektywą do roku 2019”, zadania i kierunki ich realizacji zapewniają bezpieczeństwo i ochronę środowiska przyrodniczego, a także ustalenie potencjalnych skutków środowiskowych w związku z realizacją zadań ujętych w tym Programie.

Bieżąca Prognoza została wykonana zgodnie z wymogami w/w ustawy wraz z uwzględnieniem wszystkich elementów zawartych w umowie.

Opracowanie zawiera:

- ▲ Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami;
- ▲ Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy;
- ▲ Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania;
- ▲ Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko;
- ▲ Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;
- ▲ Określenie, analiza i ocena:
 - ✓ istniejącego stanu środowiska oraz potencjalnych zmian tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
 - ✓ stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
 - ✓ istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody,
 - ✓ celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
 - ✓ przewidywanych znaczących oddziaływań, w tym oddziaływania bezpośredniego, pośredniego, wtórnego, skumulowanego, krótkoterminowego, średnioterminowego

i długoterminowego, stałego i chwilowego oraz pozytywnego i negatywnego, na cele i podmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, w szczególności na:

- ✓ dobra materialne,
- ✓ krajobraz,
- ✓ klimat,
- ✓ ludzi,
- ✓ powietrze,
- ✓ powierzchnię ziemi,
- ✓ rośliny,
- ✓ różnorodność biologiczną,
- ✓ wodę,
- ✓ zasoby naturalne,
- ✓ zabytki,
- ✓ zwierzęta

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

▲ Przedstawia:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

1.1. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami

Jako punkt odniesienia Programu ochrony środowiska przyjęty został aktualny stan środowiska oraz infrastruktury. Opracowanie Programu polegało na wymianie informacji i konsultacjach pomiędzy przedstawicielami Starostwa Powiatowego w Wołominie oraz poszczególnych Urzędów Miast i Gmin leżących w granicach powiatu, a także jednostkami organizacyjnymi zajmującymi się zagadnieniami ochrony środowiska, rozwojem infrastruktury. W ramach podstawowych zadań wykonano:

- ustalenie zakresu i formy opracowania w oparciu o dyskusje z przedstawicielami określonych

instytucji;

- zgrupowanie, przegląd oraz ocenę wszelkich dostępnych informacji o stanie środowiska powiatu wołomińskiego;
- określenie metod realizacji Programu oraz jego monitorowania;
- sprecyzowanie harmonogramu celów krótkoterminowych i długoterminowych oraz zadań priorytetowych do realizacji w zakresie Programu ochrony środowiska.

Wykonany Program ochrony środowiska oparty został na „Polityce ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” i składa się z następujących rozdziałów:

Rozdział 1 – Wstęp

Przedstawia podstawę prawną opracowania wraz z jego celem i zakresem, strukturę Programu oraz metodykę tworzenia.

Rozdział 2 – Założenia ochrony środowiska dla powiatu

Rozdział ten przedstawia dokumenty, których założenia i cele musi uwzględniać program ochrony środowiska dla powiatu.

Rozdział 3 – Charakterystyka powiatu

Zawiera pełen opis charakteryzujący dany obszar pod względem m. in. położenia, rzeźby terenu, warunków klimatycznych, użytkowania terenu, infrastruktury i walorów.

Rozdział 4 – Stan środowiska na terenie powiatu oraz główne problemy

Prezentuje aktualny stan komponentów środowiska oraz formy ochrony przyrody występującej na terenie powiatu wołomińskiego.

Rozdział 5 – Plan operacyjny na lata 2012 – 2015: cele i kierunki działań

W rozdziale tym zostały omówione cele i kierunki, osiągnięcia których pozwoli na rozwój społeczno-gospodarczy powiatu wołomińskiego w latach 2012-2015 z perspektywą do roku 2019 w aspekcie ochrony środowiska, aktywizacji rynku na rzecz działań w zakresie ochrony środowiska i edukacji ekologicznej mieszkańców.

Rozdział zawiera także harmonogram na określone lata wraz z szacowanymi kosztami i źródłami ich pozyskiwania. Harmonogram został wykonany dla celów odnoszących się do poprawy infrastruktury i stanu konkretnych komponentów środowiska.

Rozdział 6 – Aspekty finansowe realizacji programu

Rozdział ten przedstawia wykaz źródeł finansowania, z których można pokryć koszty realizacji planowanych inwestycji. Określa jakie są warunki uzyskania dofinansowania.

Rozdział 7 – Zarządzanie ochroną środowiska

Opisuje metodologię zarządzania Programem ochrony środowiska na terenie powiatu wołomińskiego.

Rozdział 8 – Sposób kontroli oraz dokumentowania realizacji programu

Rozdział ten prezentuje sposoby kontroli wdrażania dokumentu jakim jest Program Ochrony Środowiska. Zaproponowano w nim szereg wskaźników, które pozwolą monitorować wdrażanie Programu w życie powiatu wołomińskiego.

Rozdział 9 – Wytyczne do sporządzenia gminnych programów ochrony środowiska

W rozdziale tym przedstawiono wytyczne, które powinny być wykorzystane do sporządzenia programów ochrony środowiska dla poszczególnych gmin należących do powiatu wołomińskiego.

Rozdział 10 – Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Rozdział ten zawiera streszczenie w języku niespecjalistycznym poszczególnych rozdziałów całego opracowania.

W toku opracowywania Programu uwzględniono jego zgodność z następującymi dokumentami:

- Polityka ekologiczna państwa na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016
Funkcjonuje jako nadrzędny strategiczny dokument, według którego najbardziej istotne jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw społeczno-gospodarczego rozwoju zrównoważonego. Polityka ekologiczna skupia się na realizacji priorytetów i zadań takich jak:
 - ▲ działania na rzecz zapewnienia realizacji zasady zrównoważonego rozwoju,
 - ▲ przystosowanie do zmian klimatu,
 - ▲ ochrona różnorodności biologicznej,
 - ▲ ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody, zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii,
 - ▲ wzmocnienie systemu zarządzania ochroną środowiska,
 - ▲ dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski.

Podstawą Polityki ekologicznej Państwa jest zasada zrównoważonego rozwoju wynikająca z Konstytucji RP zgodnie z art. 5, dlatego zalecenia w niej zawarte należy uwzględniać we wszystkich dokumentach strategicznych oraz programach, których realizacja może mieć wpływ na stan środowiska. Obejmuje ona oprócz priorytetów i zadań służących realizacji tych celów także szczegółowy opis kierunków działań, które będą podejmowane w celu realizacji tych priorytetów do 2016 roku. Obliguje to wszystkie instytucje publiczne do dbałości o stan środowiska przyrodniczego, co wynika również z art. 74 Konstytucji RP.

➤ Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (NSRO) stanowią dokument, którego celem jest realizacja na terytorium Polski w latach 2007-2013 polityki spójności Unii Europejskiej. Celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia dla Polski jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Do realizacji celu głównego NSRO przyczyniać się ma 6 celów szczegółowych:

- ▲ poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa,
- ▲ poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej,
- ▲ budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski,
- ▲ podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług,
- ▲ wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej,
- ▲ wyrównanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

➤ Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015

Jest to nadrzędny, wieloletni dokument strategiczny rozwoju społeczno-gospodarczego kraju określający cele i priorytety, które powinny ten rozwój zapewnić. Główny cel to podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski poprzez:

- ▲ wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki,
- ▲ poprawę infrastruktury technicznej i społecznej,
- ▲ wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości,
- ▲ budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa,
- ▲ rozwój obszarów wiejskich,
- ▲ rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej.

➤ Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego

Program ten oparty jest na zasadzie zrównoważonego rozwoju województwa mazowieckiego, czyli modelu takiego rozwoju społeczno-gospodarczego, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania

podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.

➤ Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020

Dokument ten określa zasadnicze kierunki oraz metody działania skutkujące zwiększeniem tempa rozwoju województwa i wpisanie się w rodzinę regionów jednoczącej się Europy. Strategia stanowi oparcie dla samorządu województwa, odpowiedzialnego za prowadzenie polityki rozwoju regionalnego w podejmowaniu działań na rzecz społeczności województwa tak, aby pokonać wewnętrzne różnicowania i osiągnąć pełną integrację. Ważnym elementem w procesie tworzenia Strategii był szeroki udział społeczeństwa co świadczy o jej wartości.

Wykorzystano również ustawy, do których należą m. in.:

➤ Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz. U. z 2008r., Nr 25 poz. 150 ze zm.)

Określa ona zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów uwzględniając wymagania zrównoważonego rozwoju, a w szczególności:

- zasady ustalania:

- ▲ warunków ochrony zasobów środowiska,
- ▲ warunków wprowadzania substancji lub energii do środowiska,
- ▲ kosztów korzystania ze środowiska,

- obowiązki organów administracji,

- odpowiedzialność i sankcje.

➤ Ustawa z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 nr 199 poz. 1227 ze zm.)

Ustawa ta precyzuje:

1) zasady i tryb postępowania w sprawach:

- ▲ udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie,
- ▲ ocen oddziaływania na środowisko,
- ▲ transgranicznego oddziaływania na środowisko,

2) zasady udziału społeczeństwa w postępowaniu w sprawie,

3) organy administracji właściwe w sprawach o których mowa w pkt 1.

➤ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach (t.j. Dz. U. z 2010 r., Nr 185, Poz. 1243 ze zm.)

Określa ona zasady postępowania z odpadami w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia

ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ich ilości i negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów.

Zawarte są w niej:

- zasady gospodarowania odpadami, ujęte w taki sposób, aby:
 - ⊕ zapobiegać powstawaniu odpadów lub ograniczać ilość odpadów i ich negatywne oddziaływanie na środowisko przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użytkowania,
 - ⊕ zapewnić zgodny z zasadami ochrony środowiska odzysk odpadów, jeżeli nie udało się zapobiec ich powstaniu,
 - ⊕ zapewniać zgodne z zasadami ochrony środowiska unieszkodliwianie odpadów, których powstaniu nie udało się zapobiec lub których nie udało się poddać odzyskowi.
- wymagania dotyczące planów, które określają:
 - ⊕ aktualny stan gospodarki odpadami,
 - ⊕ prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami,
 - ⊕ działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarowania odpadami,
 - ⊕ instrumenty finansowe służące realizacji zamierzonych celów.

Ponadto, w ustawie o odpadach uregulowane są takie kwestie, jak:

- obowiązki posiadaczy odpadów,
- szczególne zasady gospodarowania niektórymi rodzajami odpadów,
- termiczne przekształcanie odpadów,
- składowanie i magazynowanie odpadów,
- międzynarodowy obrót odpadami,
- przepisy karne.

➤ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2006 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009r., Nr 151, poz. 1220, ze zm.)

Identyfikuje ona cele, zasady i formy ochrony przyrody żywej i nieożywionej oraz krajobrazu.

Ochrona przyrody zgodnie z tą ustawą polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody przez przede wszystkim:

- ⊕ zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony;
- ⊕ utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody;
- ⊕ kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie

i promocję w dziedzinie ochrony przyrody.

Priorytetem do sformułowania w Programie ochrony środowiska celów długoterminowych do roku 2019 i celów krótkoterminowych do 2015 roku oraz przedsięwzięć zmierzających do poprawy stanu środowiska przyrodniczego, kreowania regionalnej polityki ochrony i racjonalnego wykorzystania walorów przyrodniczo-krajobrazowych była przeprowadzona analiza uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych. Zrealizowanie celów wyróżnionych w Programie powinna spowodować polepszenie warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego na terenie powiatu wołomińskiego.

Za cele priorytetowe określone w Programie ochrony środowiska dla powiatu wołomińskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019, po uwzględnieniu powyższych dokumentów ze szczególnym naciskiem na treść Polityki Ekologicznej Państwa, przyjęto:

- ⊕ Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych poprzez dążenie do poprawy jakościowej i ilościowej wód i zasobów wodnych oraz zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków,
- ⊕ Zapewnienie mieszkańcom powiatu bezpieczeństwa powodziowego,
- ⊕ Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza,
- ⊕ Spełnianie standardów jakości powietrza przez instalacje, wymaganych przepisami prawa,
- ⊕ Sukcesywne zmniejszanie zagrożenia mieszkańców ponadnormatywnych hałasem,
- ⊕ Ochrona przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,
- ⊕ Zapobieganie poważnym awariom przemysłowym i zagrożeniom naturalnym oraz eliminacja i minimalizacja skutków w razie ich wystąpienia,
- ⊕ Promowanie walorów przyrodniczych Powiatu oraz idei trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej,
- ⊕ Dalsza ochrona i przeciwdziałanie degradacji gleb wraz z rekultywacją terenów zdegradowanych,
- ⊕ Doskonalenie wdrożenia prawodawstwa dotyczącego ochrony zasobów kopalni, wód podziemnych,
- ⊕ Ograniczenie presji środowiskowej podczas prowadzenia robót geologicznych i eksploatacji kopalni,
- ⊕ Wzmocnienie ochrony niezagospodarowanych złóż kopalni w procesie planowania przestrzennego,
- ⊕ Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalni,
- ⊕ Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych,
- ⊕ Maksymalizacja oszczędności zasobów wodnych na cele konsumpcyjne,

- ▲ Dążenie do relatywnego zmniejszenia zużycia energii elektrycznej i ciepłej,
- ▲ Zmniejszenie dotychczasowej energochłonności gospodarki,
- ▲ Zwiększenie wykorzystania energii z regionalnych źródeł odnawialnych,
- ▲ Proekologiczne inwestycje w dziedzinie transportu,
- ▲ Gospodarka komunalna i mieszkaniowa.

1.2. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy

➤ Prognozę oddziaływania na środowisko przygotowuje się w momencie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko realizacji polityki, strategii, planu lub programu zgodnie z ustawodawstwem polskim – ustawą z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 nr 199, poz. 1227 ze zm.). Prognoza jest podstawowym dokumentem, który oprócz aspektów środowiskowych, ocenia także skutki społeczne wdrożenia programu.

Zgodnie z art. 52 ustęp 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, informacje zawarte w Prognozie oddziaływania na środowisko, opracowane zostały adekwatnie do stanu współczesnej wiedzy oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów z nim powiązanych.

Prognozę oddziaływania na środowisko wykonano przy zastosowaniu metod opisowych, dotyczących charakterystyki obecnego stanu zasobów środowiska z uwzględnieniem przewidywanych, znaczących oddziaływań oraz obszarów prawnie chronionych. Dokonując opracowania Prognozy wzięto pod uwagę zapisy podstawowych dokumentów pozostających w ścisłym związku z Programem ochrony środowiska dla powiatu wołomińskiego. Natomiast oceny oddziaływań na poszczególne komponenty oraz na środowisko jako całość, a także analizy jakościowe, oparto na dostępnych danych.

Celem wykonanej analizy jest ocena, czy i w jaki sposób cele i kierunki działań określone w Programie w ramach priorytetów będą oddziaływać na środowisko.

1.3. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania

W Programie ochrony środowiska dla powiatu wołomińskiego ujęte zostały zasady i oceny monitorowania efektów realizacji tego Programu. Każdy z przyjętych priorytetów scharakteryzowany jest wskaźnikami ilościowymi i jakościowymi, umożliwiającymi określenie stopnia realizacji

poszczególnych działań, a także związane z tym zmiany w środowisku. Wskaźniki te oparte są o następujące sektory:

- gospodarka wodna,
- ochrona powietrza atmosferycznego,
- ochrona przed hałasem,
- ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnej awarii,
- ochrona przyrody i krajobrazu,
- ochrona przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,
- gospodarka odpadami.

Ocena realizacji zamierzonych kierunków i celów prowadzona będzie w oparciu o:

- określenie wskaźników wyznaczonych do realizacji zadań w POŚ;
- ocenę dynamiki zmian poszczególnych parametrów;
- ocenę realizacji zadań.

Źródłami informacji do prowadzenia analiz będą:

- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (dane z prowadzonego monitoringu);
- Administracja:

a) decyzje,

b) zezwolenia,

c) pozwolenia;

- Baza Danych Urzędu Marszałkowskiego (odpady);
- Główny Urząd Statystyczny;
- Baza danych Starostwa Powiatowego w Wołominie i Urzędów Miast i Gmin w powiecie oraz innych powiązanych jednostek administracyjnych.

W poniższej tabeli przedstawiono rodzaj wskaźnika, jego jednostkę oraz aktualny stan.

Tabela 1: Zmiany wskaźników w zakresie ochrony środowiska w ujęciu ilościowym w latach 2008-2010

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	2008 r.	2009 r.	2010 r.
1.	Długość sieci wodociągowej	km	750,6	753,4	798,3
2.	Długość sieci kanalizacyjnej	km	336,5	403,64	462,1
3.	Stosunek długości sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej	km	0,45	0,54	0,58
4.	Zużycie wody w gospodarstwach domowych	dam ³	4 933,8	4 705,4	4 786,0
5.	Zużycie wody na 1 mieszkańca	m ³ /rok	23,7	22,2	22,2
6.	Zużycie wody w przemyśle	dam ³ /rok	1 128	1 275	1 263,5
7.	Ścieki oczyszczone	dam ³	5 157	5 212	6 026,8
8.	Wielkość emisji zanieczyszczeń (gazy)	Mg/rok	69 009	56 821	51 886
9.	Wielkość emisji zanieczyszczeń (pyły)	Mg/rok	110	79	70
10.	Wielkość emisji punktowej ze źródeł energetycznych	Mg/rok	73	61	62
11.	Zanieczyszczenia powietrza zatrzymane lub zneutralizowane	Mg/rok	4 519	2 263	974
12.	Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	MWh	191 170	200 576	bd
13.	Zużycie energii elektrycznej na jednego mieszkańca	kWh	980,3	1 004,3	bd
14.	Długość sieci gazowej rozdzielczej	km	973,32	995,42	1 082
15.	Odbiorcy gazu z sieci	gosp. domowe	44 394	45 684	47 426
16.	Zużycie gazu z sieci	hm ³	bd	bd	bd
17.	Kubatura budynków ogrzewanych centralnie	bys. m ³	54 106,4	56 013,4	bd

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla powiatu wolemińskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019
 wykonana przez: EKO – LOG Sp z o.o. ul. Dobrowia 16, 61-063 Poznań

13

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	2008 r.	2009 r.	2010 r.
18.	Wskaźnik leśistości	%	28,40	29,30	29,40
19.	Długość sieci ciepłej przesyłowej	km	23,1	25,7	28,5
20.	Powierzchnia wszystkich obszarów chronionych na terenie powiatu	ha	19 849,7	19 969,7	23 773,44
21.	Powierzchnia rezerwatów przyrody	ha	308,2	308,2	307,9
22.	Pomniki przyrody	sztuk	180	232	231
23.	Liczba miejscowości o dużej skali zagrożenia środowiska	sztuk	bd	bd	bd
24.	Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej	tys. zł.	14 255,2	-	-
25.	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska	tys. zł.	122 546,2	-	-
26.	Odpady zebrane w ciągu roku	Mg	bd	45 449,5	38 689,28
27.	Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku	Mg	bd	4 911,27	6 056,28
28.	Ilość odpadów przypadająca na 1 mieszkańca	Mg/M/rok	bd	bd	bd

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu z POŚ 2009-2010, Sprawozdania z PGO 2009-2010 oraz GUS

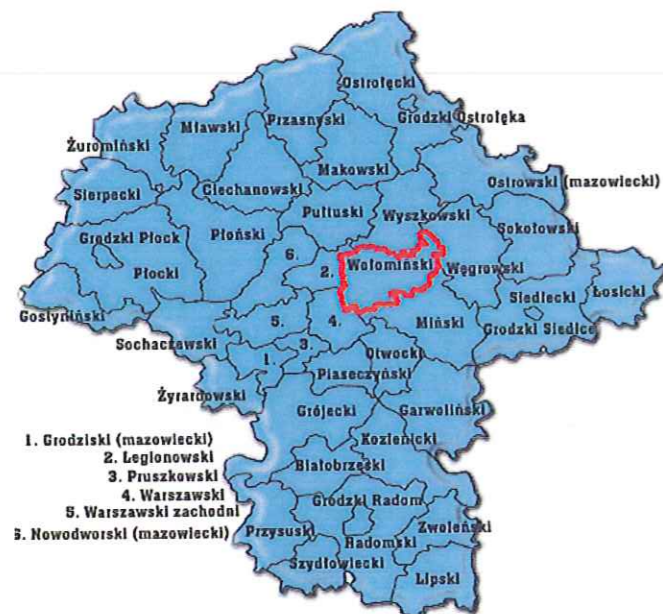
Dzięki określeniu wskaźników wyznaczonych do realizacji zadań w POŚ, ocenie dynamiki zmian poszczególnych parametrów oraz ocenie realizacji zadań, możliwe będzie ogólna ocena realizacji zamierzonych kierunków i celów.

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla powiatu wolemińskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019
 wykonana przez: EKO – LOG Sp z o.o. ul. Dobrowia 16, 61-063 Poznań

14

1.4. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Rozważenie możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć jest obowiązkiem wynikającym z Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 roku (Dz. U. 1999 nr 96, poz 1110). „Oddziaływanie transgraniczne” rozumiane jest w tym przypadku, jako jakiegokolwiek oddziaływanie nie mające wyłącznie charakteru globalnego, na terenie podlegającym jurysdykcji Strony, spowodowane planowaną działalnością, której fizyczna przyczyna jest w całości lub częściowo położona na terenie podlegającym jurysdykcji innej Strony.



Ilustracja 1: Lokalizacja powiatu wołomińskiego na tle województwa mazowieckiego

Powiat wołomiński nie sąsiaduje bezpośrednio z terytoriami innych Państw. Wobec tego nie zachodzi potrzeba analizy oddziaływania transgranicznego.

2. Określenie, analiza i ocena:

2.1. istniejącego stanu środowiska i potencjalnych zmian tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Środowisko przyrodnicze

Obszar powiatu wołomińskiego, mimo położenia na pozornie monotonnym terenie o charakterze równinnym, cechuje się zmiennością krajobrazów oraz terenami o wysokiej wartości przyrodniczej. Na bogactwo przyrodnicze obszaru powiatu wołomińskiego składają się pozostałości po dawnych puszcach, w formie dużych kompleksów leśnych. Z zachowanymi fragmentami naturalnych zbiorowisk roślinnych i ostojami rodzimej fauny. Teren powiatu wołomińskiego jest obszarem o dobrze zachowanej przyrodzie z występującymi gatunkami, które w pozostałych regionach kraju oraz europy pozostają silnie zagrożone lub wymarłe. Obszary cenne przyrodniczo zostały objęte prawną ochroną w ramach ochrony krajowej lub międzynarodowej.

Tabela 2: Obiekty i obszary o szczególnych walorach przyrodniczych na terenie powiatu wołomińskiego w roku 2010

Wyszczególnienie	Ilość	Powierzchnia [ha]
Rezerваты przyrody	5	307,9
Parki krajobrazowe	fragment Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego	840,0
Obszary Chronionego Krajobrazu	1	18 743
Obszary N2000	9	3 730,89 *
Pomniki przyrody	231	-
Użytki ekologiczne	5	31,61
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	1	120,04
Ogółem obszary prawnie chronione	-	23 773,44

Źródło: GUS, RDOS

*- uwzględniono powierzchnię Doliny Dolnego Bugu, Doliny Liwca, Krogulca, bez Ostoi Nadbużańskiej, której obszar pokrywa się z Doliną Dolnego Bugu

Obecny stan środowiska przyrodniczego na terenie powiatu wołomińskiego uważa się za dobry, pozostający w równowadze ekologicznej i potrafiący się samoregulować. Świadczy o tym duża ilość obiektów i powierzchnia środowiska przyrodniczego, objęta ochroną prawną.

Obszary leśne na terenie powiatu wołomińskiego to lasy klasy IIb, III, oraz IVa, będące w wielu od 30 do 70 lat. Powiat wołomiński znajduje się w zasięgu granic czterech nadleśnictw: DREWNIKA – w części zachodniej, północnej i centralnej, ŁOCHÓW - w części północno-wschodniej, MIŃSK - w części południowo-wschodniej oraz JABLONNA - w części północno-zachodniej (obejmuje część gminy

Radzymin). Nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa, sprawują nadleśniczkowie (oprócz terenu Jablonnej, nadzór na lasami niepaństwowymi – ok. 270 ha - sprawują służby Starostwa).

Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna w około 70 % oraz brzoza w około 15 %. Układ gleb powoduje, iż na około 80% powierzchni powiatu dominują bory sosnowe świeże. Bory występujące na siedliskach żyzniejszych zostały przekształcone i posiadają uproszczony skład florystyczny oraz strukturę drzewostanu w stosunku do lasów naturalnych. Oprócz borów na terenie powiatu występują lasy łęgowe, olsowe oraz bory bagienne. Oprócz siedlisk leśnych, w granicach powiatu wołomińskiego spotyka się również skupiska roślinności tworzące torfowiska wysokie, szuwały, oraz roślinność łąk i pastwisk.

Sporządzony Program Ochrony Środowiska dla powiatu wołomińskiego wskazuje cele i zadania chroniące środowisko przyrodnicze. Realizacja Programu ma przyczynić się do poprawy stanu środowiska przyrodniczego, zapewniać skuteczne mechanizmy chroniące przyrodę przed degradacją.

Nie podejmowanie realizacji działań zawartych w Programie, będzie stopniowo prowadziło do pogarszania stanu przyrody. Wpływ na to będzie miało coraz intensywniejsze negatywne oddziaływanie antropopresji. Do oddziaływania antropogenicznego zaliczmy rozwój gospodarczy regionu, a co z tym idzie rozwój infrastruktury drogowej, osadnictwa, oraz wzrost inwestycji w zakresie turystyki, co skutkować będzie zwiększającą się presją na obszary cenne przyrodniczo poprzez zwiększenie zapotrzebowania na surowce, zajęciem powierzchni terenu oraz pogorszeniem wszystkich elementów środowiska.

Obszary cenne przyrodniczo narażone będą na stopniową degradację, wynikającą z pogarszającym się stanem środowiska, głównie wzrostu stopnia zanieczyszczeń wód, gleb, powietrza, emisji hałasu oraz zajęciem terenu. Pogarszający się stan przyrody nie pozwoli na zachowanie bioróżnorodności oraz przyczyni się do utraty cennych walorów krajobrazowych na terenie powiatu.

Jakość wód i stosunki wodne

Zadania przyjęte w Powiatowym Programie Ochrony Środowiska obejmują zapewnienie mieszkańcom powiatu odpowiedniej jakości i ilości wody pitnej, racjonalizację zużycia wody w gospodarstwach domowych, przemyśle i rolnictwie, dążenie do osiągnięcia właściwych standardów jakościowych wód powierzchniowych poprzez ich ochronę przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł przemysłowych, komunalnych i rolniczych oraz rozbudowę i modernizację infrastruktury ochrony środowiska, szczególnie w zakresie odprowadzania ścieków. W celu zapewnienia mieszkańcom powiatu wołomińskiego odpowiedniej ilości i jakości wody pitnej powinno się prowadzić kontrole powstających nowych inwestycji, takich jak: budowa głębokich studni lub wykopy. Należy uwzględnić w planach zagospodarowania przestrzennego zasady ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych oraz

propagować racjonalne korzystanie z zasobów wodnych. Ponadto, w możliwie sprawny sposób należy ograniczać straty wody podczas samego jej wydobycia. Ochrona wody przeznaczonej do użytku publicznego powinna polegać także na stałej kontroli lokalnych zagrożeń jakości wód podziemnych i podejmowaniu szybkich działań. Zapewnienie odpowiedniej ilości wody pitnej przeznaczonej do spożycia przez mieszkańców zależy w dużej mierze od nich samych. Edukacja mieszkańców powiatu w zakresie możliwości i konieczności oszczędzania wody lub relatywnego zmniejszenia jej zużycia poprzez zmianę technologii, wprowadzenie zamkniętych obiegów wody zasadniczo wpłyną na poprawę w tym sektorze. Nic tak nie przekonuje jak ekonomiczne aspekty związane z oszczędzaniem wody. Innymi działaniami mającymi na celu spełnienie wyznaczonych celów jest weryfikacja pozwoleń wodnoprawnych. Ważne jest również ustanawianie aktów prawa lokalnego, dzięki którym mieszkańcy mogą liczyć na dofinansowanie np. gdy zainstalują urządzenia wodooszczędne. Zmniejszenie zużycia wody w przemyśle i rolnictwie można uzyskać poprzez rozwijanie systemu automatycznego sterowania i kontroli poborem wody oraz modernizację i konserwację urządzeń wodociągowych. Dzięki temu już przy samej produkcji i przesyłaniu nastąpi ograniczenie strat wody. Osiągnięcie powyższego celu wymaga współpracy regionalnej powiatu wołomińskiego z innymi jednostkami leżącymi na terenie zlewni wspólnych rzek. Poprawa jakości wód powierzchniowych wymaga przede wszystkim wyeliminowania niekontrolowanych zrzutów ścieków. Stąd też należy przeprowadzić inwentaryzację punktów zrzutu ścieków i na bieżąco ją aktualizować. Ważniejsze cieki i zbiorniki wodne cenne przyrodniczo, zlokalizowane na terenie powiatu wymagają opracowania operatów, które będą przedstawiały optymalne warunki środowiskowe niezbędne dla ich ochrony. Zbiorniki wodne i cieki wymagają także stałego monitoringu, wykonywania regularnie pomiarów oceny jakości wód.

Wokół zbiorników wodnych zaleca się utworzenie stref antyeutroficznych, których zadaniem jest ograniczenie spływu powierzchniowego z pól uprawnych. Strefa ta powinna być zagospodarowana trwałą i wysoką zielenią. Tereny zurbanizowane z kolei wymagają uporządkowania gospodarki wodami opadowymi. Konieczna jest sukcesywna eliminacja zanieczyszczeń brzegów zbiorników i cieków odpadami zdeponowanymi na tzw. „dzikich wysypiskach” i zabudowy brzegów, której eksploatacja zagraża czystości wody i stabilności skarp. Głównym zadaniem zapobiegającym zanieczyszczeniom wód podziemnych jest przede wszystkim eliminacja źródeł zanieczyszczeń: obszarowych, punktowych i liniowych. Za podstawowe źródło zagrażające czystości wód uważa się nieuporządkowaną gospodarkę ściekową. Gospodarka ściekowa wymaga przede wszystkim przeprowadzenia inwentaryzacji stanu sieci kanalizacyjnej i zbiorników bezodpływowych. W przypadku złego stanu technicznego należy uwzględnić konieczność wymiany elementów uszkodzonych. Zarówno kanalizacja sanitarna jak i deszczowa będą w dalszym ciągu rozbudowywane. Konieczne jest również zwiększenie liczby punktów zlewnych dla użytkowników indywidualnych bezodpływowych zbiorników ścieków istniejących na terenie nie objętym systemem kanalizacji zbiorczej. Dla wykonania powyższego celu zakłada się opracowanie

międzygminnej koncepcji gospodarki ściekowej dla terenów oddalonych od głównego systemu kanalizacyjnego w powiecie.

W celu zachowania odpowiedniej gospodarki wodnej zaleca się wykonanie inwentaryzacji i modernizacji sieci wodociągowej przy jednoczesnej wymianie elementów uszkodzonych bądź będących w złym stanie technicznym. Konieczna jest budowa nowych i modernizacja aktualnie funkcjonujących ujęć wody. Należy ograniczać również straty wody podczas jej poboru i przesyłaniu i wdrażać kolejne działania zmierzające do pełnej regulacji ciśnienia i sterowania siecią wodociągową. Gospodarka wodami opadowymi wiąże się z ograniczeniem zanieczyszczeń niesionych przez spływy powierzchniowe. Ich eliminacja powinna odbywać się jak najbardziej naturalnie, najlepiej bezpośrednio do osadników. Wzdłuż jezdnii należy nasadzić drzewa, stanowiące barierę dla wymywania gruntu z niezagospodarowanych terenów. Zasady nasadzeń drzew i krzewów reguluje ustawa o drogach publicznych z dnia 29 marca 1962 r. (Dz. U. z 1962 nr 20 poz. 90). Ponadto istotne jest utrzymanie odpowiedniej czystości w zlewni, poprzez jej sprzątanie jak również poprzez nakładanie powszechnych kar zanieczyszczania np. jezdni. Na stacjach benzynowych, myjniach i przy warsztatach samochodowych oraz wszędzie tam gdzie mogą wystąpić spływy deszczowe z olejami i benzyną konieczne jest stosowanie separatorów.

Reasumując, zapisy „Programu”, wykluczają możliwość wzrostu zagrożenia wód i ziemi powodowanego odprowadzaniem ścieków, przeciwnie – ich realizacja powinna spowodować uzyskanie oczekiwanych standardów ilości i jakości wód powierzchniowych i podziemnych obszaru.

Bardzo istotnym zagadnieniem z punktu widzenia zagrożeń występujących na terenie powiatu wołomińskiego są regularnie występujące podtopienia oraz pojawiające się powodzie. Podtopienia i zalewanie terenów zabudowanych (w różnym stopniu), w ciągu ostatnich lat zostały odnotowane na terenie wszystkich gmin powiatu wołomińskiego. Brak wymaganej infrastruktury służącej zagospodarowaniu wód opadowych (kanalizacja deszczowa, zbiorniki retencyjne, studnie chłonne, drenaże itp.), w szczególności wobec szybko rozwijającej się zabudowy i uszczelnia powierzchni towarzyszących obiektom budowlanym, powoduje zalewanie terenów utwardzonych. Do zakłóceń stosunków wodnych przyczynia się nielegalna likwidacja zbiorników wodnych różnego pochodzenia (naturalne, poeksploatacyjne i tp.). Kolejnym czynnikiem zakłócającym stosunki wodne jest podnoszenie rzędnych terenów położonych w obniżeniach. Mimo, iż jest to zabronione w świetle obowiązującego prawa, to jednak nader często spotykane na terenie powiatu. Program Ochrony Środowiska dla powiatu wołomińskiego przewiduje modernizację i rozbudowę budowli wodnych. Ponadto, szczególną uwagę należy zwrócić na bezprawne postępowanie z rowami melioracyjnymi i oczkami wodnymi.

Hałas

Klimat akustyczny powiatu wołomińskiego zależy przede wszystkim od komunikacji drogowej oraz emisji przemysłowej. Przeważający wpływ ma hałas komunikacyjny, w mniejszym stopniu hałas powodowany funkcjonowaniem przedsiębiorstw i fabryk. Wynika to z faktu, iż hałas komunikacyjny ma charakter liniowy, rozłożony wzdłuż głównych tras komunikacyjnych, hałas przemysłowy natomiast ma charakter lokalny. Największe zanieczyszczenia środowiska akustycznego na terenie powiatu wołomińskiego powoduje ruch pojazdów na drogach krajowych nr: 8 i 50 i drogach wojewódzkich nr: 631, 634, 635 i 636. Drogi te przebiegają przez większe miejscowości powiatu wołomińskiego, takie jak: Marki, Wołomin, Tłuszcz.

Hałas komunikacyjny powstaje przede wszystkim w wyniku interakcji opony z nawierzchnią asfaltową, znacznie mniejszy jest hałas powstający w trakcie jazdy hałas aerodynamiczny. Głównym czynnikiem wpływającym na poziom hałasu są: ilość pojazdów w potoku ich prędkość oraz stan nawierzchni. Zgodnie z generalnym pomiarem ruchu, przeprowadzonym w 2010 roku liczba pojazdów na drogach krajowych, przechodzących przez powiat wołomiński, wynosiła: 31067 poj./dobę na drodze DK 8 oraz 7338 poj./dobę¹ na drodze DK 50. Ilość pojazdów wraz z upływem lat wzrosła, przez co równocześnie wzrosła hałas.

Kolejną przyczyną wzmożonego hałasu na terenie powiatu wołomińskiego jest stan nawierzchni, który na większości dróg jest niezadowolający. Wyjątek stanowi nowopowstały odcinek drogi ekspresowej S8 i będąca w jej ciągu obwodnica Radzymina. Odcinki tych dróg dodatkowo posiadają stosowne środki minimalizacji hałasu, pozwalające na dotrzymanie standardów środowiska akustycznego.

Na terenie powiatu wołomińskiego pomiary akustyczne przeprowadzono w 2010 roku. Badania przeprowadzono dla drogi wojewódzkiej nr 634, przechodzącej przez Wołomin. Pomiary wykazały przekroczenie wartości dopuszczalnej poziomu dźwięku w porze nocy. Uzyskana wartość przekroczenia wyniosła 3,6 dB. Pomiary przeprowadzono również dla przedsiębiorstw i warsztatów. Badania nie wykazały jednak przekroczeń wartości dopuszczalnych.

Bez podjęcia działań dążących do poprawy klimatu akustycznego wartość przekroczeń wzrosła, a ponadnormatywny hałas osiągnie znacznie większy zasięg niż dotychczas. Zarówno zły stan nawierzchni dróg jak i wzrost ruch w dalszych latach przemawiają za podjęciem działań dążących do poprawy jakości klimatu akustycznego.

Powietrze atmosferyczne

Największymi zagrożeniami jakości powietrza na terenie powiatu wołomińskiego są

- ▲ zanieczyszczenia komunikacyjne;

¹ Zgodnie z generalnym pomiarem ruchu opublikowanym na str.: www.gddkia.gov.pl, <http://siskom.waw.pl>

- ⌘ zanieczyszczenia komunalne (ich źródłem są gospodarstwa domowe a także gromadzenie i utylizacja odpadów i ścieków (np. wysypiska, oczyszczalnie ścieków));
- ⌘ zanieczyszczenia z energetycznego spalania paliw.

Przyczyną nadmiernej emisji ze środków transportu takich zanieczyszczeń jak: pył, tlenek węgla, tlenki azotu oraz dwutlenek węgla, jest przede wszystkim zły stan techniczny pojazdów oraz stan dróg. Na jakość powietrza w powiecie wołomińskim duży wpływ ma również tzw. emisja niska, dużym problemem jest spalanie w domowych piecach odpadów, w tym tworzyw sztucznych, gumy i tekstyliów. Wielu mieszkańców pomimo dostępu do sieci gazowej i głównie ze względu na wzrost cen paliw „czystych” korzysta z opalania węglem kamiennym z dużą zawartością siarki lub też z drewna, które stanowi paliwo uzupełniające. W związku z tym paleniska domowe powodują lokalne zanieczyszczenia powietrza pyłem, tlenkami węgla, dwutlenkiem siarki oraz produktami niepełnego spalania w tym benzo-a-pirenem.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, emisja zanieczyszczeń pyłowych wprowadzanych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych, zlokalizowanych na terenie powiatu, wykazała spadek w ostatnich latach – w 2008 roku wynosiła 110 Mg/rok, w 2009 roku - 79 Mg/rok, a w 2010 roku – 62 Mg/rok. Spadek zaobserwowano również w ilości emitowanych zanieczyszczeń gazowych: w 2008 roku wynosiła 69 009 Mg, w 2009 roku – 56 821 Mg, a w 2010 roku – 51 886 Mg². Zmniejszała się również ilość zanieczyszczeń pyłowych, zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji – o prawie połowę tzn. o 2 256 Mg w roku 2009 w stosunku do roku 2008. W roku 2010 ilość ta zmalała aż o 57% w stosunku do roku 2009³.

Roczna ocena jakości powietrza wykonana na podstawie danych za 2010 r. wskazała, że należy podjąć określone działania w celu przywrócenia na danym obszarze obowiązujących standardów jakości powietrza. Strefa, do której należy powiat wołomiński charakteryzowała się przekroczeniami wartości dopuszczalnych pyłu PM10 oraz benzo(a)pirenu. Przekroczenia pyłu w strefie mazowieckiej zanotowano w punktach pomiarowych znajdujących się na terenie powiatu wołomińskiego (Wołomin i Tłuszcz), przekroczenia benzo(a)pirenu odnotowano w punkcie pomiarowym w Tłuszczu.

Analizując klasyfikacje stref w 2010 r. w stosunku do roku 2008 i 2009, zauważa się poprawę w zakresie ozonu zarówno ze względu na kryterium: zdrowie i ochrona roślin. Z klasy C nastąpiło przejście do klasy A. W zakresie pozostałych wskaźników nie odnotowano większych zmian.

Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Program Ochrony Środowiska dla powiatu wołomińskiego ustala cele i zadania środowiskowe.

² Dane GUS

³ Dane GUS

Realizacja Programu ma doprowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem oraz zapewnić skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją. Co dwa lata sporządzane jest raport, które pozwala na skontrolowanie realizacji zadań. Ponadto, Program zawiera analizę zmian z ostatnich lat, co pozwala stwierdzić, czy planowane zadania i podjęte cele są efektywne.

W przypadku braku realizacji działań zawartych w Programie, stopniowo pogarszać się będzie stan środowiska, a negatywne oddziaływanie antropopresji będzie coraz intensywniejsze. Rozwój gospodarczy regionu, a co za tym idzie wzrost inwestycji w zakresie turystyki oraz wzrost poziomu konsumpcji, skutkować będzie zwiększającą się presją na obszary cenne przyrodniczo oraz zwiększenie zapotrzebowania na surowce i pogorszenie wszystkich elementów środowiska. Tereny cenne przyrodniczo narażone będą na stopniową degradację, wynikającą z pogarszającego się stanu środowiska głównie wzrostu stopnia zanieczyszczeń wód, gleb, powietrza oraz intensyfikacji hałasu. Pogarszający się zły stan środowiska zniweluje możliwość zachowania różnorodności biologicznej oraz spowoduje pogorszenie walorów krajobrazowych na terenie powiatu. W przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu stale zmniejszać się będzie powierzchnia terenów zielonych, a tym samym pogorszeniu ulegną walory krajobrazowe powiatu.

Wzrost presji czynników biotycznych i abiotycznych na zieleń w powiecie, jako wypadkowa zaniechania działań proekologicznych w powiecie:

- ⌘ zanieczyszczenie atmosfery;
- ⌘ odpady w tym hałdowiska, odcieki, błoto pośniegowe;
- ⌘ zanieczyszczone wody powierzchniowe;
- ⌘ regularnie powtarzające się podtopienia, brak zmniejszenia zagrożenia powodziowego.
- ⌘ wycinka drzew i krzewów, zajmowanie terenów pod parkingi, dzikie składowiska i wylewiska, zabudowę.

Woda

Skutkiem niepodejmowania inwestycji w zakresie gospodarki wodno-ściekowej będzie pogorszenie stanu jakości wód powierzchniowych oraz zwiększenie ilości odprowadzanych ścieków nieoczyszczonych ze źródeł komunalnych i przemysłowych, a także zwiększające się straty wody wynikające z nieszczelnej sieci wodociągowej. Wzrost ilości ścieków i brak możliwości ich oczyszczania, może skutkować odprowadzaniem ścieków nieoczyszczonych do wód powierzchniowych oraz powodować degradację rzek i zbiorników wodnych. Stopniowo pogarszać się będzie klasa jakości rzek i cieków wodnych. Nieoczyszczone ścieki będą negatywnie oddziaływać również na wody podziemne, pierwszego poziomu wodonośnego, co będzie miało wpływ na zmniejszenie zasobów wodnych powiatu. Brak reakcji w stosunku do polepszenia jakości wód powiatu ostatecznie doprowadzi do sytuacji,

w której nie będzie spełniony wymóg Ramowej Dyrektywy Wodnej. Brak promocji racjonalnego korzystania z zasobów wodnych spowoduje, że mieszkańcy powiatu nie będą świadomi potrzeby działań ograniczających zużycie wody. Ponadto, w przypadku nie podejmowania działań w zakresie realizacji budowli wodnych, należy się spodziewać, że podtopienia wodami nadal będą się pojawiać, a zagrożenie powodziowe nie ulegnie zmniejszeniu. Nie wyklucza się, że brak reakcji w zakresie bezpieczeństwa powodziowego wiąże się z ewentualnymi protestami społeczeństwa.

Gleby

W przypadku niepodejmowania realizacji planowanych działań w zakresie ochrony gleb, może nastąpić wzrost ich degradacji. Będzie to powodem zwiększenia ilości skażonych gruntów, co zmniejszy możliwość ich wykorzystania, a tym samym spowoduje ograniczenie rozwoju gminy. Zmniejszy się także ilość gleb wykorzystywanych rolniczo. Zważając na zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi w przypadku prowadzenia na terenach poprzemysłowych inwestycji związanych ze zmianą funkcji terenu (obszarów zabudowanych bądź zurbanizowanych), należy wykonać ocenę jakości gleby i ziemi według sposobów określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. 2002, Nr 165, poz. 1359), a także wprowadzić działania naprawcze, zmierzające do przywrócenia jakości zanieczyszczonej gleby i ziemi dla standardów określonych w/w rozporządzeniem, na warunkach uzgodnionych z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska (art. 7 ust. 1 oraz art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie Dz. U. 2007, Nr 75, poz. 493 oraz art. 152 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko - Dz. U. 2008, Nr 199, poz. 1227 ze zm.).

Hałas

Podstawowym zagrożeniem akustycznym, na terenie powiatu wołomińskiego, jest hałas komunikacyjny. Brak realizacji inwestycji komunikacyjnych, polegających na rozwoju infrastruktury drogowej, poprawie stanu nawierzchni dróg, stosowaniu urządzeń eliminujących rozprzestrzenianie się hałasu, spowoduje pogorszenie się klimatu akustycznego powiatu.

Powietrza atmosferyczne

Brak realizacji zamierzeń strategicznych zawartych w Programie, spowoduje pogłębianie się negatywnych oddziaływań emisji zanieczyszczeń na środowisko. Do pogorszenia zarówno stanu powietrza atmosferycznego, jak również warunków życia mieszkańców powiatu, przyczyni się powstrzymanie wdrażania nowych technologii w miejsce dotychczasowych, przestarzałych technik,

które cechują się wysoką energochłonnością, materiałochłonnością oraz wodochłonnością produkcji, a także dużą ilością wytwarzanych zanieczyszczeń. Brak wdrażania proekologicznych inwestycji w dziedzinie gospodarki cieplnej i transportu, również przyczyni się do pogorszenia obecnego stanu. Pośród najważniejszych działań naprawczych, związanych z redukcją niskiej emisji i zmianami w emisji komunikacyjnej, znaleźć można działania w zakresie termomodernizacji budynków oraz trwałej likwidacji kotłowni węglowych i zastępowanie ich podłączeniem do sieci ciepłowniczej bądź ogrzewaniem gazowym, czy elektrycznym, a także wykorzystaniem alternatywnych źródeł energii w postaci kolektorów słonecznych, pomp ciepła, wykorzystaniem energii wiatru, które stanowiłyby uzupełniające źródła pozyskiwania energii cieplnej. Dzięki zaproponowanym działaniom zostanie zredukowana emisja pyłu PM10 i benzo(a)pirenu.

2.2. Określenie, analiza i ocena stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Obszary objęte przewidywanym znaczącym oddziaływaniem realizacji działań zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla powiatu wołomińskiego dotyczą zasobów środowiska dla rozwoju gospodarczego, podnoszenia jakości życia społeczności oraz rozwoju infrastruktury drogowej, komunikacyjnej i technicznej.

W przypadku realizacji zaprojektowanych w Programie Ochrony Środowiska przedsięwzięć nastąpi:

- ▲ poprawa jakości wód powierzchniowych,
- ▲ zmniejszenie zagrożenia jakości wód podziemnych;
- ▲ wzrost bezpieczeństwa powodziowego i ograniczenie występujących podtopień;
- ▲ zachowanie różnorodności biologicznej;
- ▲ ochrona bogactwa krajobrazowego i kulturowego;
- ▲ dotrzymanie norm jakości powietrza atmosferycznego poprzez ciągłą redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza;
- ▲ minimalizacja zużycia wody.

Realizacja zaprojektowanych w Programie Ochrony Środowiska przedsięwzięć przyczyni się do ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, poprawy stosunków wodnych, a także zabezpieczenia mieszkańców przed powodzią i podtopieniami. Powiat wołomiński systemowo podejmuje prace konserwacyjne polegające na udrożnianiu cieków oraz czyszczeniu, wykaszaniu i odmulaniu rowów. Program jednak wskazuje, iż prowadzenie takich działań wymaga ich intensyfikacji oraz regularności. Przewidziane są również remonty zapór bocznych Jeziora Zegrzyńskiego Kania-Popowo i Arciechów – Kuligów oraz udrożnienie odcinka ujściowego Bugu od ujścia do rzeki Narew.

Powiat wołomiński dąży również do wyznaczenia obszarów przeznaczonych na suche poldery,

które można zalać w kontrolowany sposób, obniżając poziom wód.

Budowa i modernizacja urządzeń przeciwpowodziowych może negatywnie wpłynąć na środowisko przyrodnicze. Niekorzystne oddziaływanie dotyczy głównie zmian w ukształtowaniu terenu oraz zmian w krajobrazie przyrodniczym. Działania takie są jednak konieczne, ponieważ mają na celu zapewnienie mieszkańcom gminy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.

Remonty układu drogowego wpłyną przede wszystkim na poprawę stanu nawierzchni dróg, a co za tym idzie, złagodzone zostaną uciążliwości emisyjne, akustyczne oraz wibracje.

Wraz ze stopniową likwidacją emisji niskiej, która powodowana jest przez liczne źródła wprowadzające do powietrza niewielkie ilości zanieczyszczeń, zniknie uciążliwość zjawiska polegającego na gromadzeniu się zanieczyszczeń wokół miejsca powstawania. Takimi miejscami są przeważnie obszary o zwartej zabudowie mieszkaniowej. Zwiększenie ograniczeń w przypadku nowych inwestycji, kontrole standardów emisji i systemów zarządzania w zakładach poprawią w znaczny sposób stan środowiska. Budowa i modernizacja układu komunikacyjnego spowoduje przede wszystkim poprawę stanu nawierzchni dróg i co za tym idzie, złagodzone zostaną uciążliwości emisyjne do atmosfery.

2.3. Określenie, analiza i ocena istniejących problemów ochrony środowiska, istotnych z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody

Wskazane problemy środowiskowe na terenie powiatu wołomińskiego znajdują rozwiązanie w ramach priorytetów zaproponowanych w Programie Ochrony Środowiska. Realizacja zadań ujętych w Programie prowadzić będzie do poprawy stanu środowiska i zapobiegać pogłębianiu się tych problemów.

Tabela 3: Problemy ochrony środowiska na terenie powiatu wołomińskiego w szczególności dotyczące obszarów objętych ochroną przyrody

Sektor	Problem
Powierzchnia ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • Duży ubytek gruntów rolnych i leśnych, na skutek dużej presji na te tereny związanej z rozwojem transportu, eksploatacją przemysłu i zabudowy mieszkaniowej, • prowadzenie prac ziemnych przy użyciu zanieczyszczonej gleby i ziemi (nie spełniającej standardów jakości określonych rozporządzeniem), • „dzikie wysypiska śmieci”.
Wody podziemne i powierzchniowe	<p>Źródłami zanieczyszczeń wód są:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nieoczyszczone lub niedostatecznie oczyszczone ścieki, • punktowe źródła zanieczyszczeń (rolnictwo, dzikie wysypiska odpadów,

Sektor	Problem
	<p>nieszczelne szamba, nielegalne zrzuty ścieków do wód powierzchniowych lub rowów),</p> <ul style="list-style-type: none"> • ścieki opadowe i spływy powierzchniowe z terenów zanieczyszczonych, np. przemysłowych, dróg, parkingów, • nieszczelne zbiorniki bezodpływowe, • gospodarka nawozowa. • Ponadto, miejsce mają regularnie występujące podtopienia oraz rzadsze powodzie.
Powietrze atmosferyczne	<ul style="list-style-type: none"> • Emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych oraz palenisk domowych, • spalanie odpadów w nieprzystosowanych do tego celu urządzeniach,
Zasoby przyrodnicze	<ul style="list-style-type: none"> • Silna antropopresja na tereny cenne przyrodniczo (zajmowanie terenów pod zabudowę mieszkaniową i letniskową), • przecinanie terenów cennych przyrodniczo elementami infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, • zwiększająca się presja turystyczna, • niezbędne inwestycje przeciwpowodziowe w dolinach rzek na terenach objętych ochroną przyrody.
Zieleń miejska	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenie możliwości rozbudowy systemów ciągów zieleni miejskiej, • wzrost zapotrzebowania na miejsca parkingowe, • rozwój gospodarczy - presja inwestorów i właścicieli gruntów, • niezabudowanych szczególnie w atrakcyjnych dla inwestycji częściach miasta.
Hałas	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost natężenia ruchu drogowego, rozwój sieci dróg oraz ich wkraczanie na nowe tereny przyrodniczo cenne, • Brak przejść dla zwierząt przez ciągi komunikacyjne, • Duża presja zabudowy mieszkaniowej realizowanej w pobliżu zakładów przemysłowych.

Źródło: Opracowanie własne

2.4. Określenie, analiza i ocena celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Polityka ochrony środowiska jest świadomą i celową działalnością władz różnych szczebli odnoszącą się do środowiska naturalnego, w jakim żyje człowiek. Polityka ta polega: „na tworzeniu warunków do racjonalnego użytkowania zasobów i walorów środowiska, jego właściwej ochronie i umiejętnym kształtowaniu na podstawie zdobytej przez ludzkość wiedzy teoretycznej i praktycznej. Polityka określa cele, metody i środki zarządzania środowiskiem. Taką właśnie polityką zarządzania środowiskiem zajmuje się Unia Europejska, która traktuje ją jako nieodłączny element polityki na rzecz trwałego i zrównoważonego rozwoju. Polityka ochrony środowiska jest jedną z polityk wspólnotowych Unii Europejskiej o najszerszym zasięgu. Rozporządzenia, dyrektywy i strategie w jej ramach mają na celu rozwijanie działań chroniących środowisko przed degradacją, przy czym wywierają też wpływ na wiele dziedzin życia.

W 2002 roku Unia Europejska ustanowiła VI Program Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska „Środowisko 2010: nasza przyszłość nasz wybór” (ang. Environment 2010: Our Future, Our Choice), który określa priorytety oraz powiązane z nimi działania w ramach ochrony środowiska. Wnioski wyciągnięte z realizacji poprzedniego programu z 1992 roku oraz jego ocena spowodowały, że nowy program działań na rzecz ochrony środowiska stanowi ramy dla polityki wspólnotowej w dziedzinie ochrony środowiska na okres dziesięciu lat (2001-2010). VI Program wyznacza cztery główne i priorytetowe obszary związane z ochroną środowiska: przeciwdziałania zmianie klimatu, działania w sprawie przyrody i różnorodności biologicznej, działania w sprawie środowiska naturalnego, zdrowia i jakości życia, zrównoważone wykorzystanie gospodarki zasobami naturalnymi i odpadami. Przyjęcie tego programu nałożyło na Komisję Europejską przygotowanie szczegółowych strategii tematycznych w obszarach: zanieczyszczenie powietrza, zapobieganiu powstawania odpadów oraz ich wtórne wykorzystanie, ochrona i zachowanie środowiska morskiego, ochrona gleby, zrównoważone stosowanie pestycydów, zrównoważone wykorzystywanie zasobów, środowisko miejskie. Priorytetowe działania związane z ochroną środowiska mają być realizowane na szczeblu wspólnotowym, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Zasadniczym dokumentem krajowym w zakresie ochrony środowiska jest „Polityka ekologiczna państwa 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”. Dokument określa cele i zadania o charakterze systemowym ważne dla stworzenia warunków do wykonywania priorytetów ochrony środowiska. Podstawowym warunkiem skutecznej realizacji polityki ekologicznej państwa jest respektowanie zasady zrównoważonego rozwoju w strategiach i politykach w poszczególnych dziedzinach gospodarowania. Określa zasady i sposoby ochrony dziedzictwa przyrodniczego oraz racjonalnego użytkowania zasobów

przyrody wskazując jednocześnie na konieczność zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego państwa, w tym przez znaczny wzrost lesistości, utworzenie europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000, ochronę terenów wodno-błotnych, a także poprawę stanu czystości wód powierzchniowych. Postanowienia dokumentu obligują do zrównoważonego wykorzystywania surowców, materiałów, wody oraz do coraz większego rozwoju energetyki odnawialnej, nakazując również kształtowanie stosunków wodnych i ochronę przed powodzią. Jednym z celów polityki ekologicznej jest zapobieganie zagrożeniom zdrowia w środowisku i ograniczenie ryzyka dla zdrowia wynikające z narażenia na szkodliwe dla człowieka czynniki środowiskowe. Polityka ekologiczna wskazuje na konieczność poprawy jakości powietrza atmosferycznego oraz klimatu akustycznego, ochronę przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych i poważnymi awariami przemysłowymi, przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz uporządkowanie gospodarowania odpadami. Określa nakłady na realizację działań objętych polityką oraz źródła jej finansowania.

Polityka ekologiczna państwa wskazuje, że zgodnie z założeniami VI Programu UE realizacja zrównoważonego rozwoju ma nastąpić poprzez poprawę środowiska i jakości życia obywateli UE. Poprawa środowiska ma nastąpić między innymi wskutek działań takich jak:

- ▲ znaczny wzrost lesistości Europy; w Polsce zakłada się wzrost lesistości z 28,5% (2001 r.) do 30% (do roku 2020), a w dalszej perspektywie nawet do 32-33%;
- ▲ utworzenie europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000 obejmującej dotychczas ok. 15% powierzchni państw członkowskich Unii Europejskiej;
- ▲ ochrona terenów wodno – błotnych;
- ▲ poprawa stanu czystości wód powierzchniowych (płynących, stojących i morskich); jest to zadanie szczególnie trudne w Polsce wobec powszechnego zanieczyszczenia wód powierzchniowych.

W sytuacji kurczących się zasobów, coraz trudniejszej dostępności oraz rosnących kosztów pozyskiwania surowców, wody i energii niezbędny jest przede wszystkim, nie tylko ze względów ekologicznych, ale także gospodarczych i społecznych, wzrost efektywności ich wykorzystania, tj. zmniejszenie ich zużycia na jednostkę produktu, jednostkową wartość usługi, statystycznego konsumenta, itp. bez pogarszania standardu życiowego ludności i perspektyw rozwojowych gospodarki. Konieczne jest podtrzymanie dotychczasowych pozytywnych tendencji w tym zakresie, między innymi kontynuacja podjętych działań w zakresie racjonalizacji zużycia wody, szczególnie poprzez wdrażanie najlepszych dostępnych technik (BAT), tak w przemyśle i szerzej w działalności produkcyjnej oraz usługowej, jak i w gospodarstwach domowych.

Aktualizowany projekt Programu Ochrony Środowiska dla powiatu wołomińskiego uwzględnia cele ochrony środowiska ustanowione na poziomie międzynarodowym i krajowym. Świadczą o tym wyznaczone priorytety i działania określone w Programie, które realizują cele środowiskowe ujęte

w dokumentach strategicznych w zakresie ochrony środowiska. Realizacja działań rozwojowych i modernizujących infrastrukturę ochrony i wprowadzenie racjonalnego użytkowania środowiska przyrodniczego powinna umożliwić osiągnięcie standardów określonych dyrektywami UE i wynikających z Traktatu Akcesyjnego.

2.5. Przewidywane, znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy

Rozdział ten opiera się na ocenie oddziaływania na środowisko przewidzianych w Programie Ochrony Środowiska działań oraz planowanych inwestycji. Ocenę przedstawiono uwzględniając następujące oddziaływania:

➤ pozytywne/ negatywne/ brak oddziaływania;

a poza nimi oceniono dodatkowo poszczególne priorytety oddziaływania:

➤ bezpośrednie/ pośrednie;

➤ krótkotrwałe/ średniotrwałe/ długotrwałe;

➤ stałe/ chwilowe.

Ocena została dokonana na podstawie stymulacji i przewidywanych skutków realizacji konkretnych przedsięwzięć na poszczególne priorytety środowiska:

1. Różnorodność biologiczna, rośliny, zwierzęta;
2. Ludzie;
3. Woda;
4. Powietrze;
5. Powierzchnia ziemi;
6. Krajobraz;
7. Klimat;
8. Zasoby naturalne;
9. Zabytki;
10. Dobra materialne.

Oddziaływanie negatywne to takie, które prowadzi do ujemnych skutków, pomniejszające wartość środowiska i jego składników. Negatywne mogą być zarówno działania legalne jak i nielegalne,

powodujące szkody w środowisku oraz te, które stwarzają zagrożenie dla środowiska.

Poprzez oddziaływania pozytywne rozumie się oddziaływania, których realizacja przynosi lub prowadzi do poprawy stanu środowiska.

Tabela 4: Ocena ewentualnego oddziaływania zadań przewidzianych Programie na środowisko człowieka i elementy środowiska przyrodniczego

Zadania	Potencjalne elementy środowiskowe, na które mogą oddziaływać przedsięwzięcia							Uwagi					
	1 Różnorodność biologiczna, rośliny, zwierzęta	2 Ludzie	3 Woda	4 Powietrze	5 Powierzchnia ziemi	6 Krajobraz	7 Klimat	8 Zasoby naturalne	9 Zabytki	10 Dobra materiałowe	Bezpośrednie (B)/ pośrednie (P)	krótko(K)/ średnio(S)- długo(D)/- trwale	stale(S)/ chwytowe (C)
Jakość wód i stosunki wodne													
Budowa nowych ujęć wody											2-B 3-B 5-B	2-D 3-D 5-K	2-S 3-S 5-C
Budowa nowych i modernizacja istniejących Stacji Uzdatniania Wody											2-B 4-B 5-B	2-D 4-D 5-K	2-S 4-S 5-C
Rozbudowa sieci wodociągowej											2-B 3-B 5-B	2-D 3-D 5-K	2-S 3-S 5-C
Modernizacja sieci wodociągowej											2-B 3-B 5-B	2-D 3-D 5-K	2-S 3-S 5-C
Rozbudowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji											1-B 2-B 3-B 5-B	1-S 2-D 3-D 5-K	1-S 2-S 3-S 5-C
Modernizacja oczyszczalni ścieków											1-P 2-P 3-B 4-B	1-D 2-D 3-D 4-S	1-C 2-S 3-S 4-
Renowacja i utrzymanie rowów melioracyjnych i innych											1-B 3-B 5-P	1-S 3-C 5-S	1-C 3-C 5-C

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla powiatu wrocławskiego na lata 2012-2015

z perspektywą do roku 2019
wykonana przez: EKO – LOG Sp z o.o. ul. Dobrowita 16, 61-063 Poznań

Zadania	Potencjalne elementy środowiskowe, na które mogą oddziaływać przedsięwzięcia										Uwagi		
	1 Różnorodność biologiczna, rośliny, zwierzęta	2 Ludzie	3 Woda	4 Powietrze	5 Powierzchnia ziemi	6 Krajobraz	7 Klimat	8 Zasoby naturalne	9 Zabytki	10 Dobra materiałowe	Bezpośrednie (B)/ pośrednie (P)	krótko(K)/ średnio(S)- długo(D)/- trwale	stale(S)/ chwytowe (C)
Powietrze atmosferyczne													
Utrzymanie stawów (urządzeń wodnych)											6-P 1-B 3-B 6-P	6-S 1-S 3-S 6-S	6-C 1-S 3-S 6-S
Termomodernizacja budynków gminnych i powiatowych											2-P 4-B 7-P	2-S 4-D 7-S	2-S 4-S 7-S
Promowanie odnawialnych źródeł energii											2-P 4-B 7-P 8-B	2-S 4-D 7-S 8-D	2-S 4-S 7-S 8-S
Poprawa standardów technicznych infrastruktury drogowej											2-P 4-B 7-P	2-S 4-D 7-S	2-S 4-S 7-S
Rozbudowa systemu komunikacji zbiorowej											2-P 4-B 7-P 8-B	2-S 4-D 7-S 8-D	2-S 4-S 7-S 8-S
Hałas													
Aktualizacja map akustycznych dla obszarów położonych wzdłuż dróg, których eksploatacja może powodować negatywne											-	-	-

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla powiatu wrocławskiego na lata 2012-2015

z perspektywą do roku 2019
wykonana przez: EKO – LOG Sp z o.o. ul. Dobrowita 16, 61-063 Poznań

Zadania	Potencjalne elementy środowiskowe, na które mogą oddziaływać przedsięwzięcia										Uwagi		
	1 Różnorodność biologiczna, rośliny, zwierzęta	2 Ludzie	3 Woda	4 Powietrze	5 Powierzchnia ziemi	6 Krajobraz	7 Klimat	8 Zasoby naturalne	9 Zabytki	10 Dobra materialne	Bezpośrednie (B)/pośrednie (P)	krótko(K)/średnio(S)/długo(D)/-trwale	stałe(S)/chwilowe (C)
oddziaływanie na środowisko													
Opracowanie programów ograniczania hałasu na obszarach, na których poziom hałasu przekracza dopuszczalną wartość											1-B 2-B 4-P	1-Ś 2-D 4-K	1-S 2-S 4-C
Poprawa standardów technicznych infrastruktury drogowej											2-B 4-P 5-B	2-D 4-K 5-K	2-S 4-C 5-S
Budowa zabezpieczeń przed uciążliwościami akustycznymi											2-B 4-P 6-B	2-D 4-S 6-D	2-S 4-S 6-S
Rozbudowa systemu komunikacji zbiorowej											2-P 4-P 8-B	2-Ś 4-Ś 8-D	2-S 4-S 8-S
Promieniowanie elektromagnetyczne													
Aktualizacja informacji o źródłach promieniowania elektromagnetycznego											-	-	-
Pomiary poziomu pól elektromagnetycznych											-	-	-
Aktualizacja listy											1-P	1-Ś	1-S

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla powiatu wrocławskiego na lata 2012-2015

z perspektywą do roku 2019

wykonana przez: EKO – LOG Sp. z o.o. ul. Dobrowita 16, 61-063 Poznań

Zadania	Potencjalne elementy środowiskowe, na które mogą oddziaływać przedsięwzięcia										Uwagi		
	1 Różnorodność biologiczna, rośliny, zwierzęta	2 Ludzie	3 Woda	4 Powietrze	5 Powierzchnia ziemi	6 Krajobraz	7 Klimat	8 Zasoby naturalne	9 Zabytki	10 Dobra materialne	Bezpośrednie (B)/pośrednie (P)	krótko(K)/średnio(S)/długo(D)/-trwale	stałe(S)/chwilowe (C)
zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej i ich bieżąca kontrola											2-P 3-P 5-P 8-P	2-Ś 3-Ś 5-Ś 8-Ś	2-S 3-S 5-S 8-S
Uzupełnianie sprzętu ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego											1-P 2-P 3-P 5-P 8-P	1-Ś 2-Ś 3-Ś 5-Ś 8-Ś	1-S 2-S 3-S 5-S 8-S

Źródło: Opracowanie własne

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla powiatu wrocławskiego na lata 2012-2015

z perspektywą do roku 2019

wykonana przez: EKO – LOG Sp. z o.o. ul. Dobrowita 16, 61-063 Poznań

OBJAŚNIENIA:

	oddziaływanie negatywne
	oddziaływanie pozytywne (poprawa stanu)
	brak oddziaływania

1-10 – potencjalne elementy środowiskowe, na które mogą oddziaływać przedsięwzięcia

B – bezpośrednie

P – pośrednie

krótco(K)/średnio(Ś)-/długo(D)-/trwale

S – stałe

C – chwilowe

Wnioski

Stwierdza się, że sukcesywne wdrażanie Programu, w perspektywie długofalowej powinno pozwolić na dotrzymanie standardów podyktowanych regulacjami prawa polskiego oraz Unii Europejskiej.

Kontynuacja rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej da swój pozytywny oddźwięk na jakości wód. Tego rodzaju działania w skuteczny sposób ograniczają migrację zanieczyszczeń pochodzących z nieszczelnych sieci do środowiska gruntowo-wodnego.

Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii i technologii, a tym samym eliminacja wykorzystania konwencjonalnych źródeł energii, zmniejszy emisję zanieczyszczeń do atmosfery.

Podjęcie inwestycji w zakresie infrastruktury drogowej przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii i materiałów, poprawi klimat akustyczny w powiecie. Podkreśla się fakt, iż działania z zakresu ochrony przed hałasem pozytywnie wpływa także na stan powietrza atmosferycznego.

Znaczące inwestycje będą podlegały ocenie oddziaływania na środowisko, zatem zakłada się, że będą realizowane przy użyciu nowych technologii i wyposażone w rozwiązania eliminujące negatywny wpływ na środowisko.

Podstawą całego działania jest wiedza ekologiczna lokalnych mieszkańców. W związku z powyższym właściwie ukierunkowana edukacja zarówno dzieci, młodzieży jak i dorosłych przyczyni się do polepszenia stanu poszczególnych elementów przyrodniczych.

3. Rozwiązania minimalizujące oddziaływanie na środowisko oraz warianty alternatywne rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie

3.1. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów

W ramach realizacji Programu Ochrony Środowiska dla powiatu wołomińskiego, przewidzianych jest wiele inwestycji, które mogą mieć negatywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcia te będą realizowane głównie w zakresie infrastruktury komunalnej: wodociągi, kanalizacja. Przewiduje się również rozbudowę infrastruktury drogowej i modernizację dróg. Powyższe inwestycje mogą niekorzystnie oddziaływać na środowisko głównie w fazie realizacji. Możliwe jest ograniczenie tego oddziaływania do racjonalnego poziomu poprzez przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala przekształceń środowiska wywołanych przez inwestycje zależna jest w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Kolejnym działaniem ograniczającym negatywne oddziaływania inwestycji na środowisko jest prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy w czasie realizacji inwestycji. Szczególnie istotne jest to w miejscach styku z ekosystemami wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych. Równie ważne jest stosowanie, podczas prac inwestycyjnych, odpowiednich technologii, materiałów oraz rozwiązań konstrukcyjnych.

Inwestycje komunikacyjne nie mogą zagrażać trwałości układów przyrodniczych oraz ciągłości funkcjonowania środowiska przyrodniczego. W związku z tym, należy ograniczać presję na tereny wrażliwe, a także unikać barier dla funkcjonowania przyrody podczas realizacji inwestycji drogowych. Szczególnie ważne jest zachowanie drożności korytarzy ekologicznych oraz utrzymanie głównych szlaków migracji zwierząt poprzez budowę przepustów lub kładek w poprzek drogi, a także zastosowanie obustronnych ogrodzeń drogi w rejonie lasów w celu uniemożliwienia wtargnięcia zwierzyny na drogę. W przypadku inwestycji liniowych ważne jest odpowiednie oznakowanie terenu ostrzegające przed możliwością wkroczenia zwierzyny leśnej na drogę. W celu ograniczenia emisji hałasu, wywołanego ruchem pojazdów, należy uwzględnić w projekcie możliwość budowy ekranów akustycznych oraz takie rozwiązania, które wpłyną na poprawę płynności jazdy. Jeśli w pobliżu pasa drogowego rosną drzewa, mogą być one narażone na uszkodzenia, należy w takiej sytuacji podjąć działania chroniące przydrożną roślinność. Podczas prowadzonych robót należy osłonić pnie drzew rosnących w bezpośrednim sąsiedztwie przeprowadzanych robót ziemnych, w miarę możliwości wykonywać ręcznie roboty ziemne w obrębie systemu korzeniowego, zabezpieczyć odsłonięte korzenie drzew przed nadmiernym wysuszeniem lub przemarzeniem, a także zadbać, aby bezpośrednio pod koronami drzew nie były magazynowane materiały budowlane oraz ziemia z wykopów, ponieważ uniemożliwia to wymianę gazową między powietrzem a glebą. W przypadku przewidywanej wycinki

drzew oraz krzewów kolidujących z planowaną inwestycją konieczne jest dążenie przez inwestora do zachowania jak największej ilości zieleni. Ponadto, w przypadku inwestycji zawartych w Programie Ochrony Środowiska wszystkie prace należy przeprowadzić z uwzględnieniem sezonowych zjawisk zachodzących w przyrodzie, zwłaszcza na obszarach Natura 2000 oraz dokonywać przywrócenia właściwego stanu terenu po przeprowadzonych pracach budowlanych.

W celu ochrony kompleksów leśnych na bieżąco prowadzone są prace pielęgnacyjne. Szczególne znaczenie mają zadania związane ze zwiększeniem lesistości powiatu, ochroną trwałości lasu oraz zachowaniem istniejących zasobów leśnych.

Powiat dąży do poprawy stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zapewnienia wysokiej jakości wody pitnej. W związku z tym, należy podjąć wszelkie działania prowadzące do ograniczenia degradacji wód. Działania przewidziane w Programie Ochrony Środowiska skutkować będą poprawą jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

Planowane działania zmierzające do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza i uciążliwości z nią związane będą zdecydowanie pozytywnie oddziaływać na poszczególne komponenty środowiska. Ograniczenie emisji można uzyskać poprzez tworzenie warunków rozpraszania ruchu samochodowego, zwłaszcza pojazdów ciężarowych, w miastach poprzez odpowiednie kształtowanie i realizację sieci drogowej oraz zwiększenie roli transportu szynowego. W związku z sukcesywną wymianą pojazdów mechanicznych z silnikami spalinowymi nie posiadających katalizatorów spalin na pojazdy z silnikami ekologicznymi, należy spodziewać się zdecydowanej poprawy w zakresie emisji analizowanych zanieczyszczeń powietrza. Tendencja wycofywania starych samochodów z ruchu drogowego, zastąpienie je pojazdami nowoczesnymi z katalizatorami oraz powszechne stosowanie benzyny bezołowiowej wpływa generalnie na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń atmosfery z rur wydechowych pojazdów na drogach. Przedsięwzięcia infrastrukturalne, jakimi są inwestycje drogowe mogą wpływać negatywnie na środowisko zwłaszcza w trakcie realizacji. W tym czasie ważne jest, aby zmniejszyć negatywne oddziaływanie wpływu sprzętu i środków transportu na środowisko poprzez dbanie o odpowiednią ich eksploatację oraz właściwą konstrukcję. Pojazdy wykorzystywane na budowach oraz maszyny, nie powinny być przeciążane i eksploatowane na najwyższych obrotach silników, ponieważ zwiększa to emisję spalin do powietrza. Podczas eksploatacji dróg jakość powietrza uzależniona jest od wielkości emisji zanieczyszczeń pochodzących z procesów spalania paliw w silnikach przejeżdżających pojazdów. Optymalizując czynniki takie, jak szybkość i płynność ruchu pojazdów, czy jakość nawierzchni można zmniejszyć emisję zanieczyszczeń do powietrza. Minimalizację zanieczyszczeń powietrza oraz zmniejszenie zasięgu oddziaływania dróg uzyskamy przy zastosowaniu nasadzeń drzew i krzewów. W przypadku ograniczenia emisji ze źródeł przemysłowych duże znaczenie odgrywa wdrożenie nowoczesnych technologii, przyjaznych środowisku, a także modernizacja i hermetyzacja procesów technologicznych wraz z automatyzacją instalacji emitujących pył. Do ograniczenia emisji

zanieczyszczeń w powiecie wołomińskim przyczyni się również trwała likwidacja kotłów węglowych poprzez zastąpienie ich ogrzewaniem gazowym lub elektrycznym, czy poprzez wykorzystanie alternatywnych źródeł energii w postaci kolektorów słonecznych, pomp ciepła, wykorzystaniem energii wiatru, które stanowiłyby uzupełniające źródła pozyskiwania energii cieplnej. Chcąc zmniejszyć zapotrzebowanie i zużycie emisji cieplnej w obiekcie budowlanym można zastosować termomodernizację obejmującą zmiany zarówno w systemach ogrzewania i wentylacji oraz w strukturze budynku i instalacjach doprowadzających ciepłą wodę. Aby osiągnąć cel przeprowadza się działania obejmujące docieplanie ścian zewnętrznych i stropów, wymianę okien, wymianę lub modernizację systemów grzewczych. Redukcję negatywnego wpływu emisji można uzyskać także przez likwidację lub modernizację starych kotłowni w budynkach użyteczności publicznej lub innych obiektach komunalnych. Ważnym krokiem w utrzymaniu odpowiedniego stanu sanitarnego powietrza w powiecie jest przeprowadzanie działań promocyjnych i edukacyjnych informujących mieszkańców o aktualnym stanie zanieczyszczenia powietrza i jego wpływie na zdrowie oraz organizacja akcji promocyjnych w zakresie korzystania z transportu zbiorowego.

Obszary Natura 2000 powinny zostać poddane monitoringowi, w określonych odstępach czasowych (3-6 lat) sprawdzającemu czy chronione ekosystemy i gatunki znajdują się w właściwym stanie a status ochrony jest właściwy, i czy nie zachodzi konieczność wprowadzenia innych zadań ochronnych. Jeśli rozwój gospodarczy zagraża obszarom Natura 2000, a w szczególności chronionym ekosystemom i gatunkom należy wdrożyć działania ochronne. Dla gatunków i ekosystemów pozostających w formie zagrożenie i wykazujących potrzebę zabiegów ochronnych należy przeprowadzić wszelkie działania w ramach programu ochrony czynnej dostosowanego indywidualnie do każdego gatunku czy ekosystemu. Należy również zwrócić uwagę na zakres prowadzonych działań ochronnych, aby nie dopuścić do sytuacji ratowania jednego gatunku kosztem drugiego.

W ramach sieci Natura 2000 każdy obszar powinien mieć sporządzony aktualny plan ochrony, w którym zawarte będą informacje dotyczące ochrony gatunków, dla których ochrony obszar został powołany. W planach ochronnych oprócz wytycznych dotyczących ochrony poszczególnych gatunków bądź siedlisk powinny zostać zawarte informacje o zagrożeniach dotyczących obszarów i ich przeciwdziałaniu.

Ponadto, w ramach ocen oddziaływania inwestycji na środowisko na podstawie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz. 1227 ze zm.) właściwy organ określa zasadność przeprowadzenia postępowanie w sprawie oddziaływania inwestycji na obszary Natura 2000 a w szczególności na siedliska przyrodnicze i gatunki, dla ochrony których powołano ten obszar. Przeprowadzone postępowanie ma na celu wskazanie oraz dokładne określenie oddziaływania inwestycji, wariantów alternatywnych oraz środków minimalizujących, w ramach których należy

zapewnić zrekomensowanie powstałych strat w środowisku przyrodniczym i zapewnić integralność sieci.

3.2. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

Program Ochrony Środowiska dla powiatu wołomińskiego przewiduje realizację zadań, które w większości przyczynią się do ograniczenia negatywnego oddziaływania planowanego rozwoju gospodarczego na środowisko. Dlatego też uznaje się, że nieuzasadnione jest wyznaczanie szczegółowych wariantów alternatywnych. Program opracowany został z uwzględnieniem aktualnie obowiązujących wymogów prawnych w zakresie ochrony środowiska, uwarunkowań wynikających z aktualnego stanu środowiska, na terenie powiatu oraz z uwzględnieniem zidentyfikowanych podstawowych problemów i zagrożeń, zarówno pochodzenia naturalnego jak i antropogenicznego.

W Programie zostały określone cele priorytetowe i działania służące ich realizacji. Niemniej nie można całkowicie wykluczyć negatywnego oddziaływania na środowisko części inwestycji zaproponowanych w omawianym dokumencie, pomimo założenia, iż mają służyć jego poprawie i ochronie. Negatywne oddziaływania dotyczą początkowej fazy realizacji przedsięwzięć, związanych głównie z robotami budowlanymi, ale w fazie eksploatacji, zaznaczy się ich pozytywny wpływ na środowisko. W wielu dziedzinach brak realizacji tych inwestycji wiązałby się z kontynuacją negatywnych oddziaływań, brakiem poprawy stanu środowiska, a nawet z jego pogorszeniem i powstawaniem nowych zagrożeń.

Uwzględniając powyższe rozważania, jedynym nasuwającym się rozwiązaniem alternatywnym jest brak realizacji zadań określonych w Programie. Podkreśla się jednak, że mogłoby to wywołać skutki w postaci pogorszenia się stanu poszczególnych komponentów środowiska oraz potęgowania istniejących już zagrożeń. Napotkane trudności związane z realizacją niektórych zadań określonych w Programie to przede wszystkim wysokie koszty realizacji, konflikty społeczne oraz pozyskanie terenów pod inwestycje.

4. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu ochrony środowiska dla powiatu wołomińskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019, opracowano w celu oceny oddziaływania na środowisko zawartych w dokumencie zadań. Dokument określa aktualny stan środowiska w powiecie wołomińskim oraz problemy, jakie występują w poszczególnych sektorach na terenie powiatu. Ponadto Prognoza przedstawia analizę ewentualnych oddziaływań jakie mogą wystąpić w przypadku realizacji zadań przewidzianych w Programie.

Dokument zawiera szeroko rozumianą tematykę ochrony środowiska na terenie powiatu wołomińskiego. Przewidziane w Programie i Prognozie zadania dają możliwość zapewnienia mieszkańcom odpowiednich warunków życia, a organom administracji samorządowej wykażą troskę o środowisko. Zakres opracowania obejmuje krótką charakterystykę powiatu, politykę ekologiczną zgodną z dokumentami programowymi powiatu wołomińskiego, analizę aktualnego stanu środowiska, harmonogram rzeczowo - finansowy, cele strategiczne oraz sposób monitorowania realizacji programu. Niniejsze opracowanie jest kontynuacją kompleksowego podejścia powiatu wołomińskiego do ochrony środowiska, które zostało zapoczątkowane w momencie realizacji poprzedniego programu, w którym zrównoważony rozwój zaczął funkcjonować, jako potrzeba różnych obszarów życia mieszkańców powiatu. Podstawę opracowania niniejszego Programu stanowi szereg dokumentów udostępnionych przez Starostwo Powiatowe w Wołominie oraz poszczególne Urzędy Miast i Gmin. Ponadto skorzystano z informacji, pochodzących m.in. z następujących jednostek:

- ▲ Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie (WIOŚ)
- ▲ Główny Urząd Statystyczny (GUS);
- ▲ Zakłady Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej;
- ▲ Przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne.

Program powinien być realizowany poprzez uwzględnienie zapisów wynikających z dokumentów rządowych, zwłaszcza wynikających z listy przedsięwzięć własnych i koordynowanych. Ponadto, wszelkie działania winny wynikać z przedsięwzięć zawartych w opracowaniach na szczeblu regionalnym (Program wojewódzki) i lokalnym zwłaszcza koncepcji władz powiatu, postulatów rozmaitych środowisk, w tym organizacji pozarządowych i mieszkańców.

W sumie Powiatowy program ochrony środowiska na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019, nie zawiera sformułowań, które mogłyby spowodować pogorszenie stanu środowiska obszaru powiatu lub jego otoczenia.

Program zawiera analizę zmian zachodzących w ostatnich latach, pozwalając tym samym na weryfikację podejmowanych działań. Realizacja zadań przewidzianych w Programie ochrony środowiska ma doprowadzić do poprawy obecnego stanu środowiska na terenie powiatu wołomińskiego.

Brak podjęcia działań wymienionych w Programie prowadzi do skutecznego pogarszania się

środowiska. Rozwój gospodarki jak i poziom inwestycji na danym regionie będzie się zmniejszał. Tereny cenne przyrodniczo narażone będą na degradację, dojdzie do wzrostu zanieczyszczeń wód, gleb, powietrza oraz poziomu hałasu, dlatego też dążenie do realizacji zamierzeń jest konieczne i uzasadnione.

5. Źródła informacji stanowiące podstawę do sporządzenia prognozy

- ▲ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2008 nr 25, poz. 150 ze zm.);
- ▲ Ustawa z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 nr 199, poz. 1227 ze zm.);
- ▲ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach (t.j. Dz. U. z 2010 r., Nr 185, poz. 1243 ze zm.);
- ▲ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (tj. Dz. U. 2009 nr 151, poz. 1220 ze zm.);
- ▲ Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2005r. Nr 239, poz. 2019 ze zm.)
- ▲ Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 roku o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. 2007 nr 75, poz. 493);
- ▲ Ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2009 nr 97, poz. 804 ze zm.);
- ▲ Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. 2005 Nr 239 poz. 2019 ze zm.);
- ▲ Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 2009 nr 115, poz. 967);
- ▲ Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 Nr 228, poz. 1947 ze zm.);
- ▲ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. 2002 nr 165, poz. 1359);
- ▲ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2007 nr 120, poz. 826);
- ▲ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełniać przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. 2006 nr 137, poz. 984);
- ▲ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 47, poz. 281);

- ▲ Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016. Minister Środowiska, Warszawa 2008;
- ▲ H. Lisiecka: Organizacje ekologiczne w polskich systemach politycznych. Wrocław, 1997;
- ▲ B. Poskrobko: Zarządzanie środowiskiem. Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne. Warszawa 1998;
- ▲ DYREKTYWA 2001/42/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko;
- ▲ DYREKTYWA 2003/4/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylająca dyrektywę Rady 90/313/EWG;

Indeks tabel

Tabela 1: Zmiany wskaźników w zakresie ochrony środowiska w ujęciu ilościowym w latach 2008-201014

Tabela 2: Obiekty i obszary o szczególnych walorach przyrodniczych na terenie powiatu wołomińskiego w roku 2010 17

Tabela 3: Problemy ochrony środowiska na terenie powiatu wołomińskiego w szczególności dotyczące obszarów objętych ochroną przyrody 26

Tabela 4: Ocena ewentualnego oddziaływania zadań przewidzianych Programie na środowisko człowieka i elementy środowiska przyrodniczego 31

